

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ОРГАН

МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ

БРОЈ 10

ОКТОБАР 1930 ГОД.

ГОД. XLVI

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одељење за средњу наставу

С. н. бр. 27081

5 септембра 1930 год

у Београду

На предлог Светог архијерејског синода Српске православне цркве Син.бр. 2.471/Зап. 1.031 од 3 септембра 1930 године и чл. 4, 6 и 10 Правилника о српским православним богословијама

усвајам:

приложени наставни план и програм за српске православне богословије, с тим да се и наставни план и програм имају применити привремено још у почетку ове школске године.

Нови наставни план и програм има се у потпуности применити у I разреду. У II и III разреду примениће се с обзиром на већ постојећи наставни план из 1928 године, о чему ће Одељење за средњу наставу издати потребна упутства. У IV и V разреду остаје стари наставни план из 1921 године, а наставни програм примениће се уколико је то могуће.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Ред. број	ПРЕДМЕТИ	Разреди						Свега часова недељно
		I	II	III	IV	V	VI	
1	Свето писмо Старог и Новог завета	3	3	3	5	4	5	23
2	Догматика са упоредним богословљем и сектанством					3	4	7
3	Морално богословље					2	2	4
4	Апологетика					3	3	6
5	Патрологија		2	2				4
6	Историја хришћанске цркве	2	3	3				8
7	Историја српске цркве					2	2	4
8	Црквено право са брачним правом					3	2	5
9	Литургика са црквеном археологијом и пасхалијом				3	2	2	7
10	Пастирско богословље са администрацијом						3	3
11	Омилитика					2	2	4
12	Психологија и логика			3				3
13	Историја филозофије				2	3		5
14	Педагогика					2		2
15	Методика верске наставе						3	3
16	Општа историја са народном историјом	3	3	2	3			11
17	Црквенословенски језик	3	2	2	2			9
18	Српски језик (теорија и историја књижевности)	3	3	3	3			12
19	Руски језик	3	2	2	2			9
20	Немачки језик	3	2	2	2			9
21	Грчки језик		3	3	2	2	2	12
22	Латински језик	3	3	2	2			10
23	Хигијена са практ. домаћим лекарством	2	2					4
24	Пољопривреда са задругарством			2	2	1		5
25	Теорија музике са хорским певањем и инструменталном музиком	2	2	1	1	1	1	8
26	Црквено певање са правилом	4	2	2	3	2	2	15
27	Гимнастика	1	1	1	1	1		5
Свега часова недељно:		32	33	33	33	33	33	197

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

НАСТАВНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ ИЗ СВЕТОГА ПИСМА

I разред (3 часа недељно)

Божанско откривење уопште. Начини Откривења. Св. писмо и Св. предање. Појам о Св. писму и Св. предању. Увод у Свето писмо. Богонадахнутост Св. писма. Докази богонадахнутости: 1) сведочанства самих писаца Св. књига, 2) чуда, 3) пророштва, 4) садржина Св. књига и 5) моћни утицај Св. књига на срце човечје. Особине књига Св. писма. Важност Св. писма. Деоба књига Св. писма: а) по времену писања, б) по садржини, в) по црквено-богослужбеној употреби и г) по важности. Руководно начело при деоби књига на канонске и неканонске. Наука о Св. писму. Задатак науке. Деоба науке.

1. *Порекло књига Старога завета.* — Општа класификација књига Старога завета. Језици Св. писма Старога завета. Зачеци јеврејске писмености. Књижевност после Мојсија. Аутентичност књига Старога завета. Неповређеност књига Старога завета.

2. *Историја канона Св. писма Старога завета.* — Зборници Св. писма до вавилонскога ропства. Канон Св. књига после вавилонског ропства. Деоба Св. књига у јудејској цркви. Канон Старога завета у хришћанској цркви.

3. *Историја текста.* — Спољашњи облик Св. књига. Унутрашњи распоред текста. Подела Св. књига на главе и стихове.

4. *Историја превода Старога завета.* — Грчки преводи: а) александријски, б) седамдесеторице тумача, в) Акилин, г) Теодотионов, д) Симахов. — Самарјански превод. — Халдејски преводи: а) таргум Онкелоса, б) Јонатана и в) каснији таргуми. — Сирски преводи: Пешито и Филоксенов превод. — Латински преводи: Итала и Вулгата. — Коптски превод. — Етиопски превод. — Готски превод. — Ђурђијански превод. — Јерменски превод. — Словенски преводи: а) стари словенски превод, б) руски превод, в) српски превод, г) бугарски превод. — Енглески превод. — Француски превод. — Немачки превод. — Остали преводи.

Полиглоте.

5. *Тумачење Св. писма Ст. завета.* — Наука о тумачењу Св. писма. О смислу Св. писма. Средства за разумевање смисла Св. писма. Руководно начело у тумачењу Св. писма.

ЗАКОНСКЕ КЊИГЕ СТАРОГА ЗАВЕТА

Називи. Писац Петокњижија.

1. *Књига постања*. — Називи. Главна садржина књиге. Период времена који књига обухвата. Време и место писања књиге. Циљ писања. Подела књиге.

Читање и тумачење текста. Постање света и човека; грех и казна за грех; обећање о Спаситељу (гл. 1—3). Кајин и Авељ (гл. 4). Одржање првобитне вере кроз патријархе (гл. 5). Ојачање порока. Потоц и Ноје (гл. 6 и 7). Поновљена обећања Божја. Нојево пророштво (гл. 8 и 9). Пометња језика (гл. 11). Јављање Бога Авраму. Обећања. Завети (гл. 11—23). Јављање Бога Исаку. Обећање (гл. 25 и 26). Јављања Бога Јакову (гл. 28, 32, 35). Јосиф и остали синови Јаковљеви (гл. 37—47). Пророчки благослов синовима Јосифовим и Јакова својим синовима (гл. 48—49). Вера Јосифова (гл. 50).

Праобрази Исуса Христа у Књизи постања: Адам, Авељ, Мелхиседек, Исак, Јаков, Јосиф. Књига постања у богослужбеној употреби.

2. *Књига изласка*. — Називи. Време и место писања књиге. Циљ и главна садржина књиге. Мојсије на Хориву (3, 1—4, 17). Мојсије пред Фараоном. Чуда у Мисиру (5, 1—11, 10). Пасха (12, 1—51). Закон о посвећењу првенца (13, 1—16). Прелазак преко Црвенога Мора (13, 17—14, 31). Припрема за примање закона (19, 1—25). Синајско законодавство: декалог; грађански закони: закон о робовима, о убиству, о освети, о увреди родитеља, о својини, закон јавнога морала (20, 1—24, 18). Скинija и њено уређење (25, 1—31, 18). Златно теле; нове плоче закона (32, 1—34, 35).

Праобрази Исуса Христа у Књизи изласка: пасхално јагње; излазак Јевреја из Египта; прелазак преко Црвенога Мора; мана; точење воде из камена; скинija. — Богослужбена употреба Књиге изласка.

3. *Књига левитска*. — Назив, време и место писања. Циљ и садржина књиге. Старозаветне жртве (1, 1—7, 38). Јерархија старозаветне цркве; посвећење Ароново (8, 1—36). Прва свештенодејства (9, 1—24). Обреди на празник очишћења (16, 1—34). О животу свештеника (21, 1—22, 13). Закон о празницима. Субота. Пасха. Педесетница. Празник труба. Празник очишћења. Празник сеница. Закон о суботној години. Закон о јубиларној години (23, 1—25, 55). Обети и десетине (26, 1—27, 34). Богослужбена употреба Књиге левитске.

4. *Књига бројева*. Време, место и циљ писања књиге. Садржина. Припрема и одлазак испод Синаја (1, 1—5, 31). Назорејство (6, 1—21). Празновање Пасхе у пустињи (9, 1—23). Маријам — сестра Мојсијева (12, 1—15). Осуда народа на четрдесетогодишње лутање по пустињи (14, 1—45). Кореј, Датан и Авирон (16, 1—50). Жезал Аронов (17, 1—13). Жртва црвене јунице (19, 1—22). Вода очишћења (20, 1—13). Змија од меди (21, 1—9). Валаам и његово пророштво (22, 1—24, 25). Левитски градови (35, 1—8). Закон сродничке везе (36, 1—13).

Праобрази Исуса Христа и пророштва о њему у Књизи бројева: жезал Аронов; крв жртвене јунице; змија од меди; Валаамово пророштво. Богослужбена употреба Књиге бројева.

5. *Књига поновљених закона*. — Називи, време, место и циљ писања књиге. Садржина и деоба књиге. Закон о месту за богослужење (12, 1—32). О лажним пророцима (13, 1—18). Закон о судијама (16, 18—22). О суду над Израњљцима који служе другим боговима (17, 1—13). Удео левита (18, 1—14). Пророштво о Месији (18, 15—19). О рату и убиству (20, 1—21, 23). Благослови и клетве (28, 1—16; 30, 1—20). Исус Навин (31, 1—30). Мојсијева песма изобличења и пророчки благослов израњљском народу по племенима (32, 1—33, 29). Смрт Мојсијева (34, 1—8). — Богослужбена употреба Књиге поновљених закона.

II разред (3 часа недељно)

I Историјске књиге Старога завета

Појам о историјским књигама и њихов број. Карактеристика историјских књига.

1. *Књига Исуса Навина*. — Име књиге. Личност Исуса Навина. Писац књиге Исуса Навина. Циљ писања књиге. Аутентичност књиге. Подела књиге. Потреба географскога знања за изучавање књиге Исуса Навина. Општи изглед обећане земље. Границе Ханана и данашње Палестине. Планине, језера, реке, долине. Клима и плодност земље. — Тумачење садржине Књиге Исуса Навина. Припрема за улазак у Ханан (1, 1—2, 24). Кретање од Ситима Јордану (3, 1—13). Прелазак преко Јордана (3, 14—4, 24). Догађаји пред освојењем Ханана (5, 1—6, 5). Заузеће Јерихона (6, 6—27). Освајање јужних царстава после Гаваонске победе (9, 1—10, 43). Освајање северних царстава (11, 1—23). Деоба Ханана (13, 1—19, 51). — Скинија у Силому (18, 1). Градови уточишта (20, 1—9). Гра-

дови левитски (21, 1—14). Претсмртна завештања Исуса Навина и завет у Сихему (23, 1—24, 29).

Праобразни значај Исуса Навина. — Богослужбена употреба Књиге Исуса Навина.

2. *Књига о судијама*. — Појам о судијама; њихова појава и значај. Име књиге, писац и време писања. Садржина и подела књиге. Стање Израиља (1, 1—3, 5). Историја судија (гл. 3). Девора и Варак (гл. 4 и 5). Гедеон (гл. 6—9). Јевтај (гл. 11—12). Самсон (гл. 13—17).

Праобразни значај неких лица и догађаја у Књизи о судијама. — Богослужбена употреба Књиге о судијама. —

3. *Књига о Рут*. — Име и предмет књиге. Време писања и писац књиге. Садржина књиге. Сеоба Руте у земљу Јудину (гл. 1). Брак Возов са Рутом (гл. 2—4). Значај Руте у историји цркве.

Књиге о царевима. Назив. Писци књига

4. *Прва књига о царевима*. — Управа првосвештеника Илија (гл. 1—3): Самуило у Скинји; Бог позива Самуила. Губитак светиње Господње (гл. 4—6). Ковчег у Киријат-Јариму (гл. 7). Промена државне управе у Израиљу (гл. 8). Избор и помазање Саула за цара и Самуилова опроштајна реч (гл. 9—12). Царевање Саулово и Божје одвраћање од њега (гл. 13—15). Тајно помазање Давида за цара (гл. 16). Победа Давида над Голијатом; Саул гони Давида; бекство Давидово (гл. 17—24). Самуилова смрт; Давидове невоље; Саул код ендорске врачаре; Давидова победа над Амалићанима; Саулово самоубиство (гл. 25—31).

5. *Друга књига о царевима*. — Главни предмет садржине. Давидово зацарење (гл. 2). Прва дела Давидова (гл. 3—5). Пренос Ковчега завета (гл. 6). Давидова намера да подигне храм (гл. 7). Греси Давидови и казне Божје (гл. 10—24).

6. *Трећа књига о царевима*. — Садржина. Царевање Соломоново (гл. 1—11). Зидање храма (гл. 6—8). Друго јављање Бога Соломону (гл. 9). Божје претсказање о деоби царства (гл. 11). Деоба царства (гл. 12—14). Царевање јудејских царева: Авијама, Асе и Јосафата (гл. 15). Царевање израиљских царева: Иле, Замврија и Амврија (гл. 16). Царевање цара израиљског Ахава (гл. 17—22). Мисија пророка Илије и Јелисеја (гл. 17—22).

7. *Четврта књига о царевима*. — Садржина. Извори ове књиге. Тачност описаних догађаја. — Делатност пророка Илије и узеће његово на небо (гл. 1—2). Делатност пророка Јелисеја

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

(гл. 3—8). Суд Божји над домом Ахава (гл. 9—10). Историја про­пасти царства израиљског (гл. 13—17). Историја јудејског царства: царевање Језекијино; његово чудесно исцељење и претсказање пророка Исаије о ропству вавилонском (гл. 18—20). Царевање Ма­насије и Амона (гл. 21). Дела цара Јосије (гл. 22—23). Царевање Јоакима, Јехонија и Седекије и пропаст царства јудејског (гл. 24—25).

Пророчанства о Исусу Христу и праобрази Његови у Књи­гама о царевицама: а) пророштво Натаново, б) пророштво Ане, мајке Самуилове. Праобразни значај Давида и Соломона. Праобразни значај пророка Илије и Јелесеја. — Богослужбена употреба Књиг. о царевицама.

Књига Дневника. Назив. Време писања. Писац књига. Извори 1 и 2 књиге Дневника. Циљ писања.

8. *Прва књига дневника.* — Родослов од Адама до Давидо­вих потомака при крају IV века пре Христа (гл. 1—2). Царевање Давида од смрти Саулове до Соломоновог ступања на престо (гл. 10—29). Преношење Ковчега завета из Киријат-Јарима на Сион (гл. 13—15) и Давидова песма поводом тога (гл. 16). Про­роштво о пореклу Месијином од Давида (гл. 17). Давидово заве­штање Соломону о подизању храма (гл. 22). Деоба свештеника и левита на групе (гл. 24—25). Смрт Давида и зацарење Соломона (гл. 29).

9. *Друга књига дневника.* — Јављање Бога Соломону (гл. 1). Соломонова припрема за зидање храма (гл. 2). Зидање храма и украшење (гл. 3—5). Соломонова молитва на освећењу храма (гл. 6). Царевање Соломона после сазидања храма; посета царице Савске; смрт Соломонова (гл. 8—9). — Из историје јудејског царства: царевање Асе (гл. 14—16), Јосафата (гл. 17—20), Јоаса (гл. 23—24), Језекије (гл. 29—32), и Јосије (гл. 34—35). Молитва Манасијина.

Богослужбена употреба молитве Манасијине.

10. *Књига Јездрина.* — Назив. Писац књиге. Аутентичност књиге. Садржина књиге. Први повратак Јудејаца у Палестину (гл. 1—6). Други повратак (гл. 7—10).

11. *Књига Немијина.* — Назив. Писац књиге. Циљ књиге. Садржина књиге. Путовање Немијино из Сусана у Јерусалим и обнављање Јерусалима (гл. 1—7). Делатност Немијина и Јездрина на духовном, моралном и друштвеном благостању народа (гл. 8—13).

12. *Књига о Јестири*. — Назив. Писац књиге. Време писања књиге. Неканоничка места. Садржина књиге. Циљ књиге. Богослужбена употреба Књиге о Јестири код Јевреја

ИСТОРИЈСКЕ НЕКАНОНСКЕ КЊИГЕ

1. *Књига о Товији*. — Назив. Време писања и писац књиге. Историјски карактер књиге. Садржина.
2. *Књига о Јудити*. — Назив. Писац књиге и време писања. Историјски карактер књиге. Садржина.
3. *Друга књига Јездрин*. — Назив. Време писања књиге и њен писац. Садржина књиге. Неканонички карактер књиге.
4. *Трећа књига Јездрин*. — Првобитни текст књиге. Време писања. Садржина. Неканонички карактер књиге.
5. *Књиге макавејске*. — Назив књига. Садржина прве књиге. Садржина друге књиге. Садржина треће књиге. О писцима књига о времену писања и језику на коме су написане. Неканоничност књиге. Историјски значај књига.

II Поучне књиге Старога завета

Појам о поучним књигама Старога завета. Број књига и име њихово. Карактеристика поучних књига по садржини и облику.

1. *Књига о Јову*. — Име књиге. Време и место становања праведнога Јова. Писац књиге, време и циљ писања књиге. Додатак Књизи о Јову у грчкој и словенској Библији превода LXX (из Сирске књиге). План књиге. Садржина. Тумачење главнога предмета у Књизи о Јову.

Праобрази и морални значај живота Јовљева. — Богослужбена употреба Књиге о Јову.

2. *Псалтир*. — Појам о Псалтиру и име књиге. Број псалмова и њихов ред у јеврејској и грчкој Библији. Натписи над псалмима. Писци псалмова и историјске прилике њихова постанка. Скупљање псалмова у једну књигу. Подела псалмова по садржини. Тумачење месијанских псалмова и оних који се читају на богослужењима. — Богослужбена употреба Псалтира.

Соломонови списи. — Преглед живота Соломонова. Васпитање. Златно доба Соломонова рада. Доба опадања његове мудрости. Број списа Соломонових и њихова каноничка важност. Време и прилике писања Соломонових списа.

3. *Књига прича Соломонових*. — Име књиге. Писац. Прича и време њихова постанка. Суштина садржине књиге и циљ. Подела

по садржини. Садржина. Пророчко-морални значај Књиге прича. — Богослужбена употреба Књиге прича.

4. *Еклезиајст.* — Име књиге. Писац књиге. Циљ књиге. Време писања књиге. Карактеристика књиге, њена канонска вредност и аутентичност. План књиге. Излагање садржине и тумачење.

5. *Песма над песмама.* — Име књиге. Предмет књиге и њен спољашњи облик. Постанак књиге и циљ њен. План књиге и њена подела. Тајанствени смисао књиге.

6. *Књига премудрости Соломонове.* — Наслов књиге. Писац и време њенога постанка. Основна мисао садржине књиге и њено тумачење. — Богослужбена употреба Књиге премудрости Соломонове.

7. *Књига премудрости Исуса, сина Сирахова.* — Име књиге. Писац књиге и време њенога постанка. Првобитни језик књиге и превод на грчки. Подела књиге и општи преглед садржине.

Однос поучних књига према законским и историјским књигама Старога завета.

III разред (3 часа недељно)

Пророчке књиге Старога завета

Појам о пророцима и пророковању уопште. Циљ пророчке службе. Општа садржина пророчких књига. Главни предмет пророштава. Број пророка писаца и њихових књига. Библијски и хронолошки поредак у пророчким књигама. Стања у којима су пророци добијали откривења од Бога. Начини на који су пророци добијали откривења од Бога. Начини саопштавања божанских откривења.

1. *Књига пророка Исаије.* — Личност, живот и рад пророка Исаије. Савремено стање јеврејства и многобоштва. Аутентичност књиге. Главни предмети Исаијиних пророштава. Главније особине књиге. Подела књиге. Преглед садржине и тумачење. О правом богопоштовању и богопознању (гл. 1). Појава и узвишење горе Господње (гл. 2). О винограду Господњем (гл. 5). Виђење Бога на престолу и позив пророка на службу (гл. 6). Рођење Месије од Деве (гл. 7). Особине Емануилове (гл. 9). Шибљика из стабла Јесејева (гл. 11). Брме Вавилону (гл. 13—14). Брме Моаву (гл. 15—16). Брме Дамаску (гл. 17). Брме Мисиру (гл. 19—20). Брме долини виђења (гл. 22). Брме Тиру (гл. 23). Туга земљина (гл. 24). Песма у земљи Јудиној (гл. 26). Уговор са гробом (гл. 28). О лажној побожности (гл. 29). О процветању пустиње у дане Ме-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сијине (гл. 35). Глас вапијућег у пустињи (гл. 40). О кроткој све-моћи Месије (гл. 42). О страдању Месије (гл. 52—53). О води за све жедне (гл. 55). О лажном и истинском посту (гл. 58). Безакоња и греси заклањају Бога од људи (гл. 59). О слави Господњој и виделу вечном (гл. 60). О помазанику Господњем (гл. 61). О светом народу (гл. 62). Обраћање незнабожаца Месији (гл. 65). Суд Господњи над непокајаним грешницима (гл. 66). — Богослужбена употреба Књиге пророка Исаије.

2. *Књига пророка Јеремије.* — Личност, живот и рад пророка Јеремије. Списи његови. Аутентичност књиге. Главни предмет пророштава. Главније особине књиге. Циљ пророштава Јеремијиних. Подела књиге. Садржина књиге. Позивање Јеремије на пророчку службу (гл. 1). 16 пророчких речи: прва пророчка реч (гл. 2—6), друга (гл. 7—10), трећа (гл. 11—12), четврта (гл. 13), пета (гл. 14—15), шеста (гл. 16—17), седма (гл. 18—20), осма (гл. 21—24), девета (гл. 25), десета (гл. 26), једанаеста (гл. 27—28), дванаеста (гл. 29), тринаеста (гл. 30 и 31), четрнаеста (гл. 32—33), петнаеста (гл. 34), шеснаеста (гл. 35). Испуњење пророчких речи Јеремијиних (гл. 36—43). Пророчке речи о незнабошцима (гл. 46—51). О вечном завету (гл. 50). Пророштва Јеремијина о Исусу Христу и цркви Његовој (гл. 23, 5—6; 30, 1—11; 31, 27—34; 32, 36—42; 33, 1—26).

Богослужбена употреба Књиге пророка Јеремије.

3. *Плач пророка Јеремије.* — Назив, писац књиге, време постанка и предмет садржине. Главније особине спољне стране књиге. Садржина књиге.

4. *Посланица пророка Јеремије.* — Њен постанак, писац и преглед садржине.

5. *Књига пророка Варуха.* — Личност, живот и рад пророка Варуха. Постанак књиге, време, место и циљ писања књиге. Њен однос према Књизи пророка Јеремије. Садржина књиге. Пророштво о Богу на земљи (гл. 3). Богослужбена употреба Књиге пророка Варуха.

6. *Књига пророка Језекиља.* — Личност, живот и рад пророка Језекиља. Аутентичност књиге. Главније особине (символичка виђења, приче и алегорије) и језик књиге. Подела књиге. Садржина књиге. Позивање пророка на службу (гл. 1—3). Тринаест пророчких речи о Јудејцима: прва пророчка реч и симболичка радња (гл. 4—5), друга (гл. 6—7), трећа (гл. 8—9), четврта пророчка реч и симболичка радња (гл. 12), пета (гл. 13), шеста

(гл. 14—15), седма (гл. 16), осма (гл. 17), девета (гл. 18), десета (гл. 19), једанаеста (гл. 20—22), дванаеста (гл. 23), тринаеста пророчка реч и симболичка радња (гл. 24). Пророчке речи о незнабожачким народима (гл. 25—32; гл. 38—39). Пророчка реч о Израиљу (гл. 33—37). Виђење затворених врата (гл. 44). — Пророштва Језекиља о Исусу Христу и цркви Његовој (1, 26; 1, 4—21; 37, 1—28; 40—48).

Богослужбена употреба Књиге пророка Језекиља.

7. *Књига пророка Данила*. — Живот пророка Данила. Стање јудејства и многобоштва у време пророка Данила. Циљ писања и језик књиге. Главније особине Књиге пророка Данила. Аутентичност књиге. Подела књиге. Садржина књиге. Одвођење Данила у ропство (гл. 1). Тумачење сна Навукодоносорова (гл. 2). Спасење тројице отрока (гл. 3). Тумачење цару Валтасару тајанствених речи исписаних на зиду (гл. 5). Пророк Данило у јами лавовској (гл. 6). Четири пророчка виђења: прво виђење (гл. 7), друго (гл. 8), треће (гл. 9), четврто (гл. 10—12). — Пророштво пророка Данила о Исусу Христу (гл. 2; гл. 7—9). Богослужбена употреба Књиге пророка Данила.

8. *Књига пророка Осије*. — Личност, живот и рад пророка Осије. Савремено стање израиљског царства. Карактер и начин говора пророка Осије. Садржина књиге. Символичке радње пророка Осије (гл. 1—3). Пророчке речи: прва (гл. 4), друга (гл. 5 и 6), трећа (гл. 7—10), четврта (гл. 11), пета (гл. 12—14). — Пророштва о Исусу Христу (1, 10—11; 6, 1—3; 11, 1; 13, 14).

9. *Књига пророка Јоиља*. — Живот пророка Јоиља. Савремено стање јудејског царства. Повод пророштава. Садржина књиге. О глади и посту (гл. 1, 1—2, 17). О престанку невоља и Божјем суду над тлачителима Израиља (2, 18—3, 21). — Месијанска пророштва (2, 28—32; 3, 19—21).

Богослужбена употреба Књиге пророка Јоиља.

10. *Књига пророка Амоса*. — Личност и рад пророка Амоса. Савремено стање израиљског царства. Језик Књиге пророка Амоса. Подела и преглед садржине. Судба суседних народа и Јудејаца (гл. 1—2). Пророштва о судбини израиљског царства. (гл. 3, 1—9, 7). Пророштво о цркви Христовој (гл. 9, 8—15).

11. *Књига пророка Авдија*. — Личност и рад пророка Авдија. Главни предмет књиге. Садржина и значај месијанских места (15—17).

12. *Књига пророка Јоне*. — Личност и рад пророка Јоне. Карактер и главни предмет књиге. Време писања књиге. Циљ пи-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сања. Аутентичност књиге. Садржина књиге. Пут пророка Јоне у Ниневију и његово бекство (гл. 1). Пророкова молитва (гл. 2). Проповеди и њене последице (гл. 3—4). Месијански смисао Књиге пророка Јоне. — Богослужбена употреба Књиге пророка Јоне.

13. *Књига пророка Михеја.* — Личност и рад пророка Михеја. Карактер и главни предмет књиге. Садржина. Прва пророчка реч (гл. 1—2), друга (гл. 3—5), трећа (гл. 6—7). Месијанска места (гл. 4, 1—4; 5, 2). — Богослужбена употреба Књиге пророка Михеја.

14. *Књига пророка Наума.* — Личност и рад пророка Наума. Преглед садржине књиге. Месијанске црте.

15) *Књига пророка Авакума.* — Личност и рад пророков. Особине књиге. Преглед садржине. Месијански карактер пророштава (2, 1—4; 2, 14; 3, 18). — Богослужбена употреба Књиге пророка Авакума.

16. *Књига пророка Софоније.* — Личност и рад пророка Софоније. Повод писања књиге и главни предмет садржине. О великом дану Господњем (гл. 1). Суд Божји над незнабошцима (гл. 2). Господ усред Сиона (гл. 3). Месијански значај пророкових претњи и обећања. — Богослужбена употреба Књиге пророка Софоније.

17. *Књига пророка Агеја.* — Личност и рад пророка Агеја. Савремено стање Јудејаца. Повод писања књиге. Садржина и главни предмет пророштава Агејевих. Месијански карактер пророштава.

18. *Књига пророка Захарије.* — Личност и рад пророка Захарије. Особине књиге. Преглед садржине. Осам виђења пророкових: прво виђење (гл. 1, 7—17), друго (гл. 1, 18—21), треће (гл. 2), четврто (гл. 3), пето (гл. 4), шесто (5, 1—4), седмо (5, 5—11), осмо (6, 1—8). Три пророчке речи: прва пророчка реч (гл. 7—8), друга (гл. 9—11), трећа (гл. 12—14). Праобрази и пророштва о Христу (3, 1—10; 6, 8—15; 9, 9; 11, 10—17; 13, 7). — Богослужбена употреба Књиге пророка Захарије.

19. *Књига пророка Малахије.* — Личност и рад пророков. Савремено стање Јудејаца. Садржина. Љубав Божја према изабраном народу (гл. 1, 1—6). Изобличавање незахвалног народа (гл. 1, 6—2, 9). Скврнављење светиње Господње (гл. 2, 10—16). О Претечи и Месији (гл. 3). О пророку Илији (гл. 4). Богослужбена употреба Књиге пророка Малахије.

Историја Јевреја од Вавилонског ропства до појаве хришћанства

1. Вавилонско ропство. Стање Јевреја у Вавилону. Пророк Језекиљ. Пророк Данило и његови другови. Повратак Јевреја из ропства. Обновљење јерусалимског храма. Рад Јездре и Немије. Религиозно-морално стање Јевреја после повратка из ропства. Богослужење овога доба. Секте. Најважније промене у грађанском животу и управи народа. Александар Велики. Превод Светога писма на грчки језик. Дела Мататије и његових синова и пад Макавејске државе. — Римско ропство. Правни и социјални положај Јевреја у римској империји. Политичко-религиозна унутрашња аутономија Јевреја и однос према државним властима. — Цар Ирод.

2. Развиће јеврејске књижевности у периоду између Старог и Новог завета. Апокрифи. Апокалиптички списи. Превод LXX. Дела Јосифа Флавија.

3. Јеврејска религија у периоду између Старога и Новог завета. Идеја о Богу. Закон. Месијанска нада. Богослужење и обичаји. Фарисеји. Садукеји. Књижници. Есени. Зилоти.

Географија Палестине у време Спаситељево

Света Земља у време Спаситељево. Становништво. Језик. Јелинизам. Политичка судбина Јевреја. Јерусалим. Самарија и Гора Харизин. Галилеја и Назарет. Переја.

Културне прилике и образованост света у време Спаситељеве појаве

Стање човечанства пред рођење Спаситељево. Јудејци и њихове месијанске идеје. Значај Рима у историји постанка хришћанства. Грци и њихова култура. Незнабожачке наде на духовни препорођај.

IV разред (5 часа недељно)

НОВИ ЗАВЕТ

Увод у Св. писмо Новог завета. Појам о новозаветним књигама. Називи новозаветних књига. Писци новозаветних књига. Богонадахнутост новозаветних књига. Број новозаветних књига. Подела књига по садржини.

Кратка историја канона новозаветних књига. — А. Период апостолски: 1) поштовање хришћана према усменој и писменој проповеди апостолској; узајамна размена посланица и њихово ширење; 2) скупљање новозаветних књига у један зборник; 3)

трагови канонизирања новозаветних књига у апостолско доба. — Б. Други период — период мужава апостолских до друге половине II века. Карактер сведочанстава црквених писаца тога доба о новозаветним књигама; узрок малобројности и неодређености ових сведочанстава. — В. Трећи период — од друге половине II века до III века. 1) Мураторијев фрагмент; 2) сирски превод Пешито; 3) сведочанства Иринеја, Тертулијана и Климента александријскога. Сведочанства овога доба у целини. — Г. Четврти период — III и IV век. 1) Ориген; 2) Јевсевије.

Аутентичност новозаветних књига. Суштина питања. I Решење питања на основу историје скупљања књига у један зборник: 1) сведочанства ове историје да су новозаветне књиге постале у доба апостолско и 2) да су се од најстаријег доба користиле уважањем. Правила за одређивање аутентичности новозаветних књига: а) почетак историјског предања; б) почетак догматичког предања; в) поређење нових новозаветних списа са списима несумњиво апостолским. — II Унутрашњи знаци аутентичности новозаветних књига. А. Прилике њихова постанка и личне особине писаца, на основу унутрашњих особина. Трагови политичког, црквеног, религиозног, географског и топографског стања Јудеје у доба римских императора. Начин погледа писаца и њихов језик. Б. Морални карактер писаца. В. Садржина и дух новозаветних списа.

Кратка историја текста новозаветних књига. Њена подела. I Историја текста с обзиром на спољашњи облик. Интерпункција и подела речи, гласоудари. Подела на главе и стихове у старој цркви и сада, за приватну и богослужбену употребу. — II Подела текста с обзиром на садржину књиге. Постанак разлике у читању. Критичко кориговање текста у III и IV веку: Ориген, Исихије, Лукијан. Основно штампано издање текста. Комплутенска полиглота и Еразмово издање. Роберт Стефан и Теодор Беза. *Textus receptus*. Критичка издања текста. Неповређеност текста.

ЈЕВАНЂЕЉА

Општи карактер канонских Јеванђеља. Називи Јеванђеља. Број Јеванђеља. Сличност и разлике у Јеванђељима. Синоптички проблем. Поглед св. Златоуста на сличности и разлике у канонским Јеванђељима.

А. Јеванђеље по Матеју. — Аутентичност његова. Сведочанство Папијево. Језик Јеванђеља. Сведочанства Пантена, Еге-

зипа, Иринеја, Оригена, Јеронима и Епифанија. Време писања Јеванђеља. Личност писца Јеванђеља по Матеју.

Б. Јеванђеље по Марку. — Аутентичност Јеванђеља. Сведочанство Папија и Иринеја. Личност Маркова. Повод писања Јеванђеља по Марку. Време и место писања. Карактер садржине Јеванђеља по Марку.

В. Јеванђеље по Луци. — Подаци Јеванђеља и Дела апостолских о писцу. Личност пишчева. Извори за писање Јеванђеља. Време писања. Повод писања.

Г. Јеванђеље по Јовану. — Аутентичност Јеванђеља по Јовану. Индиректна сведочанства о аутентичности Игњатија Богоносца, Варнаве, Јустина и Климента александријског. Директна сведочанства о аутентичности Јеванђеља. Подаци самога Јеванђеља о писцу; подаци прве Јованове посланице о писцу, поређене с Јеванђељем; подаци Апокалипсиса о писцу Јеванђеља. Место писања Јеванђеља по Јовану. Време писања. Повод писања.

СПАСИТЕЉЕВ ЖИВОТ И РАД

Тумачење Јеванђеља

1. Тумачење Јеванђеља по Матеју (са упоредним местима из Јеванђеља по Марку, Луци и Јовану).

Родослов Исуса Христа (1, 1—17; Лк. 3, 23—38). Христово рођење (1, 18—25; Лк. 2, 1—20). Мудраци са истока (2, 1—12). Бекство у Египат и повратак (2, 13—23). Јован Крститељ и његова проповед (3, 1—12; Мк. 1, 1—8; Лк. 3, 1—17). Крштење Христово (3, 13—17; Мк. 1, 9—11; Лк. 3, 21—22). Кушање Исуса Христа (4, 1—11; Мк. 1, 12—13; Лк. 4, 1—13). Настањење Христово у Капернауму (4, 12—17; Мк. 1, 21; Лк. 4, 14). Његова проповед и позивање на апостолство Петра, Андреја, Јакова и Јована (4, 17—25; Мк. 1, 14—20; Лк. 5, 3—11). Блаженства (5, 1—12; Лк. 6, 20—23; Со земље и светлост света (5, 13—16; Мк. 9, 50; Лк. 14, 34—35). О закону (5, 17—20). О негневљивости (5, 21—26; Лк. 12, 58—59). О бестрасности (5, 27—32). О заклетви (5, 33—37). О непротивљењу злу злом (5, 38—42; Лк. 6, 29—30). О љубави према непријатељима (5, 43—48; Лк. 6, 27—28 и 6, 32—36). О милостињи (6, 1—4). О молитви (6, 5—15; Мк. 11, 25—26; Лк. 11, 2—4). О посту нелицемерном (6, 16—18). О истинском богатству (6, 19—34; Лк. 12, 22—34). О неосуђивању других (7, 1—5; Лк. 6, 37—38 и 6, 41—42). О ревности за светињу (7, 6). О истрајности у молитви (7, 7—12; Лк. 11, 9—13 и 6, 31). О широком и

уском путу (7, 13—14; Лк. 13, 24—25). О лажним пророцима (7, 15—23; Лк. 6, 43—46). О мудрости и лудости (7, 24—27; Лк. 6, 47—49). Утисак Беседе на гори (7, 28—29). Исцељење губавог (8, 1—4; Мк. 1, 40—44; Лк. 5, 12—14). Исцељење стотничковог слуге (8, 5—13; Лк. 7, 1—10). Исцељење Петрове таште (8, 14—15; Мк. 1, 29—31; Лк. 4, 38—39). Исцељење многих болесника (8, 16—17; Мк. 1, 32—34; Лк. 4, 40—41). Одговори Исусови књижнику и ученику (8, 18—22; Лк. 9, 57—62). Укроћење буре (8, 23—27; Мк. 4, 35—41; Лк. 8, 22—25). Исцељење Гергесинских бесомучника (8, 28—34; Мк. 5, 1—20; Лк. 8, 26—39). Исцељење раслабљеног (9, 1—8; Мк. 2, 1—12; Лк. 5, 17—28). Позивање Матеја (9, 9—13; Мк. 2, 13—17; Лк. 5, 27—32). Одговор Спаситељев о посту (9, 14—17; Мк. 2, 18—22; Лк. 5, 33—39). Исцељење жене крвоточиве и васкрсење Јаирове кћери (9, 18—26; Мк. 5, 22—43; Лк. 8, 41—56). Исцељење слепих и немог (9, 27—34). Путовање Исусово и реч о жетви и жетеоцима (9, 35—38; Лк. 8, 1). Одашиљање апостола на проповед (10, 1—4; Мк. 3, 16—19; Лк. 9, 1—2). Заповести апостолима (10, 5—15; Мк. 6, 8—11; Лк. 9, 3—5). Правила апостолске службе (10, 16—42; Лк. 12, 2—12). Посланство Јована Крститеља Исусу Христу (11, 1—6; Лк. 7, 18—23). Реч Спаситељева о Јовану Крститељу (11, 7—24; Лк. 7, 24—28 и 7, 31—35). Спаситељ о себи (11, 25—30; Лк. 10, 21—22). Христова одбрана ученика због тргања класја у суботу (12, 1—8; Мк. 2, 23—28; Лк. 6, 1—5). Исцељење сухоруког и других болесника (12, 9—21; Мк. 3, 1—5; Лк. 6, 6—11). Исцељење бесомучног и Спаситељева реч против фарисеја (12, 22—37; Мк. 3, 22—30; Лк. 11, 14—15). Знак Јоне пророка и казна за упорност у греху (12, 38—45; Лк. 11, 29—32 и 11, 24—26). Мати и браћа Исусова (12, 46—49; Мк. 3, 31—35; Лк. 8, 19—21). О сејачу и семену (13, 1—23; Мк. 4, 1—20; Лк. 8, 4—15). О пшеници и кукољу (13, 24—30). О зрну горушичном (13, 31—32; Мк. 4, 30—32; Лк. 13, 18—19). О квасцу (13, 33; Лк. 13, 20—21). Због чега Спаситељ говори у причама (13, 34—35). Објашњење приче о пшеници и кукољу (13, 36—43). О благу у пољу (13, 44). О бисеру (13, 45—46). О мрежи (13, 47—52). Исус на постојбини својој (13, 53—58; Мк. 6, 1—6; Лк. 4, 16—24). Погубљење Јована Крститеља (14, 1—12; Мк. 6, 14—29; Лк. 9, 7 и 3, 19—20). Исцељење болесних и чудесно нахрањење народа (14, 13—21; Мк. 6, 32—44; Лк. 9, 10—17; Јн. 6, 1—15). Идење Исуса и апостола Петра по мору (14, 22—33; Мк. 6, 45—51; Јн. 6, 16—21).

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

Исцељење болесних у земљи Генисаретској (14, 34—36; Мк. 6, 52—56). О предању стараца (15, 1—20; Мк. 7, 1—23). Исцељење кћери Хананејкине и других болесника (15, 21—31; Мк. 7, 24—37). Чудесно нахрањење народа (15, 32—39; Мк. 6, 1—10). О знаку с неба (16, 1—4; Мк. 8, 11—12; Лк. 12, 56—57). О квасцу фарисејском и садужејском (16, 5—12; Мк. 8, 14—21). Ап. Петар исповеда Исуса као Христа и Сина Бога живог (16, 13—20; Мк. 8, 27—30; Лк. 9, 18—21). Претсказање Христово о своме страдању, смрти и васкрсењу (16, 21—23; Мк. 8, 31—33; Лк. 9, 22). О идењу за Христом (16, 24—28; Мк. 8, 34—9, 1; Лк. 9, 23—27). Спаситељево Преображење (17, 1—9; Мк. 9, 2—10; Лк. 9, 28—36). О доласку Илије (17, 10—13; Мк. 9, 10—13). Исцељење бесомучног (17, 14—21; Мк. 9, 16—29; Лк. 9, 38—43). Друго претсказање Христово о својој смрти и васкрсењу (17, 22—23; Мк. 9, 30—32; Лк. 9, 43—45). Давање статира (17, 24—27). О највећем у Царству Небеском (18, 1—5; Мк. 9, 36—37; Лк. 9, 47—48). О саблазнима (18, 6—11; Мк. 9, 42—48; Лк. 17, 1—12). Прича о залуталој овци (18, 12—14; Лк. 15, 4—7). О изобличавању грешника (18, 15—22; Лк. 17, 3—4). О цару и дужницима (18, 23—35). О браку и безбрачности (19, 1—12; Мк. 10, 1—12; Лк. 16, 18). Благосиљање деце (19, 13—15; Мк. 10, 13—16; Лк. 18, 15—17). Спаситељев разговор са богатим младићем (19, 16—22; Мк. 10, 17—22; Лк. 18, 18—23). Опасност од богатства (19, 23—26; Мк. 10, 23—27; Лк. 18, 24—27). Награде следбеницима Исусовим (19, 27—30; 10, 28—31; Лк. 18, 28—30). Радници у винограду и њихова награда (20, 1—16). Ново претсказање Христово о своме страдању, смрти и васкрсењу (20, 17—19; Мк. 10, 32—34; Лк. 18, 31—34). Спаситељев одговор синовима Заведејевим (20, 20—28; Мк. 10, 35—45). Исцељење јерихонских слепаца (20, 29—34; Мк. 10, 46—52; Лк. 18, 35—43). Спаситељев улазак у Јерусалим (21, 1—11; Мк. 11, 1—10; Лк. 19, 29—36; Јн. 12, 12—19). Изгнање трговаца из храма; исцељења; клицање деце (21, 12—16; Мк. 11, 11 и 11, 15—16; Лк. 19, 45—56). Сасушење смокве (21, 17—22; Мк. 11, 12—14 и 11, 19—24). Откуда власт Јовану Крститељу (21, 23—27; Мк. 11, 27—33; Лк. 20, 1—8). Прича о два сина које отац шаље у виноград (21, 28—32). Прича о злим виноградарима (21, 33—46; Мк. 12, 1—12; Лк. 20, 9—19). Прича о званицама на свадби (22, 1—14). Спаситељев одговор фарисеју о давању данка ћесару (22, 15—22; Мк. 12, 13—17; Лк. 20, 27, 20—26). Одговор садужејима о васкрсењу (22, 23—33; Мк. 12, 18—27; Лк. 20, 27—39). О највећој

www.unilib.rs

заповести у закону (22, 34—40; Мк. 12, 28—31). Чији је син Христос (22, 41—46; Мк. 12, 35—37; Лк. 20, 40—44). Спаситељево изобличавање фарисеја (23, 1—36; Мк. 12, 38—40; Лк. 20, 45—47 и 12, 39—52). Спаситељево тужење за Јерусалимом (23, 37—39; Лк. 13, 34—35). Пророштво о разрушењу Јерусалима, о другом доласку Христовом и о завршетку света (24, 1—44; Мк. 13, 1—32; Лк. 21, 5—40). О мудрој и рђавој слози (24, 45—51; Лк. 12, 41—48). О мудрим и лудим девојкама (25, 1—13). О талантима (25, 14—30). О Страшном суду (25, 31—46). Завера Синедриона против Исуса (26, 1—5; Мк. 14, 1—2; Лк. 22, 1—2). Вечера у дому Симона губавог (26, 6—13; Мк. 14, 3—9; Јн. 12, 1—11). Издајство Јудино (26, 14—16; Мк. 14, 10—11; Лк. 22, 3—6). Једење пасхе и Тајна причешћа (26, 17—30; Мк. 14, 12—25; Лк. 22, 7—20). Спаситељево претсказање о саблазни и одречењу ученика (26, 31—35; Мк. 14, 26—31; Лк. 22, 19—20 и 22, 31—34). Гетсиманска молитва (26, 36—46; Мк. 14, 32—42; Лк. 22, 39—46; Јн. 18, 1—11). Јуда са Јудејцима хвата Исуса (26, 47—56; Мк. 14, 43—47; Лк. 22, 47—50). Христос на суду код Кајафе (26, 57—68; Мк. 14, 53—65; Лк. 22, 54—55 и 22, 63—65). Одрицање Петрово (26, 69—75; Мк. 14, 66—72; Лк. 22, 56—62; Јн. 18, 15—18 и 18, 25—27). Христос код Пилата (27, 1—2; Мк. 15, 1; Лк. 22, 66 и 23, 1; Јн. 18, 28). Јудино самоубиство (27, 3—10). Суд Пилатов над Исусом (27, 11—25; Мк. 15, 2—14; Лк. 23, 2—4; 23, 17—23; Јн. 19, 1—16). Пилат предаје Исуса на распеће (27, 26—56; Мк. 15, 15—40; Лк. 23, 24—49; Јн. 19, 16). Христос погреб (27, 57—61; Мк. 15, 42—47; Лк. 23, 50—56; Јн. 19, 39—42). Постављање страже и печење гроба Исусова (27, 62—66). Долазак Мирносица на гроб и јављање васкрслог Христа Мирносицама (28, 1—10; Мк. 16, 1—8; Лк. 24, 1 и 24, 4—8). Поткупљивање стражара (27, 11—15). Јављање васкрслог Господа ученицима у Галилеји (27, 16—20).

2. Тумачење Јеванђеља по Марку (оних места којих нема код осталих јеванђелиста).

О семену које неприметно ниче и расте (4, 26—29). Исцељење глувог и мутавог (7, 31—37). Исцељење слепог у Витсаиди (8, 22—26). О проповедању јеванђеља свакој твари и о знацима праве вере (16, 15—20).

3. Тумачење Јеванђеља по Луци (оних места којих нема код осталих јеванђелиста).

Зачеће св. Јована Крститеља (1, 5—25). Благовест Пресветој Циви Марији (1, 26—38). Сусрет св. Деве са св. Јелисаветом (1, 39—56). Рођење св. Јована Претече (1, 57—80). Срећење Господње

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

(2, 21—38). Детињство Исуса Христа (2, 40—52). О милостивом Самарјанину (10, 25—37). Христос у дому Марте и Марије (10, 38—42). О подели имања (12, 13—14). О безумном богаташу (12, 15—21). Спаситељ о побијеним Галилејцима (13, 1—5). Прича о неродној смокви (13, 6—9). Исцељење згрчене жене (13, 10—17). Исцељење у суботу (14, 1—6). О бирању места за трpezом (14, 7—14). Прича о великој вечери (14, 15—24). О претпостављању Господа Христа свима и свему (14, 25—35). Прича о блудном сину (15, 11—32). Прича о неправедном приставу (16, 1—13). Прича о богаташу и Лазару (16, 19—31). О дужности слуге (17, 7—10). Исцељење десеторице губавих (17, 11—19). О доласку Царства Божјег (17, 20—21). Прича о неправедном судији (18, 1—8). Прича о митару и фарисеју (18, 9—14). Господ у дому Закхеја (19, 1—10). О највећем и најмањем (22, 24—30). Јављање васкрслог Господа ученицима на путу у Емаус (24, 13—35) и сакупљеним ученицима (24, 36—49). Вазнесење Господње (24, 50—53).

4. Тумачење Јеванђеља по Јовану (оних места којих нема код осталих јеванђелиста). О Божанству оваплоћеног сина Божијег (1, 1—18). Трикратно сведочанство Јована Крститеља о Исусу Христу и себи (1, 19—36). Први ученици Хрстови (1, 37—51). Исус Христос на свадби у Кани Галилејској (2, 1—11). Изгнање трговаца из храма јерусалимског (2, 13—22). Вера многих Јерусалимљана у Исуса (2, 23—25). Спаситељев разговор с Никодимом (3, 1—21). Последње сведочанство Јована Крститеља о Исусу као Месији (3, 22—36). Исус и Самарјанка (4, 1—42). Исцељење сина царевог слуге (4, 46—54). Исцељење болесника у бањи Витезди и Исусово сведочанство о себи као Месији — сину Божјем (5, 1—47). Спаситељева реч о хлебу живота (6, 24—71). Спаситељево путовање у Јерусалим о празнику Сеница; мњења о њему; Он о својој науци (7, 1—53). Спаситељ и блудница (8, 1—11). Спаситељ о себи као истинитом Месији и изобличавање Јевреја (8, 12—59). Исцељење слепорођеног (9, 1—38). Изобличење духовне слепоће фарисеја који не верују (9, 39—41). Христово учење о добром пастиру (10, 1—21). Исус о себи као Месији (10, 22—42). Болест, смрт и васкрсење Лазарево (11, 1—45). Већање синедриона и одлука да се убије Исус (11, 46—57 и 12, 9—11). Жеља Грка да виде Исуса и Његова реч поводом тога (12, 20—36). Неверје Јевреја и Христове речи о себи и Оцу (12, 37—50). Умивање ногу на Тајној вечери (13, 1—20). Господ о издајнику (13, 21—30). Опроштајна реч Спаситељева ученицима: о новој заповести (13, 31—38); о себи као путу,

као сину Божјем; о Духу Светом; о миру (14, 1—31); о себи као чокоту (15, 1—17); о мржњи света према Њему и следбеницима Његовим (15, 18—16, 4); о Св. Троици и сарадњи Троичног Божанства у спасењу људи (16, 5—33). Спаситељева молитва: за себе (17, 1—5), за своје ученике (17, 6—19) и за све који буду веровали (17, 20—26). Јуда са момцима хвата Исуса (18, 1—12). Кајафино питање и Исусов одговор о учењу (18, 19—24). Исус на суду пред Пилатом сведочи о истини (18, 28—40). Богоматер крај крста са двома Маријама и св. Јованом (19, 25—27). Пробадање ребара (19, 34—37). Марија Магдалина и два ученика иду на гроб Исусов (20, 1—10). Јављање Марији Магдалини анђела и самог васкрслог Исуса (20, 11—18). Јављање васкрслог Господа ученицима увече на дан Васкрсења (20, 19—25) и после осам дана (20, 26—29). Јеванђелист о свом Јеванђељу (20, 30—31). Јављање васкрслог Господа ученицима на мору Тиверијадском (21, 1—14) и разговор са Симоном Петром (21, 15—23). Завршетак Јеванђеља (21, 24—25).

Богослужбена употреба Јеванђеља.

V разред (4 часа недељно)

ДЕЛА СВИТИХ АПОСТОЛА

Назив књиге. Писац књиге. Повод писања књиге. Циљ писања књиге. Време и место писања књиге. Аутентичност књиге. Подела књиге.

Тумачење књиге. Први део.

Вазнесење Господа Христа на небо (1, 1—11). Избор новог апостола на место Јуде Искариотског (1, 12—26). Силазак Св. Духа на апостоле (2, 1—13). Прва апостолска проповед и њен утисак (2, 14—41). Духовно и имовинско стање прве хришћанске заједнице у Јерусалиму (2, 42—47). Ап. Петар и Јован исцељују хромог од рођења и реч ап. Петра поводом тога (3, 1—26). Ап. Петар и Јован у тамници; на суду пред синедрионом; ослобођење (4, 1—22). Заједничка молитва и чудо (4, 23—31). Унутрашње и имовинско стање прве цркве (4, 32—37). Ананија и Сапфира (5, 1—10). Апостолска чудеса (5, 11—16). Синедрион поново гони апостоле; Анђео их ослобођава тамнице; проповед њихова у храму; одговор пред синедрионом (5, 17—33). Савет Гамалилов (5, 34—39). Радост апостола у страдању за Господа Христа (5, 40—42). Избор седморице ђакона (6, 1—7). Апостолство св. Архиђакона Стефана (6, 8—15); његова реч синедриону (7, 1—53) и мученички завршетак (7, 54—60). Гоњење цркве у Јерусалиму и њено ширење у Сама-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

рији (8, 1—40). Обраћање Савла (9, 1—30). Ап. Петар исцељује Енеја у Лиди (9, 31—35); васкрсава Тавиту у Јопи (9, 36—43); обраћа Господу Христу Корнилија и дом његов (10, 1—48). Спор хришћана из обрезања са ап. Петром због његовог општења са необрезанима (11, 1—18). Обраћање незнабожаца вери Христовој у Антиохији (11, 19—30). Гоњење Ирода Агрипе на цркву Христову (12, 1—19). Крај првог црквоборца (12, 20—25).

Други део. — Ап. Павле оснива цркву на острву Кипру (13, 1—12). Путовање у Пергу и Антиохију писидиску, и реч Павлова у зборници антиохијској (13, 13—41). Њен утисак на незнабошце и Јевреје; гоњење Варнаве и Павла и њихов одлазак у Иконију (13, 42—52). Проповед Павлова и Варнавина у Иконији. Листри и Дерви (14, 1—7). Исцељење хромог у Листри (14, 8—18). Гоњење Апостола и њихов повратак у Антиохију (14, 19—28). Апостолски Сабор у Јерусалиму (15, 1—35). Разилажење ап. Павла и Варнаве (15, 36—41). Ап. Павле у Листри, Дерви и Троади (16, 1—8). Павле у Македонији: долазак у Филибу, обраћање Лидије (16, 9—15), изгнање нечистог духа (16, 16—18). Ап. Павла и Силу бацају у тамницу; земљотрес и чудесно ослобођење из тамнице (16, 19—40). Ап. Павле у Солуну (17, 1—9) и Верији (17, 10—14). Ап. Павле у Атини и његова реч на Ареопагу (17, 15—34). Ап. Павле у Коринту (18, 1—17). Одлазак преко Ефеса у Јерусалим (18, 18—23). Проповед Апостола у Ефесу (18, 24—28). Ап. Павле у Ефесу крштава ученике, крштене крштењем Јовановим (19, 1—7), проповеда и чини чудеса (19, 8—22). Побуна против хришћана у Ефесу (19, 23—40). Пут ап. Павла у Македонију и Грчку и обратно до Троаде (20, 1—6). Ап. Павле васкрсава Евтиха у Троади (20, 7—12). Општај Павлов са презвитерима ефеским (20, 13—38). Пут ап. Павла од Милета до Тесарије (21, 1—14) и од Тесарије до Јерусалима (21, 15—16). Последњи боравак Павлов у Јерусалиму; побуна против њега и метање у вериге (21, 17—40). Реч Павлова народу (22, 1—21), гнев народа (22, 22—29). Ап. Павле на суду пред синедрионом (22, 30—23, 10). Ноћу се Господ јавља Павлу (23, 11). Завера Јевреја против Павла (23, 12—22). Павла — сужња шаљу прокуратору Феликсу (23, 23—35). Ап. Павле на суду у прок. Феликса (24, 1—26). Ап. Павле пред прокуратором Феликсом и Агрипом царем (25, 1—27). Реч Павлова пред Агрипом и Фистом (26, 1—32). Путовање Ап. Павла из Тесарије у Рим (27, 1—28, 16). Разговор ап. Павла са римским Јеврејима (28, 17—29). Завршетак Дела апостолских (28, 30—31). — Богослужбена употреба Дела апостолских.

САБОРНЕ ПОСЛАНИЦЕ

Појам о саборним посланицама. Број њихов и подела

1. *Саборна посланица св. ап. Јакова.* — Писац посланице. Аутентичност посланице. Историске прилике постанка посланице.

Тумачење посланице. — О радосном подношењу искушења (1, 2—4). О стицању мудрости молитвом (1, 5—8). О ништавности богатства (1, 9—11). Узрочник искушења (1, 12—18). О обуздавању гнева и испуњењу закона (1, 19—26). О чистој вери (1, 27). О љубави према ближњима (2, 1—13). О вери и делима (2, 14—26). О зауздавању језика (3, 1—12). О земаљској и небеској мудрости (3, 13—18). Пријатељство свету — непријатељство Богу (4, 1—17). Изобличавање богатих (5, 1—6). О блаженству у трпљењу (5, 7—13). О помазивању јелејем (5, 14—15). О исповедању грехова (5, 16—18). О обраћању заблуделих (5, 19—20). — Богослужбена употреба посланице.

2. *Прва саборна посланица св. ап. Петра.* — Личност апостола. Време и место писања посланице. Повод и циљ писања.

Тумачење посланице. — О умножењу благодати и мира (1, 1—2). О препорођају нашем васкрсењем Христовим; о нади и радости у страдањима (1, 3—12). О светом живљењу и недволичном братољубљу (1, 13—25). О духовном узрастању (2, 1—12). О покоравању властима (2, 13—17). О слугама и господарима (2, 18). Христос — образац страдања правде ради (2, 19—25). О духовној лепоти жена (3, 1—6). Мужеви и жене — сунаследници благодати живота (3, 7). О невраћању зла за зло (3, 8—22). О светом живљењу и радосном страдању за Христа (4, 1—19). Поуке пастирима и стаду Божјем (5, 1—9). Апостолов благослов (5, 10—14). — Богослужбена употреба Посланице.

3. *Друга саборна посланица св. ап. Петра.* — Аутентичност посланице. Прилике постанка. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Лествица врлина; упражњавање врлина као средство Хриstopознања (1, 1—18). Карактер пророштава (1, 19—21). О лажним пророцима и учитељима (2, 1—22). О другом доласку Господа Христа и о новом небу и новој земљи (3, 1—18). — Богослужбена употреба Посланице.

4. *Прва саборна посланица св. ап. Јована Богослова.* — Личност апостола. Аутентичност посланице. Прилике постанка посланице. Намена посланице и њен однос према Јеванђељу. Циљ посланице. Време и место писања.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Тумачење посланице. — Истинитост апостолске благовести о Речи живота (1, 1—4). Живљење у светлости (1, 5—10). Држање заповести као услов Хриstopознања (2, 1—14). О љубави према свету (2, 15—17). О Антихристу и антихристима (2, 18—29). Деца Божја и деца ђавоља (3, 1—10). Својства љубави и мржње (3, 11—24). О проверавању духова (4, 1—6). Љубав као средство Богopознања; љубав према Богу и ближњему (4, 7—21). Вера и љубав као средство победе над светом (5, 1—5). Троструко небеско и земаљско сведочанство о Христу (5, 6—9). Унутрашње сведочанство онога који верује (5, 10—13). Слобода верујућег (5, 14—15). Грех, зло света и Бог (5, 16—21). — Богослужбена употреба посланице.

5. Друга саборна посланица св. ап. Јована Богослова. — Аутентичност посланице. Кома је написана посланица. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Истина, благодат и мир (1—3). Љубав међу собом (4—6). О лажним учитељима (7—11). — Богослужбена употреба посланице.

6. Трећа саборна посланица св. ап. Јована Богослова. — Аутентичност посланице. Кома је написана посланица.

Тумачење посланице. — О живљењу у истини и гостољубљу (1—8). О угледању на добро а не на зло (9—12). — Богослужбена употреба посланице.

7. Саборна посланица св. ап. Јуде. — Подаци о писцу. Аутентичност посланице. Повод и циљ писања посланице. Време писања.

Тумачење посланице. — О лажним учитељима и њиховом уделу (1—25). Богослужбена употреба посланице.

VI разред (5 часова недељно)
ПОСЛАНИЦЕ СВ. АП. ПАВЛА

Кратка биографија ап. Павла. Број његових посланица. Хронолошки ред постанка посланица.

1. Посланица Римљанима. — Оснивање и првобитно уређење римске цркве. Повод писања посланице. Циљ писања. Место и време писања. Аутентичност и неповређеност посланице.

Тумачење посланице. — Благодат и апостолство (1, 1—7). Спасење вером у Јеванђеље (1, 8—17). Грешност незнабожаца (1, 18—32). Грешност Јевреја (2, 1—29). Поређење Јевреја с незнабошцима (3, 1—20). О оправдању вером, а не делима старо-

заветног закона (3, 21—4, 25). Плодови оправдања (5, 1—11). Поређење Адама и Исуса Христа (5, 12—21). О освећењу човеком (6, 1—7, 6). Однос Закона према грешном човеку (7, 7—25). Слобода у Христу кроз Св. Духа (8, 1—39). Однос Јевреја према оправдању: а) испуњење обећања Божјих о Јеврејима (9, 1—33); б) грех Израилев (10, 1—21); в) будуће обраћање Израиља (11, 1—36). Правила хришћанског живота (12, 1—21). О покорности властима и о дужностима према ближњима и према себи (13, 1—14). О снисходљивости према слабима у вери (14, 1—26). О служењу ближњима (15, 1—33). Завршетак посланице (16, 1—24). — Богослужбена употреба посланице.

2. *Прва посланица Коринћанима.* — Коринт и оснивање коринтске цркве. Повод и циљ писања посланице. Место и време писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — О распрама у Коринтској цркви; о узроцима њиховим и о уклањању узрока (1, 1—31). О мудрости Духа Светога и мудрости кнеза овога света (2, 1—16). Место апостола и осталих хришћана у цркви (3, 1—23). Значај учитеља вере у цркви и њихова служба (4, 1—21). Одлучење крвосмесника и потреба целомудрености (5, 1—13). О дорбовољном подношењу неправде, о наследницима царства Божјег, о мудрој употребљавању слободе (6, 1—20). О браку и безбрачности (7, 1—40). О братољубивом употребљавању хришћанске слободе (8, 1—13). О издржавању служитеља олтара (9, 1—15). Апостол о своме начину проповедања Јеванђеља (9, 16—27). О бегању од идолопоклонства (10, 1—11, 1). О поретку на богослужењу (11, 2—34). О духовним даровима (12, 1—31). О љубави (13, 1—13). О дару пророштва и дару језика (14, 1—40). О васкрсењу мртвих (15, 1—58). Завршни савети (16, 1—24). — Богослужбена употреба посланице.

3. *Друга посланица Коринћанима.* — Повод писања посланице. Време и место писања. Циљ писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Апостол објашњава своје понашање (1, 1—2, 4). О љубави према покајаном крвосмеснику (2, 5—11). О свагдашњој победи кроз Христа (2, 12—17). Превасходство Новог завета над Старим (3, 1—4, 6). О распадању спољашњег и обнављању унутрашњег човека (4, 7—5, 10). У Христу нова твар, и служба помирења (5, 11—21). Благодатни живот слугу Божјих (6, 1—7, 1). Циљ прве посланице и њен утицај (7, 2—16). О помагању сиромашних хришћана (8, 1—9, 15). Својства хри-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

шћанске борбе (10, 1—6). Чиме се хришћанин хвали (10, 7—18). Одбрана апостолског ауторитета (11, 1—32). Откривења Господња су хвала апостола (12, 1—18). Закључак посланице (12, 19—13, 13). — Богослужбена употреба посланице.

4. *Посланица Галатима*. — Оснивање цркве у Галати. Стање у њој и повод писања посланице. Време и место писања. Циљ посланице. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Апостол Павле о своме апостолству и Христовом Јеванђељу (1, 1—24). Учење Павлово потврђено на Сабору (2, 1—10). О оправдању вером, а не делима старозаветног закона (2, 11—3, 14). Обећање и закон (3, 15—29). О робовању стихијама света и о усиновљењу Христом (4, 1—31). Хришћанска слобода и њени плодови (5, 1—6, 10). Завршетак посланице (6, 11—18). — Богослужбена употреба посланице.

5. *Посланица Ефесцима*. — Подаци о Цркви ефеској. Аутентичност, неповређеност и намена посланице. Повод и циљ писања. Место и време писања.

Тумачење посланице. — Искупљење Исусом Христом (1, 1—14). Молитва Апостола да се Ефесци испуне мудрошћу и христовознањем (1, 15—23). Оживљење Христом и спасење благодаћу (2, 1—10). Сједињење Јудејаца и незнабожаца у Христу (2, 11—22). Тајна Христова и саборност живота и познања у цркви (3, 1—21). О јединству духа, јединству вере и узрастању растом Христовим (4, 1—32). О угледању на Бога и условима за стицање царства Христова (5, 1—20). Дужности брачнога и породичнога живота (5, 21—6, 9). О наоружању оружјем Божјим и о духовном војевању (6, 10—21). — Богослужбена употреба посланице.

6. *Посланица Филибљанима*. — Оснивање цркве у Филиби и стање у њој. Повод писања посланице. Циљ посланице. Место и време писања.

Тумачење посланице. — Ап. Павле о своме положају (1, 1—26). Савети о животу, достојном Јеванђеља Христова (1, 27—2, 18). Извештај о ученицима (2, 19—30). Чување од лажних учитеља (3, 1—21). Завршни савети (4, 1—23). — Богослужбена употреба посланице.

7. *Посланица Колошанима*. — Црква у Колосима. Повод писања посланице. Циљ посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Учење о Христу Богочовеку, искупитељу света (1, 1—29). Живот у Христу, философија по Христу,

узрастање растом Божијим (2, 1—23). Упутства за свети живот (3, 1—17). Посебни савети и закључак (3, 18—4, 18). — Богослужбена употреба посланице.

8. *Прва посланица Солуњанима*. — Оснивање цркве солунске. Повод писања и циљ посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — О стању цркве солунске (1, 2—10). Рад ап. Павла у Солуну (2, 1—16). Апостолова брига о Солуњанима (2, 17—3, 13). Савети о целомудрености, братољубљу и трудољубљу (4, 1—12). О другом доласку Христовом (4, 13—5, 11). Завршни савети (5, 12—28). — Богослужбена употреба посланице.

9. *Друга посланица Солуњанима*. — Повод писања посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Похвала вери и љубави солунске цркве (1, 1—12). Знаци другог доласка Христовог (2, 1—12). Савет, завештање и закључак (2, 13—3, 18). — Богослужбена употреба посланице.

10. *Прва посланица Тимотеју*. — Подаци о ап. Тимотеју. Повод и циљ писања посланице. Време и место писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Борба против лажних учитеља (1, 1—20). Заједничка молитва (2, 1—15). О служитељима цркве (3, 1—13). Тајна побожности и тајна заблуде (3, 14—4, 10). Правила понашања према разним члановима цркве (4, 11—6, 2). Завршни савети (6, 3—21). — Богослужбена употреба посланице.

11. *Друга посланица Тимотеју*. — Повод и циљ писања посланице. Време и место писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Савет за нелицемерно исповедање вере (1, 1—18). Војевање Христовог војника (2, 1—26). Наступање тешких времена (3, 1—4, 8). Последње наредбе Апостолове (4, 9—22). — Богослужбена употреба посланице.

12. *Посланица Титу*. — Подаци о ап. Титу. Повод и циљ писања посланице. Критска црква. Време и место писања посланице.

Тумачење посланице. — Упутства за избор црквених пастира (1, 1—16). Проповедање здраве науке (2, 1—3, 15). — Богослужбена употреба посланице.

13. *Посланица Филимону*. — Подаци о Филимону и прилике постанка ове посланице.

Тумачење посланице. — Вера силна у познању свакога добра и братољубља (1—24). Богослужбена употреба посланице.

14. *Посланица Јеврејима*. — Писац посланице. Повод и циљ писања. Место и време писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Исус Христос — Син Божји, већи од анђела (1, 1—14). Вођ спасења — оваплоћени Син Божји, (2, 1—18). Вером у Христа улази се у покој Божји (3, 1—4, 13). Исус Христос — Првосвештеник и Његов подвиг (4, 14—5, 10). Усавршавање у вери Христовој (5, 11—6, 20). Вечни Првосвештеник и вечно свештенство (7, 1—8, 6). Поређење двају завета (8, 7—10, 18). непоколебљивост у вери (10, 19—39). Природа вере и примери вере (11, 1—40). Истрајност у вери (12, 1—29). Завршни савети (13, 1—25). — Богослужбена употреба посланице.

ОТКРИВЕЊЕ СВ. ЈОВАНА БОГОСЛОВА

Име и писац књиге. Аутентичност. Време и место писања. Циљ писања књиге.

Тумачење књиге. — Намена Откривења и начин даривања његова Јовану (1, 1—20). Посланице малоазијским црквама: Ефеској (2, 1—7), Смирнској (2, 8—11), Пергамској (2, 12—17), Тијатирској (2, 18—29), Сардској (3, 1—6), Филадельфијској (3, 7—13), Лаодикијској (3, 14—22). Бог на престолу и Јагње (4, 1—11). Књига са седам печата (5, 1—14). Јагње отвара печате (6, 1—8, 5). Седам анђела са седам труба; дејство њиховог трубљења (8, 2—11, 19). Црква и гоњење (12, 1—13, 18). Нова песма девственника и вечно Јеванђеље (14, 1—20). Седам последњих зала (15, 1—8). Седам чаша гнева Божјега (16, 1—21). Суд над Вавилоном (17, 1—18, 24). Свечаност победе Христове (19, 1—20, 3). Васкрсење мртвих и општи суд (20, 4—15). Ново небо и нова земља, и вечно блаженство праведника (21, 1—22, 5). Завршетак (21, 6—21).

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ДОГМАТИКЕ СА УПОРЕДНИМ БОГОСЛОВЉЕМ И СЕКТАНСТВОМ

V разред (3 часа недељно)

У в о д

Појам о догматици као науци. Називи науке. Предмет науке. Особине догме. Догма и Откривење. Догма и Предање. Догма и разум. Шта се код догме може развијати, а шта не. Руководно начело у догматици. *Consensus ecclesiae*. Метод у догматици. Место догматике у систему богословских наука. Извори догматике: симболи вере, одлуке васељенских и помесних сабора, вероисповедања св. отаца и учитеља цркве. Историја догматике као науке. Деоба науке.

ПРВИ ДЕО

Догма о постојању Бога: учење цркве и Откривења; тако звани логички докази о постојању Бога; св. оци о овој догми.

Каквоћа и степен богопознања: учење цркве, Откривења, св. отаца и учитеља цркве; учење гностика, Аеција и Евномија.

Биће Божје и његова својства: шта су својства; однос својстава према суштини; подела својстава. Општа својства бића Божјег: 1) самобитност: учење Откривења и св. отаца; 2) вечност: учење Откривења и св. отаца; 3) неизменљивост: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 4) свудаприсутност: учење Откривења и св. отаца; 5) духовност: учење Откривења и св. отаца, учење антропоморфистичке јереси. — Ум Божји; својства ума Божјег: 1) свезнање: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) премудрост: учење Откривења. — Воља Божја: предмет њеног хотења: учење Откривења. Својства воље Божје. 1) слобода: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) светост: учење Откривења и св. отаца; 3) свемогућство: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 4) правда: учење Откривења и св. отаца. — Осећање Божје: учење Откривења. Својства осећања Божјег: 1) блаженство: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) љубав: учење Откривења.

Јединство бића Божјег: учење цркве, Откривења, св. отаца и учитеља цркве; учење јеретика: гностика, манихејаца, трибожника, павлићана, богумила; рационалисти о „многобоштву” у Мојсијевом Петокњижију.

Света Тројица. Шта је заједничко, а шта посебно у Св. Тројици; св. оци о томе; учење св. Ј. Дамаскина о перихорисису; св. оци о тајанствености и недокучивости догмата о Св. Тројици; о поступном објављивању учења о Св. Тројици у Св. Откривењу; учење Откривења о Св. Тројици; учење Откривења о Божанству: Оца, Сина и Св. Духа. О личним својствима трију Божанских Лица; лично својство Оца: учење св. отаца о Оцу као узроку (*αἰτία*) и начелу (*ἀρχή*) Сина и Св. Духа; лично својство Сина: учење Откривења и св. отаца; лично својство Св. Духа: учење Откривења и св. отаца. Догматске одредбе цркве о Св. Тројици. Исповедање вере које наречени епископ изговара у храму приликом хиротиније. Антитринитарне јереси: I период: Керинт, евионити, Теодот, Артемон, гностицизам, Марцион, монархијанизам динамички и модалистички, Савелије, Павле Самосатски; II период: аријанизам, полуаријанизам, Марцел Анкирски, Фотин Сирмијски, Аеције и Евномије, Македоније, тритеисти, тетратеисти; III период: социнијани, арминијани, Сведенборг, Кант, Шелинг, Хегел. *Filioque*: порекло и развој; критика римокатоличког учења о *Filioque*: на основу Откривења и учења св. отаца; учење св. отаца о *per Filium* (*διὰ Υἱοῦ*): Атанасија Великог, Василија Великог, Григорија Богослова, Григорија Ниског, Кирила Александријског, Максима Исповедника, Јована Дамаскина; о завршености и неизменљивости Нико-цариградског симбола вере.

Бог — Творац света. Догматска одредба. О постању уопште: учење Откривења; учествовање свију лица Св. Троице у стварању света: учење Откривења и св. отаца; стварање света из ничега: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; постанак времена: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; побуда и циљ стварања: учење Откривења и св. отаца; начин стварања: учење Откривења и св. отаца; поредак стварања: учење Откривења и св. отаца; савршенство створених бића: учење Откривења; јеретичка учења о постању света: гностицизам (Хермоген), заблуда Оригенова о вечности света. Постање духовног света: учење Откривења; дво-струки смисао речи „Анђео” у Откривењу; анђели као посебна бића и личности: учење Откривења; о стварању анђела из ничега: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; природа анђела: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; број анђела: учење Откривења и св. отаца; подела анђела на чинове: учење Откривења и св. отаца; анђелска служба: учење Откривења и св. отаца. О злим духовима; зли дуси као бића лица и стварна: учење Откри-

вења и св. отаца; порекло злих духова: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; узрок њиховог пада: учење Откривења и св. отаца; непоправимост злих духова; природа њихова: учење Откривења; број њихов: учење Откривења. Заблудна учења о анђелима. Постање човечанског света: учење Откривења и св. отаца; природа човековог тела и душе: учење Откривења; у ком се делу човековог бића налази Божји лик: учење св. отаца; разлика између боголикости и богоподобја ($\tau\acute{o}$ κατ' εἰκόνα и $\tau\acute{o}$ κατ' ὁμοίωσιν): учење Откривења и св. отаца; о циљу човековог стварања: учење Откривења и св. отаца; о првобитном стању човековом: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; стварање раја, његова природа: учење Откривења и св. отаца; дрво живота: учење Откривења и св. отаца; дрво познања добра и зла: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве.

Грех, његови узроци и последице. Први узрок пада наших прародитеља; други узрок пада; суштина и значај прародитељског греха: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; последице првородног греха: по разум прародитеља, по вољу, по срце, по душу као лик Божји, по тело: учење Откривења и св. отаца; наследност првородног греха: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; последице првородног греха по Адамове потомке: помрачење разума, ослабљеност воље, нечистота срца, онакаженост лика Божјег, смрт са болестима и страдањима. О првородном греху, заблудна учења: гностика, евионита, манихејаца, офита, енкратита, Климента Александријског, Пелагија, Бл. Агустина. Изложeње и критика римокатоличког и протестанског учења о првородном греху.

Божански промисао. Шта је промисао: учење цркве; облици промисла. Учење Откривења о Божјем промислу. Промишљање Божје о човеку до пада и после грехопада; промишљање о народима и царствима; учење Откривења. Начин промишљања Божјег о свету: природни и натприродни. Промишљање — дело Св. Тројице: учење Откривења и св. отаца. Однос промисла Божјег према слободи разумних бића и према злу у свету: учење св. отаца; промисао Божји у односу према ђаволу: учење Св. Кирила Јерусалимског; шта Бог чини са последицама злих дела. Морално и физичко зло: учење Откривења и св. отаца. Зашто Бог допушта зло. Однос промисла Божјег према чињеници да праведници често страдају у овоме свету а грешници благују: учење Откривења и св. отаца. Јеретичка учења о промислу Божјем: гностици, манихејци,

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Пелагије, Цвинглије, Калвин, предестинацијанци. — Предвечни савет Божји о спасењу људи: учење Откривења; припрема рода људског за спасење: учење Откривења и св. отаца; припрема рода људског до Аврама: учење Откривења; припрема изабраног народа Божјег; обећања и пророштва у књигама Мојсијевим; месијанска пророштва у псалмима; месијанска пророштва у пророка; други начин припреме изабраног народа; припрема незнабожаца за Спаситеља.

VI разред (4 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

О Богу — Спаситељу

Христологија. — Садржина и значај христологије. Сведочанства Откривења о Исусу као истинском Месији — Искупитељу. Узрок, побуда, циљ и време оваплоћења Сина Божјег: учење Откривења и св. отаца. — О личности Господа Исуса Христа (тајна оваплоћења). Његова личност и Његово дело; Исус Христос — истинити Бог: учење цркве и Откривења; Исус Христос — истинити човек: учење цркве и Откривења; особине Исусова човечанства: натприродно рођење и безгрешност; светоотачко тумачење речи ап. Павла: посла Бог Сина свог у подобију тела греха и осуди грех у телу (Рим. 8, 3); Исус Христос — Богочовек: учење цркве, одредба св. отаца IV Васељенског сабора, учење Откривења и св. отаца. Начин ипостасног сједињења двеју природа у Исусу Христу: учење Откривења, цркве и св. отаца; учење св. Ј. Дамаскина о перихорисису; две воље и два дејства у Господу Исусу: одредба св. отаца VI Васељенског сабора, учење св. отаца. Последице ипостасног сједињења двеју природа у Исусу Христу: 1) општење својстава двеју природа у личности Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; општење двеју воља и дејстава у личности Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; безгрешност Господа Исуса као последица ипостасног сједињења двеју природа у Њему; Тодор Мопсуетски и V Васељенски сабор; учење св. Дамаскина о природним и невиним страстима у Господу Исусу; човечанско знање Господа Исуса; осећање страха у Господа Исуса; страдање Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; 2) обожење (θεωσις) човечанске природе као последица ипостасног сједињења двеју природа у Господу Исусу: учење VI Васељенског сабора и св. отаца; 3) једно, нераздељиво поклоњење Исусу Хри-

сту и као Богу и као човеку: учење Откривења и св. отаца. Учење св. отаца о томе да ли је оваплоћење Сина Божјег изменило Његов однос према осталим Лицима у Св. Тројици. Христолошке јереси: Керинт, докетизам, евионити, гностицизам, Сатурнин, Василид, Валентин, Марцион, монархијанизам динамички и модалистички, Савелије, Павле Самосатски, аријанизам, полуаријанизам, Марцел, Фотин, Аеције, Евномије, Аполинарије, Несторије, Евтихије, монофизитство, монотелитство, адопционизам шпански, социнијани, арминијани, Сведенборг, Кант, Шелинг, Хегел.

Догма о Св. Деви Марији Богородици. Учење цркве; Св. Дева Марија као Приснодева: учење Откривења и св. отаца; Св. Дева Марија као Богородица: учење Откривења, св. отаца и Вас. сабора: III, IV, V и VI; учење Несторија о Св. Деви Марији; изложeње и критика римокатоличког учења о непорочном зачећу Св. Богородице.

Тајна спасења. Учење цркве, Откривења и св. отаца. Господ Исус као пророк: учење Откривења; Господ Исус као првосвештеник: учење Откривења; искупитељски значај смрти Спаситељеве: учење Откривења; како је Господ Исус постао за нас клетва: учење св. отаца; васељенски карактер Спаситељеве жртве: учење Откривења; зашто се сви не спасавају: учење св. отаца; да ли је Господ Исус уништио сва наказања која су ушла у свет као казна за грех: учење Откривења; учење св. отаца о првосвештеничкој служби Господа Исуса; о томе да човек није могао сам себе искупити, већ је то учинио Богочовек: учење св. отаца; Господ Исус као цар: учење Откривења. О искупитељском делу Спаситеља, заблудна учења: гностика, манихејаца, докета, Аполинарија, Оригена; учење неких да је Господ Исус принео ђаволу откупну жртву за људе; учење пелагијанаца; схоластичка теорија о искупљењу: Анзелм, Петар Абелард, Тома Аквински, Дунс Скот; учење о искупљењу: протестаната, социнијана.

О Богу — Осветитељу. Усвајање дела искупљења; освећење (оправдање) дело благодати и вере: учење Откривења; учешће свију лица Св. Тројице у делу освећења човека: учење Откривења. Начела освећења: 1) благодат: природа благодати: учење цркве и Откривења; неопходност благодати за освећење човека: учење Откривења и св. отаца; васељенскост благодати: учење Откривења и св. отаца; благодат Божја и слобода човекова: учење Откривења и св. отаца; Божје предодређење: учење цркве,

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Откривења и св. отаца; учење ап. Павла о условном предодређењу: Еф. 1, 4—5; Рм. 9, 11—18: тумачење св. отаца. О благодати, заблудна учења: гностика, манихејаца, Пелагија, Августина, полупелагијанаца, схоластичара, Лутера, социнијана и арминијана; учење Картагенског сабора (418 г.) о благодати; учење предестинација о вечном предодређењу: гностици, Августин, Луцид, Готшалк, Лутер, Калвин, супралапсари, инфралапсари, јансенисти. — 2) Вера као начело освећења; природа вере: учење Откривења и св. отаца; неопходност вере: учење Откривења; делотворна вера: учење Откривења и св. отаца; о делотворној вери, заблудна учења: Августина, полупелагијанаца, Томе Аквинског, Александра Халског, Лутера; критика римокатоличког учења о сувишним делима и благајници светитељској.

Црква — посредница освећења. Учење цркве о цркви. Порекло, природа, границе и циљ цркве: учење Откривења и св. отаца; својства цркве: јединство, светост, васељенскост, апостолство: учење Откривења и св. отаца; непогрешивост цркве; спасење у цркви. О цркви, заблудна учења: гностика, монтианиста, новацијана, донатиста, протестаната. — Јерархија: учење цркве и Откривења; степени јерархије: учење цркве и Откривења; васељенски сабори као највиша власт у цркви. Изложење и критика римокатоличког учења о јерархији; изложење и критика протестанског учења о јерархији.

Свете тајне. Појам о тајнама; божанска установа тајни. Саставни делови тајне; видљива страна тајне; невидљива страна; број тајни; неопходност тајни; непонављање тајни; вршилац тајни; извршење тајни не зависи од вере и морала вршиоца; прималац тајни; извршење тајни не зависи од вере и морала примаоца; дејство тајни *ex opere operantis et operato*.

1) Тајна крштења. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; неопходност тајне; крштавање деце; крштење крвљу; непонављање крштења; критика неправославних учења о тајни крштења.

2) Тајна миропомазања. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; непонављање тајне; миропомазање владалаца; миропомазање у римокатолика.

3) Тајна евхаристије. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; начин претварања хлеба и вина; евхаристија као жртва; вршилац тајне; прималац тајне; римокатоличко учење о евхаристији; протестанско учење.

4) Тајна покајања. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; епитимије; римокатоличко учење о тајни покајања.

5) Тајна свештенства. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; три степена свештенства; вршилац тајне; пизматичке и јеретичке хиротоније; шта је црквена економија (οικονομία); хиротоније англиканаца.

6) Тајна брака. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; својства хришћанског брака; понављање тајне.

7) Тајна јелеосвећења. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; понављање тајне; римокатоличко учење о тајни јелеосвећења.

О Богу — Судији. Карактеристика и састав црквеног учења о томе. Посебни суд: учење Откривења и св. отаца; смрт тела и бесмртност душе: учење Откривења и св. отаца; истинитост посебног суда: учење Откривења и св. отаца; митарства; стање душа за гробом до Страшног суда: учење Откривења и св. отаца; награда праведника: учење Откривења и св. отаца; поштовање светаца, св. моштију, св. икона: учење св. отаца; стање грешних душа за гробом: учење Откривења и св. отаца; молитве цркве за умрле: учење Откривења и св. отаца; критика римокатоличног учења о чистишту; критика протестанског учења о поштовању светаца, св. моштију, св. икона.

Општи и последњи суд: учење Откривења и св. отаца; појава Антихриста: учење Откривења и св. отаца; други долазак Господа Исуса Христа: учење Откривења и св. отаца; хиљазам: учење св. отаца; васкрсење мртвих: учење Откривења и св. отаца; стварност васкрсења мртвих: учење Откривења и св. отаца; свој-

ства васкрслих тела: учење Откривења и св. оца; преображај света: учење Откривења и св. оца; истинитост Последњег суда: учење Откривења и св. оца; својства и карактер Последњег суда: учење Откривења и св. оца; вечна судба људи: учење Откривења и св. оца; стање грешника: учење Откривења и св. оца; степени адских мука: учење Откривења и св. оца; стање праведника: учење Откривења и св. оца; степени блаженства: учење Откривења и св. оца; вечност блаженства: учење Откривења и св. оца; заблудна учења о Општем и последњем суду.

Напомене:

- 1) Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.
- 2) Текстови на црквенословенском језику.

СЕКТАНСТВО

О сектанству уопште; суштина сектанства; сектанство у нас.

I. *Методизам*. — Постанак методизма; учење методизма: „Општа правила” и „Двадесет и пет правила”; поглед методизма на Св. писмо и Св. предање; учење методизма: о тајнама, богослужењу, свештенству; празници љубави (Love feasts); методизам: енглески, амерички, европски; 14 фракција методизма. — Критика методизма.

II. *Адвентизам*. — Постанак адвентизма; фракције адвентизма: 1) еванђелски адвентисти, 2) адвентистички хришћани, 3) суботари, 4) црква Божја, 5) унија живота и адвента, 6) адвентисти будућег живота; основна начела адвентизма. — Критика адвентизма.

III. *Назаренство*. — Постанак назаренства; учење назаренства: о Св. писму, цркви, тајнама, поштовању светаца, поштовању св. моштију, поштовању св. икона, крсту, посту, молитвама за умрле, празницима, богослужењу, држави, војничкој служби, заклетви, просвети. — Критика назаренства.

ПРОГРАМ ИЗ МОРАЛНОГ БОГОСЛАВЉА

V разред (2 часа недељно)

У в о д

Појам о науци Моралног богословља. Предмет, циљ и метод Моралног богословља. Извори Моралног богословља. Однос између Моралног богословља и моралне филозофије. Однос морала према народним обичајима и праву (легалности). Потреба и важност Моралног богословља. Однос Моралног богословља према другим богословским наукама и особито према догматици. Подела Моралног богословља.

ПРВИ ДЕО

О моралном закону уопште

I

Појам о моралном закону и његовим главним својствима. Важност и обавезност моралног закона. Облици моралног закона: природни и натприродни или откривени.

Појам о природном моралном закону.

Морална природа човека, његово достојанство и назначење. Греховни пад прародитеља и постепено удаљење човечанства од његова моралног назначења. Остаци добра у човековој души после греховног пада.

Појам о савести. Најглавније функције савести. Важност савести. Веза савести са општим стањем духовног живота човековог. Разна стања савести и њихова карактеристика.

Слобода воље. Појам о слободи воље. Својства и границе човекове слободе. Слобода са формалне или психолошке стране, као слобода избора. Могућност губитка слободе избора под утицајем греха. Слобода са реалне или моралне стране, као слобода од греха. Слабост слободне воље у садашњем стању. Карактеристика моралног стања палог човека и неопходност божанске помоћи.

Натприродни или откривени морални закон, његова неопходност. Облици откривеног моралног закона: закон Старог и закон Новог завета. Морални закон Мојсијев и његова суштина. Морални закон Христов и његова суштина. Преимућство закона Христовог над законом Мојсијевим.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Црквени закони, њихова важност и обавезност. Државни закони, њихова важност, обавезност и однос према моралу.

Главно начело хришћанског морала. Морална теномија и морална аутономија. Појам о аутономном моралу. Најглавнији принципи аутономног морала и њихова критика: а) принцип моралне дужности (по Канту); б) утилитаризам; в) евдемонизам. Неоправданост моралне аутономије уопште и неопходност моралне теномије. Неопходност религије за морал и веза између религије и морала. Побуде за извршивање моралног закона.

II

О извршивању моралног закона

Појам о моралном урачунавању. Услови моралног урачунавања. Субјект моралног суда. Објект моралног суда. Главна начела моралног урачунавања.

Добродетељ (хришћанска врлина). Појам о хришћанској добродетељи и њеним својствима. Јединство и органска целина хришћанске добродетељи. Добродетељ као услов земаљске и вечне среће. Хришћански појам о највишем благу. Природна добродетељ у сраваењу са хришћанском.

Грех. Појам о греху. Последице греха. Узроци греха. Постепено развијање греха у човеку. Класификација грехова по начину извршивања: греси мислима, речима и делом. Класификација грехова по тешкоћи. Простени или т.зв. лаки греси. Тешки или смртни греси. Хула на Духа св. Вапијући греси. Разна грешна стања и њихова карактеристика. Стање сталног робовања греху. Неопходност и начини борбе са грехом. Грех као морална болест. Лечење греха. Морална профилактика. Могућност поправљања за сваког грешника. Услови поправљања. Средства поправљања. Морални препорођај грешника као психо-харизматички процес. Психолошка страна у моралном препорођају. Харизматичка страна у моралном препорођају. Начин учешћа божанске благодати у моралном препорођају човека. Примери моралног препорођаја из историје Старог и Новог завета и живота светитеља. Оклевање у поправљању и његова опасност.

Питање о неким нарочитим случајевима приликом моралног урачунавања: адиафора, колизија моралних дужности, еванђелски савети и учење о сувишним делима.

VI разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

I

Посебне моралне дужности хришћанина

Дужности хришћанина према Богу. Вера. Појам о вери. Субјективна и објективна страна вере. Потреба и важност вере (са нарочитим погледом на XI гл. Посланице Јеврејима). Својства хришћанске вере. Греси противни вери. О хришћанској нади. Својства хришћанске наде. Греси противни хришћанској нади. О љубави према Богу. Важност, потреба и побуде љубави према Богу. Својства хришћанске љубави према Богу. Греси противни љубави према Богу. О поштовању Бога. Важност, потреба и значај спољашњег богопоштовања. Врсте спољашњег богопоштовања. Појам о молитви. Предмет молитве. Потреба и корист од молитве. Моћ молитве и побуде за њу. Својства и услови успешне молитве. Време и место молитве. Молитва спољашња и унутрашња. Дисциплина у молитви. О непрестаној (непрекидној) молитви. Аскетско правило о молитви Исусовој.

Богослужење. Домаће поштовање Бога. Јавно или заједничко богослужење. Важност јавног богослужења. О поштовању св. храма. Празници, њихов верски и морални значај. Пост, његова важност и корист за душу и тело.

Пригодни начини јавног поштовања Бога. Исповедање вере. Важност исповедања вере у прошлости и у наше доба. Заклетва. Потреба и важност заклетве. Услови правилне заклетве. Да ли је дозвољена хришћанска заклетва у вези са Мат. 5., 34—47, и Јак. 5., 12. Завети. Појам о заветима и њихова подела. Корист и значај завета. О монашким заветима. О подвижничким заветима. Хришћански појам о аскетизму уопште. Карактеристика најглавнијих врста хришћанске аскезе. О јуродивима Христа ради. Греси против поштовања Бога.

II

Дужности хришћанина према самом себи и ближњима или о путу, моралног усавршавања хришћанина¹

Хришћански начин и пут живота. Унутрашње стање човековог духа, као основ и узрок спољашњег владања. Заповести блаженства и њихов значај у системи хришћанског морала.

WWW.UNIBS.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Девет степеница духовног узрастања хришћанина у њиховој
узајамној вези.

Анализа прве заповести блаженства. Појам о смирености.
Суштина и побуде смирености. Неопходност и значај смирености
као услова и почетка за морално усавршавање хришћанина.
Христос Спаситељ као образац смирености. Новозаветно учење
о смирености. Шта забрањује прва заповест блаженства.

Анализа друге заповести блаженства. Веза са првом запове-
шћу. Неопходност и важност познавања самога себе. Сазнање
својих грехова и мана уопште. Духовна скрушеност и туга због
својих недостатака, као услов за њихово поправљање. Могућност
моралног пада за сваког човека. Духовна опрезност и непрекидна
пажња на своје унутрашње стање, као својство правог хришћани-
на. Текстови из Светог писма о томе. Шта забрањује друга запо-
вест блаженства.

Анализа треће заповести блаженства. Веза са претходним за-
повестима. Појам о кротости. Побуде за кротост. Христос Спаси-
тељ као образац кротости. Новозаветно учење о кротости. Кро-
тост и гнев. Шта забрањује трећа заповест. Питање о насиљу са
хришћанске тачке гледишта с обзиром на Мат. 5, 39. Под каквим
условима је дозвољено хришћанину насиље. Убиство, као евен-
туална форма насиља. Тачни смисао старозаветне заповести „не
убиј“. Хришћански поглед на убиство. Убиство физичко и духов-
но. Убиство, као законска казна по пресуди. Рат, као колективна
форма убиства. Хришћански поглед на рат. Може ли хришћанин
учествовати у рату. Новозаветно учење о томе. Учење св. отаца о
томе. Црквено учење о томе исказано у богослуженим књигама.
Хришћански поглед на двобој. Хришћански поглед на самоубиство.

Анализа четврте заповести блаженства. Веза са претходним
заповестима. Тежња ка правди као резултат духовног развитка и
сопственог моралног усавршавања. Формални или општи појам о
правди. Реални или хришћански појам о правди. Неизмерна мор-
ална скупocenост човекове личности, тј. душе. Новозаветно уче-
ње о томе. Претежност духовног живота над физичким. Сми-
сао живота. Душа и брига о земаљском благу. Потреба душевне
хране. Задовољење душе, тј. спокојство и мирноћа савести, као
највише благо на земљи. Шта забрањује четврта заповест.

Анализа пете заповести блаженства. Веза са претходним за-
повестима. Новозаветно учење о милосрђу. Љубав као основ ми-
лосрђа. Новозаветно учење о љубави. Старозаветно учење о љу-

бави (Левит. 19, 18) у своме односу према новозаветном. Христос Спаситељ, као образац љубави. Химна љубави (1 Кор. 13, 1—8). Под каквим условима је могуће остварити заповест о љубави према непријатељима. Основа хришћанске љубави. Љубав према Богу и љубав према ближњему у њиховој узајмној вези.— Религиозни значај љубави по учењу Св. писма. Морални значај љубави по учењу Св. писма. Психолошки значај љубави на основу природе душе и развитка и формирања личног душевног живота. Хришћанска љубав и хуманост. Шта забрањује пета заповест.

Анализа шесте заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Чистота срца као стање безгрешности. Срце као центар духовног живота, по учењу Св. писма. Средства за чување чистоте срца. Значај чистоте срца за религиозни и морални живот хришћанина. Богопознање као проблем морала, по учењу Св. писма и св. оцаца. Узроци (религиозног) неверја. Атеизам, као морална болест. Средства и начини борбе с неверјем. Шта забрањује шеста заповест.

Анализа седме заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. О каквом миру учи седма заповест. Унутрашњи морални препорођај као неопходни услов за спољашњи мир. Зашто нема мира у свету и шта треба за мир, по учењу Св. писма. Ванхришћански начини успостављања мира у свету и њихова неоснованост. Релативни значај спољашњих културних и социјалних прилика за унутрашње морално стање човека. Хришћанство и пацифизам. Хришћанство и социјализам. Социјално питање нашега доба са хришћанске тачке гледишта уопште. Стицање имања и лична својина са хришћанске и социјалистичке тачке гледишта. Лаж и опасност социјализма за веру, морал и друштвени живот. Шта забрањује седма заповест.

Анализа осме заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Неопходност борбе и неизбежност страдања за правду. Неопходност и оправданост питања о смислу страдања уопште. Узроци страдања по учењу Св. писма. Значај и корист од страдања по учењу Св. писма. Питање о т. зв. безкривичном страдању са хришћанске тачке гледишта, нарочито с обзиром на Јов. 9, 1—3 Теософско и окултно објашњење тога т. зв. законом карме и њихова неоснованост и лаж са хришћанске тачке гледишта. Шта забрањује осма заповест блаженства.

Анализа девете заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Неизбежност страдања за Христа, по учењу Св. пи-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сма. Страдање за Христа као извор највише радости. Примери из житија светих. Стална и непрекидна духовна радост као врхунац моралног савршенства, по учењу Св. писма. Духовна радост на земљи као предосећање вечног блаженства на небу. Хришћанство у своме односу према свету. Хришћански оптимизам. Шта забрањује девета заповест блаженства.

Специјална примедба за наставнике. Анализу сваке заповести блаженства наставник мора пропратити пажљиво одабраним примерима из житија светих.

III

Посебне дужности хришћанина према ближњему

Дужности хришћанских супружника. Дужности хришћанских родитеља и деце. Дужности хришћанских господара и слугу. Дужности хришћанина према држави. Црква и политика. Дужности хришћанина према отаџбини. Хришћанство и патриотизам. Космополитизам или интернационализам са хришћанске тачке гледишта. Дужности хришћанина према црквеној заједници.

VI

Завршетак

Могућност остваривања хришћанских заповести за сваког човека. Практична и универзална моћ хришћанскога морала. „Ја-рам Христов“ — Мат. 11, 27—30. Примери из житија светих. Христос Спаситељ као живи пример и образац моралног савршенства. Црте моралног савршенства Христова. Подражавање Христу. Различита тумачења могућности и начина подражавања Христу. Учење о томе Св. писма и св. отаца.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ АПОЛОГЕТИКЕ

V разред (3 часа недељно)

ПРВИ ДЕО

Увод у Апологетику

1. Назив и општи појам Апологетике
2. Појам православне хришћанске Апологетике.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3. Апологетика као систематска богословска наука. Апологетика и апологија.
4. Задатак Апологетике.
5. Метод Апологетике.
6. Положај Апологетике у теологији и њени односи с другим богословским и небогословским наукама.
7. Извори Апологетике.
8. Подела Апологетике.
9. Кратак преглед развића књижевног апологетског рада и карактеристика стања одбране хришћанске религије у појединим периодима и вековима код разних хришћанских народа.
10. Значај Апологетике у садашњости.

ДРУГИ (ОПШТИ) ДЕО

Теорија религије уопште

(Апологија природне религије)

П р в и о д е љ а к

Појам и суштина религије уопште (религије у ширем смислу)

1. Религија уопште (религија у ширем смислу) и историјска религија (религија у ужем смислу).
2. Етимолошко објашњење суштине религије.
3. Појам о суштини религије добивен испитивањем религиозног живота човечанства.
4. Елементи религије.
  - а) Апсолутни лични дух (Бог) и ограничени лични дух (човек), као основне истине религије уопште и карактеристика односа између Бога и човека.
  - б) Религија и човеково сазнање (Наука о истини вере или догми, као елементу религије).
  - в) Религија и делатност човекове воље (Наука о моралу, као о елементу религије).
  - г) Религија и човеково осећање (Унутрашње богопоштовање).
  - д) Символ или култ (Спољашње богопоштовање, као елемент религије).
  - ђ) Религиозна заједница или црква као елемент религије.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ДРУГИ ОДЕЉАК

Потреба религије

1. Потреба религије, заснована на стварности њене свеопште егзистенције.
2. Потреба религије, заснована на неопходности морала и немогућности замене религије моралом.
3. Потреба религије, заснована на стварности ограничености ума човековог и немогућности замене религије науком (филозофијом).
4. Потреба религије, заснована на природном религиозном осећању и немогућности замене религије уметношћу.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

Порекло религије

I Теорије о пореклу религије

1. Позитивно хришћанско гледиште на порекло религије.
2. Погрешне теорије о пореклу религије и критика тих теорија.
3. Општи резултат критике погрешних теорија о пореклу религије.

II Историја религиозног живота о пореклу религије

1. Значај историје религије за одбрану и утврђење истините религије.
2. Човек као једини носилац (субјект) религије.
3. Распрострањеност (свеопштност) религије.
4. Старост религије.
5. Историјски и други подаци о карактеру (облику) првобитне религије.
6. Објашњење првобитног монотеистичког облика религије. Еволуција (поступно развиће) и деволуција (декаденција или опадање) религије.
7. Облици декаденције религије.
  - а) Т. зв. „примитивне“ религије уопште и неправилност овог израза.
  - б) О основним облицима „примитивне“ религије уопште.
  - в) Фетишизам у својим разним облицима и трагови савршеније и монотеистичке религије.

- г) Анимизам у својим разним облицима и трагови савршености и монотеистичке религије.
- д) Политеизам уопште и трагови монотеистичке религије.
- ђ) Општи резултат испитивања религиозног живота и позитивно хришћанско гледиште на порекло религије.

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК

Историја религије прехришћанских културних народа

1. Потреба познавања религија културних народа пре Христа.
2. Религија на земљишту Асиро-Вавилоније (Месопотамије).
3. Религија у Египту.
4. Религија на Ирану.
5. Религија у Индији.
6. Религија у Кини.
7. Религија Грка и Римљана.
8. Узајамни утицаји религија старих културних народа.
9. Политеизам прехришћанских народа и објашњење његовог порекла.

ПЕТИ ОДЕЉАК

Основни објекти религије

Уопште о основним објектима религије

1. Бог (као апсолутни лични дух) и човек (као физичко и лично духовно биће) су основни објекти религије уопште.
2. Квалитет научног испитивања основних религијских објеката.
3. Могућност научног испитивања основних религијских објеката:
  - а) Стварност спољњег и објективност унутарњег света као основа научног испитивања главних религијских објеката.
  - б) Каузални закон и појам каузалности као полазна тачка научног испитивања религијских објеката.

ШЕСТИ ОДЕЉАК

О бићу Божјем

1. Докази егзистенције бића Божјег уопште.
- а) Кратак историјски преглед доказа егзистенције бића Божјег.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

б) Вредност традиционалистичког и онтолошког доказа егзистенције бића Божјег.

в) Подела доказа егзистенције бића Божјег на космолошку и антрополошко-психолошку групу доказа.

2. Космолошка група доказа егзистенције бића Божјег.

а) Космолошки контингентни доказ егзистенције бића Божјег.

б) Космолошки каузални доказ егзистенције бића Божјег.

в) Космолошки номолошки доказ егзистенције бића Божјег.

г) Космолошки телеолошки доказ егзистенције бића Божјег.

3. Антрополошко-психолошка група доказа егзистенције бића Божјег:

а) Идеолошки доказ егзистенције бића Божјег.

б) Ноетски доказ егзистенције бића Божјег.

в) Морални доказ егзистенције бића Божјег.

г) Религиозно-историјски доказ егзистенције бића Божјег.

4. Општи осврт на богословске доказе и њихово опште укључивање на Бога, као творца и промислитеља света.

5. Бог као творац света.

а) Уопште о теоријама о свету и о постанку света.

б) Еволуционистичке теорије о постанку света (десцендентна теорија).

в) Материјалистичко схватање света. Критика материјализма (реалистичког монизма).

г) Објашњење и сагласност библијског казивања о постанку света с резултатима објективне науке.

6. Бог као промислитељ света:

а) Зависност света од Бога. Деизам и критика деизма.

б) Различност Бога од света.

в) Идеалистичко-монистичко схватање света. Критика идеалистичког монизма.

г) Пантеистичко схватање бића Божјег. Критика пантеизма.

СЕДМИ ОДЕЉАК

I Човек као духовно биће

1. О човеку као духовном бићу уопште.

2. Однос између тела и душе.

3. Нематеријалност, супстанцијалност и самосталност душе човекове.

4. Докази егзистенције и бесмртности душе:

- а) Метафизички доказ на основи супстанцијалности и духовности душе.
- б) Идеолошки доказ на основици идеје о бесмртности или опште тежње човекове ка вечном бивовању.
- в) Психолошко-телеолошки доказ на основици опште тежње човекове ка потпуној срећи, потпуном сазнању истине и остварењу вечне правде.
- г) Историјско-етнолошки доказ бесмртности душе. Стари завет о бесмртности душе и негативна критика.
- д) Убеђење најјачих филозофских умова о бесмртности душе као доказ бесмртности душе.
- ђ) Спиритизам и уопште експериментално доказивање егзистенције и бесмртности душе.

II Човек као физичко (телесно) биће

1. Јединство рода људског:

- а) Стари завет о јединству рода људског.
- б) Сагласност најстаријих традиција с библијским погледом на јединство рода људског.
- в) Теорија против јединства рода људског и критика тих теорија.

2. Старост човечанства:

- а) Библија о старости рода људског.
- б) Историја света, етнологија и филологија о старости рода људског.
- в) Палеонтологија о старости рода људског.

3. О постанку човека:

- а) Библија о постанку човека.
- б) Еволуциона теорија о постанку човека. Критика акомодационе теорије Ламарка. Критика Дарвинове селекционе теорије. Критика Хекелове теорије о постанку човека од мајмуна.
- в) Постанак човека независно од постанка осталих живих бића природе. Фундаменталне физичке и психичке разлике између човека и животиња.

III Циљ човеков

- 1. Тежња ка циљу и телеолошка делатност у органској и неорганској природи.
- 2. Крајњи (највиши) циљ човеков.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3. Сметње крајњем циљу човековом.
4. О греху, његовом пореклу и помоћним средствима за отклањање греха.
5. О слободној вољи уопште. Индетерминизам и детерминизам уопште.
6. Слободна воља као предуслов за постигнуће највишег циља човековог.
7. Докази слободе воље. Критика детерминизма.
8. Васкрсење тела, суд Божји и вечни живот (награда и казна). Негативна критика и одбрана позитивног хришћанског учења о васкрсењу тела, суду Божјем и вечном животу.
9. Погрешно учење о *«ἀποκατάστασις τῶν πάντων»*
10. Песимизам и оптимизам. Теодицеја.

ТРЕЋИ (СПЕЦИЈАЛНИ) ДЕО

IV разред (3 часа недељно)

Теорија хришћанске религије

(Апологија откривене — натприродне — религије)

ПРВИ ОДЕЉАК

Увод у теорију о натприродном Божјем откривењу

1. Појам откривења уопште. О Божјем откривењу уопште.
2. Врсте Божјег откривења. Природно и натприродно Божје откривење.
3. Основи на којима почива веровање или неверовање у натприродно Божје откривење.
4. Свеопштност и старина веровања у натприродно Божје откривење.

ДРУГИ ОДЕЉАК

Могућност натприродног Божјег откривења

1. Могућност натприродног Божјег откривења уопште.
2. Могућност натприродног Божјег откривења у погледу на Бога. Замерке деизма против натприродног откривења и критика деизма.
3. Могућност натприродног Божјег откривења у погледу на човека. Замерке рационализма на могућност натприродног откривења и критика рационализма.

4. Могућност натприродног Божјег откривења мистерија (уму непостижних религијских истина). Примедбе против могућности натприродног откривења мистерија и критика ових предаба.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

Неопходност и потреба натприродног откривења

1. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на ограниченост и неспособност човеку да сазна истине природним путем.

а) Историја религиозног живота човечанства као доказ неопходности и потребе натприродног откривења.

б) Немоћ филозофије да дефинитивно открије религијске истине и њена недовољност да замени натприродно откривење.

2. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на недовољност природне етике.

3. Приговори против неопходности и потребе натприродног откривења.

4. Светске религије: будизам и мухамеданство са својим фундаменталним слабим странама сведоче о неопходности и потреби натприродног откривења.

5. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на биће Божје и крајњи циљ човеков.

6. Религиозни индиферентизам као последица природне религије сведочи о неопходности и потреби натприродног откривења.

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК

Критерији натприродног откривења

1. Уопште о критеријима натприродног откривења и њихова подела.

2. Унутрашњи критерији натприродног откривења:

а) позитивни унутрашњи критерији;

б) негативни унутрашњи критерији.

3. Спољни критерији натприродног откривења:

а) подела спољних критерија натприродног откривења;

б) важност спољних критерија натприродног откривења.

4. Карактер личности преко које се добива натприродно откривење као спољни критериј натприродног откривења.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

5. Чудо као спољни критериј натприродног откривења:
- а) појам и врста чуда;
  - б) могућност чуда;
  - в) у појму чуда не лежи противуречност која би оспоравала могућност чуда;
  - г) чудо није у противуречности с појмом о Богу; противнички приговори и одговори на ове приговоре;
  - д) чудо није у противуречности с природом; противнички приговори и одговори на ове приговоре;
  - ђ) карактеристика чуда;
  - е) циљ чуда је утврђивање и доказ натприродног откривења;
  - ж) факат могућности историјског утврђивања стварности чуда;
  - з) значај чуда као критериј натприродног откривења за садашњицу.
6. Пророштво као спољни критериј натприродног откривења:
- а) појам пророштва;
  - б) могућност прорицања и приговори против могућности прорицања;
  - в) знаци истинитог пророштва; рационализам и уопште природно објашњење пророштва.
7. Видовитост, сомнамбулизам, спиритизам, хипнотизам и слични феномени и њихов однос наспрам пророштава и чуда као критерија натприродног откривења.

ПЕТИ ОДЕЉАК

Стварност натприродног Божјег откривења

(Остварење натприродног откривања у хришћ. религији)

Суштина и оригиналност хришћанске религије

1. Хришћанска религија је вера у стварност богочовечанства Исуса Христа:
- а) тајна тројичности једнога Бога;
  - б) могућност и немогућност схватања тајне тројичности једнога Бога;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

в) циљ и потреба оваплоћења Сина Божјег; грех, његово порекло и средства за дефинитивно ослобођење и очишћење од греха;

г) припрема и очекивање Месије (Христа) у јеврејском народу;

д) припрема и очекивање Месије (Христа) у многобожачком свету;

ђ) став савременика Христових према Њему и Његовој науци.

2. Исус Христос је историјска личност. Негативна критика и одбрана историчности личности Исуса Христа.

3. Неумесност негативне критике о духовном здрављу Исуса Христа.

4. Исус Христос је оснивач хришћанске религије. Исус Христос и св. ап. Павле. Критика либералне теорије о овоме и њена неумесност.

5. Хипотезе о зависности хришћанске религије од других религија и критика ових хипотеза.

ШЕСТИ ОДЕЉАК

Документи натприродног откривења

1. О документима натприродног откривења уопште и њихов значај у Апологетици.

2. основни елеменат постанка Св. писма:

а) суштина и обим инспирације;

б) приговори против инспирације уопште.

3. Резултати библијске критике у служби Апологетике.

СЕДМИ ОДЕЉАК

Божанство Исуса Христа

1. Личност и значај личности Исуса Христа за хришћанство.

2. Живот и рад Исуса Христа. Божанска природа Исуса Христа. Негативна мишљења о личности, животу и раду Исуса Христа.

3. Докази божанске природе Исуса Христа:

а) испуњење старозаветних месијанских пророштава у лицу Исуса Христа;

б) испуњење пророштава Исуса Христа;

- У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
- в) чуда која је Исус Христос чинио; истинитост и стварност Христових чуда и негативна (либерална) критика;
  - г) чуда која су се извршила на Исусу Христу; васкрсење Христово и лажне хипотезе о васкрсењу Христовом;
  - д) ванбиблијска сведочанства о божанству Исуса Христа;
  - ђ) узвишеност науке Христове о Богу као доказ његовог божанства;
  - е) узвишеност Христове науке о моралу као доказ његовог божанства;
  - ж) јединствена религиозно-морална личност Исуса Христа као доказ његовог божанства;
  - з) нагло ширење хришћанства као доказ божанства оснивача његовог; немогућност нагли преокрет и ширење хришћанске религије потпуно природно објаснити (сметње ширењу и непосредна помоћ Божја за ширење хришћанске религије);
  - и) немоћ антихришћанских покрета за решење социјалних, културних и религиозно-моралних проблема као доказ божанствености хришћанства и божанства његовог оснивача Исуса Христа.

ОСМИ ОДЕЉАК

Теорија о цркви Христовој

1. Црква као царство Божје на земљи.
1. Јединство вере и унутарња неопходност цркве.
3. Црквени индиферентизам и критика теорије о излишности цркве — о. т. зв. слободној цркви.
4. Однос цркве према науци и слободном научном испитивању.
5. Црква и социјално-културни проблем садашњости.
6. Црква и религиозно-морални живот њених чланова.
7. Неизменљивост, несавладљивост и вечност цркве Христове.

Напомена. — Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ПАТРОЛОГИЈЕ

II разред (2 часа недељно)

Појам о патрологији. Појам о светим оцима. Разлика између патрологије и историје хришћанске књижевности. Главни предмет патрологије. Сведоци св. Предања. Јединство и знаци апостолског предања. Задатак патрологије. Разлика међу патролошким писцима. Разне врсте патролошких списа. Патролошки списи у критици. Деоба науке.

ПРВИ ПЕРИОД

(од 70—313 г.)

1. Апостолски ученици

Појам о апостолским ученицима. Општа карактеристика њиховог учења. Језик на коме су они писали.

Св. Варнава

Живот св. Варнаве. Посланица Варнавина. Садржина посланице. Дух посланице. Варнава као сведок Св. предања. (Читати ученицима одељке из Посланице).

Св. Климент, епископ римски

Живот св. Климента. Списи св. Климента. Прва посланица Коринћанима. Повод писања посланице. Време писања. Садржина посланице. Спорни и сумњиви списи који се прописују св. Клименту. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из Посланице).

Св. Јерма

Живот св. Јерме. „мастир“ Јермин. Време писања „Пастира“. Назив списа. Садржина. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из „Пастира“).

Св. Игњатије Богоносац

Живот св. Игњатија. Списи. Аутентичност његових седа посланица. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Св. Поликарп, епископ смирски

Живот св. Поликарпа. Посланица Филибјанима. Садржина посланице.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Посланица Диогнету

Писац списка. Садржина. Сведоцбе о Предању.

Учење дванаесторице апостола

Проналазак списка. Време и место где је спис писан. Садржина. Сведоцбе о Предању. (Ученицима прочитати цео спис).

Св. Папије, епископ јерапољски

Живот св. Папија. Спис Папијев: „Изјашњење речи Господњих”. Сведоцбе о Предању.

2. Апологети II века

Општа карактеристика

Св. Јустин

Живот. Списи: прва и друга Апологија и Разговор са Трифоном. (Читати ученицима одељке из поменутих списка).

Татијан Аспрац

Живот Татијанов. Спис: Реч против Јелина. Сведоцбе о Предању.

Атинагор, атински филозоф

Живот. Списи: Јавна молбеница за хришћане и О васкрсењу.

Св. Теофил, епископ антиохијски

Живот. Спис: Три књиге Автолику.

Минуције Феликс

Подаци о његовом животу. Апологетски спис Octavius.

Св. Иринеј, епископ лионски

Живот св. Иринеја. Списи. Садржина списка: Изобличење и опровржење лажнога гнозиса. (Читати ученицима одељке поменутог списка).

Апологети чији су списи изгубљени или су дошли до нас у одломцима: Кодрат, Аристид, Аполинарије, Милтијад, Мелитон, Дионисије Коринтски, Серапион Антиохијски, Јеремије филозоф, Егезип, Родон, Бакида, Поликрат, Филип Критски, Музоније.

3. Апологети на крају II и у првим деценијама III века

Климент Александријски

Живот. Списи: Опомена Јелинима; Који се богаташ спасава? Педагог; Стромата; изгубљени списи Климентови (Хипотипозе). (Читати ученицима одељке из поменутих списка).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ориген

Живот Оригенов. Списи: а) библијски списи (Егзапле и Тетрапле); б) догматска дела (О начелима; Стромата; О васкрсењу); в) апологетски списи (Против Целса у 8 књига); г) практични списи (О молитви; Убеђење мучеништву); д) писма: Јулију Африканцу, св. Григорију Неоћесаријском. (Читати ученицима одељке из Оригенових списа).

Св. Иполит

Живот. Списи: Тумачење Св. писма; Филозофумена и остали апологетски списи. Беседа на Богојављење.

Тертулијан

Живот Тертулијанов. Његова заблуда. Списи: апологетски, догматско-полемички, практични. Тертулијан као сведок Предања. (Читати ученицима одељке из Тертулијанових списа).

Св. Кипријан Картагенски

Живот и мученичка смрт св. Кипријана. Списи: апологетски, дисциплински, моралистички; писма.

Св. Григорије Чудотворац

Живот. Списи: Похвална реч Оригену; Символ; Каноничка посланица.

Св. Дионисије Александријски

Живот. Карактер његових списа. Писма.

Лактанције Фирмин

Подаци о животу. Преглед његових списа.

Мање познати апологети и полемичари III века: Александар Јерусалимски, Теоктист, Архелај, Памфил, Теогност, Дидим, Доротеј, Лукијан Антиохијски, Методије Тирски и др.

III разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ПЕРИОД

(од 313 г. до IX века)

Општа карактеристика времена и патролошка књижевност у ово доба. Јереси.

Писци IV и V века

Јевсевије Пампил (Бесаријски)

Живот Јевсевијев. Његова веза са царем Константином. Списи: историјски, библијски, апологетски, догматски, беседе и писма

Св. Атанасије Александријски

Живот његов. Значај св. Атанасија по ову епоху и по догматику православне цркве. Победилац аријанизма. „Отац Православља”. — Списи: догматски, историски, егзегетски, дисциплински. Фрагменти. (Читати ученицима одељке из списка св. Атанасија).

Св. Кирил Јерусалимски

Живот његов. Утицај његове речитости на друштво. Борба са аријанцима. — Списи: 24 катихезе; изгубљени списи; подметнути списи. (Читати ученицима одељке из Катихеза).

Св. Василије Велики

Живот до епископства. Образац епископског рада. — Списи: догматски, егзегетски, омилијички, аскетски, писма. Спорни и сумњиви списи. (Читати ученицима поједине одељке из његових списка).

Св. Григорије Богослов (Назијанзин)

Живот св. Григорија. Списи: речи и песме. Поетски списи. Значај св. Григорија за цркву и књижевност. (Читати ученицима одељке из списка св. Григорија).

Св. Григорије Ниски

Живот. Списи: егзегетски, догматски, аскетски, омилијички; писма; посланице. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Јефрем Сирин

Живот. Списи св. Јефрема и њихов значај. Св. Јефрем као црквени песник. Св. Јефрем као образац аскетизма. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Макарије Велики (египатски)

Живот св. Макарија. Списи: Омилије, Писма и Седам аскетских трактата. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Епифаније Кипарски

Живот. Списи: историско-догматски и егзегетски.

Св. Јован Златоуст

Живот. Утицај св. Јована на друштво. Општи карактер његовог књижевног рада. Образац речитости. Беседе: егзегетске, етичке и догматске. (Читати ученицима одељке из списка св. Јована Златоуста).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Св. Кирил Александријски

Живот. Борба са Несторијем. Утицај св. Кирила на црквене догађаје свога доба. Списи: егзегетски, догматски и моралистички. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Теодорит Кирски

Живот. Списи: егзегетски и историјски.

Латински писци IV и V века*Св. Иларије Поатјерски*

Живот. Списи: догматски и историјски.

Св. Амвросије Медиолански

Живот његов. Списи. Подражавање грчким писцима. Списи: егзегетски, догматски, практични, беседе, писма, химне. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Руфим Аквилејски

Списи преводни и самостални.

Блажени Јероним

Живот. Списи: егзегетски, догматски, историјски. Његове посланице. Блажени Јероним као преводилац.

Блажени Августин

Живот. Борба са манихејством, донатизмом, пелагијанством. Списи: *Retractationes et Confessiones*. Списи: догматски, апологетско-полемички, егзегетски, филозофски, омитички, писма. Августин као творац латинске догматике. Његове заблуде. Општи значај његовог књижевног рада. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Писци VI до IX века*Св. Јован Лествичник*

Живот. Његов спис: Лествица. (Читати ученицима одељке из тог списа).

Св. Варсанофије Велики

Живот. Спис његов: Одговори.

Св. Исак Сириј

Живот. Његови подвижнички списи.

Св. Григорије Двојеслов

Живот. Списи: егзегетски, пастирски, писма.

Св. Доротеј

Живот. Подвижнички спис: Поуке. (Читати ученицима одељке из тог списка)."

Св. Максим Исповедник

Живот. Борба његова са монотелитима. Списи: догматски, етички и егзегетски.

Св. Атанасије Синаит

Живот. Списи: догматско-полемички и етички.

Св. Андреј Критски

Живот. Св. Андреј као црквени песник. Његов спис: Велики канон,

Св. Јован Дамаскин

Живот. Образовање његово. Световна служба. Аскетски живот. Књижевни рад. Св. Јован као творац догматске системе. Његов значај у богословљу православне цркве. Његова борба са иконоборцима. Св. Дамаскин као црквени песник. Списи његови: догматски, апологетски, полемички, егзегетски. (Читати ученицима одељке из списка св. Јована Дамаскина).

Св. Козма Мајумски

Живот. Његов значај у црквеној поезији.

Св. Теодор Студит

Живот. Списи: догматски, апологетски, аскетски. Његов рад на црквеној поезији.

Св. Фотије, патријарх цариградски

Живот његов. Његова образованост и значај у цркви. Списи његови: догматско-полемички, егзегетски. Његове беседе и писма. Његов рад на канонском праву.

ПРОГРАМ ИСТОРИЈЕ ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ

I разред (3 часа недељно)

УВОД

Појам о цркви и црквеној историји. Извори и помоћне науке

Деоба црквене историје по периодима

ПРВИ ПЕРИОД

Од оснивања цркве до слободе коју јој је дао Константин
Велики (34—313)

Карактеристика овог периода. Исус Христос и његова проповед. Ширење цркве: погодбе које су помагале ширење цркве. Силазак Светог Духа на апостоле. Црква у Јерусалиму. Непријатељско држање јудејских старешина према апостолима и њиховој проповеди. Разилазак Христових ученика из Јерусалима. Хришћанство међу Јудејцима и Самарјанима. Обраћање Савла. Путовања и мисионарски рад његов, као апостола Павла, међу незнабошцима. Хришћанство у Тесарији и Антиохији. Апостолски сабор у Јерусалиму. Апостоли као проповедници хришћанства. Хришћанство у Европи, Африци и Азији. Узроци брзог ширења хришћанства. Узроци гоњења хришћана од стране Јудејаца и незнабожаца. Гоњење за владе римских царева: Нерона, Домицијана, Трајана, Адријана, Марка Аврелија, Септимија Севера, Деција Трајана, Валеријана, Диоклецијана и његових помоћника, све до владе Константина Великог. Насртај многобожачких филозофа на хришћане. Апологети. Извори вероучења; симболи; догмати. Јереси и расколи: јудејска, гностичка, хилијазам, монтанизам, антитринитари, манихејци, назареизам, расколи Новата и Фелицисима у Картагини, Новацијана и Ираклија у Риму, Мелентија у Египту. Апостолски мужеви. Богословске школе, правци и главни претставници њихови. Црквена књижевност. Уређење цркве, клир, световњаци; необични дарови и службе апостолског времена; степени јерархије; избор и рукополагање свештених лица; положај свештенства; епископско право и катедре; узајамни договори цркава; првенство неких епископских катедара; црквени закони. Богослужење и хришћански живот. Калуђерство. Хришћански обичаји.

ДРУГИ ПЕРИОД

Од победе цркве над незнабоштвом за време Константина Великог до коначне поделе на Источну и Западну цркву (313—1054 г.)

Карактеристика овог периода. Стање цркве за владе Константина Великог и његових синова: Јулијана Отпадника и других царева до коначнога пада многобоштва у римској царевини. Хришћанство у Азији, Африци, Европи: код Гота и других (скитачких) народа; код Франака, на Британским острвима; код Германаца, код Словена, Швеђана и Норвежана. Упињање многобожачких књижевника да обору хришћанство и обнове многобоштво. Васељенски сабори и узроци сазива њихова. Први, Други, Трећи, Четврти, Пети, Шести и Седми васељенски сабор. Пелагијанство. Павлићанска јерес. Општа карактеристика јереси овог доба. Страдање цркве за време велике сеобе народа. Појава Мухамеда и страдање цркве од његових ближних следбеника и од Персијанаца. Црквена књижевност на истоку и западу (главни писци), црквено уређење и управа: црквена јерархија; нова звања у цркви; власт епископа, митрополита и патријарха; узвишење цариградског патријарха; васељенска управа и црквено законодавство; папске тежње за старешинством у цркви и историја папска. Богослужење. Хришћански живот. Калуђерство на истоку и западу. Деоба цркве на источну и западну.

ТРЕЋИ ПЕРИОД

II разред (2 часа недељно)

Од коначног раздељења цркава до пада Цариграда (1453) на истоку и почетка реформације на западу (1517)

Карактеристика овог периода

А. Историја Источне цркве (1054—1453)

Патње источне цркве од Сарацена, Селџука и Латина. Нокушаји да се цркве уједине: лионска и флорентинска унија. Јерархија и црквена управа: патријаршијска управа; одношај царева према патријарсима; црквена имања и издржавање свештенства. Црквена књижевност и главни писци. Јереси. Богомили. Богослужење. Хришћански живот.

Б. Историја Западне цркве (1054—1517)

Ширење и утврђење римске цркве у балтичких Словена, Пруса, у Лифландији, Естонији, Курландији. Азији и Америци.

Папство и калуђерство: борба папа с владоцима за црквену независност и грађанску (врховну) власт; опадање папске моћи; покушај да се ограничи папска власт у цркви. Калуђерство: калуђерски редови; фрањевци и доминиканци; духовно-витешки редови: јовановци, темплари, маченосци. Богослужење и хришћански живот. Учење: схоластика и мистика. Нови догмати: сувишне заслуге светаца, индулгенције, чистилиште. Секте: катарии, албигани и валденци. Припрема за реформацију: Џон Виклиф, Јан Хус и Јероним Саванарола.

ЧЕТВРТИ ПЕРИОД

III разред (3 часа недељно)

Од пада Цариграда и појаве реформације до данас

Карактеристика овог периода

А. Историја Источне цркве

Пад Цариграда и византијске царевине. Црква под Турцима. Одношај турске владе према цркви за Мехмеда II и његових наследника кроз XVI, XVII, XVIII и XIX век. Борба хришћанских народа са Турцима за политичку слободу и црквену независност. Утицај Русије на ослобођење источних хришћана. Црквена управа: права, власти, значај цариградских патријараха; отимање о патријаршијски престо и рђаве последице тога. Главни патријарси од Генадија Схолариса до Самуила I. Реформе патријарха Самуила I. Црквена јерархија после Самуила I. Покушаји папа да се уједине православна и римокатоличка црква. Одношај православне цркве према протестантској. Покушај англиканске цркве да се уједини са православном. Богослужење и хришћански живот. Руска црква: стање руске цркве од кнеза Владимира до татарског завојевања; руска црква под Татарима и после Татара до установе патријаршије. Руска патријаршија: установа и укидање. Установа и доба управе руског светог синода. Обнова патријаршије. Савремени раскол и сектанство у Русији. Нови раскол у руској цркви за време револуције. Грчка црква у Јеллади. Грчко-бугарски црквени спор у XIX веку и стварање Бугарске егзархије. Синајска црква. Хетеродоксне источне цркве: несторијанска, јерменска, јаковитска, коптска, абисинска и маронитска.

Б. Историја Западне цркве

Реформација у Немачкој: Лутер и његова реформација до Вестфалског мира; ширење лутеранства по другим европским др-

жавама (Шведској, Данској и Норвешкој, Пруској, Чешкој, Мађарској и Пољској). Реформација у Швајцарској: Урлих Цвингли, Калвин и његово учење. Протестантске секте до Вестфалског мира: анабаптисти, социнијани, арминијани. Реформација у Енглеској: оснивање англиканско-епископалне цркве. Новије тежње њене да се присаједини православној цркви. Борба римске цркве са протестантством: тридентски сабор. Језуити. Католици и протестанти. Протестантске мисије и библијска друштва. Распад протестантских друштава. Протестантске секте: квекери, херихутери, методисти, сведенборжани и ирвижани. Папство и католичке државе. Римокатолички (верски) правци: јансенизам и квиетизам. Најновији догмати римокатоличке цркве: непорочно зачеће Свете Богородице и папска непогрешност. Издвајање старокатоличке цркве и историја њена до наших дана.

ПРОГРАМ ИЗ ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ЦРКВЕ

V разред (2 часа недељно)

У В О Д

1. Општи појам о српској цркви и посебној историји њеној. — 2. Извори и помоћне науке за изучавање Историје српске цркве. — 3. Хришћанство на Илирском (Балканском) Полуострву. — 4. Долазак Словена уопште и напосе Срба као засебног словенског племена. — 5. Архиепископија прве јустинијане. — 6. Порекло и постојбина српског народа. — 7. Стара многобожачка вера, живот и религиозни обичаји наших предака. — 8. Деоба Историје српске цркве на периоде.

ПРВИ ПЕРИОД

Од времена досељавања Срба на Илирско (Балканско) Полуострво и примање хришћанства до оснивања самосталне архиепископије српске у 1219 години

1. Поступно појединачно крштавање Срба. — 2. Црквени центри из којих је потицала мисија хришћанства међу Србе. — 3. Прво опште крштавање Срба, узроци што хришћанство није одмах ухватило дубљег корена међу њима и што су се појединци враћали старој вери, а нека племена задуго још нису ни примала хришћанску веру. — 4. Политичке и духовне прилике српског

народа за време српског кнеза Мутимира и византијског императора Василија I (867—886). Друго опште и завршно крштење Срба (око 879 г.) као последица тих прилика. — 5. Словенски апостоли Ђирило и Методије и појава словенске писмености и службе у српској цркви. — 6. Ученици словенских апостола: Климент, Наум, Ангелар, Сава, Горазд и Лаврентије. Њихов непосредни рад и утицај словенске писмености на утемељење хришћанства у српском народу. — 7. Гоњење словенске службе у приморским крајевима. Романизирана Сплитска архиепископија и сплитски црквени сабори (925 и 927—928 г.) као експоненти Рима у овом гоњењу. — 8. Отпор Григорија, епископа Нинске хрватске епископије. — 9. Оснивање словенских архиепископија, прво Бугарске у Преславу (870), проглашење за патријаршију (917) и враћање њено Цариградској патријаршији (976)). — 10. Оснивање Охридске архиепископије за време цара Самуила и потврда њене јурисдиције од стране Василија II (976—1025). — 11. Припадање појединих српских крајева архиепископијама: западних Сплитској, затим Барској; централних и источних крајева — Цариградској патријаршији, а затим Охридској архиепископији. — 12. Преображај Срба под утицајем хришћанства, хришћанске просвете и словенске писмености. — 13. Цркве, манастири, свештенство, монаштво, богослужење, књижевност овог периода. — 14. Хришћански подвижници и светитељи X—XII века: Јован Рилски (+ 946), Прохор Пчињски, Гаврил Лесновски, Јоаким Сарандапорски, Јован Владимир (+ 1016), Иларион Мегленски. — 15. Положај Срба и њихове цркве у борби Рима и Цариграда о превласт у цркви. 16. Краљ Михаило Војислављевић (1053—1081), однос његов са папом Гргуром VII и добијање краљевских знакова (1077). — 17. Раздор између појединих српских покрајина који је донео (1168) поновну грчку врховну власт над њима за време цара Михаила Комнена. — 18. Стеван Немања отпочиње уз помоћ православне вере и цркве уједињење српских племена и области. Зидање цркве св. Богородице и св. Николе у Топлици. Успеси Немањиног уједињавања и ослобођење од зависности. Пролазак крсташа са немачким царем Фридрихом Барбаросом кроз Немањину државу. — 19. Богомилска јерес, порекло њено, прелаз у српске земље, учење и организација богомила, опасност по цркву и државу од њиховог учења, сузбијање богомилства од стране Немање. — 20. Потреба да се сопственом црквеном јерархијом учврсти православље и њиме

www.unilib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Обезбеди и јединство српске државе. Одлазак Растка, најмлађег сина Немањиног, у Свету Гору атонску, монашење његово уз добијање имена Сава и живот тамошњи. Значај Свете Горе за православље. — 21. Завршна дела Немањина. Повлачење са управе државне (1196), монашење уз преименовање у Симеона и одлазак у манастир Студеницу. Побуде са којих је престо уступио млађем сину Стевану. 22. Стање цркве и вере код Срба при крају жупанскога доба. Јерархијско припадништво ондашње српске цркве. Однос папа према њој. — 23. Одлазак Симеона у Свету Гору сину Сави. Живот и рад њихов у тамошњем манастиру Ватопеду. — 24. Добијање остатка разореног манастира Хиландара, обнављање, сеоба Симеона и Саве у Хиландар, прикупљање српских калуђера и припрема у њему за духовни преображај српског народа. Смрт Симеона и канонизација његових св. моштију. — 25. Борба Немањиних синова Вукана и Стевана око престола и зле последице те борбе по српски народ. Мешање римскога папе у ову међусобицу. Повратак Савин у Србију и измирење његове браће. — 26. Живот Савин у Студеници, апостолски рад на развићу хришћанства, на препорођају народа и на учвршћењу државе, припрема за сопствену црквену организацију.

ДРУГИ ПЕРИОД

Оснивање самосталне архиепископије српске. Развој њен до прогласа патријаршије (1219—1346)

1. Крсташка насиља над православним истоком као околност да се добије самосталност српске цркве. — 2. Одлазак Савин ради тога у Nikeју. Добијање архиепископије, избор и посвећење Саве за архиепископа. Свраћање на повратку у Свету Гору и Солун. — 3. Организација цркве. Сабор на коме се одлучило о седишту архиепископије у манастиру Жичи, подела цркве на епархије и избор епископа. Освећење Жиче и свечано обнављање православне вере на сабору у њој. Установа ниже црквене јерархије. Упутства протопопима. Исправљање недостатака верских у народу. Уређење службе Божје по источном обрасцу, учвршћење поста, подизање цркава и манастира, организовање просвете. Каноничност српске архиепископије. Ондашњи каџонски положај Охридске архиепископије и неоснованост протеста архиепископа њеног Димитрија Хоматијана против Савиног архиепископства. — 4. Учвршћење наслеђа на државном престоу и обнављање краљевине. Монашење краља Стевана, смрт његова, долазак на

престо краља Радослава. Одлазак Савин у Палестину ради поклоњења св. местима. Канонизација св. Симеона по повратку Савином. — 5. Збацивање с престола краља Радослава и крунисање Владислава за краља. Незадовољство Савино и повлачење са управе српске цркве. Други одлазак Савин на исток, смрт његова на повратку отуда, у Трнову, пренос његових моштију у Милешево и канонизација. Књижевни радови св. Саве. Опште заслуге св. Саве за српску цркву и целокупни препорођај српскога народа. — 6. Наследници св. Саве: Арсеније I и премештај архиепископије из Жиче у Пећ. Стање цркве за време његове управе. Књижевност. Доментијан, писац овога доба. — 7. Сава II, Јанићије I, Данило I. Канонски поремећај на престолу архиепископије. Узроци томе. Јевстатије I, Јаков, Јевстатије II; проширење јурisdикције српске цркве, напредак у књижевности, биограф Теодосије. Сава III. Никодим. Данило II као многоструки радник и писац. Јанићије II. Општи поглед на стање српске цркве и унутрашње уређење њено за време наследника св. Саве.

ТРЕЋИ ПЕРИОД

Од прогласа патријаршије до велике сеобе у Угарску под патријархом Арсенијем Црнојевићем и оснивање Карловачке архиепископије и митрополије (1349—1690)

А) Установа патријаршије

1) Улазак Охридске архиепископије у састав српске краљевине. — 2. Проглас патријаршије и царевине; Јанићија за патријарха, а Душана за цара. Канонске и политичке побуде за то. Правилност прогласа патријаршије. Увођење почасног митрополитског звања. У служби политичких сплетки грчкога владоца, Цариградски патријарх Калист незаконито изриче анатему на српску цркву и народ. Равнодушно примање тог нехришћанског чина у Србији. Сава IV. Однос Душанов с папом Инокентијем VI. Смрт Душанова и раздељење Србије на области. Последице те деобе по цркву и стање у њој. — 4. Покушај самог патријарха Калиста за измирење са српском црквом. Измирење у држави деспота Јована Угљеше. Измирење са самом патријаршијом српском. Смрт патријарха Саве IV и тешкоће око избора новог патријарха. Патријарх Јеврем. Стање српске цркве и народа за време кнеза Лазара. Косовска битка и њене тешке последице по српски народ. Црква као спона народног јединства и помоћница кнегиње Милице и деспота Стевана Лазаревића. — 6. Препорођај

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

у црквеној књижевности и уметности, извршен за време деспота Стевана. — 7. Деспот Ђурађ Бранковић као бранич православља. Потпуно потпадање српских земаља под Турке и последице тога по српску цркву. — 8. Последњи Бранковићи на територији Угарске, српски народ и црква у њој.

Б) Опadaње Патријаршије

1. Тешко стање Патријаршије и неред на престолу њеном. —
2. Мешање Охридске архиепископије у послове Пећке патријаршије. —
3. Архиепископ Јанићије, митрополит Марко, патријарх Павле. —
4. Тешке прилике за цркву и њене свештенослужбоце. Стање црквене књижевности. Штампарије.

В) Обновљење редовног стања на престолу Патријаршије

1. Патријарх Макарије као обновилац цркве. —
2. Наследници његови: Антоније, Ђерасим, Саватије, Никанор, Јеротије, Филип. —
3. Патријарх Јован, тешко стање његовог доба и покрет за ослобођење. —
4. Пајсије патријарх као архиепископ и писац. —
5. Гаврило I и Максим. —
6. Арсеније III и рад његов на ослобођењу народа и цркве.

VI разред (2 часа недељно)

ЧЕТВРТИ ПЕРИОД

Од велике сеобе до присаједињења Пећке патријаршије Цариградској (1690—1766)

Подела српске цркве на две јерархије

А) Српска црква под непосредном управом Пећке патријаршије

1. Патријарх Калиник I. Атанасије I. Мојсеј. Арсеније IV и друга сеоба за време његово. Последице сеоба. Долажења Грка на престо Патријаршије. — 2. Поступно припремање Цариградске патријаршије да присаједини себи Пећку патријаршију. Јанићије III Грк. Атанасије II, Гаврило II, Гаврило III Грк, Вићентије. Пајсије II Грк. Гаврило IV Грк. Ђирило II. — 3. Василије Бркић, заточење и бекство његово. — 4. Калиник II Грк као оруђе преко кога ће се патријаршије сјединити. Привидни разлози за то. Стварне намере Цариградског патријарха Самуила да присаједини Пећку и Охридску патријаршију Цариградској. Укази султама Мустафе III којима се ове цркве придодују Цариградској

патријаршији на управу. Протест српских архијереја и жалба руској цркви. — 5. Прогоњење последњих српских архијереја и жалосна судбина њихова. Грчки архијереји заузимају њихова места. Стање цркве у земљама под Турцима у прво време после ове смене.

Б) Српска црква у Угарској у овоме периоду

1. Стање српске цркве у Угарској до велике сеобе. Патријарх Арсеније III на основу добивених привилегија обезбеђује правослаvlе и уређује цркву. — 2. Оснивање митрополије после смрти патријарха Арсенија III. Први српски црквено-народни сабор у 1707 години. Избор архиепископа и митрополита Исаије Ђаковића, потврда и давање аутономије од стране пећког патријарха Калиника I. Митрополит Софроније Подгоричанин. — 3. Давање аутокефалије српској архиепископији и митрополији у Угарској. Вићентије Поповић. — 4. Мојсеј Петровић. Сједињење Карловачке митрополије с Београдском. — 5. Оснивање Велике богословске школе под управом доведеног из Русије Максима Суворова. — 6. Вићентије Јовановић. Обнављање Велике богословске школе са другим Русом, Емануилом Козачинским. — 6. Долазак патријарха Арсенија IV и избор на катедру упражњене Карловачке митрополије. — 7. Гоњење православља у кругу Карловачке митрополије и борба српске цркве и народа за очување своје вере и права. Митрополит Павле Ненадовић као бранич православља и цркве. — 8. Сеоба народа у Русију и оснивање тамо Нове Србије и Словено-Србије. Оснивање за српске послове Илирске дворске депутације у Бечу. Сабор у Карловцима 1769 године, оснивање Неприкосновеног фонда и издавање 1770 год. Регламента привилегија. — 9. Митрополит Вићентије Јовановић-Видак. Други регламент из 1777 и Трећи из 1779 год. — 10. Митрополит Мојсије Путник, издавање „Конзисторијалне системе“, додавање Сибињске и Буковинске епархије Карловачкој митрополији. Време владе цара Јосифа II повољно утиче на поправку права српске народности и православне вере. Његов „Толеранц—патент“. Митрополит Стеван Стратимировић. Оснивање Богословије у Сремским Карловцима и других просветних завода као основ за преуређење цркве и препород српског народа.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПЕТИ ПЕРИОД

Од присаједињења Пећке и Охридске патријаршије Цариградској патријаршији и постанка нових обласних цркава српских до уједињења српске цркве и васпостављења Патријаршије српске (1766/7—1919)

А) Српске епархије под управом Цариградске патријаршије

1. Придодавање Пећи Призренској епархији. Сједињење Рашке и Призренске епархије. Први митрополити Рашко-призренски Срби Јанићије и Хаџи Захарије. — 2. Смена епископа на другим епархијама без оваког прелаза. Главни манастири замењују утицај српских митрополија и епископија, а истакнути калуђери и свештеници вишу јерархију. — 3. Бул-хански хатишериф из 1839 год. и утицај његов на напредак хришћана у Турској. Црквени спор између Бугара и Цариградске патријаршије и последице истог по Српску цркву у Турској. Постанак Бугарске егзархије, улога Срба у њеном стварању. Унијатска и протестантска пропаганда у Старој Србији и Македонији, као последица те борбе. — 4. Буђење црквено-националне свести код Срба у Босни и Херцеговини, Старој Србији и Македонији. Отварање српских богословских школа у Бањалуци, Житомилићу и Призрену. — 5. Народности и аутономни режим у босанско-херцеговачким епархијама после окупације аустро-угарске и црквене конвенције с цариградским патријархом у 1880 год. — 6. Борба за проширење аутономних права српске цркве у Босни, санкција статута у 1905 години и уређење њено после тога. — 7. Посегнуће Бугарске егзархије на српске цркве и школе. Тежња српског народа у Старој Србији и Македонији да добије архијереје своје народности. Срби архијереји на епархијама Призренској, Скопској и Дебарско-велешкој. Нови полет у српској цркви и просвети у Турској.

Б) Српска црква у Карловачкој митрополији

1. Политичке прилике и лична достојанства и рад митрополита Стевана Стратимировића стварају еволуцију српског народа и његове цркве у првој половини XIX века. Штампање црквених богослужбених књига. — 2. Јосиф Рајачић и српски покрет у Угарској 1848 год. Мајска скупштина из те године и проглас Српске патријаршије и Војводине. Благовештенски црквено-народни сабор из 1861 године и његове одлуке. Разочарење и смрт митрополита — патријарха Рајачића. Сабор из 1864 г. и избор за ми-

трополита — патријарха Самуила Машировића. — 3. Краљевски рескрипт из 1868 год., организација из 1871 г. и Саборно устројство из 1875 год. Мешање државе у црквено-народне послове, сузбијање народних кандидата за митрополите-патријархе, Арсенија Стојковића и Никанора Грујића, одређивање администратора, збацивање Прокопија Ивачковића. Патријарси-митрополити Герман Анђелић и Ђорђе Бранковић. Њихов добротворни рад. — 4. Последњи митрополит-патријарх Лукијан Богдановић. — 5. Опште стање Карловачке митрополије-патријаршије у време уједињења Српске цркве.

В) Српска црква у Црној Гори

1. Стара Зетска епископија, затим митрополија, као зачетак ове обласне Цркве српске. Премештање столице Митрополије док се није установила на Цетињу. — 2. Постепено стварање теократије у Црној Гори. Период митрополита из разних племена. — 3. Митрополити Петровићи Његоши: Данило, Сава, Василије и Петар I. — 4. Зависност митрополије у црквеном погледу од Пећке патријаршије све до присаједињења њеног Цариграду. Долазак самосталности саме по себи после овог чина за време митрополита Петра I и признање те самосталности од стране других православних цркава. Митрополит Петар II. — 5. Престанак теократске управе у Црној Гори. Митрополити: Никанор Ивановић, Иларион Рогановић; оснивање Цетињске богословије и уређење пензија старим и изнемоглим свештеницима. Висарионов Љубиша. Митрофан Бан као заводилац боље дисциплине у свештенству, ношења свештеничког одела, плата свештеничких; установљење конзисторије, установљење Захумско-рашке епархије, доцније и Пећке, и увођење синодалног уређења. — 6. Конкордат с Римом. Обновљење Барске католичке архиепископије са словенским богослужењем.

Г) Црква у Србији

1. Стање епархије Србије од присаједињења Пећке патријаршије Цариградској до устанка под Карађорђем. — 2. Улога народног свештенства тога доба, знатнији претставници његови и мученици за веру и слободу. — 3. Митрополити београдски до прогласа Србије за аутономну кнежевину. Прво уређење цркве и прихода њених служилаца на крагујевачким скупштинама из 1816—1822 год. — 4. Добијање аутономије црквене у 1830 год.

Уговор између Србије и Цариградске патријаршије из 1832 год. Митрополити-архиепископи: Мелентије; Петар Јовановић: уређује цркву, оснива Богословију, установљава Тимочку епархију, уредио протопопства и намесништва, увео црквене протоколе, завео духовне судове, поправио дисциплину у свештенству. „Устројство” дух. власти из 1847 год. Штампање најпотребнијих богослужбених књига. Одлазак митрополита Петра из Србије. — 5. Избор митрополита Михаила. Преуређење духовних судова. Закон о црквеним властима из 1862 год. Напредак у богословској науци и књижевности. Са прогласом независности Србије, синодалним томосом Цариградске патријаршије, у октобру 1879 год., призната и независност Српске цркве. Проширење јурисдикције њене. Смењивање митрополита Михаила у 1883 год. због одбране црквених права с његове стране. Неканонска смена целе јерархије. — 6. Митрополит Теодосије Мраовић и његова јерархија. Уређење свештеничког стања и друге црквене тековине тога доба. — 7. Поновни долазак митрополита Михаила и смена целе јерархије. — Друга управа његова и црквене тековине њене. „Закон о црквеним властима” 1890 год. и измена истог. — 8. Митрополит Инокентије. Измирење са заосталим епископима Мраовићеве јерархије. Преуређење Богословије београдске. — 9. Митрополит Димитрије. Црква и свештенство Србије у ратовима за ослобођење и уједињење од 1912—1918 год.

Д) Српска црква у Далмацији

1. Православље у Далмацији у време словенских апостола Тирила и Методија. Борба између словенског Нина и латинског Сплита, и победа Рима над хрватском народном црквом. — 2. Обнова словенске службе и православља у једном делу Далмације за време св. Саве и трајање исте до млетачке управе. — 3. Стање православне вере и цркве за време млетачке управе у Далмацији. Филадельфијски архиепископи у Млечима. Досељавање у Далмацију Срба епископа: Василија, Николе Бусовића, Саватија Љубибратића, Стевана Љубибратића. — 4. Епископ Симеон Кончаревић. — 5. Помагање православља у Далмацији од стране црногорских митрополита. — 6. Декрет Наполеона I из 1808 године којим је установљена Српска православна епископија у Далмацији са седиштем у Шибенику. Постављење епископа Вићентија Краљевића и његов смутљив рад. — 7. Старање Карловачке митрополије о српској цркви у Далмацији, кад је ова уступљена Аустро-Угарској. Епископи: Јосиф Рајачић Пантелејмон Живковић, Јеро-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

тије Мутибарић, Стеван Кнежевић. — 8. Установа Бококоторске епархије. — 9. Присаједињење далматинских епархија у 1874 год. Буковинској православној митрополији. — 10. Епископ Никодим Милаш као бранилац православља и научник богослов.

ШЕСТИ ПЕРИОД

Од уједињења српских обласних цркава (1919) до данас

1. Јерархијско, бројно, духовно и имовно стање српских по- месних цркава уочи уједињења. — 2. Оснивање Средишног сабора у Београду 1919 год., ради припреме уједињења и изједначења бивших посебних цркава. — 3. Ослобођење од зависности оних делова Српске цркве који нису били аутокефални до уједињења. — 4. Конференција свију архијереја Српске цркве на дан 3 децембра 1919 године у Сремским Карловцима која је формално прогласила уједињење Српске цркве и усвојила спремљен пројекат закона о васпостављању Српске патријаршије и нацрте потребних привремених уредаба. — 4. Добијање канонског пристанка Цариградске патријаршије и Буковинске митрополије за присаједињење уједињеној Српској цркви делова њених који су под њиховом јурисдикцијом били. — 5. Проглас васпостављења Српске патријаршије у Сремским Карловцима 12 септембра 1920 год. Избор за патријарха, митрополита и архиепископа Србије Димитрија и интронизација у Београду на дан св. краља Милутина, 30 октобра (12 новембра) 1920 године. Прво уређење Српске патријаршије. Нови Закон о Српској православној цркви и Црквени устав из 1930 год. Проширење унутарње аутономије и изједначење њено у свој уједињеној Српској православној цркви.

ПРОГРАМ ИЗ ЦРКВЕНОГ ПРАВА СА БРАЧНИМ ПРАВОМ

УВОД

V разред (3 часа недељно)

Општи појам о праву уопште. Право у објективном и субјективном смислу. Појам о цркви и правна дефиниција њена. Видљива и невидљива страна цркве и особине њене: једина, света, саборна и апостолска. Дефиниција канона. Разлика између моралних и црквених закона.

Црква у области права. Црквено право и његове карактерне особине. Дефиниција црквеног права у објективном смислу. Деоба црквеног права на унутрашње и спољашње и његово место у општој системи права.

Црквено право као наука и његова задаћа: кратак преглед историјског развића црквеног права; општа и специјална задаћа.

Методи за изучавање црквеног права: практични, историјски, филозофски и упоредни.

Однос науке црквеног права према другим наукама: а) богословским: догматиком, моралком, историјом цркве и литургијом; б) правним: државним правом, грађанским правом, кривичним правом, административним правом, римским и византијским правом, грађанским и кривичним судским поступком.

Кратак преглед црквено-правне књижевности: код римокатолика, протестаната и православних.

Научна система црквеног права: а) унутрашња: о уређењу цркве и црквеној управи; б) спољашња: однос цркве према држави и према другим конфесијама.

Извори црквеног права: 1. Божанска воља Осниваоца цркве; 2. Живот и практика цркве; 3. Воља цркве; 4. Воља највише државне власти. — Деоба извора: на основне или опште (канонске), историјске и практичне.

А. Општи извори: божанско право (*jus divinum*), апостолско и црквено предање, законодавство као извор црквеног права, обичајно право као извор црквеног права.

Б. Извори црквеног права православне цркве: правила васељенских и помесних сабора као и св. отаца.

Историја извора црквеног права православне цркве: апостолска правила, апостолске конституције или устави.

Канонски и црквено-грађански зборници: а) канонски: зборник Јована Схоластика у 50 наслова, канонска синтагма у 14 наслова; б) црквено-грађански: извод из Новела Јустинијанових у 87 глава, *Collectio tripartita*.

Номоканони: у 50 наслова, у 14 наслова.

Синописи: порекло и употреба.

Епитимијни номоканони — пенитенцијални: порекло и употреба.

Коментатори канон. кодекса: Алексије Аристин, Јован Зонара и Теодор Валсамон.

Канонски зборници 14 века и новијег доба: Властарева синтагма и зборник Константина Арменопула. Пидалион и Атинска синтагма Ралиса и Потлиса.

Канонски зборници код Словена: О Крмчији, њеном постанку и штампаним издањима.

Примена, тумачење и обавезна сила црквених правила с обзиром на време њиховог трајања и круг примене.

ПРВИ ДЕО

Унутрашње црквено право

ПРВИ ОДЕЉАК

Црквена организација

Црквена заједница по своме саставу: стицање права грађанства у цркви, права и дужности чланова црквене заједнице, престанак права грађанства у цркви, лични састав црквене заједнице.

Клир или духовна јерархија: стицање јерархијског положаја у цркви.

О ирегуларитету: а) услови који се тичу лица која се рукополажу: *irregularitas ex defecto et ex delicto*; б) услови који се траже од лица која врше рукоположење; в) услови који се тичу самога акта рукоположења.

Општа права и дужности чланова клира као посебног реда у цркви и држави: а) *privilegium canonis*, *privilegium fori*, *privilegium immunitatis*, *privilegium honoris*; б) опште дужности: које се тичу одећа и спољашњег изгледа, које се тичу владања и занимања, које се тичу свештеничког понашања према лицима другог пола.

Губитак свештеничког чина и последице тога: а) лишење чина по судској пресуди и преступи који ову казну повлаче; б) лишење чина по молби. Последице лишења чина.

Калуђерство: значај, постанак и појам калуђерства. Завети, услови за ступање: слободна воља (жеља), извесна зрелост (узраст), независност од других обавеза, испит подвижнички. Последице монашких завета. Уређење манастира. Лишење калуђерства и његове последице.

Световњаци или прости чланови црквене заједнице. Права и дужности световњака у цркви.

Органи црквене власти

Општа начела о црквеној власти. Васељенски сабор као највиша црквена власт. Начин сазива, његов састав и круг рада. Ауто-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ритет саборских одлука. Епархијски епископи. Избор и постављање епископа. Права и дужности епархијског епископа. Епископ: главни учитељ вере, првосвештеник и главни управник.

Помоћна лица и институти епархијске управе: викарни епископ, духовни суд — конзисторија, окружни протојереји и срески намесници, парохија и парохијско свештенство.

Органи више црквено-управне власти: економ, скевофилакс, сакеларије, хартофилакс, екдик-дефанзор. Митрополит. Патријарх. Синод. Сабор.

Организација више управне власти у појединим савременим аутокефалним црквама, а посебно у Српској православној цркви: Патријарх, начин његовог бирања и личности које у томе учествују. Архијерејски синод, његов састав и делокруг. Архијерејски сабор, његов састав и функције. Велики духовни суд, састав и делокруг. Однос Српске православне цркве према другим православним црквама и одржавање јединства њиховог.

Црквена управа

Право религиозног учења (potestas magisterii): проповед у цркви, издавање катихизиса и других уџбеника за веронауку. Предавање веронауке, оснивање богословских школа, братстава, црквених књижница, музеја итд.

Право црквене управе (potestas jurisdictionis): законодавна функција, административна и судска.

Црквено-судска власт, њено значење и круг надлежности.

Порекло црквено-судске власти и историјски развој.

Црквено-кривични суд: општи појам о црквеним преступима и суђењу:

О канонским преступима:

1) Противу вере и цркве: апостазија, јереси и раскол, симонија; 2) Противу свештеничке службе и црквеног поретка; 3) Преступи противу морала и правила о владању свештеника; 4) Преступи противу брачне заједнице; 5) Преступи противу личности; 6) Преступи противу части и законите власти; 7) Материјалне; 8) Преступи противу управног поретка.

Црквене казне:

Опште и специјалне за свештена лица :опомена, укор, спитимија од 7 до 30 дана, забрана свештенодејстава — одлучење од епитрахиља, лишење парохије (капеланије) и лишење свештеничког чина.

Црквени суд за грађанске или приватно-правне спорове.
 Уређење црквених судова и канонски судски поступак њихов.
 Власт свештенодејствовања (potestas ministerii).
 О тајнама, богослужењу и религиозном култу уопште.
 О тајни брака специјално.

VI разред (2 часа недељно)

Брачно право

Појам о браку и његов однос према црквеном праву.
 Услови (сметње) за закључење брака.

А. Апсолутне сметње: душевна неспособност, недостатак слободне воље, импубертет — недостатак узраста или полне зрелости, физичка неспособност, постојећа нераскинута брачна веза, три једно за другим закључена брака, свештенички чин и монашки завети, разлика религије, стање под судском забраном, осуда на робију или заточење, блиско сродство.

О природном или крвном сродству: правила и начин изналажења крвног сродства. Границе крвног сродства.

Вештачко — изводљиво сродство ;начин постанка вештачког сродства: а) сродство по браку: двородно и трородно; б) духовно сродство; в) сродство грађанско — по усиновљењу; г) ванбрачно-физичко сродство; д) сродство због закључења и због разведеног брака. Границе сродства свих врста.

Б. Релативне брачне сметње: непристанак родитеља, непристојно место и непрописно време венчања, незнање молитава и симбола вере, недостатак прописаног времена за удовице и рапуштенице, непристанак власти.

Форма закључивања брака

А. Превентивне мере: брачни испит и оглашење.

Б. Венчање: време кад се венчање не може извршити.

Грађански брак: Грађански брак као државна потреба; грађански брак факултативни и обавезни грађански брак.

Права и дужности супружника: *debitum conjugale*, супрушка верност, старање о деци својој итд.

Престанак брака: а) апсолутни узроци уништаја брака: импубертет, бигамија, разноликост религије, блиско сродство, саучешће у радњи противу живота ранијег супружника; б) Релативни: лудило, импотенција, отмица и насиље, превара у личности, робија или заточење.

Развод брака. Узроци развода по Грађанском законику и Крмчији: прељуба, рађење о глави своме супругу, осуда за злочинство на робију дуже од 8 година, апостазија, неизвесно или злоковарно отсуство итд.

Судски поступак за брачне спорове. Надлежне обавезе парохијског свештеника, среског и окружног протојереја у брачним споровима.

Имовинско право цркве

Општа начела: црква као субјекат имовинског права.

Објекти црквено-имовинског права или облици црквене имовине: ствари свете, освештане и обичне; по циљу: средства за издржавање цркава, средства за издржавање свештенства и средства за задовољење општих црквених потреба.

Руковање црквеном имовином: органи управе и начин управљања. Ктиторско право: појам и суштина. Дужности и права црквеног ктитора.

ДРУГИ ДЕО

Спољашње црквено право

Однос цркве према држави. Сличност и разлика између цркве и државе.

Кратак преглед историјског развика односа између цркве и државе.

а) Односи између цркве и државе на истоку: принципи који су на истоку важили.

б) Односи између цркве и државе на западу: постанак, карактеристика и развика папизма. Начела која су на западу примењивана. Протести против папизма на западу: галиканизам, фебронизијанизам и јозефинизам.

Утицај реформације и револуције на односе између државе и цркве. Теорије о апсолутној државној власти.

Теорије или системи односа између цркве и државе у новије доба. Начела — слободна црква у слободној држави; северо-америчка теорија; европска теорија слободне цркве у слободној држави. Осврт на односе између цркве и државе у главнијим европским земљама.

Теорија правне државе у Немачкој:

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Преглед свих ових теорија о односима између цркве и државе, њихово груписање и критичка анализа.

Односи између цркве и државе у нашој Краљевини. Интерконфесионални односи у нашој држави.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ЛИТУРГИКЕ

IV разред (3 часа недељно)

У В О Д

Свештеничка служба Господа Исуса Христа и цркве. Православно хришћанско богослужење. Оснивање хришћанског православног богослужења. Даљи развитак хришћанског православног богослужења. Одношај старозаветног богослужења према новозаветном. Сврха, суштина и потреба хришћанског православног богослужења. Облици богослужења и потреба симбола на богослужењу.

Појам литургије. Литургија према осталим богословским наукама. Важност литургије и корист од ње. Подела литургије. Извори и помоћне науке литургије. Кратак преглед књижевности православне литургије.

ПРВИ ДЕО

Општи део литургије

Потребе и услови за вршење богослужења

Подела

Богослужбена лица

Црквена јерархија уопште. 1) Јерархија хиротоније. Јерархија хиротоније основана на божанском наређењу. Јерархија хиротоније основана на човечанском наређењу. — 2) Јерархија јурисдикције. Јерархија јурисдикције на божанском наређењу. Јерархија јурисдикције на човечанском наређењу. — 3) Црквенослужитељи. Аколуги, ексорците, остијарији (вратари) и псалти (појци) у старој цркви. Презвитиде (свештенице) и ђаконисе у старој цркви.

Богослужбена места

Подела

О храму. Појам и разна имена хришћанског храма. Облик, правац и положај цркава. Грађевни стилови храмова. Стара српска црквена архитектура. Главни делови храма и његово уређење у старини. Олтар и његови предмети. Лађа цркве. Пронаос или притвор цркве. Параклис или капела. Звоници. Гробља.

Богослужбени предмети и утвари

Појам и подела

О светим сасудима. — Појам о св. сасудима, њихова подела и опис.

О црквеним или богослужбеним одежама. — Опште примедбе и подела. Поједине црквене одежде.

Богослужбене књиге. — Богослужбене књиге и њихова подела. Свештене богослужбене књиге. Црквене богослужбене књиге. О преводу богослужбених књига са грчког на словенски језик и о богослужбеном језику Српске православне цркве.

О св. иконама, црквеним заставама и св. моштима. — Опште примедбе. Употреба св. икона у цркви. Стварање одређеног типа у православној иконографији. Сликање св. крста (ставрографија). Сликање св. Тројице. Сликање Матере Божје и св. анђела. Сликање светитеља Ст. завета. Сликање светитеља Нов. завета. Црквене заставе (барјаци, литије). О св. моштима и реликвијама.

Општи заједнички облици појединих богослужења

Подела

Општи, битни заједнички облици појединих богослужења

Литургичка или црквена молитва. — Појам и подела литургичких молитава. Одношај молитве према хришћанском богослужењу и молитва на богослужењу. Почетне формуле црквених молитава заједничке многим литургичким чиновима. Завршне молитве заједничке многим литургичким чиновима. Почетне молитве заједничке многим литургичким чиновима. Символ вере. Молитва „Богородице Дјево“. Јектеније. Завршне молитве.

Литургичко или црквено појање. — Појам и подела. Материја или текст појања, или религиозна поезија. Разне врсте црквених песама уопште. Псалми и њихова употреба на богослужењу. Остале библијске песме. Уметничка форма хришћанских црквених

песама и постанак црквеног песништва. Врсте и имена црквених песама. Главни песници православне цркве и њихове песме. — Црквено појање или религиозна музика. Историја црквеног појања. Појање у Српској цркви.

Читање Светога писма. — Читање Светога писма на богослужењу. Циљ читања Светога писма на богослужењу. Распоред читања из књига Светога писма. Начин читања Светога писма на богослужењу и обреди који се том приликом врше.

Проповед. — Проповед на богослужењу и међусобни одношај. Место проповеди на богослужењу.

Општи, небитни (пропратни) заједнички облици појединих богослужења (Символичне радње)

Подела, важност и потреба ових облика. Знамење часнога крста. Благослов. Полагање руку. Положај верних на богослужењу. Подизање руку и скрштање руку на груди. Покривање и откривање главе. Окретање лица према истоку. Св. пољубац (целивање). Умивање руку. Кађење. Осветљење.

У разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

Посебни део литургије

Јавна заједничка црквена богослужења или стална, одређена богослужења

Подела

Јавна свакидашња црквена богослужења

Седам црквених часова. — Време вршења црквених часова данас. Девети час. Вечерње. Повечерје. Полуноћница. Јутрење. Час први. Час трећи. Час шести. Изобразителна. Међучасија. Света литургија. Појам о жртви. Старозаветне жртве. Крсна жртва Христова и еухаристијска жртва. Имена, суштина и значење св. литургије. Време свршавања св. литургије. Шта је потребно за свршавање св. литургије. Вршилац св. литургије. Литургија православне источне цркве. Главни делови литургија св. Василија Великог и св. Јована Златоуста. Чин литургије св. Јована Златоуста и св. Василија Великога. Проскомидија. Чин литургије оглашених. Чин литургије верних.

Јавна заједничка седмична богослужења

Седмична богослужења. Име, узрок и начин слављења недеље. Васкрсна (недељна) богослужења. Црквена богослужења у остале седмичне дане.

Јавна заједничка годишња богослужења (цркв. година)

Празници

Подела празника. Господњи празници: Божић, Обрезање, Богојављење, Сретење, Цвети, Ускрс, Вазнесење, Педесетница, Преображење, Крстовдан. (Историјски развитак ових празника и њихово богослужење како заједничко тако и посебно, а код Ускрса изложити још и богослужење од светле седмице до Вазнесења, значај и богослужење недеља од Ускрса до Педесетнице, као и пасхалију укратко). — Богородични празници: Рођење Пресв. Богородице, Вход, Благовести, Успеније, Сабор Пресв. Богородице, Покров Пресв. Богородице. (Историјски развитак и богослужење ових празника). — Празници главних светитеља: Преп. Параскева, св. Димитрије, Сабор арх. Михаила и Гаврила, св. Никола, св. Стефан, св. Василије, Три јерарха, св. Ђорђе, Св. Константин и Јелена, Рођење св. Јована Крститеља, св. Петар и Павле, св. Илија, Усековање главе св. Јована Претече. (Кратко житије светитеља, односно значај дана и богослужење ових празника). Недеља свих светих.

VI разред (2 часа недељно)

Богослужење у време поста

О посту уопште. Пост св. 40-це и његова историја. Припремне недеље св. 40-це. Недеља митара и фарисеја. Недеља блудног сина. Недеља месопусна и субота пред њом. Седмица и недеља сиропусна (Значај и богослужење ових недеља). Вечерње и повечерје у недеље великога поста. Полуноћница дневна, јутрење и први час у великом посту. Трећи, шести, девети час, изобразителна, вечерње у великом посту. Повечерје у великом посту. Литургија пређеосвећених дарова. Spreмање св. хлеба за литургију пређеосвећених дарова. Чин литургије пређеосвећених дарова. Поједини најзначајнији дани великога поста, њихов значај и богослужење: дани прве седмице поста, субота прве недеље поста. Прва, друга, трећа, четврта недеља поста. Четвртак и субота пете недеље поста. Пета и шеста недеља поста. Страсна седмица: прва три дана, четвртак, петак и субота (значај и богослужење

ових дана). Пост светих апостола. Пост Пресвете Богородице. Пост пред Рождеством Христовим. Дневни постови.

Годишњи дани за умрле

Месопусна субота. Друга, трећа и четврта субота велике 40-це. Субота пред Педесетницом.

Посебни или периодични црквени чинови

Свете тајне

О св. тајнама уопште. — Појам, значење и узвишеност св. тајни. Вршилац св. тајни. Прималац св. тајни.

О св. тајнама посебно.

Св. тајна крштења. — Видљива страна крштења. Вршилац крштења. Субјекат крштења. Време и место крштења. Кумови. Имена оних који се крштавају. Чинови у вези са крштењем. Чин тајне крштења.

Св. тајна миропомазања. — Св. миро и варење св. мира. Чин тајне миропомазања.

Св. тајна еухаристије или причешћа. — Видљива страна св. еухаристије. Извршилац св. тајне еухаристије. Субјект св. тајне еухаристије. Време примања св. еухаристије. Чин причешћа болних.

Св. тајна покајања. — Видљива страна покајања. Извршилац св. тајне покајања. Субјекат св. тајне покајања. Покајна дисциплина у православној цркви од најстаријих времена до данас. Чин тајне покајања.

Св. тајна свештенства. — Посвећење за чаца и појца. Посвећење ипођакона. Рукоположење ђакона. Рукоположење презвитера. Рукоположење епископа. Произвођење у црквене чинове. Одликовање набедреником и митром.

Св. тајна брака. — Појам и видљива страна брака. Извршилац и субјекат тајне брака. Мешовити бракови. Време и место брака. Чин тајне брака.

Св. тајна јелеосвећења. — Чин тајне јелеосвећења.

Св. молитвословља

Појам, сврха и деловање молитвословља. Разлика између црквених молитвословља и тајни. Извршилац и субјекат црквених молитвословља. Освећење воде. Монашки постриг. Чин на одјејаније раси и камилавки. Чин мале схиме или образа, тј. мантије. Чин великог и анђелског образа. Црквена молитвословља

при смрти хришћанина. Литија за умрле. Панихида. Спровод умрлога до цркве и врсте погребача. Опело и погреб световњака. Опело и погреб монаха, игумана и архимандрита. Опело и погреб свештеника. Опело и погреб деце. Опело умрлих пасхалне седмице. Молбена пјенија. Богослужење при оснивању цркве. Постављање крста на цркву. Освећење звона. Богослужење при освећењу храма. Архијерејско освећење храма. Освећење антиминосва. Свештеничко освећење храма. Мало освећење храма. Освећење црквених предмета (утвари) без освећења храма. Миропомазање и крунисање царева и краљева.

Опште напомене за литургику

Типик читати и тумачити за све време изучавања литургије и учити комбиновати службе према потреби. Код одељка: Богослужбене књиге — донети у школу све богослужбене књиге, очигледно показати поједине одељке у њима и њихову примену на богослужењу. Јектеније учити напамет, као и све оне молитве и текстове на богослужењу које свештеник мора говорити без књиге. Ученицима дати што више прилике да учествују помагањем (у олтару и у цркви) на општем јавном богослужењу, а исто тако да учествују помагањем и пажљивим посматрањем при вршењу чинов приватног богослужења. На испиту из литургије треба да су при руци све богослужбене књиге, да се види да ли кандидати знају да их употребљавају на богослужењу.

ПРОГРАМ ИЗ ПАСТИРСКОГ БОГОСЛОВЉА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ

VI разред (2 часа недељно)

Пастирско богословље

УВОД

Појам о Пастирском богословљу као науци и назив.

Приговори против Пастирског богословља као науке и њихова критика.

Предмет науке Пастирског богословља.

Пастирско богословље према другим богословским наукама, његов значај и самосталност.

Извори Пастирског богословља: А. Општи: Свето писмо (нарочито места која говоре о пастирству у Старом и Новом завету); одредбе цркве на васељенским и помесним саборима; списи св. отаца и учитеља цркве. — Б. Посебни: дисциплинарна правила и прописи у помесним црквама; прописи епархијских црквених власти; архипастирске поуке новорукоположеним свештеницима; законодавство цркве и државе у црквено-пастирским стварима.

Историја и литература Пастирског богословља (кратак преглед): а) патролошки списи (са кратким садржајем); у новије доба у православном свету; код Руса, Грка и нас; важнији радови у неправославном свету; листови и часописи: у руској, грчкој, бугарској и нашој цркви.

Подела Пастирског богословља: општи део или о пастирству уопште; специјални део или о облицима пастирске службе — делатности.

ОПШТИ ДЕО

О пастирству уопште

I одељак: О пастирској служби духовног руковођења

Појам о пастирству уопште и разним називима пастирске службе.

Порекло и установа пастирске службе духовног руковођења: свештеничка пастирска служба у Старом и Новом завету. Христос и црква у односу према пастирству.

Задатак, суштина и значај пастирске службе духовног руковођења.

Узвишеност пастирске службе и одговорност црквених пастира.

Простирање и границе пастирске службе.

Средства пастирске службе духовног руковођења.

II одељак: О личности и својствима црквених пастира

Положај пастира у црквенопастирској служби.

Слика доброг пастира по животу, раду и учењу Господа Спаситеља и св. отаца.

О пастирском призивању.

О припреми за црквенопастирску службу, њена потреба и неопходност:

а) теоријска или спољашња припрема: учење у школи, читање, изучавање људи и живота у разним фазама и околностима;

б) практична или унутрашња припрема: пост и молитва, борба са самим собом у циљу јачања карактера и дисциплиновања воље, буђење и јачање религиозног убеђења као и свих хришћанских врлина.

Примање свештенства. Канонске запрете свештеничком чину. Исцовест и заклетва.

Својства пастира у цркви Христовој: физичка, религиозно-морална и интелектуална.

Примери пастирства у хришћанској и српској цркви.

III одељак: Живот црквеног пастира

1. *Дом пастирев:* а) жена и деца пастирева; б) остали чланови дома пастиревог; в) слуге у дому пастиреву; г) управљање домом пастиревим.

2. *Домаћи живот пастирев:* а) молитва, њен значај за пастира и пастирску службу; б) умни рад као припрема за службу и усавршавање у њој; потреба умног рада или бављења књигом (Библиотека. Лектира. Књижевни рад); в) бављење домаћинством (господарством); г) послови и радње које се не слажу са пастирским позивом; бављење световним пословима: адвоцирање, политика, трговина, каматарење итд.

3. *Забава и разонода црквеног пастира:* а) дозвољене; б) недозвољене (похађање кафана, картање, гозба и весеље, лов, биоскоп, позориште, пушење на улици и др.).

4. *Спољашност црквеног пастира:* старање о спољашњој пристојности и дисциплинска правила о томе (одело, коса, брада итд.).

СПЕЦИЈАЛНИ ДЕО

О облицима пастирске службе (делатности)

1. *Пастир на послу:* а) у цркви: старање о чистоти и уређењу, снабдевање потребним сасудима, књигама и одежама, чешће и фиксирано богослужење, лепо појање, што чешћа проповед; б) ван цркве: даноноћно бдење над својом паством.

2. *Тешкоће и препреке у пастирској служби:* а) од стране појединаца — слободна воља; б) од стране друштва — околине: многе грешне навике и обичаји, неприлична уметност: позоришта, биоскопи, журналы; игре, мода, верско-морална непросвећеност; в) од стране самог пастира: зао пример у јавном или приватном животу.

3. Средства за успевање у пастирској служби духовног руковођења: молитва и пост, богослужење, реч и поука и лични пример.

4. Облици пастирске делатности: а) пастирско старање о деци до школе, у школи и ван ње; б) пастирско старање о омладини и рад са њом; в) рад пастира са одраслима: мушким и женским; г) рад са богаташима и сиромасима (с обзиром на специјалне потребе ових последњих); д) рад са образованим и необразованим; њ) рад са земљорадницима, занатлијама, радницима и послугом; е) пастирско старање о осуђењеницима; ж) борба против верског незнања, неверовања, сумње и индиферентизма; з) борба против празноверја и погрешног веровања; и) пастир као душевни лекар своје пастве. Св. тајна исповести — средство за лечење душевних недуга. Њена важност и неопходност за сваког хришћанина. Поступак пастира — душевног лекара у тајни исповести с обзиром на пол, узраст и степен душевног обољења (испитивање и изрицање епитимије). Смисао епитимије и њена сврха. Лечење разноврсних грехова и саблазни у парохији: пијанства, проституције и прељубе, дивљих бракова, неприличне уметности, раскалашне моде, игара итд.; ј) пастирско старање о болесницима: посеђивање, тешење, помагање. Благодатна помоћ цркве болесницима: исповест, причешће, молитва; к) рад пастирев са побожнима; организација у циљу већег духовног усавршавања уз припомоћ разних средстава: молитве, поста и других хришћанских врлина.

5. Пастир у разним одношајима живота: а) према парохијанима; б) према црквеним служитељима; в) према сапаросима; г) према својим претпостављенима и епископу; д) према владару и државној власти; њ) према иновернима.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак

АДМИНИСТРАЦИЈА

Општи појам о црквеној администрацији.

Важност црквене администрације.

Црквена канцеларија.

Службени акт и дефиниција његова.

Облик службеног акта и садржај његов.

Подела службених аката. Президијал.

Примање акта.

Отварање акта.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Деловодни протокол и рубрике његове.
- Врсте деловодног протокола. Начин вођења.
- Поверљиви протокол и важност његова.
- Чување поверљивог протокола.
- Завођење акта и развођење.
- Паковање и адресовање.
- Експедициона књига и важност књиге.
- Саставни део — рубрике експедиционе књиге и начин вођења.
- Експедиција акта.
- Експедиција простих аката.
- Експедиција важних и поверљивих аката.
- Регистар и дефиниција његова.
- Важност регистра, садржај, рубрике регистра и начин његовог вођења.
- Фасцикула и дефиниција њена.
- Фасцикулирање.
- Таксени регистар и начин вођења.
- Записник седнице црквене управе. Начин вођења.
- Разрада седничких одлука.
- Архива. Уређење и чување аката у архиви.
- Инвентар. Важност инвентара и састав рубрике његове.
- Начин вођења, закључивање и расходовање по инвентару.
- Дневник касе и дефиниција његова.
- Важност и садржај — рубрике — дневника касе.
- Потврда дневника касе.
- Вођење дневника касе и ко га води.
- Начин вођења дневника касе.
- Склапање годишњих рачуна.
- Годишњи извод рачуна.
- Руковање и давање црквеног капитала под интерес.
- Обртна признаница.
- Реферат о приходу и расходу, дневном и месечном.
- Облик реферата и његово завођење.
- Лицитација и њене врсте.
- Закуп и начин извршења.
- Оправка цркава, црквених зграда и начин извођења.
- Услови и уговор.
- Набавка црквеног намештаја, богослужбених књига, св. са- суда, одјејања и др. црквених потреба.
- Списак црквених дужника.

- Списак хартија од вредности.
- Новчана књига за пријем и слање новца. Састав њен и начин вођења.
- Телеграфска упутница.
- Поштанска упутница.
- Новчано писмо.
- Црквени протоколи, дефиниција и важност њихова.
- Врсте црквених протокола.
- Протокол рођених, венчаних, умрлих, брачно испитаних и присаједињених лица.
- Састав — рубрике протокола и начин њихова вођења.
- Исправка црквених протокола и допуне уписивања.
- Кривична одговорност свештеника за несавесно вођење црквених протокола.
- Надлежност за упис и оверу у протоколу кад више свештених лица чинодејствују.
- Регистри црквених протокола и важност њихова.
- Састав њихов — рубрике и начин вођења.
- Употреба црквених протокола.
- Чување црквених протокола.
- Црквени изводи. Врсте црквених извода. Изводи за упис рођених, венчаних и умрлих.
- Облик и рубрике црквених извода.
- Издавање извода на захтев приватних лица, установа и државних власти.
- Таксирање извода.
- Кривична одговорност свештеника за издавање лажног извода.
- Свештеникова уверења и врста њихова.
- Облик и садржај уверења.
- Уверење о рођењу, венчању и смрти.
- Уверење о уништају црквених протокола или да неко лице није заведено у протокол.
- Испитно писмо. Облик писма и садржина његова.
- Дозвола за венчање и врста дозволе.
- Облик, садржај и таксирање њено.
- Парохов извештај надлежном пароху о извршеном крштењу, венчању и опелу.
- Облик и садржај ових извештаја.
- Статистички листићи.

Важност њихова. Облик и начин вођења статистич. листића.
Списак регрута. Рубрике овог списка и начин вођења.
Списак деце за упис у школу. Облик и рубрике и начин
вођења.

Списак деце за пелцовање. Рубрике и начин вођења.

Извештај о смрти парохијана и државних чиновника.

Облик и садржај извештаја.

Годишњи извештај црквеним властима.

Молба и дефиниција њена. Врсте молбе.

Молба за поновни брак, разрешење огласа, сродства, мало-
летства или престарелости и допуштење опела самоубици.

Облик ових молби и садржај њихов.

Таксирање молбе.

Усиновљење. Облик и садржај акта о томе.

Службена преписка са црквеним властима.

Преписка са Светим архијерејским синодом, Светим архије-
рејским сабором, епископом, Епархијским духовним судом, окру-
жним протојерејем, среским намесником и парох. свештеником.

Облик, садржај и титулисање у овој преписци.

Службена преписка са грађанским и другим властима.

Преписка са општинским судом, полицијским, војним и суд-
ским властима и министарствима.

Тужба за развод и уништај брака.

Уредност и врста тужбе.

Поступак парохов по пријему тужбе.

Протокол брачних мирења. Број мирења.

Законски размак времена првог, другог и трећег брачног
мирења.

Облик и састав протокола и овера њихова.

Кондуитна листа. Важност, рубрике њене и начин попу-
њавања.

Књига летописа. Важност књиге и начин вођења.

Књига ревизија. Важност ове књиге.

Какав треба да је потпис пароха на акту, црквеним протоко-
лима и др. службеним радњама.

Најпотребније из познавања закона.

ПРОГРАМ ИЗ ОМИЛИТИКЕ

V и VI разред (по 2 часа недељно)

УВОД У ОМИЛИТИКУ

Постанак и назив Омилитике

1. О царству Божјем и о односима Бога са члановима свог царства и обрнуто: а) молитва Богу у духу и истини; б) о небеској цркви чији су чланови постигли свој највиши циљ; в) о земаљској цркви и о борби њених чланова за постигнуће свог највишег циља; г) старо-заветна и ново-заветна црква; д) тројака служба у старо-заветној цркви; е) симболички значај тројаке службе у старо-заветној цркви; тројака служба Исуса Христа; е) предавање тројаке службе Исуса Христа апостолима и њиховим наследницима; ж) о учитељској (проповедничкој) служби уопште; з) методика богословских предмета и Омилитике као богословске науке засноване на учитељској (проповедничкој) служби; и) разлика између њих; j) о Омилитици уопште као науци из области практичне теологије; к) назив науке.

2. Задатак и однос Омилитике према другим наукама и подела њена: а) специјални задатак Омилитике; б) однос Омилитике према другим богословским наукама и другим помоћним наукама; специјални однос Омилитике према Реторици; в) подела Омилитике.

3. Историја проповедништва и литература: а) старо-заветна и ново-заветна проповед; б) најглавнији претставници светоотачког проповедништва (св. Јован Златоуст, св. Василије Велики, св. Григорије Богослов и др.); в) главнији руски проповедници (св. Димитрије Ростовски, Георгије Коњиски, митрополит Платон, митрополит Филарет, архиепископ Инокентије Херсонски и др.); г) из историје српског проповедништва (Гаврило Стефановић Венцловић, Јован Рајић, Вићентије Ракић, Никанор Грујић, Теофан Живковић, митрополит Михаило, владика Гаврило, епископ Др. Николај Велимировић и др.); д) рад на систематској обради Омилитике (новија литература).

ОПШТИ ДЕО ОМИЛИТИКЕ

Први одељак

О проповеди и личности проповедниковој

1. Проповедничка служба и њен задатак.
2. Појам о проповеди.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3. Задатак и карактер проповеди.
4. Двојаки карактер проповеди (природни и натприродни).
5. Проповедник као пастир и учитељ.
6. Проповедник у светлости Откривења.
7. Проповедник као религиозно-морална личност.
8. Марљивост у проповедничком раду.

Други одељак

О предмету и избору градива проповеди

1. Избор проповедног градива (материјала) с обзиром одакле се узима (омилитички извори): а) главни омилитички принципи при избору градива за проповед (чиста истина је реч Божја; религиозно-моралне истине су реч Божја); б) Св. писмо и учење цркве као непосредни омилитички извори; в) богослужење; г) живот и дела цркве; д) лично и туђе искуство; њ) туђе штампане беседе као посредни омилитички извори.

2. Избор проповедничког градива с обзиром на слушаоце и личност проповедника: а) с обзиром на интелектуално, морално и физичко развиће слушалаца (историјски, филозофско-теолошки и социјално-етички елеменат у проповеди); б) с обзиром на верско знање слушалаца (догматски материјал у проповеди); в) с обзиром на потребе слушалаца (важност материјала); с обзиром на расположење, жеље и очекивања слушалаца; д) с обзиром на недељне и празничне дане и на разне случајеве; њ) с обзиром на личност проповедниковоу.

3) Шта проповедник не треба да проповеда: а) о лажном и сумњивом; б) о чисто профаним стварима; в) некорисна или штетна излагања (лицемерје вере, лажне теорије непознате слушаоцима, обазриво изношење мана код слушалаца и др.).

Трећи одељак

Унутрашњи облик проповеди

1. Обрада проповедничког градива : а) јасност излагања проповедног градива (општа правила; директно и индиректно објашњење; излагање конкретним претставама и случајевима; анализирање општијих појмова, приче, примери и слике у виду метафора, алегорија, упоређења, парабола, басни и симбола); б) темељно излагање проповедног градива (докази из натприродног откривења, докази из природног откривења; докази из историје; докази из искуства; позивање на људске ауторитете; преи-

муштво једне врсте доказа над другима и вршење избора по врстама доказа; метод позитивног доказивања; јасно, истинито и логичко доказивање; методи логичког доказивања; индукција и дедукција (силогизам); врсте силогизма — проширени силогизам (епихерема), — дилема, верижице; реторско извођење, одушевљење и убеђење проповедника; метод негативни доказивања и опровржења: директно и индиректно опровржење и општа правила шта и како треба а шта не треба опровргавати; в) срдачност излагања проповедног градива (потреба да проповед буде дирљива, срдачна; изазивање разних врста осећања: радости, поштовања, љубави, кајања и др.; душевно стање проповедника као услов утицаја на срце слушалаца); г) утицај проповеди на одлуку (вољу) слушалаца (о мотивима за остварење посебног циља проповеди; отклањање препрека за извршење посебног циља проповеди).

2. Распоређивање проповедничког градива (диспозиција): а) распоређење проповедничког градива у ширем смислу (уређење комплекса беседа по катихизису и недељним и празничним данима; уређење комплекса беседа с обзиром на потребе и прилике слушалаца); б) уређење појединачних проповеди (увод проповеди, главни део проповеди, закључак проповеди).

Четврти одељак

Спољашњи облик проповеди

1. О проповедничком стилу: а) о стилу уопште (три врсте стила: прозаички, поетски и ораторски); б) језичне особине стила (исправност и чистота језика); в) ораторске особине стила (исправност, јасноћа и хармонична веза речи у реченици; употреба слика и фигура итд.; срдачност, достојанственост и поступно појачавање израза; умерена употреба фигура итд.); г) лепота стила (природност, промена и разноврсност израза, избегавање монотоности, милозвучност односно избегавање рогобатних и нехармонично поређаних речи и др.). Живахност стила (одабирање израза при описивању слика).

2. О произношењу проповеди: а) о изговарању проповеди (о употреби гласа уопште; о модулацији гласа и погрешке у овоме: монотонија, изотонија; јачина гласа и интензуација: реторички и емфатички акценат, апатија и претонални патос; ритам и паузе); б) о покретима (акцији) проповедника (о мимици и уопште о покретима; показивање и подражавање; главна својства

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

доброг телесног става проповедника; рђава својства телесног става — покрета проповедника).

СПЕЦИЈАЛНИ ДЕО ОМИЛИТИКЕ

П р в и о д е љ а к

Разноврсност проповеди по садржини: 1) догматске проповеди; 2) моралне проповеди; 3) литургијске проповеди; 4) историјске проповеди; 5) недељне проповеди; 6) празничне проповеди; 7) посне проповеди; 8) ванредне (случајне) беседе.

Д р у г и о д е љ а к

Врсте проповеди по облику:

- 1) Омилија: а) аналитичка (егзегетска) омилија; б) синтетичка (тематска) омилија.
- 2) Проповед у ужем смислу.
- 3) Кратка поука (паранеза или ексхорта).
- 4) Катихетичка предавања.

Т р е ћ и о д е љ а к

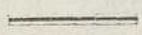
Припрема проповедника за проповед:

- 1) Претходни услови проповедничке припреме (студирање богословских наука, особито Омилитике, као и других наука; примеран хришћански живот проповедника).
- 2) Ближи услови проповедничке припреме (размишљање о проповедничком градиву; разрада и писање проповеди; читавање и вежбање у памћењу своје проповеди).
- 3) Импровизација.
- 4) Практична упутства за припрему проповедника (кад треба да почне припремање проповеди и др.).

Угледне проповеди

Овде, а то значи на крају теоријске Омилитике, треба отштампати најбоље проповеди наших и страних проповедника. Треба пробрати такве проповеди, у којима ће наставник Омилитике наћи за сва омилитска правила примере и образце.

Напомена: По пређеном предњем градиву у трећем тромесечју V разреда (шесторазредне богословије) имају се читати на часовима угледне проповеди. У VI разреду (целе године) састављање, произношење и критика проповеди.

ПРОГРАМ ИЗ ПСИХОЛОГИЈЕ И ЛОГИКЕ

III разред (3 часа недељно)

Психологија

У В О Д

Предмет психологије. Поступци при психолошком испитивању. Извори психологије.

Помоћне науке психологије.

Нервни систем и душевни живот:

1. Мозак и кичмена мождина као телесни органи душевног живота.

2. Нерви и њихове функције.

Однос тела и душе.

Историјски развитак и правци новије психологије.

ПРВИ ДЕО

Интелектуални доживљаји.

О свести као носиоцу психичких доживљаја.

Надражај и његови процеси (физички, физиолошки и психички).

Осећај или осет: 1. Врста осећаја. 2. Животни осећаји (органски и мишићни). 3. Чулни осећаји (ока, уха, коже, носа и језика). 4. Особине осећаја. 5. Веберов закон.

Опажаји: 1. Чулно опажање. 2. Опажање простора. 3. Опажање времена.

Претставе: 1. Опажаји и претставе. 2. Перцепција и аперцепција. 3. Врсте претстава (просте и сложене, илузије и халуцинације). 4. Репродукција претстава. 5. Асоцијација претстава. 6. Услови репродукције и асоцијације.

Памћење: 1. Теорија памћења. 2. Типови памћења. 3. Болести памћења.

Фантазија. Пажња. Мишљење.

ДРУГИ ДЕО

Емоционални доживљаји осећања:

1. Општа карактеристика осећања. 2. Слабљење и појачавање осећања. 3. Врсте осећања.

Нижа осећања:

1. Чулна или телесна осећања. 2. Значај нижих осећања за живот.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.ONILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Виша или духовна осећања:

1. Лична: егоистичка и алтруистичка осећања.
2. Безлична: естетичка, морална и религиозна осећања.
3. Значај виших осећања за културни живот.

Афекти.

ТРЕЋИ ДЕО

Волиционални доживљаји

Нагоност и духовност. Егоистички и еротички нагони.

Савест као регулативна моћ у душевном животу.

О вољи уопште:

1. Нагонски и рефлексни доживљаји.
2. Прави вољни доживљаји (унутрашњи и спољашњи).
3. О слободи воље. Вежбања и навике. Наклоности, тежње, страсти. Карактер. Личност.

ДОДАТАК

О несвесном душевном животу. Сан и сањање. Сугестија и хипноза. Лунатизам или месечарство. Патолошка стања свести (фикс-идеје).

ЛОГИКА

УВОД

Предмет логике. Психолошко и логичко мишљење. Задатак и подела логике.

ПРВИ ДЕО

Елементарна логика. Логички појам: 1. Суштина и постанак логичког појма. 2. Обим и садржина појма и њихов међусобни однос. 3. Јасноћа и развојност појма. 4. Врсте и међусобни односи појмова. 5. Род појмова.

Логички суд: 1. О логичком суду уопште. 2. Традиционална подела логичких судова (по квалитету, квантитету, релацији и модалитету). 3. Подела логичких судова према субјекту, предикату и копули. 4. Аналитички и синтетички судови.

Логички закључак: 1. Суштина и подела логичких закључака. 2. Непосредни закључци (извођење). 3. Посредни закључци или силогизми. 4. Силогистичке фигуре. 5. Врсте силогизма (категорички, хипотетички и дисјуктивни, и скраћени и продужени судови). 6. Погрешни закључци.

Закони логичког мишљења: 1. Закон идентитета. 2. Закон контрадикције. 3. Закон искључења трећег. 4. Закон довољног разлога.

ДРУГИ ДЕО

Логичка методологија. Задатак и подела методологије. Метода научног истраживања: 1. Врсте научних метода. 2. Анализа и синтеза. 3. Индукција и дедукција. 4. Апстракција и дe-терминација.

Облици научног излагања: 1. Ненаучно и научно мишљење. 2. Дефиниција (суштина, подела и правила дефиниције). 3. Класификација (појам, врсте и погрешке класификације). 4. Доказ (појам и врсте доказа. Аксиоме). 5. Систем (хипотезе, утопије, теорије).

ПРОГРАМ ИЗ ИСТОРИЈЕ ФИЛОЗОФИЈЕ

IV разред (2 часа недељно)

УВОД

Појам о филозофији. Предмет, задатак и метод филозофије. Потреба и важност изучавања филозофије. Историјски развитак филозофије. Подела историје филозофије.

1 Историја старе грчке филозофије

Порекло грчке филозофије. Услови и узроци успешног развитка и рада филозофске мисли код Грка.

Први период старе грчке филозофије. Јонска школа и њени претставници. Талес, Анаксимандер и Анаксимен. Питагорејска школа. Елејска школа и њени претставници: Ксенофан, Парменид и Зенон.

Хераклит. Емпедокле. Анаксагора. Атомисти: Леукип и Демокрит. Прелазно доба ка другом периоду. Софисти. Постанак и карактеристика софистике. Протагора. Горгије. Општи резултат развитка филозофске мисли у првом периоду.

Други период. — Сократ, његов живот и карактеристика његове личности. Предмет, садржај и његов начин излагања мисли. Његов значај. Сократовске школе: мегарска, циничка, киренска.

Платон. Његов живот и карактеристика његове личности. Најглавнији списи. Предмет и његов начин излагања мисли. Однос

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

према Сократу. Гносеологија Платонова. Метафизика Платонова. Идеализам. Учење о човеку. Етичко учење. Учење о Богу. Значај Платона.

Аристотел. Његов живот и карактеристика. Најглавнији списи. Предмет и његов начин излагања мисли. Однос према Платону. Реализам. Гносеологија. Аристотел као творац логике. Метафизика. Учење о бићу. Телеологија. Учење о свету и о човеку. Учење о Богу. Етичко учење. Аристотел као научник. Значај Аристотела.

Трећи период. Филозофија после Аристотела.

Стојици. Карактеристика стојичког система. Учење о бићу, природи и човеку. Етичко учење стојика. Однос стојицизма према религији. Стојицизам код Римљана.

Скептицизам. Пирон и његова школа

Александријско доба. Општа карактеристика филозофског стања. Филон. Постанак, развитак и карактеристика новоплатонизма. Амоније Сакас. Плотин. Његов живот и карактеристика. Платинов систем. Учење о Богу. Учење о бићу. Учење о човеку. Мистика. Значај Плотина. Опадање и крај античке филозофије.

II Филозофија средњег века

Средњи век. Општа карактеристика филозофије на византијском истоку. Општа карактеристика филозофије на западу. Схоластика. Суштина схоластике и њен значај са позитивне и негативне стране. Најглавнији правци у схоластици, — номинализам и реализам и њихови претставници. Анзелм Кентербериски, Абељард, Бернард Клервоски, Тома Аквински, Јован Скот Ериген. Утицај Арабљана. Опадање и крај схоластике.

Прелазно доба ка новом времену. Филозофија ренесанса. Општа карактеристика филозофије. Обнова класичне филозофије. Ђордано Бруно и Галилеј. Оснивање модерне природне науке. Хуманизам. Мистицизам. Јаков Беме.

V разред (3 часа недељно)

III Филозофија новог века

Рационалистички правац. — Декарт. Његов живот, карактеристика и списи. Декарт као оснивач и отац модерне филозофије. Критеријум истине. Учење о бићу. Дуализам. Учење о Богу. Учење о човеку. Морално учење. Значај Декарта.

Спиноза. Живот, карактеристика и списи. Метафизика Спинозе. Учење о апсолутној супстанцији. Пантеизам. Учење о бићу. Учење о човеку. Етичко учење. Значај Спинозе.

Лајбниц. Живот, карактеристика и списи. Метафизика. Монадологија. Учење о Богу. Теодицеја. Учење о бићу. Добро и зло. Радикални оптимизам. Учење о човеку. Етика. Значај Лајбница.

Емпиријски правац. Бекон. Живот и дела. Учење о методу. Значај Бекона. Лок. Живот и дела. Сензуализам. Гносеологија Локова. Учење о религији и моралу. Значај Лока. Давид Јум. Учење о сазнању. Критика појма узрочности и супстанције. Морално и религијско учење Јумово. Његов значај. Беркли и његов значај.

Критички правац. Кант. Живот, карактеристика и списи. Садржај „Критике чистог разума”. Кантова гносеологија. Однос према метафизици. Критика аргумената бића Божјег. Садржај „Критике практичног разума”. Морална филозофија. Аутономизам. Поглед Канта на религију. Значај Канта.

Филозофија после Канта

Идеалистички правац. Фихте. Његово учење о сазнању. Шелинг. Општа карактеристика његове филозофије у сва три периода његова развика.

Хегел. Филозофија духа. Његов начин излагања мисли и општа његова карактеристика. Шлајермахер и његов значај.

Шопенхауер. Учење о сазнању. Метафизика. Волунтаризам. Песимизам. Општа карактеристика његова.

Материјалистички правац. Позитивизам. О. Конт, његов живот и дела. Позитивни метод. Позитивно знање. Закон три фазе. Позитивизам и религија.

Монизам, Е. Хекел и његов еволуционизам.

Закључак. Општа карактеристика стања филозофске мисли у Европи: неокантијанизам, индивидуализам, интуитивизам, прагматизам, утилитаризам, емпирио-критицизам.

Криза западне филозофије.

ПРОГРАМ ИЗ ПЕДАГОГИКЕ

V разред (2 часа недељно)

У В О Д

Предмет Педагогике. Извори и помоћне науке. Васпитање: 1) суштина васпитања; 2) могућност и границе васпитања; 3) неопходност васпитања.

Историјски преглед и правци нове педагогике. Подела педагогике.

ПРВИ ДЕО

Васпитна телеологија. Неопходност циља у васпитању. Одређивање васпитног циља: 1) сентиментални циљеви; 2) циљеви еволуционистичке етике и социологије; 3) циљеви нормативне етике; 4) циљ хришћанског васпитања. Значај хришћанског васпитања за културу.

ДРУГИ ДЕО

Васпитна методологија. Општа упутства. О методама уопште. Одређивање индивидуалне методе (с погледом на васпитача, васпитаника и околину). Васпитач: 1) особине правог васпитача (савремена морално-педагошка личност); 2) пример, ауторитет, идеал; 3) утицај васпитача на васпитаника (педагошки контакт); 4) Бог као праизвор свега васпитања. Васпитаник: 1) ступњеву у развоју и васпитању; 2) индивидуалност васпитаника; 3) абнормалности појединих васпитаника (телесне и душевне).

Околина као фактор у васпитању: 1) утицај друштва; 2) утицај природе; 3) утицај културе.

Подела васпитне методологије.

А. Методика васпитања (Ходегетика)

О предмету методике васпитања уопште.

Васпитање телесних моћи: 1) хигијенско васпитање; 2) вежбање чула.

Васпитање душевних моћи: 1) васпитање интелекта и осећања: а) сазнање и процењивање стварности или логичко суђење (констатација) и религијско процењивање (преиначавање стварности); б) васпитање логичке способности суђења; в) васпитање религијске способности процењивања (естетичко и морално васпи-

тање као делови рел. васпитања). — 2) Васпитање воље: а) васпитање нагоности (егоистичност и еротичност); б) васпитање савести (чистота, слобода, зрелост савести); в) васпитање праве воље (поштовање дужности и јачање енергије).

Јединство у васпитању за позив: 1) здравље (душевно и телесно); 2) сексуално васпитање; 3) васпитање талената.

Средства за васпитање.

Појам и задатак васпитних средстава.

Превентивна средства: 1) пасивно навикавање; 2) занимање (игра, гимнастика, рад — нарочито ручни рад — спорт). Утркивање. Љубав ка дужности.

Репресивна средства: 1) о дисциплини уопште; 2) васпитне казне (опомена, укор, претња, друге казне). Похвале и награде. Религијска средства за васпитање.

Владавина над самим собом.

Б. Методика наставе (Дидактика).

Настава и васпитање. Дидактика као теорија васпитне наставе. Подела дидактике.

Општа дидактика.

Наставни план: 1) избор наставних предмета; 2) избор и распоред наставног градива уопште; 3) концентрација наставе.

Обрада наставног градива: 1) Општа дидактичка начела: а) мало али темељно; б) очигледност; в) интерес; г) пажња; д) концентрација. 2) Поступак у настави: а) методска јединица; б) ток предавања; логички (анализа, синтеза, генеза и догматика) и психолошки ступњевци; в) Хербарт-Цилерова метода; г) метода Школе рада. 3) Излагање новог наставног градива: а) причање; б) развојна настава; в) књига у настави (уџбеници и изворна дела). Показивање слика. Питања и одговори. Учење и памћење.

Додатак. — Домаће васпитање. Дечја забавишта. Школско васпитање: 1) васпитне школе; 2) стручне школе. Покрет омладине и њено васпитање.

ПРОГРАМ ИЗ МЕТОДИКЕ ВЕРСКЕ НАСТАВЕ

VI разред (3 часа недељно)

У В О Д

Појам и задатак

Религијска настава и школа. 1) Борба око религијске наставе. 2) Религијска и морална настава. 3) Неопходност религијске наставе за васпитање.

Историјски преглед религијске наставе. Подела.

ПРВИ ДЕО

Избор и распоред наставног градива

Избор наставног градива: 1) Историјско градиво; 2) Систематско градиво; 3) Практично градиво.

Распоред наставног градива: 1) Концентрични кругови; 2) Културно-историјски ступњеви; 3) Психолошки ступњеви.

ДРУГИ ДЕО

Обрада наставног градива

Схватање природног и натприродног откривења: 1) објашњавање; 2) доказивање; 3) побијање.

Катихетичке методе и њихова подела: 1) акроаматска; 2) еротоматска; 3) метода формалних ступњева; 4) минхенска метода.

Школа рада и религијска настава

Практична упутства за рад у појединим предметима: 1) историјска група предмета; 2) систематска група предмета; 3) практична група предмета.

Додатак: Привикавање на религијски живот: 1) развијање побожности; 2) молитва, пост, милостиња.

ПРОГРАМ ИЗ ОПШТЕ ИСТОРИЈЕ СА НАРОДНОМ ИСТОРИЈОМ

I разред (3 часа недељно)

Увод. — Појмови: историје, културе, државе. Општа историја, њена подела. Пренестијско доба: камено доба; метално доба; развитак људских заједница; постанак државе. Позорница Старог века, ток историјског развитка Старог века с Истока на Запад.

А. Источни народи

I Египат. Земља и народ; историјски развитак, државно уређење, вера, уметност, књижевност, науке.

II Месопотамија (Вавилонци и Асирци). Земља и народ; историјски развитак. Вера, уметност, песништво, науке, законодавство.

III Сирија (Јевреји и Феничани). Палестина и долазак Јевреја, њихова држава. Вера и књижевност. — Феничанско приморје и градови; морепловство, трговина и колоније; производи и писменост.

IV Иран (Међани и Персијанци). Земља и народ; историјски развитак; државно уређење; вера.

V Индија. Земља и народ. Сеобе. Друштво; вера; филозофија; књижевност.

Значај Истока у историји.

Б. Грци

I Јелинско доба. Утицај земљишта на грчку историју и културу. — Критска и микенска култура (рекапитулација из II разреда с допунама). Сеобе у Грчку и из Грчке и култура тога доба (грчки Средњи век): привреда, државно уређење, правни односи, вера, еп). — Аристократија и тиранија. — Духовни преокрет овога доба (индивидуализам у песништву и уметности, мишљењу и вери). — Заједничке везе. — Спарта до персијских ратова.

II Атичко доба. Почети. Солон. — Пизистрат; Клистен. — Персијски ратови (рекапитулација с допунама). Атински савез. — Периклова спољна и унутрашња политика. — Друштвени и привредни живот. — Наука и филозофија (до Сократа). — Уметности и књижевност. — Пелопонески рат.

III Доба пропадања (распад). Спартанска олигархија и западни Грци. — Превласт Тебе и други атински савез. — Превласт Маћедоније под Филипом II. — Науке и филозофија у IV веку. Уметности.

IV Јелинистичко доба. Александар Велики и његови ратови (рекапитулација из II разреда); његова личност. — Александров преображај света: циљеви (светска држава и ново човечанство) и дејства (грчка културна власт над светом). — Јелинизам као политичка појава (нова државна форма, разорне снаге); јелинизам као културна појава (материјална култура, поједине

науке, филозофија, вера, књижевност, уметности). Утицај грчке културе у земљама Југословена.

В. Римљани

I Оснивање италијске националне државе. Земља и њени становници. Етрурска власт. — Почети Рима и критика традиције. Доба краљевства и установе тога доба. — Освајање Италије (средње и јужне); први пунски рат и завршетак освајања Италије. — Изграђивање републиканског уређења: најстарије установе; законодавство; сталешке борбе (преглед), римско уређење по свршетку борбе.

II Процват републике под влашћу сената. Покорење Запада у II пунском рату. — Покорење Истока. — Рим као светска сила; утврђивање и проширење власти. Војска и флота; политички и привредни развитак. Јелинизовање Рима; почетак опадања.

III Пропаст републике (и прелазак у монархију). Покушаји рефорама (браћа Граси; Марије и његови ратови). — Први грађански рат и утврђивање сенатске власти. — Победа демократије и слом сенатске власти (доба Помпејево и I триумвират). — Други грађански рат и прелазак у монархију. — Цезарова монархија. — Борба о Цезарово наслеђе. — Римски живот у доба опадања.

IV Римска царевина. — А. Принципат. — Оснивање принципата под Августом; културно стање тога доба. — Унутрашњи развитак принципата (под разним династијама). — Спољна политика принципата: борбе на Рајни, Дунаву и Еуфрату. — Држава и привреда. Духовна култура. Б. Апсолутизам. Преуређење државе под Диоклецијаном. — Константин и победа хришћанства. — Деоба царевине и свршетак античког света. Култура овог доба. — Југословенске земље под римском влашћу.

V Сеоба народа. Хуни и Атила. Германске сеобе и главне германске државе. — Германи (до краја V века). — Словени у старој постојбини. Сеоба Словена и њихов размештај.

VI Источно римско царство и јужни Словени. Јустинијан (градитељство, законодавство) и Ираклије. — Држава и привреда у Винтазији. — Сеоба јужних Словена: Словенаца, Хрвата и Срба. Долазак Бугара на Балкан.

VII Арабљани и Ислам. Арабија пре Мухамеда. Мухамед и Ислам. Освајања под првим калифама: Омејади и Абисиди. Арабљани у Шпанији; почети хришћанских држава у Шпанији. — Арабљанска култура на Истоку и Западу.

II разред (3 часа недељно)

А. Почети словенских држава. — Превласт немачког царства на Западу

I Каролиншка монархија. Франачка држава. Карло Велики (освајања, обнова царства, управа, почеци феудализма). Карло Велики према јужним Словенима. Распад монархије и почеци националних држава. Црква на Западу и постанак папске државе.

II Западни и источни Словени. Моравска и мисија Ђирила и Методија. Долазак Мађара и пропаст Моравске. Чешка до XI века. — Пољаци и Болеслав Храбри. — Руси до краја XI века.

III Прве Југословенске државе и покрштавање. Југословенске кнежевине код Словенаца; код Хрвата; код Срба; код Бугара (до пропасти); код македонских Словена. — Краљевине: код Хрвата; код Срба. — Унутрашње уређење код Хрвата и код Срба.

IV Нове инвазије. Француска и бујање феудализма; први Капетинзи. Инвазије Нормана и њихова насеља и оснивање држава (у Француској, јужној Италији и на Балкану, Енглеској, Русији). — Мађари и њихова четовања; оснивање државе; краљевине.

V Превласт немачког царства. Ото I. — Хенрих III и папство; Клунијанци. — Еманципација папства и борба за инвентитуру.

Б. Сукоб Истока и Запада (у крсташким ратовима)

I Византија и крсташи. — Комнени и Селџуци. — Покретање ратова. Прва три рата. Четврти рат и латинско царство. — Обнова Византије под Палеолозима.

II Јужни Словени и Угарска. Хрвати и Угарска под Арпадовићима. — Немања и његови следбеници (до Уроша I закључно). — Босна до смрти Нинослављеве. — Словенци под немачким породицама и под Отокарком II. — Бугари и њихова нова држава.

III Западни и источни Словени. — Чеси под Премисловићима (до Отокара II). — Русија до потпадања под монголску власт.

IV Борба царства и папства. — Хоенштауфени и папе. Иноћентије III. Распадање Немачке. Рудолф Хабсбуршки и оснивање Аустрије. Немачка колонизација у источној Европи.

V Западна и јужна Европа. Енглеска и почеци уставности. Француска и снажење монархијске (краљевске) власти. Последњи

крсташки ратови. Значај крсташких ратова. — Италија: полет градова, развитак млетачке силе.

VI Култура овога доба. а) Византијска: држава и привреда, уметност. — б) Западна: држава и феудално друштво (сталежи), привредни живот, науке, књижевност, уметности.

В. Довршавање националних држава

I Јужни Словени и Византија. — Византија под Палеолозима (у XIV веку). — Србија велика сила на Балкану (од Милутина до Душана). — Унутрашње стање Немањинке државе. — Бугарска. — Турци: њихови почеци и прелазак на Балкан. Пропадање српске независности. — Босна до смрти Твртка I. — Хрватска и Угарска под Анжујцима. — Унутрашње стање Хрватске до 1526. — Словенци под Хабсбурзима.

II Оснивање турског царства. Угарско-турске борбе у XV веку. Борбе балканских народа с Турцима и њихова пропаст: Византије и последњих Палеолога; Србије под деспотима; Босне у борби краљева с великашима; Херцеговине од одвајања до пропасти; Зете под Балшићима и Црнојевићима до пропасти. — Српски деспоти (Бранковићи) у Угарској. — Дубровник. — Борбе Хрвата и Словенаца с Турцима. — Влашка и Молдавска од постанка до потпадања под турску заштиту. Уређење турске државе.

III Националне државе западних и источних Словена. Чешка под Карлом IV; хуситски покрет и хуситски ратови; Бурађ Пођебрад. — Пољска: обнова јединства; унија с Литванском; борба с Тевтонцима. — Русија: монголска власт и уздицање Москве, ослобођење под Иваном III.

IV Националне државе на Западу. Француска под Филипом IV. Стогодишњи рат; његов значај за Француску и Енглеску. — Шпанија и открића у XV веку и колонијално ширење.

V Распадање средње Европе. Немачка (изборна) под разним династијама; градски савези; Ханза. — Постањак Швајцарске. — Пад папске силе; папе у Авињону; шизма. — Борба за реформу католичке цркве (црквени сабори у XV веку).

VI Култура XIV и XV века. — Држава и друштво. Привредни живот. Цехови. Проналасци: барут и штампа. Уметности (грађевинарство, вајарство, сликарство, музика).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

III разред (2 часа недељно)

A. *Ренесанс и реформација*

I Ренесанс и хуманизам. Појам и постанак ренесанса и хуманизма. — Ренесанс у Италији. — Ренесанс преко Алпа; код јужних Словена; код осталих словенских народа. — Наука у доба ренесанса.

II Реформација. Реформација у Немачкој (до 1555 год.). — Реформација у Енглеској. — Две реформације у Швајцарској. — Ширење протестантизма и калвинизма у осталој Европи.

III Борба Хабсбурга с Француском и с Турском. Борбе с Француском о Италију (од 1494 до 1559): узрок сукоба; главне фазе борбе. — Борбе с Турцима о Угарску.

B. *Католичка реакција и верски ратови*

I Католичка реакција. Обнова католицизма (папство; језуити; тридентски сабор; инквизиција и индекс). — Шпанија под Филипом II на челу католичке реакције; ослобођење Холандије. — Енглеска за владе Јелисавете. — Верски ратови у Француској; Хенрик IV.

II Католичка реакција у Немачкој. Немачка од 1555 до 1618. — Тридесетогодишњи рат и вестфалски мир. — Последице рата.

III Пољска и Русија. Пољска као изборна краљевина; снажење племства; католичка реакција у Пољској. — Русија под Иваном Грозним, ширење на југу и истоку. Криза Русије. Долазак Романова.

IV Јужни Словени у доба реформације и реакције. Југословени после Мохачке битке. — Реформација код Словенаца и Хрвата; почеци народне књижевности код Словенаца; реакција и уништавање протестантизма. — Стање сељака и сељачке буне код Словенаца и Хрвата. — Војна граница. — Ускоци. — Турска на врхунцу моћи. Срби под Турцима и обнова Пећке патријаршије. — Почеци опадања Турске. Хајдуци. Покрет за ослобођење балканских хришћана (под вођством папе Климента VIII и патријарха Јована II).

V Култура у доба реакције. Уметности: барок (у грађевинарству), вајарство, сликарство и музика. Књижевност. Науке.

B. *Апсолутизам и нове велике силе*

I Превласт Француске. Развитак апсолутизма под Ришелеом и Мазареном. Луј XIV, његова унутрашња политика; спољна

WWW.UNIBG.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

политика и борба с Европом. Француска превласт; њен слом и заснивање европске равнотеже.

II Енглеске револуције и утврђивање парламентаризма. Први Стјуарти и прва револуција. Република и Кронвел. Последњи Стјуарти и друга револуција. Утврђивање парламентарне владавине.

III Образовање велике силе Аустрије и јужни Словени. Леополд I и апсолутизам; завера Зринских и Франкопана. — Турски рат од 1683 до 1699 и ослобођење Славоније и Хрватске; сеоба Срба под Арсенијем III. — Ракоцијева буна. — Карло VI и његови успеси на Балкану. — Аустријске управе у северној Србији; губитак освојења.

IV Образовање велике силе Русије. Први Романови. Петар Велики; борба са Шведском о Балтичко Море. Борбе с Турцима и везе са јужним Словенима. Петрове реформе. — Петрови следбеници (1740).

V Култура XVII—XVIII века (до средине XVIII). Држава и друштво; привреда. Класична књижевност; уметности, науке и филозофија. — Народни живот.

Г. Просвећеност и француска револуција.

I Просвећеност. Појам и постанак. Просвећеност у Енглеској; у Француској; у Немачкој. Просвећени апсолутизам и његови носиоци. Науке у доба просвећености; филозофија. Уметности (пластика и музика).

II Образовање велике силе Пруске. — Развитак Пруске до 1740 год. Фридрих II и Марија Терезија у борби. Реформе у Прусској; реформе у Аустрији (под Маријом Терезијом и Јосифом II).

III Борба Француске и Енглеске о власт над колонијама. Колонијално ширење Француске и Енглеске. у Северној Америци и Индији; њихови колонијални ратови у XVIII веку. — Северна Америка под енглеском влашћу; одметање; постанак Сједињених Америчких Држава. — Енглеска у Индији.

IV Јужни Словени под аустријском и млетачком влашћу. Сједињење Хрватске и Славоније. Повратак Ријеке. Краљевско веће; жртвовање Хрвата Мађарима. Јосиф II и сукоб са Хрватима. — Верска политика Марије Терезије и Срби. Сеоба Срба у Русију, руски утицај код Срба; развитак школа и трговине. Рационализам код Југословена. Словенци и социјалне реформе аустријске.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

V Источно питање у XVIII веку. Русија под Јелисаветом и Катарином II. — Пољска и њено унутрашње расуло. Турска и њени хришћански поданици; укидање Пећке патријаршије. — Руско-турски рат и кајнарџиски мир; аустро-руски савез, Кочина крајина и свиштовски мир. Реформе Селима III. — Три деобе Пољске.

VI Француска револуција (и република). Узроци и пред-историја: стање у Француској под Лујем XV; почеци Луја XVI. Уставотворна и Законодавна скупштина. Народни конвент. Директоријум и Конзулат. — Револуцијски ратови. Резултати и значај револуције.

VII Наполеон. Унутрашња политика и царство. Борба с Европом; слом Пруске и слом Аустрије; борба с Русијом и с Енглеском. Наполеонов пад. Сто дана и бечки конгрес.

VIII Наполеон и Југословени. — Први српски устанак. Везе са Русијом. Везе устаника с Наполеоном. Пропаст устанка. — Хаџи-Проданова буна. Наполеон и западне југословенске земље. Илирске покрајине и њихова судбина. Црна Гора под Петром I.

IV разред (3 часа недељно)

A. Рестаурација и револуција (1815—1850)

I Рестаурација. Наслеђе од француске револуције. Св. Алијанса и Метерних. Александар I и Русија. — Ослобођење Грчке.

II Европа за време јулског краљевства. Јулска револуција; револуција у Белгији, Италији и Пољској. — Индустријски развитак Енглеске и њене политичке реформе. Турска и покушаји реформе (Махмуда II); буне у провинцијама, рат с Египтом.

III Револуције 1848/9 године. Фебруарска револуција у Француској: друга република (до 1851). — Револуција у Немачкој и покушаји уједињења. — Револуције у Аустрији и Мађарској; реакција и апсолутизам. Револуција у Италији и реакција.

IV Препород Југословена. — Кнез Милош и постанак Кнежевине Србије (1815—1833). Културно подизање Србије под Милошем и А. Карађорђевићем. Илиризам и препород Хрвата; Срби и Словенци према илиризму. — Сукоб с Мађарима 1848/9; Србија и српски покрет у Ј. Угарској. Хрватска под апсолутизмом. Црна Гора под Петром II Његошем.

V Култура у првој половини XIX века. Класицизам и романтика. Књижевност и уметности. Науке (хуманистичке и егзактне). — Материјални преображај (индустрија, саобраћај, трговина). Држава и друштво. Почети социјализма.

Б. Национализам

I Наполеон III и начело народности. Унутрашња политика (до 1870). Спољна политика. Кримски рат. — Репорме у Русији и у Турској после кримског рата. Уједињење Румуније.

II Уједињење Италије. Пијемонт и политика Кавурова. Рат са Аустријом. Анексије и проглас уједињења.

III Уједињење Немачке. Пруска и Аустрија (после 1850); Пруске војне реформе. Питање о Шлезвигу и Холштајну и дански рат. Аустријско-пруски рат и Северни немачки савез; аустроугарска нагодба. — Немачко-француски рат, уједињење Немачке и проглас царства. Изграђивање царевине. Бизмарк и његове борбе са католицизмом и социјалном демократијом.

IV Југословенски национализам. Друга влада Милоша и Михаила. Национална политика кнеза Михаила. Штросмајер и југословенство. Кнез Данило у Црној Гори. — Препород Бугара и егзархија. — Турска и устанак у Херцеговини; ратови 1876/8; берлински конгрес.

В. Империјализам

I Светске силе и њихова политика. Економски напредак и нови социјални покрет; империјализам. — Британско светско царство: унутрашње реформе; колонијално ширење; почети британског империјализма. — Руско светско царство: унутрашња политика до 1914; спољна политика после кримског рата. — Јапан и његова револуција 1868 и руско-јапански рат. — Немачка: војска и флота; тројни савез; колонијална политика; индустрија и социјализам. — Француска: трећа република и унутрашња политика; спољна политика и двојни савез. — Средња Европа: Аустро-Угарска од 1867; национално питање, продирање на Балкан. Италија и унутрашње тешкоће; покушаји колонијалне политике. — Сједињене Америчке Државе: економски развитак; спољна политика, империјализам.

II Југословени под притиском Аустро-Угарске. Хрватска од нагодбе 1868 до 1905; Словенци и национално буђење (почетак задругарства); аустријска управа у Босни и Далмацији. Србија под краљевима Миланом и Александром. Црна Гора под Нико-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

лом I. Бугарска од берлинског конгреса до прогласа независности. Турска и питање о реформама: македонско питање. Румунија од 1878 до 1912.

III. Борба Југословена за ослобођење. — Политичка и економска еманципација Србије под Краљем Петром. — Хрватско-српска коалиција. Покрети у другим југословенским земљама. Анексија Босне и Херцеговине. — Први и други балкански рат. Духовно јединство Југословена.

IV. Светски рат. Светска привреда и борба за тржишта. Постанак Тројног споразума. Велике кризе почетком XX века. Међународни положај. Повод и објаве рата. Ток ратовања: главни моменти и преглед ратовања на западном, источном, балканском и талијанском фронту, на мору и у колонијама.— Прилике и догађаји у позадини (у оба зараћена тора); Руска револуција. Улазак Америке у рат. Слом централних сила, револуције у Немачкој и Аустрији; примирје. Уговори о миру; нове државе. Друштво народа.

V. Уједињење Југословена. — Србија у светском рату (1914/16). Солунски фронт и рад Југословенског одбора. Народна већа. Одлуке о уједињењу и проглас уједињења.

VI. Савремена култура (од средине XIX века). Реализам у књижевности и уметностима. Науке хуманистичке и егзактне. — Техника, индустрија, саобраћај, трговина. — Филантропске установе (Црвени крст).

ПРОГРАМ ИЗ ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА

I разред (3 часа недељно)

Црквенословенски језик и његово име. Историја црквенословенског језика. Рецензије и споменици. Граматике и речници. Азбука и бројеви. Диакритички знаци. Знаци за скраћивање. Акцент. Правопис. Гласовни закони. Именска деklinација. О-, а-, у-, и-консонантске основе. Неодређени придеви. Личне заменице. Заменичка деklinација. Сложена деklinација. Компаратив и суперлатив. Бројеви, адверби, партикуле и везе. Предлози.

Вежбање у писању и читању из Часловца и других богослужбених књига. Учење напамет дневних молитава и других молитава које најчешће долазе на богослужењу: Царју Небесниј,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Трисвето, Свјете тихиј, Сподоби Господи, Ниње отпушчајещи, 50 псалм, молитве пре причешћа: Вјерују... , Символ вере, итд. Читање и покушај превођења књига Старог завета (Петокњижје).

II разред (2 часа недељно)

Коњугација.

Читање, превођење и анализа текстова из Јеванђеља и Часловца: псалми, молитве и тропари.

III разред (2 часа недељно)

Понављање градива целе граматике и најпотребније из синтаксе.

Читање, превођење и анализа текстова из Апостола и Службеника: молитве на вечерњу, јутрењу и литургијама.

IV разред (2 часа недељно)

Понављање и допуњавање граматике на штиву.

Читање, превођење и анализа текстова из требника (молитве из чинова тајни) и црквене поезије (тропари, стихире, каноно итд.).

Ученици раде у свима разредима тромесечно по 2 школска писмена задатка.

ПРОГРАМ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

I разред (3 часа недељно)

а) *Теорија књижевности*

Увод, појам о идеалима, уметностима и творачкој снази. Стилистика: о прозном, поетском и беседничком стилу.

б) *Историја књижевности*

Народна усмена књижевност. Поезија (лирске и епске песме) Проза (приповетке, пословице, загонетке, бајалице и др.). Поста-
нак народних књижевних дела и значај њихов за нашу нову књи-
живност.

в) *Штиво*

Уз предавање теорије и историје књижевности читати поје-
дина места из дела и примера за литерарне облике. Важнија места
учити и напамет, особито из Мажуранићеве Смрти Смаил-аге
Ченгића.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

г) Писмена вежбања

Састављање реферата о прочитаним делима, анализа појединих народних песама или читавих циклуса; препричавања расправљања, слободне теме, описи, писма, карактеристике. Сваког тромесечја радити по два школска и по један домаћи писмени задатак (за време распуста и краћих одмора).

II разред (3 часа недељно)

а) Теорија књижевности

Из поетике о епском и лирском песништву уопште, са потребним штивом за проучавање облика. О драми и њеним врстама. Читање и анализа одломака из појединих трагедија, комедија, трагикомедија и осталих врста. О приповедној, научној и проповедној прози укратко, уз читање изабраних облика из српских писаца и туђих у српском преводу.

б) Историја књижевности

Српско-словенска књижевност (Увод: Ћирило и Методије). Стара српска књижевност: постанак, деоба, карактеристика. Поезија, прозни радови: романи, приповетке, апокрифи. Биографије (св. Сава, Првовенчани, Доментијан, Теодосије, Данило, Цамблак, Константин, Пајсије); историографска радња; хронике, летописи, хронографи, родослови, посебни списи. *Приморска књижевност.* Постанак, карактеристика, деоба. Главни претставници: М. Марулић, Х. Лучић, П. Хекторовић, Менчетић и Ћ. Држић, М. Чубрановић, М. Ветрановић, Н. Наљешковић, М. Држић, Д. Рањина, Д. Златарић, Цв. Зузорићева и Ј. Палмотић, Иван Гундулић, Ив. Бунић-Вучићевић.

в) Штиво

Уз предавање о сваком писцу читати важнија места из препоручених збирака, особито из Гундулићева Османа (чију садржину по свима певањима треба знати) и Дубравке.

г) Писмена вежбања као у I разреду.

III разред (3 часа недељно)

а) Историја књижевности

Приморска књижевност ван Дубровника: И. Ђорђевић, А. Качић-Миошић.

Преглед босанске књижевности (укратко). Преглед славонске књижевности: М. А. Релковић.

Нова српска књижевност у XVIII веку. Сеоба Срба у Угарску, културно стање, отварање школе, штампарије, стварање славјано-сербског језика. Писци славјано-сербски: Ј. Рајић и Зах. Стеф. Орфелин. Идеје у другој половини XVIII века: јозефинизам и рационализам. Доситеј Обрадовић, његов значај за народно просвећивање, језик и књижевност.

Књижевност XIX века. Политички покрет. Књижевне и културне тековине у првој половини XIX века, идеје и књижевни правци. Главни претставници: Л. Мушички, С. Милутиновић, Ј. Хаџић, П. Петровић Његош, М. Видаковић, Ј. Вујић, Ј. Ст. Поповић, Љ. Ненадовић и Ј. Суботић.

б) Штиво као и у I и II разреду

Нарочиту пажњу обратити на дела Д. Обрадовића, Л. Мушичког, С. Милутиновића, П. Петровића Његоша и Љ. Ненадовића.

в) Писмена вежбања као и у I и II разреду, с тим да се ученицима дају за домаће задатке и поједина дела ради израде реферата.

IV разред (3 часа недељно)

а) Историја књижевности

Романтизам: идеје, два омладинска покрета, културне тековине. — Вук Ст. Карацић, његов живот и рад на етнографији, језику, историји итд. и његов значај за нашу нову књижевност. Песници: Бранко Радичевић, Ј. Јовановић Змај, Ђ. Јакшић, Лаза Костић, С. Вл. Каћански, Мил. Шапчанин. Приповедачка књижевност: Бог. Атанацковић, Ст. Митров Љубиша. — Драмска књижевност: кратак преглед од Ј. Ст. Поповића до К. Трифковића (за кључак).

Реализам и идеје седамдесетих година. — Приповедачи: Јаков Игњатовић, Милован Глишић, Л. К. Лазаревић, Ј. Веселиновић, Сима Матавуљ; најновији главнији преводиоци. — Песници: Вој. Илић, Милорад Митровић. — Драма и критика: општи поглед с најважнијим подацима.

Хрватска књижевност. Кратак преглед од почетка до илирског покрета. Кратак преглед од илирског покрета до данас, с нарочитим обзиром на Трнскога, И. Мажуранића, Ст. Врза и П. Прерадовића.

Кратак преглед словеначке књижевности (само најглавније).
Књижевност XX века: данашња књижевност (опште црте).

б) *Штиво*. Препоручити ученицима да сами прочитају што више књига и о томе се уверити приликом пропитивања. Поједина места, особито из Његоша, Бранка, Змаја, Јакшића, В. Илића и др. учити и напамет и рецитовати.

в) *Писмена вежбања* као и у III разреду, с тим да се реферати читају и претресају на часовима.

Усмена вежбања за све разреде. Излагање садржине и расправљање појединих тема из лектира; учење одабраних песама (нарочито народних) напамет; рецитовање прозних и поетских састава; декламовање; извођење дијалога (појединих сцена, чинова или целих краћих комада).

Напомена. 1) Наставници морају предавати на сасвим чистом књижевном језику, јер само тако моћи ће неправилности и локална отступања потиснути књижевним језиком.

2) Учење и граматичког облика, и литерарне форме, и одељка из историје књижевности мора бити непосредно везано за штиво. Као штиво употребљавати подесне читанке (антологије), најбоље књижевне листове (нарочито са чистим књижевним језиком) и специјална издања за школе (појединих писаца извеснога доба, извесне књижевне врсте итд.). У старијим разредима и одељке из најбољих и најподеснијих дела светске књижевности.

3) Читању (тачном, логичком и естетичком) посветити нарочиту пажњу. У првој години на 15 дана дати нарочити час читања изабраних прозних и поетских часова савремене наше књижевности и подесних краћих састава туђих књижевника (н.пр. Тургенјевљевих Песама у прози; А. Доде-а Писма из моје воденице). У другој години то исто на 20 дана, а кад год буду прилике допуштале, неговати лепо читање и у трећем и четвртном разреду (у последњој години читати и најпознатије одељке из класичних дела светске књижевности, разуме се у добрим преводима).

4) Погрешке ученика треба систематски, савесно и марљиво исправљати, како у говору (печу, волем, дошо итд.) тако и у писменим радњама (стил, језик, правопис, интерпункција).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Кад се све ово прешло, приступити штиву из Кошутећевих *Руских примера* (треће државно издање) и прочитати и превести првих 45 страна.

Учење кратких песама и лаких изрека напамет. Лаки разговори на руском језику уз штиво.

Писмени задаци школски од трећег тромесечја (два у тромесечју).

II разред (2 часа недељно)

Облици: најглавније из науке о именицама, заменицама, придевима и бројевима према упутству, изнесеном у предговору *Облицима руског језика* од Кошутећа (Државно издање 1914 године),

Штиво: из Кошутећевих *Руских примера* прочитати од стр. 45 до 153.

Учење кратких песама и изрека напамет.

Писмена вежбања: сваког тромесечја по два писмена школска задатка.

Лаки српско-руски разговор у вези са штивом.

III разред (2 часа недељно)

Облици: глаголи.

Штиво: из *Руских примера* прочитати даље од стр. 153 до 209.

Писмена вежбања као у II разреду.

Кратки руско-српски разговор у вези са штивом.

IV разред (2 часа недељно)

Главна одлика руске фонетике према српској: руски сонъ, день = срп. сан, дан; рус. рядъ, часть = срп. ред, чест; рус. берегъ, порогъ, золото, молоко = срп. брег, праг, злато, млеко; рус. серпъ, крестъ = срп. срп, крст; рус. горло, кровь = срп. грло, крв; рус. подній, желчь = срп. пун, жуч итд.; рус. межа, свѣча = срп. међа, свећа итд.

Одношај новог правописа према старом.

Из синтаксе: употреба падежа, просте и сложене реченице.

Главне одлике руске синтаксе према српској.

Штиво; из *Руских примера* прочитати од стр. 209 до краја.

Поред кратких песама, учити напамет и засебне стихове и реченице са карактерним фонетичким и синтактичним одликама руског језика.

Од штива, с примерима из дела класичних руских писаца, у свима разредима дати ученицима и кратка познавања из Историје руске литературе о дотичном писцу и његовим делима.

ПРОГРАМ ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Циљ. Продубљено проучавање, утврђивање и допуњавање граматичког градива ради што потпунијега разумевања текстова из лепе и научне књижевности, увек у вези са штивом или конверзацијом. Довољна извежбаност у говору и писању, нарочито за употребу у свакидашњем животу. Упознавање земље, најважнијих етничких особина и појава културнога живота немачког народа, нарочито на основу проучавања новијих књижевних дела.

I разред (2 часа недељно)

Штиво. Лакши и краћи текстови: басне, лакше причике, бајке, песме, историјске и географске цртице, лакши описи природе. Препричавање штива. Учење песама наизуст. Изучавање речи по стварним групама, синоними, германизми.

Грамматика. Систематско изучавање граматике свих врста речи, нарочито јаких и неправилних глагола и предлога. Именице различите множине и значења. — Директан и индиректан говор. Употреба времена и савезног начина (најглавније). Обрађивање граматичког градива само индуктивним путем.

Задачи. Препричавање појединих краћих чланака, скраћивање дужих. Краћи припремљени описи и лакша писма. Школски писмени задаци двапут тромесечно, домаћи задаци, кратки и лакши, а што чешће, по могућству за сваки наредни час.

II разред (2 часа недељно)

Штиво. Знатан део посветити упознавању немачке земље и народа: лакши описи места и крајева, обичаја (друштвени и породични живот) и културних прилика, чланци из историје (личности и догађаји), уз то лакши чланци из немачке литературе, песме. Препричавање. Учење песама наизуст. Вежбање у говору, упознавање са фразеологијом из практичнога живота (систематски спроведено кроз читанке за II, III и IV разред). Изучавање речи као у I разреду.

Грамматика. Понављање граматике у свима њеним деловима. Рекција глагола (разлике између нашег језика и немачког). Проучавање споредне реченице. Најглавније из употребе свих глаголских облика. (Начин обраде као у I разреду).

Задаци као у I разреду. Препричавање лакших и превођење тежих чланака са немачкога на српски језик. Број задатака као у I разреду.

Домаћа лектира из исте области као и школска, по упутству наставникову. Свето писмо (Јеванђеље по Луци и Дела апостолска).

III разред (2 часа недељно)

Штиво. Одломци лакших прозних и песничких састава најистакнутијих писаца од краја XVIII века до данас. Упознавање ученика у најкраћим потезима са најважнијим писцима чија се дела читају у школи. Разговор на немачком у вези са штивом, препричавање прочитаних текстова. Стилистичка и стварна анализа текстова. Учење песама наизуст. Вежбања у практичном говору као у II разреду. Изучавање речи и по етимолошким групама.

Грамматика: уз понављање свега већ познатог, систематско проучавање рекције глагола, употреба падежа, скраћивање реченице (опширније), употреба конјунктива. (Начин обраде као у II разреду).

Задаци као у II разреду. Писмо. Превођење лакших, кратких текстова са народног језика на немачки.

Домаћа лектира према школском штиву, а по упутству наставникову. Свето писмо (Јеванђеље по Луци и Дела апостолска).

IV разред (2 часа недељно)

Штиво као у III разреду, са тежим текстовима, и лакши чланци научне садржине, или у школским издањима скраћена или краћа дела или одломци из већих дела најистакнутијих писаца од краја XVIII века до данас.

Анализа текста стварна и стилистичка. Учење песама наизуст. Разговори на немачком по прочитаном тексту. Разговори о предмету изабраном од наставника. Вежбања у практичном говору као у III разреду.

Најглавнији моменти немачке књижевности, у вези са штивом.

Грамматика. Понављање и продубљивање граматичког градива, колико је потребно за јасно схватање читаног текста.

Задаци као у III разреду. Уз то причање догађаја из живота.

Домаћа лектира у школским издањима, као и школска, по упутству наставника. Свето писмо (Јеванђеље по Луци и Дела апостолска).

ПРОГРАМ ИЗ ГРЧКОГ ЈЕЗИКА

II разред (3 часа недељно)

Граматика. Најважније из науке о гласовима и акценту. Облици: деκлинација именица, придева и заменица. Компарација придева. Помоћни глагол јесам у презенту и имперфекту. Презент и, по потреби, још по који облик презентске основе прве главне коњугације.

Штиво. Поједине грчке реченице и лакше непрекидно штиво: 1) световно: кратке приче из грчке митологије, анегдотице, басне и сентенције; 2) црквено: Оче Наш, Рождество твоје, Дјева днес, Богородице Дјево и др.

У другом и трећем тромесечју по два школска задатка са грчког на наставни језик.

III разред (3 часа недељно)

Граматика. Понављање грађе из I разреда. Остали облици прве коњугације и најглавнија синтактична правила.

Читанка. Поједине реченице и непрекидно штиво: 1) световно: као у I разреду; 2) црквено: одабрана места из Старог завета, Христос васкресе, Ангел вопијаше; из Литургије оглашених: Благослови, душе моја, Господа; Јединородни Сине; Блаженства и др.

Сваког тромесечја по два школска задатка.

IV разред (2 часа недељно)

Граматика. Друга главна коњугација или глаголи на „ми” и неправилни глаголи. Сва главнија синтактична правила.

Штиво. Поједине реченице и лакши и занимљивији одељци из световне грчке књижевности. Одабрана места из псалмова и пророчких књига; Духовски тропар (Благословен јеси, Христе, Боже наш), Духовске стихире; Литургија верних; Достојно јест.

Годишње четири школска задатка с грчког на наставни језик, приближно у једнаким размацима.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

V разред (2 часа недељно)

ГраMATика. Пређено градиво се понавља и допуњава, све на штиву.

Штиво. По који лакши и занимљивији одељак из Ксенофонта (Анабазис) и Херодота. Одабрана места из Јеванђеља; тропар и кондак Преображења; преостали део Литургије верних.

Школски задаци као у III разреду.

VI разред (2 часа недељно)

ГраMATика. Понављање и допуњавање пређеног градива, на штиву.

Штиво. По који лепши и лакши одељак из Одисеје. Одабрана места из Дела апостолских и Посланица апостолских. Св. Григорије Назијанзин, св. Атанасије Велики, св. Василије Велики и св. Јован Златоуст, (бар по нешто из сваког, по избору). Неке Дамаскинове стихире из опела (по избору); Свјете тихи; Ниње отпушчајеш.

Школски задаци као у III и IV разреду.

Напомене: 1) У сваком разреду треба да се, по нахођењу и избору наставникову, науче напамет бар по два краћа одељка, на првом месту молитве и црквене песме, на онда и други одабрани краћи пасуси.

2) У IV и V разреду употребљаваће се хрестоматије, састављене према предњем градиву.

ПРОГРАМ ИЗ ЛАТИНСКОГ ЈЕЗИКА

I разред (3 часа недељно)

ГраMATика. Промена именица и придева (деклације). Поређење придева. Заменице и бројеви. Глагол *esse*. Правилни облици глаголске промене (коњугације). Све споменуто без изузетака и других појединости. Поступно увођење у синтаксу (субјекат, предикат, додаци; употреба коњуктива у финалним реченицама и другим простијим значењима итд.; све само при појави тих случајева у штиву).

Штиво. Поједине реченице и лакше непрекидно штиво: приче о оснивању Рима, басне, анегдоте итд. Приче из Старог завета по књизи Ломоновој (*Epitomae historiae sacrae*) и друга одабрана места из Старог завета. Десет заповести Божјих.

Од почетка другог тромесечја по два школска задатка тромесечно с латинског на народни језик.

II разред (3 часа недељно)

Граматика. Понављање и допуњавање пређеног градива у I разреду. Депонентни глаголи; перифрастична коњугација; *verba anomala*; *adverbia*; особености основних облика важнијих глагола по свима коњугацијама (перфекат, партицип перфекта пасива или супин). Из синтаксе: важније особености падежа на које се у штиву наиђе; употреба именâ градова; *consecutio temporum*; аблатив апсолутни; *accusativus cum infinitivo* и друге главније појаве које се разликују од нашег језика.

Штиво. Поједине реченице и непрекидно штиво: 1) световно: басне, приче и анегдоте као у I разреду. Лакша одабрана места из прозних писаца (*L'Homond* и др.); 2) црквено: одабрана места из Јеванђеља; Оче наш; Вјерују и др.

По два школска задатка тромесечно.

III разред (2 часа недељно)

Граматика. Понављање и допуњавање пређеног градива, нарочито допуњавање знања о подређеним реченицама и о падежима, све на штиву.

Штиво (у хрестоматији). Лакша и лепша места из Цезарових Коментара о галском рату и из других прозних дела. Одабрана места из Дела и Посланица апостолских. Тебе Бога хвалим; првих 18 стихова прве главе Јеванђеља по Јовану, као и друга одабрана места из црквених текстова латинских.

Годишње четири школска задатка с латинског на наставни језик, приближно у једнаким размацима.

IV разред (2 часа недељно)

Граматика. Понављање и допуњавање пређеног градива, и то само на штиву.

Штиво (у хрестоматији). Плиније Млађи (први хришћани), Цицерон (први говор против Катилине или што друго из његових говора); које лакше и занимљивије место из Сенеке; избор из Августина, Амвросија и других латинских црквених писаца и текстова (лепо место, молитва, песма и др.).

Школски задаци као у III разреду.

Напомена. У сваком разреду треба да се научи по један или два одељка напамет, по нахођењу и избору наставниковоу.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПРОГРАМ ИЗ ХИГИЈЕНЕ

Предавања из хигијене треба да даду будућим народним свештеницима основна знања о условима за одржање здравља, о главним узроцима обољења, као и главне појмове о правилном чувању здравља и заштити од болести. Свештеник треба да потпомаже рад на здравственом благостању, а то ће моћи једино, ако има правилна схватања из хигијене.

І разред (2 часа недељно)

Увод. Задатак и значај хигијене по појединца и друштво. Чиниоци који утичу на здравље: природни, друштвени. Услови хигијенског живота. Хигијена тела, хигијена душе и духа.

Састав човечјег тела: ћелице, ткива, органи.

Ваздух. Састав ваздуха. Значај појединих саставних делова ваздуха по живот и здравље. Како се квари ваздух: гасови, прашина, клице. Последице поквареног ваздуха.

Ваздушни притисак. Влажност ваздуха.

Неговање и одржавање органа за дисање и глас.

Неговање и јачање органа за крвоток.

Неговање и одржавање органа за кретање. Телесне вежбе и њихов значај по телесно и душевно здравље, напредак и правилно развиће.

Храна. Појам. Састав хране. Задаци исхране. Храњиви састојци (беланчевине, масти, угљени хидрати, минералне соли, вода, витамини, зачини).

Исхрана. Количина и запремина хране. Искоришћавање и сварљивост. Справљање хране. Избор и састав хране за свакодневни живот.

Неговање и чување органа за варење.

Неговање и чување органа за излучивање.

Неговање и одржавање живчаног прибора и чула.

Нега и прање коже.

Очвршћавање: купање, ваздушна купања, сунчање.

Светлост. Сунце и здравље. Утицај сунца на кожу и организам.

Одевање и обување.

Жлезде с унутрашњим лучењем. Њихов значај, рад и улога у организму. Утицај њихових лучења. Развитак човека, телесни и умни.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Прва помоћ у несрећним и напрасним случајевима. Шта је болест. Узроци и знаци обољења (кашаљ, пролив, несвестица, ватра, повраћање, оспа, грчеви, болови итд.). Прва помоћ до доласка лекара.

Смрзавање. Сунчаница. Омарица. Муња и гром. Утопљеник. Угушење гасовима. Затрпавање. Вешање. Тровање. Опекотине и изгоретине. Убоји. Ране. Ишчашење и угануће. Преломи костију. Крварење и крволиптење. Вештачко дисање. Распознавање смрти.

Напомена. Код хигијене органа осврнути се само колико је најнужније на њихову анатомску грађу и физиологију.

II разред (2 часа недељно)

Утицај климе на здравље. Топлота и њен значај.

Земљиште. Хигијенски значај. Физички и хемијски састав. Ваздух у земљишту. Топлота. Микроорганизми. Труљење и распадање. Заразне клице.

Вода. Значај. Особине здраве воде. Порекло воде. Снабдевање пијаћом водом (чатрање, кладенци, извори, чесме, бунари, црпке, водоводи). Пречишћавање воде. Преглед воде. Како се узима вода за преглед.

Исхрана и храна. Размена материја. Рад, температура, влажност, спол, узраст, тежина, рашћење и размена материја.

Намирнице животињског порекла: млеко и млечни производи, јаја, месо, њихова хранљива вредност. Болести услед ових намирница. Кварење. Како се спречава кварење: конзервирање.

Намирнице биљног порекла: брашно, хлеб, болести жита и брашна, фалсификовање. Справљање хлеба. Варива: поврће, воће, гљиве и печурке, шећер; мед; биљне масти.

Средства за уживање: кафа, чај, дуван, какао.

Алкохолна пића. Утицај на здравље и друштво. Сузбијање алкохолизма.

Заразне болести. Заразни микроорганизми. Њихов изглед и рад; дејство на организам. Заражљивост и услови за инфекцију. Инкубација, вируленција, токсичност. Наклоност организма. Имунитет. Начин имунизовања, пасивно и активно цељење. Заштита тела, организма.

Извори инфекције (човек, животиња), путеви (ваздух, вода, земљиште, храна, отпаци).

Профилактика. Издвајање оболелих, лична хигијена, поучавање народа. Дезинфекција, цељење. Мере против извора. Мере против заражених животињских намирница и воде, против отпадака.

Најважније заразне болести. Знаци распознавања и прва помоћ.

Стан и насеље. Значај стана. Грађевински план насеља. Системи насеља. Улице, калдрма. Чишћење и прање улица. Зграда (план, земљиште, темељи, под, зидови, таван, кров). Усељавање у нову кућу. Загревање. Ветрење. Осветљење. Отклањање отпадака и изметина (канализација, бурад, нужничке јаме). Уређење насеља.

Социјална хигијена (основе). Задатак и значај. Медицинска статистика. Попис и кретање становника. Наталитет, морталитет, леталитет, средња старост. Старање о одојчади и деци претшколског доба; заштита мајке и породиље. Борба против туберкулозе, венеричних болести. Борба против маларије и других заразних болести.

Расна хигијена. Шта је раса? Наследство и здравље. Болести и наследство. Узроци који кваре потомство: ограничење порода, болести као сифилис и гонореја, маларија, туберкулоза. Отрови: алкохол, морфијум, кокаин, олово, жива, јод, фосфор. Полна хигијена. Расно одабирање. Законодавство. Мере против наследно оптерећених.

Наше школско законодавство и хигијена. Наша организација и установе за заштиту и чување здравља школске деце.

Наше хигијенско-медицинске установе. Организација и рад у нашој земљи на подизању народног здравља. Закони. Установе за сузбијање заразних болести. Диспанзери за одојчад и малу децу, диспанзери против туберкулозе, станице против трахоме, борба против маларије, амбуланте за кожне и венеричне болести, школске поликлинике, болнице. Срески и бановински лекари. Министарство социјалне политике и народног здравља. Проучавање и поучавање народа.

Нега болесника. Шта се сме учинити код болесника пре него што га лекар прегледа. Значај и задатак неге болесника. Соба и постеља болесника. Намештај и потребе за негу. Чистоћа. Храна и пиће. Нега тела болесника. Сан и одмор. Посматрање болести: дисање, топлота, пулс, изглед коже и слузокоже, стање чула и свести. Чување и нега болесника: давање лекова, облоге, пресвлачење, преношење, удешавање постеље. Дезинфекција у болесничкој соби.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПРОГРАМ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДЕ

III разред (2 часа недељно)

Ратарство

Земља. Постанак и развитак зиратне земље. Обрађивање земље, оруђе и справе за то. Орање, дрљање, ваљање. Поправљање и снажење земље.

Гајење пољских усева: стрмних жита (пшенице, ражи, јечма, крупника, овса, проса, пиринча, хељде); окопавања (кукуруза кромпира, репе); гајење сточне пиће (луцерке, црвене детелине, граорице, мухара, ровита); гајење предива (лана и конопље), гајење индустријског биља (хмеља, дувана, мака, репице, сезама, памука). Жетва и вршидба и справе за то.

Сточарство

О сточарству уопште.

Гајење коња, говеда, оваца, коза и свиња.

Избор добрих раса за приплод.

Храњење и гајење разне врсте стоке и разним материјалом у стаји и у пољу.

Предохрана од надуна и других болести.

Млекарство и главни млечни производи.

Виноградарство

О *виноградарству уопште.* Главне врсте лозе домаће и одомаћене (стране). Главније сорте американске лозе, као подлога за калемљење. Избор земљишта и положај за виноград. Калемљење лозе и производња калемљених садница. Риголовање земљишта. Сађење. Одгајивање чокота, тачке и жице, као наслон за лозу. Радови у винограду преко године. Берба и прерада гроздја. Болести и непријатељи винове лозе и начин њиховог сузбијања.

Неговање вина. Судови и одржавање чистоће истих. Подрум за врење и чување вина. Мане и болести вина, спречавање истих и чишћење вина.

Воћарство

Важност воћарства. Подела и главније врсте воћака. Размножавање воћака. Расадник и производња младица из семена, калемљење. Расађивање на стално место и нега воћака: дотеривање

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

круне, подмлађивање, прекалемљивање, ђубрење, чување од болести и штеточина. Брање воћа, чување и прерада, сушење и стерилизовање. Прављење јабуковаче и безалкохолних пића. Воћни сокови и сирупи, пекмез, мармелада.

IV разред (2 часа недељно)

Градинарство

О градинарству уопште. Оснивање градине (баште). Обрађивање земље. Ђубрење сточно и вештачко. Алат потребан за градинарство. Прављење одељака и леја. Семе и сејање по добу године, плевљење, окопавање, заливање, прибирање плодова и производња семена. Главне врсте и сорте градинских усева и њихово гајење: поврће (купус, кељ, келераба, карфиол, раштан, патлиџан, плави патлиџани); варива (пасуљ, сочиво, боб, грашак, наут); салате; зачини (лукови, паприка, першун, мирођија); бостан (краставац, лубеница, диња); јагодичасто воће (јагода, малина, огрозд, рибизле). Узимљавање поврћа у подруму и трапу; сушење и стерилизовање поврћа. Топле леје и производња раног поврћа. Болести и непријатељи.

Пчеларство

О пчеларству уопште. Живот пчела. Кошница са покретним и непокретним саћем. Рад око пчела у пролеће, у лето и јесен. Ројење пчела природно и вештачко. Истресање и чување меда. Восак и његова употреба. Врсте меда. Медоносне биљке. Пчеларник и његово уређење. Прибор за пчеларење. Болести и непријатељи.

Свиларство

О свиларству уопште. Живот свилене бубе. Припрема за гајење. Бели дуд као храна и његово гајење. Послови око гајења свилене бубе у току развића. Спремање стаје и кревета. Пажња при храћењу и одгајивању свилених буба. Скидање мехурака и чување до продаје. Одмотавање свиле. Производња семена. Болести и непријатељи свилених буба и спречавање од тога.

Живинарство

О живинарству уопште. Домаћа живина: кокош, ћурка, гуска, пловка, голуб. Раса и неговање. Првенствено домаће и стране одомаћене. Расе за јаја и расе за месо. Зимске носилице. Лежење и извођење живине. Храна живине. Потребе воде. Живинарник: његово уређење и одржавање чистоће. Болести и непријатељи.

V разред (1 час недељно)

Задругарство

Значај задругарства за пољопривреду и економију уопште. Земљорадничке задруге и њихови савези. Пољопривредне задруге у нас: кредитне, набављачке, произвођачке, млекарске, живинарске, сточарске, винарске и друге задруге. Задружна администрација и књиговодство. Упутства за организовање задруга. Улога свештеника у задругарству.

Напомена. — Желети је да свака богословија има своје угледно добро, на коме би, по могућству, биле заступљене све ове гране пољопривреде. Где се имање створи, на њему ће се часови из пољске привреде за време пољских радова на пракси изводити. И они разреди у којима се не предаје пољска привреда дужни су у слободно време, кад наставник предмета са управом школе нађе за потребно и могуће, помагати у радовима на школском имању.

Док се не створе уз богословије привредна добра, где их још нема, наставник ће, ради показивања пољопривредних справа и радова, изводити ученике на суседна црквена, државна и приватна имања.

 ПРОГРАМ ИЗ ТЕОРИЈЕ МУЗИКЕ СА ХОРСКИМ ПЕВАЊЕМ
И ИНСТРУМЕНТАЛНОМ МУЗИКОМ

1. Циљ је музичке наставе:

- а) да оспособи кандидате у црквеном певању, како би с успехом при свима богослужењима могли чинодејствовати;
- б) да оспособи кандидате да с успехом могу предавати црквено певање;
- в) да оспособи даровитије кандидате да с успехом могу радити на музичком пољу (у народу, музичким друштвима, певачким друштвима итд.).

2. Пријемни испит. — При ступању у богословију кандидати полажу пријемни испит на коме има да се утврди да ли кандидат има добар музикалан слух, осећање ритма, и да ли је физички способан за певање и свирање. Немузикални и неспособни кандидати не могу бити примљени у богословију.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

3. Испити. — Из музичке наставе полажу се сви испити као и из главних предмета. Ученици добијају засебну оцену из сваког музичког предмета.

4. Предмети. Музичка настава обухвата ове предмете:

- а) нотно певање (solfeigio);
- б) црквено певање;
- в) певање у хору црквених и световних песама (и вежбање у дириговању хором);
- г) свирање на виолини (или ком другом гудачком инструменту) односно на клавиру или хармонијуму; свирање у ансамблу и у оркестру. — Овај предмет уче само нарочито обдарени ученици. Настава је индивидуална, 5—6 ученика на један час, сваки ученик треба бар једанпут у недељи да добије наставу свирања;
- д) основе музичке теорије са музичким диктатом;
- ђ) основе науке о хармонији;
- е) историју музике.

I разред

(2 часа недељно)

а) Нотно певање

А. Теоријски део

1. О музици и тону.
2. Ритам. Мелодија. Хармонија. Динамика. Боја тона.
3. Ноте и одморке (паузе).
4. Линијски систем.
5. Кључеви (виолински, бас и це).
6. Тонски систем.
7. Нотни систем.
8. Такт, његове врсте и тактирање. — Темпо.
9. Конструисање дурских лествица.
10. Знаци померања.
11. Интервали у дурској лествици.
12. Квинтни и квартни круг на више и на ниже.
13. Трозвучи на I, IV и V ступњу у дурској лествици.
14. О гласу, о вокалнима, о консонантима, о предаху (узимању ваздуха).
15. О лепом и правилном тону са чистом интонацијом, упоређен са ружним тоновима (носним, грленим, зубним итд.).
16. О регистрима.

www.unilib.rs

17. Хигијена органа за говор и певање.
18. Ритмички и мелодијски музички диктат.

Б. Практични део

1. Певање дурских лествица.
2. Певање рашчлањених трозвука на I, IV и V ступњу у дурској лествици.
3. Певање вежбања у различитим тактовима и ритмовима.
4. Певање вежбања за погађање свих интервала у дурској лествици.
5. Певање лакших вежбања у два гласа.

Уџбеник: М. Милојевић. — Основи музичке уметности 1 и 2 део.

Напомена. — Резултат учења у I разреду треба да је толики, да ученици могу отпевати са табле (*prima vista*) сваку лакшу мелодију у дурској лествици. При певању свих вежбања ученици сами означају такт машући руком. Да би се тај практични резултат постигао, треба са ученицима отпочети практични део још првога часа. Теоријски се део мора прелазити сасвим поступно, и то увек као објашњење онога што се у пракси научило и као допуна знања донесеног из средње школе.

б) Хорско певање

Певање одабраних хорских песама из православне црквене музике и световних песама из југословенске музичке литературе.

в) Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)

Уџбеници:

за виолину: Ševčik op. 6 св. 1 и 2, или школа од Mazas-а или од Вл. Ђорђевића.

за клавир: Школа за клавир: Bayer; или Mayer-Mahr; или Köhler; или Даница Крстић (изд. Г. Кона).

II разред

(2 часа недељно)

а) Нотно певање

А. Теоријски део

1. Све врсте тактова: дводелни, троделни, прости, сложени, мешовити и неправилни.
2. Тачка поред нота мањих вредности.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

3. Ритмички облици: синкопа, триола, доула, секстола, гру-
пето итд.

4. Молска лествица, хармонска и мелодијска у односу према
дурској.

5. Конструисање молских лествица.

6. Интервали у молској лествици.

7. О обрајајма интервала.

8. Квинтни и квартни круг на више и на ниже.

9. Трозвучи на I, IV и V ступњу у молској лествици.

10. Мелодијски и ритмички диктат.

11. Проширивање знања о нијансирању, о темпу; о лепоти
тона, о лепом певању, о врстама и обиму људских гласова итд.

Б. Практични део

1. Певање молских лествица.

2. Певање рашчлањених трозвука на I, IV и V ступњу у
молској лествици.

3. Певање вежбања ради погађања свих интервала у мол-
ској лествици.

4. Певање вежбања у два гласа.

Уџбеник. — М. Милојевић. Основи музичке уметности
1 и 2 део.

Напомена. — Резултат учења у другом разреду треба да је
толики, да ученици могу отпевати са табле (*prima vista*) сваку
мелодију у дурској и молској лествици, у којој нема особито
компликованих ритмова и непевачки (инструментално) поређа-
них интервала.

б) Хорско певање

Као у првом разреду.

в) Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)

Виолина: Ševčík op. 6 св. 3 и 4, школа Mazas-а или Влад
Р. Ђорђевића; Sitt op. 32, Pleyel op. 8, Mazas op. 38.

Клавир: продужење започете школе; Duvernoy op. 176, Le-
moine op. 37; или Löschnorn op. 186 и 192 — дурске лествице.

III разред

(1 час недељно)

а) Нотно певање

А. Теоријски део

1. Паралелне лествице. — Еухармонијске лествице.

2. Хроматска лествица.

3. Старе грчке и црквене лествице.
4. Наука о интервалима.
5. Наука о хармонији: трозвучи у дурској и молској лествици и њихови обртаји, доминантни септакорд и његови обртаји.
6. Општа историја музике у главним потезима.
7. Музички диктат.

Б. Практични део

1. Вежбања у певању солфеђа.
2. Вежбања у певању у два и више гласова с листа (prima vista).
3. Певање црквених и световних песама у хору.

Напомена. — Да би се постигао успех, треба одвојити теориску наставу од практичне тако, да се једног часа ради искључиво теориски део, а другог практични.

б) Хорско певање

Као у првом разреду.

в) Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)

Виолина: Шевчик оп. 6 св. 5, 6 и 7; Kayser оп. 20, св. I, Hofmann оп. 126.

Клавир: Czerny, Vorschule der Geläufigkeit; или Bertini оп. 100; или Löschhorn оп. 190 св. I и II; Clementi оп. 36 или Reinhold оп. 58, дурске и молске лествице са акордима.

IV разред

(1 час недељно)

а) Нотно певање

А. Теоријски део

1. Из науке о хармонији основни појмови о: четворозвучима на свима ступњима лествице; о петозвуку; о задржици, о пролазним нотама и хармонијама; о модулацији уопште и главној карактеристици дијатонске, хроматске и енхармонске модулације.

2. Историја словенске, нарочито југословенске музике и историја музике православне: грчке, српске, руске, бугарске и румунске цркве, као и главни периоди развића католичке и протестантске црквене музике.

3. Музички диктат: ритмички, мелодијски и хармонски.

Б. Практични део

1. Вежбања у певању с листа (*prima vista*) појединачно и у хору.

2. Вежбања у читању партитура и дириговању хором.

Напомена. — И у овом разреду треба једног часа изводити теоријску наставу, а другог практичну.

б) Хорско певање

Као у првом разреду.

в) **Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)**

Виолина: Kayser op. 20, II св., Mazas op. 36 I св., Dont op. 38 а;
Дуети: Mazas, Jansa, Viotti.

Клавир: Czerny op. 299 св. I, или Bertini op. 29 или Berens op. 61, Clementi op. 36, Reinhold op. 39.

Вежбања у свирању хорских партитура.

V разред

(1 час недељно)

а) Нотно певање**А. Теоријски део**

Понављање пређеног градива из ранијих година.

Б. Практични део

Понављање пређеног градива у вези са црквеним певањем.

б) Хорско певање

Као у првом разреду.

в) **Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)**

Виолина: Masas op. 36, Dont op. 38 а, скале и акорди.

Клавир: Czerny op. 299; или Berens op. 61 — Bach мали прелудији; сонатине од Clementi-а и Kuhlau-а; Schitte op. 69.

Вежбања у свирању хорских партитура.

VI разред

(1 час недељно)

а) Нотно певање

Понављање пређеног градива.

б) Хорско певање

Као у првом разреду.

в) **Свирање на виолини или клавиру (хармонијуму)**

Понављање пређеног градива.

ПРОГРАМ ИЗ ЦРКВЕНОГ ПЕВАЊА

I разред (4 часа недељно)

(Практична примена теоријског знања из основа музичке уметности).

Изучавање: 1) мелодијских фраза 1—8 гласа (песама на вечерњу, јутрењу и литургији), потребних ради кројења, као и темељно учење по нотама прва четири гласа.

2) На литургији: антифон Благослови душе моја Господа; велико и мало Слава, Благослови; Хвали душе моја Господа; Јединородни; Молитвама и Спаси ни; Придите; Господи, спаси благочестивија; И услиши ни; Многаја љета; Свјати Боже; Јелици; Кресту Твојему; Алилуја и даље редом до Херувимске песме 1 гласа (остале херувим. песме остају за II разред); песме при рукополагању; песме после Херув. песме; Достојно 4 гл; причастен Хвалите; крај литургије.

Уџбеник Ст. Ст. Мокрањац: Осмогласник и литургија.

II разред (2 часа недељно)

1) Темељно изучавање 5—8 гласа. Пажњу нарочиту обратити 5 и 6 гласу с обзиром на молску скалу.

2) На литургији: Достојно гл. 8. Слава и ниње, Цар небесни; све Херувимске песме; сва Достојна; причасни; сва Хвалите; Днес на Синајстеј гори; Скажи ми, Господи; Господи, кто обитајет; Око срца мојего; сва величанија; пређеосвећена и Василијева литургија.

Уџбеник: Ст. Ст. Мокрањац — Осмогласник и литургија.

III разред (2 часа недељно)

Све катавасије; опело, на вечерњу: Блажен муж и припеви којих нема у Осмогласнику; Прокимни који се певају у све недељне дане; На великом повечерју: С нами Бог; песме које се певају на малом повечерју; на полуноћници воскресној; на јутрењу (Хвалите имја Господње); тропари који се певају у недеље после Непорочних; егзапостилари васкрсни и евангелске стихире на Слава после Хвалите; песме на 1, 3, 6, 9 часу; тропари, кондаци, прокимни и причастни посведневни и општи.

Божић; Ускрс; Духови.

Уџбеник: Ст. Ст. Мокрањац: Страно пјеније.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

IV разред (3 часа недељно)

Црквено певање са Правилом.

Изучавање Црквеног правила распоредити сходно осталом материјалу. Ово вршити одмах у почетку часа.

Учење (у недостатку нота кројити према мелодијским фразама дотичних гласова) следећих празника: Претпразнство Рождества Пресв. Богородице; Рождество Пресв. Богородице; Претпразнство Воздвижења Честног Креста и обновљеније Храма Васкрсенија Христова; Крстовдан; Покров Богородице; Недеља св. отаца на Седмом васељенском сабору у Никеји; Преподобна Параскева; св. Лука; св. Димитрије; св. Козма и Дамјан; Обновљеније храма св. Великомученика Георгија; св. Архангел Михаил; св. Јован Златоуст; Ваведење; св. Андреј; св. Никола; св. Спиридон; Недеља св. праотаца; Недеља св. отаца; Последованије часов на навечерју Христова Рождества; Недеља митара и фарисеја; Недеља блудног сина; Недеља месопусна; Недеља сиропусна; св. Теодор; Прва недеља поста; Друга недеља поста; Трећа недеља поста; Четврта недеља поста; Четвртак пете недеље поста; Субота пете недеље поста — акатист; Пета недеља поста; Субота св. Лазара; Цвети; Вел. четвртак; Бденије на Велики четвртак; Велики петак на часовима и Велики петак — вечерње и повечерје; Велика субота — Статије и вечерње.

Уџбеник: Ст. Ст. Мокрањац: Страно пјеније.

V разред (2 часа недељно)

Црквено певање

Учење следећих празника (у недостатку нота кројити на основу тачног познавања мелодијских фраза из свих гласова): Сабор Пресвете Богородице; Недеља по Божићу; св. Стеван; Обрезање Господње и св. Василије Велики; Претпразнство Просвешченија и последованије часова на навечерју Просвешченија; Богојављење; св. Јован; св. Сава; Три јерарха; Претпразнство Сртења и Сртење Господње; св. Великомученик Теодор; Претпразнство Благовести и Благовести; Ђурђевдан; св. Василије Острошки; Пренос моштију св. Николе; Цар Константин и царица Јелена; Цар Лазар — Видовдан; Рођење св. Јована; св. Петар и Павле; св. Прокопије; Сабор архангела Гаврила; Недеља св. отаца Шестог васељенског сабора; св. Илија; св. Пантелејмон; св. Стеван Високи; Пренос моштију Арх. Стевана;

Претпразнство Преображења и Преображење; Претпразнство Успења Богородице и Успење Богородице; Усековање Претечеве главе; св. Ђирило и Методије.

Уџбеник: Ст. Ст. Мокрањац: Страно пјеније.

VI разред (2 часа недељно)

Учење следећих празника (у недостатку нота кројити на основу познавања мелодијских фраза свих гласова): Ускрс; Понедељак Светле седмице; Томина недеља; Трећа недеља по Пасхи; Четврта недеља по Пасхи; Преполовљење педесетнице; Пета недеља по Пасхи; Шеста недеља по Пасхи; Спасов дан; Седма недеља по Пасхи; Духови; Понедељак духовски; Недеља свих светих; Благодарења (за Нову годину, владаоца, призивање Св. Духа; за победу); При освећењу дома, цркве, малом освећењу воде, резању колача, чину заклетве; опело свештеника; служба мртвих, опело деце.

Понављање материјала већих празника.

Уџбеник: Ст. Ст. Мокрањац: Страно пјеније.

ПРОГРАМ ИЗ ГИМНАСТИКЕ

Циљ. Гимнастичка вежбања служе пре свега одржавању здравља, свестраном и хармоничном развијању тела и чистоћи живота (узддржљивости и одољевању искушењима) да би ученике спремила за захтеве и за напоре доцнијега живота и будућега рада. — Даље служи правилном и лепом држању тела, развијању окретности, хитрине, присебности и владању собом, навикавању на дисциплину и ред. — Гимнастика доприноси и јачању душевнога живота, нарочито јачању воље и карактера, васпитавајући за издржљивост у раду и за заједнички рад у друштву и и у народу. —

Настава је практична и врши се по свему у духу соколског система, методике и естетике телесног васпитања д-р Мирослава Тирша. — Практични часови се одржавају у вежбаоницама, а по могућству што више на отвореном пољу, у природи, на свежем и чистом ваздуху, на летњем вежбалишту, у близини воде и шуме. — Теоријски часови, уколико је потребно објашњење практичног вежбања, могу се одржавати и у учioniцама. —

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.BS

Школе које немају вежбаоница одржаваће ове часове у зимско доба, када се практично вежбање не може изводити на пољу због неугодног времена. —

Сваки разред има по 1 час недељно.

І разред

1.) — Вежбање без справа

А.) *Стројне вежбе*: Стварање врсте и реда. — Мирно и на месту вољно. — Стварање двоврсног строја, простих и двојних редова у месту. — Кретање редова правим и кружним линијама.

Б.) *Просте вежбе*: Покрети рукама, ногама, трупом. — Ставови ногама опруженим. — Корачање у главним правцима и разном брзином. — Окрети. — Поскоци. — Везивање основака у лакше саставе. — Извођење са разделом и без раздела уз бројање и уз песму. — Пређено градиво на греди. — Исправљајуће и умирујуће вежбе. — Вежбе за дисање само на свежем ваздуху.

2.) — Вежбе са справама

А.) — *Кратким палицама*: Водоравни, усправни и коси положаји палице. — Разно хватање са променом положаја палице. — Са разним ставовима, окретима и поскоцима. — Пређено градиво на греди. —

Б.) — *Буздованима*: Водоравни, усправни и стрмоглави положаји. — Махање опруженим рукама у бочној, челној, водоравној и попречној равни. — Лукови једном руком у разном правцу. —

В.) — *Ђулићима*: (до 1½ кгр.): Покрети згрченим и опруженим рукама, трупом. — У вези са разним ставовима, окретима и поскоцима. —

Г.) — *Кратком и дугачком вијачом*: Поскоци у месту и у кретању. — Прескоци преко мирне и љуљајуће вијаче. — Протрчавање по једног и више вежбача испод дугачке вијаче и са окретима. — Поскоци између две вијаче на разне начине. —

Д.) — *Вежбање другим справама* (заставицама, обручима, дугачким моткама и слично): у вези са пређеним градивом простих и осталих вежби са справама. —

3.) — Вежбање на справама

А.) — *Скокови*: припремне вежбе за правилан и леп соколски скок. — Скокови у месту у вези са покретима руку, ногу,

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

са окретима. — Поступни скокови из места на мањој даљини и висини. —

Б.) — Висак: На вратилу, разбоју, круговима, лествицама и справама за пузање са разним хватањем и променом руку у вези са приређеним покретима рукама, ногама и трупом:

1.) *мешовити висак*: стојећи, чучећи, лежећи и закачињањем ногу о колена на ниским и високим справама.

2.) *прости висак*: на високим справама.

В.) — Потпор:

1.) — *Мешовити потпор*: на греди, ниском разбоју, коњу, јарцу, столу и водоравној лествици у вези са приређеним покретима рукама и ногама. —

2.) — *Прости потпор*: на ниском разбоју, вратилу, на коњу у вези са седањем, окретима и метањима. —

Г.) — Седање: На греди, коњу, јарцу, столу, ниском разбоју и вратилу седање једном и обема ногама. — Са променом и приређеним покретима рукама, ногама, трупом. — Са окретима и са метањима. —

Д.) — Нијање: У *виску*: на вратилу, круговима, разбоју, водоравној лествици, на справама за пузање а у вези са пређеним градивом виска. — Са окретима. —

На сличан начин: *Љуљање* на круговима одбацавањем једном и обема ногама. —

Ђ.) — *Прелаз рукама*: На вратилу, разбоју и водоравној лествици у вези са пређеним градивом виска. —

Е.) — *Метања*: На коњу, јарцу, столу, ниском разбоју и водоравној лествици у *мешовитом потпору*; на вратилу, круговима и разбоју у *виску*: метања створена покретима једном ногом опруженом, једном и обема ногама згрченим. —

Ж.) — *Одржавање равнотеже*: На греди, усправним и косим лествицама; просто и мешовито наступање и отступање на мањој висини у вези са приређеним покретима рукама, ногама, трупом. У разним ставовима и положајима једном и обема ногама и рукама. — Ходање по водоравној и косој греди на разне начине. —

З.) — *Наступање*: На усправним и косим лествицама пењање и силажење помоћу руку, наизменично рукама и ногама. — Пењање са поскоцима једном и обема ногама на разне начине. —

И.) — *Пузање*: На моткама и ужету основни став и припремне вежбе за пузање. — Пузање помоћу ногу на мањој висини. —

4.) Просто и разнo вежбање

А.) — *Брзо пешачење*: поступно до 800 метара.

Б.) — *Трчање*: Брзо до 60 метара. — Трајно до 800 метара.

В.) — *Бацање предмета*: Основни став и припремне вежбе за бацање лопте, кугле и камена.

Г.) — *Различности*: Примена пређеног градива простих вежби у разним постројењима са промењеном брзином. — Одржавање равнотеже у разним ставовима и положајима, ходањем на греди, помоћу палице.

Д.) — *Скупине*: Стварање ниских скупина са мањим бројем вежбача: у реду, врсти.

Ђ.) — *Отпори*: Надвлачење ужетом појединачно и са великим бројем вежбача. — Надвлачење и потискивање без справа појединачно.

Е.) — *Боксовање*: Основни став са променом, приступањем и отступањем. — Лаки напади рукама са разделом.

(Боксовање се изводи само са задатком одржавања и појачавања интереса за просте вежбе у циљу свестраног и естетског телесног васпитања).

5.) — Игре

А.) — *Гимнастичке*: У разним постројењима појединачно кретање обичном и промењеном брзином са променом места. — Игре са малим и великим лоптама и са разним подесним справама.

Б.) — *Народне игре*.

II разред

1.) — Вежбање без справа

А.) — *Стројне вежбе*: Постројавање врсте и реда. — Престројавање у месту. — Кретање врсте. — Захођење краћих врта. — Кретање у реду и стварање простих и двојних редова. Промена корака и брзине.

Б.) — *Просте вежбе*: Покрети рукама и ногама истовремено. — Ставови згрченим ногама. — Положаји: лакши потпори створени грчењем ногу. — Поскоци са окретима. — Кружење трупом разном брзином. — Лакша издржања. — Пређено градиво на греди. — Увод у ритмичко вежбање. — Исправљајуће и умирујуће вежбе. — Вежбе за дисање само на чистом ваздуху.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

2.) — Вежбање са справама

А.) — *Кратким палицама*: Издржања у вези са додатим покретима. — Сложено вежбање са градивом простих вежби. — Друштвено вежбање са два и више вежбача палица у простим и сложенијим постројењима. — Пређено градиво на греди.

Б.) — *Буздованима*: Велики, средњи и мали кругови обема рукама у челној и бочној равни. — Водоравни мали кругови једном руком.

В.) — *Ђулићима*: Издржања у вези са додатим покретима. — Грчење и избацивање руку у месту и у ходању.

Г.) — *Вежбање кратком и дугачком вијачом*: Сложенија вежбања на месту и у кретању. — У заједници и у разним постројењима.

Д.) — *Вежбање другим справама*: У вези са пређеним градивом простих и осталих вежби са справама.

3.) — Вежбање на справама

А.) — *Скокови*: Вежбање залета, одбацивања, летења и доскока. — Скок у даљину, висину из залета. — Са еластичне даске. — Увод у мешовите скокове преко ниских справа. — Увод у лакоатлетске скокове.

Б.) — *Висак*: Мешовити и прости са већим захтевима, са променом и са окретима. — Спајање основака у лакше саставе. — Вежбање по два и више вежбача.

В.) — *Потпор*: Мешовити и прости као у I разреду спајањем основака у лакше саставе, а у вези са седањем, окретима и метањем.

Г.) — *Седање*: Као у I разреду спајањем основака у лакше саставе у вези са окретима и метањима.

Д.) — *Њихање*: 1.) У виску као у I разреду са већим захтевима.

Љуљање на круговима: са окретима и са разном променом виска.

2.) У *потпору*: Њихање на разбоју само у вези са мешовитим потпором и са седањем.

Ђ.) — *Прелаз рукама*: 1.) у виску: са окретима и њихањем. — 2.) У *потпору*: у вези са мешовитим потпором и са седањем.

Е.) — *Метање*: Као у I разреду са већим захтевима и спајањем основака у лакше саставе у вези са окретима и са седањем.

Ж.) — *Наступање*: Као у I разреду са већим захтевима, са окретима, прелазима, разном брзином и променом.

З.) — *Пузање*: Помоћу ногу и са прелазима на другу мотку или уже. — Силажење и спуштање са разним приређеним покретима рукама и ногама.

4.) Просто и разно вежбање

А.) — *Брзо пешачење*: Поступно до 900 метара.

Б.) — *Трчање*: Брзо трчање до 70 метара. — Трајно трчање до 5 минута.

В.) — *Бацање предмета*: Камена, лопте 2 кгр., кугле 4 кгр., десном и левом руком. — Основни став и припремне вежбе за бацање дискаса.

Г.) — *Различности*: Дизање, спуштање и ношење друга. — Ходање у вези са разним покретима, ставовима, поскоцима и окретима. — Прескакивање другог вежбача.

Д.) — *Скупине*: Стварање ниских скупина, отворених и затворених са већим бројем вежбача и са справама.

Ђ.) — *Отпори*: Надвлачење рукама и ужетом појединачно и са више вежбача. — Надвлачење и потискивање помоћу разних справа. — Отпори рукама, ногама, трупом.

Е.) — *Боксовање*: Као у I разреду. — Напади рукама и ногама са разделом.

5.) Игре

А.) — *Гимнастичке*: У вези са трчањем и брзим пешачењем на краћем растојању. — Без справа и са справама. Лакше такмичарске игре.

Б.) — *Народне игре*.

III разред

1.) Вежбање без справа

А.) — *Стројне вежбе*: Окретање и пређена престојавања у кретању. — Захођење врсте, двоврсног строја и других стројева у месту и у кретању. — Кретање стројева у косом правцу створено са $\frac{1}{4}$ окрета.

Б.) — *Просте вежбе*: Убојнички покрети. — Сложенији потпори и положаји. — Издржања. — Пређено градиво у лакшим саставима и на греди. — Основно ритмичко вежбање.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

2.) Вежбање са справама

А.) — *Кратком палицом*: Пређено градиво у лакшим и сложенијим саставима на греди. — Вежбање палицом разне дужине.

Б.) — *Буздованима*: Мали водоравни кругови обема рукама. — Кружење створено наизменично, разнодобно у вези са ставовима, покретима ногу, окретима и поскоцима. —

В.) — *Ђулићима*: до 2 кгр. — Разно вежбање у вези са покретима рукама, ногама, трупом. — У разним ставовима и положајима. — Опруженим рукама у кретању. —

Д.) — *Вежбање другим справама*: У вези са пређеним градивом простих и осталих вежби са справама. —

3.) Вежбање на справама

А.) — *Скокови*: Мешовити скокови спајањем даљине и висине. — На јарцу и коњу у вези са пређеним градивом метања. — Прости скокови у даљину, висину из места и залета. — Са окретима. —

Б.) — *На главним и споредним справама*: лакши састави у вези са пређеним градивом виска, потпоре, седања, прелаза рукама, окрета и метања. —

В.) — *Превлачења*: На вратилу, разбоју и водоравним лествицама лакша превлачења у вези са мешовитим потпором, седањем и окретима. —

Г.) — *Извлачења*: На вратилу, разбоју, круговима, водоравним лествицама мешовита извлачења у вези са седањем, окретима, метањима и њихањем.

Д.) — *Обртања*: На вратилу мешовита обртања у вези са окретима, седањем и метањима. —

Ђ.) — *Метања*: На коњу, столу, јарцу, разбоју и осталим справама метања створена покретима једном и обема ногама згрченим, опруженим, састављеним и раширеним. — Лакша колутања и праметна метања. — У вези са окретима.

Е.) — *Издржања*: На вратилу, круговима, на разбоју, водоравној лестници и справама за пузање лакша издржања у виску. —

Ж.) — *Пузање*: Пређено градиво са већим захтевима. — Без помоћи ногу на мањој висини. —

4.) Просто и разно вежбање

А.) — *Брзо пешачење*: Поступно до 1000 метара. —

Б.) — *Трчање*: Брзо до 80 метара. — Трајно до 6 минута. —

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

В.) — *Бацање предмета*: Камена, лопте, кугле и диска на разне начине. —

Г.) — *Различности*: У кругу и другим постројењима. Разни прескоци. — Скупинске вежбе. — Са разним справама. —

Д.) — *Скупине*: Стварање лакших скупина на справама и виших скупина у разним постројењима. —

Ђ.) — *Боксовање*: Спајање основака пређеног градива. — Вежбање без раздела. — Напади рукама и ногама. —

5.) Игре

А.) — *Гимнастичке*: На већим просторима с обзиром на развој годишње доба. —

Б.) — *Народне игре*.

IV разред

1.) Вежбање без справа

А.) — *Стројне вежбе*: Сложенија престојавања у месту и у кретању. — Пређено градиво у већим групама и за извођење наступања код заједничких вежби. —

Б.) — *Просте вежбе*: Сликовите и скупинске вежбе. — На греди. — Пређено градиво у лакшим саставима у вези са песмом.

2.) Вежбање са справама

А.) — *кратким палицама*: Сликовито и скупинско вежбање у разном облику и постројењу. — Увод у вежбе борења кратком и дугачком палицом. —

Б.) — *Буздованима*: Пређено градиво у лакшим саставима уз бројање, уз песму и музику народних мотива. —

В.) — *Ђулићима*: до 2 кгр. — Пређено градиво у лакшим саставима у разном постројењу. — На греди. — Вежбања лакшим теретом од 20 кгр. —

Г.) — *Вежбања другим справама*: У вези са пређеним градивом простих и осталих вежби са справама. —

3.) Вежбање на справама

А.) — *Скокови*: Пређено градиво са већим захтевима. — Скок у дубину. — Скок далеко-високи и високо-далеки. — Двоскок. — Троскок. — Сложени скокови преко стола и осталих справа у вези са метањима. —

Б.) — *На главним и споредним справама*: Пређено градиво у лакшим саставима.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

В.) — *Превлачења*: Као у III разреду са већим захтевима.

Г.) — *Извлачења*: Лакша проста извлачења у вези са другим подесним врстама вежбања.

Д.) — *Превлачење без додира*: На ниском и после покушати и на високом вратилу.

Ђ.) — *Обртања*: Проста обртања у вези са другим подесним врстама вежбања. —

Е.) — *Метања*: Пређено градиво у лакшим саставима. — Са окретима. —

Ж.) — *Пузање*: Пређено градиво на већим захтевима. — Слободан начин пузања са прелазима. —

4.) Просто и разно вежбање

А.) — *Брзо пешачење*: Поступно до 1100 метара. —

Б.) — *Трчање*: Брзо до 90 метара. — Трајно до 7 минута. — Увод у штафетно трчање. — Преко препона и препрека. —

В.) — *Бацање предмета*: Припремне вежбе и став за бацање копча. — Пређено градиво са већим захтевима. —

Г.) — *Боксовање*: Пређено градиво у лакшим саставима. — Са окретима. —

5.) Игре

А.) — *Гимнастичке*: Сложеније такмичарске игре са справама и без справа. —

Б.) — *Народне игре*. —

V разред

1.) Вежбање без справа

А.) — *Стројне вежбе*: Разнолика наступања правим, косим и кружним линијама, растављањем и састављањем стројева, стварањем лепих поредака и слика. —

Б.) — *Просте вежбе*: Целокупно градиво спајати у поједине веће делове. — Извођење простих вежби са ритмом песме и музике народних мотива. —

2.) Вежбање са справама

А.) — *Кратким палицама*: Понављање пређеног градива у вези са простим вежбама. — Борење кратком и дугачком палицом. —

Б.) — *Буздованима*: Пређено градиво у сложенијим саставима, у разном постројењу уз песму и музику народних мотива.

В.) — *Вежбање другим справама*: У вези са пређеним градивом простих и осталих вежби са справама.

3.) Вежбање на справама

А.) — Скокови: Слободни начин скакања. — Скок с мотком у даљину и висину. — Мешовити скокови преко нижих и виших справа. — Утакмице у скакању. —

Б.) — На главним и споредним справама: Вежбање лакших и сложенијих састава у вези са пређеним градивом свих врсти вежбања на справама. —

В.) — Пузање: На брзину и на издржљивост. — Утакмице у пузању. —

4.) Просто и разнo вежбање

А.) — Брзо пешачење: Поступно до 1200 метара. — Утакмице у пешачењу. —

Б.) — Трчање: Брзо до 100 метара. — Трајно до 8 минута. — Штафетно трчање. — Утакмице у трчању. —

В.) — Бацање предмета: Бацање копча. — Пређено градиво са већим захтевима. — Утакмице у бацању. —

Г.) — Боксовање: Пређено градиво у сложенијим саставима. —

5.) Игре

А.) — Гимнастичке: — Понављање. — Утакмице у играма. —

Б.) — Народне игре. —

Д О Д А Т А К

1.) С обзиром на пређено градиво, годишње доба а према месним приликама, наставу телесног васпитања довести у складност са разним вежбањем и спортовима као што су: планинарство, излети у природу, друштвене игре, купање, пливање, скокови у воду, игре у води, возање на лакшим чамцима, санкање, клизање на леду и на скиу и друге корисне и подесне игре. — Све то у потпуној складности са дисциплином и радом правога телеснога васпитања. —

2.) У школама које имају вежбаонице без справа или само са неким од ових, наставници гимнастике бирају из наставног програма што више оних вежби које се могу изводити без справа. — Дужност је пак наставника таквих школа да те вежбе свестрано и подесно разреде у својим распоредима тако, да би постале за ученике што разноврсније, занимљивије и корисније. — У противном настава ће бити без вредности.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3.) У школама које немају вежбаонице ни справе, наставници одржавају своје часове увек у пољу (вежбалиште, двориште) и у том случају поступају по ставу 2) овог додатка. —

Практично вежбање у ходницима, у учионицама као и теоријско предавање у учионицама може се вршити само у крајњој нужди, када је јака зима, киша или ветар. —

4.) Ближа обавештења за извођење телесне наставе налазе се у III књизи „Средњошколског зборника“ на стр. 252, 268 и 287. — У IV књизи на стр. 81 и у V књизи на стр. 291, 297, 309, 358 и 386 као и у другим расписима које је Министарство просвете доставило доцније школама и објављивало у Просветном гласнику.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПРИВРЕМЕНИ НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ

ЗА УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У 1930/31 ШКОЛСКОЈ ГОДИНИ

У смислу §§ 15 и 96 Закона о учитељским школама, а док се не изради стални наставни план и програм, прописујем за школску 1930/31 годину овај привремени наставни план и програм:

І НАСТАВНИ ПЛАН

За I, II и III разред учитељске школе важиће досадањи наставни план.

У IV и V разреду настава ће се изводити по овом плану:

Предмет	Недељни часови	
	IV р.	V р.
Психологија	2	2
Општа педагогика	2	2
Историја педагогике	—	2
Методика	2	2
Школски рад	4	4
Филозофија	—	3
Школска организација и администрација	—	2
Народна економија са основима социологије	—	2
Српскохрватскословеначки језик	3	2
Живи страни језици	3	3
Историја (општа и народна)	2	1
Земљопис	—	1
Природопис	2	2
Математика	2	2
Хигијена	2	1
Пољопривреда (домаћинство)	2	—
Цртање	2	—
Певање	2	—
Свирање	1	—
Ручни рад	1	—
Гимнастика	1	—
Свега	33	31

У словеначким учитељским школама учи се српскохрватски језик по један час недељно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

II НАСТАВНИ ПРОГРАМ

Градиво које је досадањим наставним програмом прописано за I, II и III разред обрадиће се и у 1930/31 години. При извођењу наставе обратиће се пажња на удубљивање и потпуно савлађивање градива, имајући на уму да је трајање школовања у учитељским школама продужено за годину дана и да ће ученици имати прилике да онај део градива из извесних предмета, који се због темељне обраде не би могао прећи, савладају у наредним разредима.

У IV и V разреду настава ће се у 1930/31 години изводити по овом програму:

Психологија

IV разред (2 часа)

Обнављање и утврђивање градива које су ученици по досадањем плану и програму учили у II разреду.

Нарочиту пажњу обратити на психичке радње као што су: памћење, пажња, машта, мишљење, говор, воља.

Духовни рад и умор. Испитивање умора. Појединачни рад и рад у заједници.

Навике и њихова важност за васпитање. Темперамент. Карактер. Васпитање воље. Испитивања. Примена у настави и васпитању.

Кратак преглед психо-патолошких појава.

Кратак историјски преглед о развојку психологије.

V разред (2 часа)

Све што је овим програмом прописано за IV разред важи и за V разред.

Основи дечје психологије. Практична вежбања у испитивању школске деце.

Општа педагогика

IV разред (2 часа)

Обнављање градива које је по досадањем програму обрађено у III разреду у сагласности с овим програмом:

Појам, област и задатак педагогике. Положај педагогике међу осталим наукама. Подела педагогике (општа и посебна). Васпитни чиниоци (фактори): природа, породица, друштво, држава. Главни правци педагогике (индивидуални, социјални, експеримен-

тални), њихова карактеристика и међусобни однос. Могућност и граница васпитања.

Битност васпитања. Развитак (уопште) и васпитање. Појмови: васпитање, образовање, настава. Душевни развитак школског детета и одраслог човека. Схватање животне заједнице. Васпитање као неопходна потреба заједничког живота. Васпитни циљ. Разнолика схватања васпитног циља у прошлости.

Извођење васпитног циља: у породици, у нарочитим заводима, у јавним школама. Васпитачева личност.

Метода васпитања: саморадња (принцип рада, школа рада, активна школа), сопствени доживљаји, вежбања, навике као општа начела свега васпитног рада. Васпитна заједница (радне заједнице, школске заједнице). Индивидуалност, наслеђе, средина — њихово испитивање и искоришћавање. Телесни развитак васпитаника.

Развијање воље. Психолошка основа. Смер. Средства: навикавање на ред, навикавање на рад, изазивање потребних расположења, надзор, пример, похвала, награда, казна. Навикавање на морално-религиозни патриотски живот. Стварање погодних прилика у васпитној заједници за успешно постизање постављеног смера (школска удружења, ученичка самоуправа, радионица, школска градина). Игра, молитва, школске свечаности.

Развијање осећања. Задатак. Психолошка основа. Извођење: постепено сузбијање неподесних осећања (размажејност, лакомот, охолост, завист, саможивост и др.), а развијање подесних (очвршћивање, умереност, уздржавање, понос, симпатија, сажаљење, страхопоштовање и др.). Развијање осећања лепога, истинитога и доброга. Поступно увођење у схватање лепога у уметничком смислу помоћу посматрања природе и уметничких дела и покушаја уметничког стварања. Прилике: неговање цвећа, животиња, естетичко уређење школских просторија, правилан однос у васпитној заједници, постепено увођење у хумане и патриотске акције животне заједнице, излети, вештине и др.

Развијање ума. Психолошка основа. Наука о настави (дидактика, општа и посебна). Општа дидактика и њена област. Задатак наставе према врховном васпитном циљу. Разноликост у схватању тога задатка (Хербартово „развијање многостраног интереса“, Песталоцијево „хармонијско образовање свих снага“, данашње схватање о јединству у настави).

О наставној методи уопште (психолошко објашњење према схватању у прошлости и садашњости).

Наставни план. Формални и материјални принцип. Распоред наставних предмета. Њихов међусобни однос (концентрација, корелација, јединство). Распоред недељних часова.

Наставни програм. Избор градива. Распоред градива. Подела градива по времену (план лекција).

Наставни поступак. Психолошка основа за успешну наставу. Очигледност: историјски поглед, вредност очигледности, допуна очигледности. Очигледност као наставни предмет. Улога пажње у настави. Примена памћења у настави. Знање и умешност. Активно учење ученика.

Методска јединица. Обрада методске јединице: припрема за ново градиво, обрада новог градива, примена. Други погледи на наставни поступак: Хербартови формални ступњевци и друге главније методе.

Вежбања у самосталној оцени појединих педагошких праваца и дела.

V разред (2 часа)

Прописани програм за IV разред важи и за пети.

Нарочита пажња се обраћа на самосталне (семинарске) радове и примену у вежбаоници.

Историја педагогике

V разред (2 часа)

Утврђивање градива које су ученици учили у III разреду у сагласности са овим програмом:

Појам, задатак и важност историје педагогике. Обим и начин проучавања. Извори и подела.

Васпитање код примитивних народа (општа карактеристика). Народна педагогика (обичаји, предања, умотворине).

Васпитање код старих културних народа (главне карактеристике).

Хришћанско васпитање. Прве хришћанске школе. Црква и њен утицај на васпитање.

Карло Велики и његов покушај ренесанса. Витешко васпитање. Градске школе. Универзитети. Наше школе у средњем веку. Улога манастира.

Припрема новог доба: ренесанс, реформација. Модерно схватање природе (Кеплер, Галилеј) и његова вредност за педагогику.

Прелазно доба (17 в.). Монтењ, Декарт, Бекн (Бако), Ратке, Коменски.

Пијетизам (Франке). Просвећивање (Лок, Русо). Филантропизам (Базедов, Салцман). Нови хуманизам. Школске и просветне прилике у нашој држави у 18 веку.

Песталоци, Кант, Фихте, Гете. Хербарт и његови следбеници. Просветне прилике код Југословена у 19 веку. Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, Ђорђе Натошевић, Никола Вукићевић, Иван Филиповић, Трстењак, Басаричек, Антон Сломшек, Стеван Поповић, Бакић, Окановић, Миодраговић.

Главни правци модерне педагогике и тежње за реформом: индивидуална и социјална педагогика, експериментална педагогика, радна (активна) школа, државно-грађанско васпитање, укупна настава и друго.

Читање из дела појединих значајних педагога. Вежбања у самосталној оцени (семинарски радови).

Методика

IV разред (2 часа)

Појам, област, задатак методике. Подела методике.

Методика почетне наставе и државног језика, религијске наставе, историје, цртања, певања, гимнастике: 1) задатак и важност свакога од ових наставних предмета у народној школи с кратким историјским погледом на развитак наставе тога предмета; 2) избор и распоред наставног градива према општим васпитним начелима и према природи појединих наставних предмета; 3) обрада наставног градива из свакога предмета понаособ.

V разред (2 часа)

Утврђивање и проширивање градива из досадањег програма за IV разред.

Методска упутства за рад у забавиштима.

Настава у продужним школама и течајевима за неписмене (аналфабетски течајеви).

Извођење наставе у припремним разредима (у утравквистичким школама).

Упутства за рад у школама: за слепу, глувонему, слабоумну и морално посрнулу децу.

Школски рад

IV разред (4 часа)

Вежбања у предузимању потребних и могућних анкета и експеримената према савладаном градиву из психологије и опште педагогике.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Држање угледних предавања од стране наставника методике и наставника вежбаонице. Претрес одржаних предавања ради проверавања колико су хоспитанти разумели поједине поступке предавачеве.

Вежбање у писменом састављању предавања (припреме, препарације) за поједине методске јединице. Заједнички претрес тих припрема.

Преглед, поправка и оцена написаних предавања која ће ученици држати под надзором наставника методике. Држање огледних предавања према одобреним писменим припремама а у присуству наставника методике, разредног наставника вежбаонице и ученика, било свих или по групама. Сваки ученик треба да одржи бар по једно предавање из сваког предмета, чија је методика обрађена.

После сваког одржаног предавања врши се на одређеном часу претрес овим редом: ученик-предавач образлажава и правда своје поступке при предавању; присутни другови, који су обавезни да бележе своја опажања за време предавања, дају на позив наставника методике своје мишљење и суд о предавању; наставник вежбаонице, ако је присутан, даје своје мишљење и суд; завршну реч има свагда наставник методике.

Поред предавања из наставних предмета, који су за овај разред предвиђени програмом из методике, ученици се вежбају и у другим наставничким и васпитачким пословима којима је смер да припреме и оспособе децу за живот у заједници (учешће у ђачким удружењима, Друштву трезвености, Подмлатку Црвеног крста, соколским друштвима итд.; учешће у ђачким хоровима, прослављању школских и народних светковина, школским излетима, ђачким скуповима итд.).

V разред (4 часа)

Вежбања у предавањима из свих наставних предмета, чију су методiku ученици савладали у IV разреду. Ако сви предмети нису ма из којих разлога били обрађени у IV разреду по досадањем програму, обрадити првенствено методiku тих предмета и изводити практична предавања као и у IV разреду.

Сва вежбања вршити у сагласности с овим програмом:

Вежбања за предавање у комбинованим одељењима са два и више разреда. Ако таквих одељења у вежбаоници нема, искористиће се друге народне школе у месту и околини или ће се нарочито формирати одељење за таква предавања.

Посећивање суседних сеоских школа, посматрање рада у њима, евентуално и држање предавања. Писање извештаја о учињеним запажањима и претрес тих извештаја.

Систематско испитивање дечјих индивидуалних особина. Писмени извештаји о томе. Педагошко-психолошко сликање појединих ученика, ради чега се сваком ученику одређују у почетку школске године по 1—3 ученика вежбаонице.

Вежбање за рад у приправном разреду, у продужним, вечерњим и сличним школама, за рад на течајевима за неписмене. Ако оваквих школа и установа у месту нема, приредити излете у места, где их има.

Вежбања за предавање по кратком нацрту, без уобичајене припреме. Држање угледних предавања од стране ученика по нахођењу наставника методике. Претрес њихов.

Вежбања у самосталном распоређивању наставног градива за дуже и краће време и у изради распореда часова.

Вежбања у самосталном вођењу разреда у вежбаоници (тј. потпуном преузимању наставничке дужности) за извесно време (1—6 дана) у току школске године, уколико прилике то допуштају.

Посећивање учитељских дружинских састанака с наставником методике, ако се на дневном реду тих састанака налазе школска и педагошка питања.

Филозофија

V разред (3 часа)

Задатак. Упознавање ученика с областима филозофског испитивања и главним проблемима. Савлађивање основа логике, етике, естетике.

Појам, област, задатак, филозофија и митологија, филозофија и религија, филозофија и остале науке. Подела филозофије.

Логика. Појам, задатак, област, подела, положај у систему наука.

О појму. О суду. О закључку.

Методс научног истраживања. Научни докази.

Главни правци логике.

Историја филозофије. Кратак везани преглед најглавнијих гледишта на схватање света (примитивни народи, филозофија код старих културних народа, хришћанство и средњи век, модерно доба, главни правци у садашњости).

Метафизика. Појам, проблеми. Онтолошки проблем: дуализам, материјализам, спиритуализам (идеализам). Космолошки проблем: атомизам, тензам и пантеизам.

Теорија сазнања. Појам, проблеми. Шта је сазнање: реализам, идеализам (феноменализам). Како постаје сазнање: емпиризам, рационализам. Комбинација ових праваца. Скептицизам.

Етика. Појам. Етика као наука, њена област и њене методе. Суштина морала. Морал и индивидуа. Морал и заједница. Морал и религија. Морал и истина.

Савест. Слобода воље и одговорност. Добро и зло. Егоизам и алтруизам.

Заједница: породица, друштво, народ, држава. Право и морал. Држава и њен етички смисао.

Међународна солидарност, Друштво народа и дух међународне сарадње.

Главни правци етике: еудемонизам, утилитаризам, идеализам.

Естетика. Име. Појам лепога и појам уметности. Естетика као наука, њена област, методе.

Уметност и живот у заједници. Уметничко стварање и његова анализа. Естетичко допадање и суђење и њихова анализа.

Подела уметности.

Развитак и правци естетике.

Школска организација и администрација

V разред (2 часа)

Утврђивање и допуњавање обрађеног градива у IV разреду по досадањем програму у оквиру овог програма:

Задатак је настави овог предмета да упозна ученике са школском и просветном организацијом, да га оспособи за разумевање и правилно самостално вођење преписке и свих прописаних образаца и књига у народној школи као и за управљање школом.

Просветна организација у Југославији: општи преглед о народним школама, средњим и стручним школама, универзитетима, приватним школама и заводима и другим просветним и културним установама. Научна и културна друштва. Вредност приватне иницијативе и значај завештања (задужбине). Специјални заводи и школе за ненормалну децу (глувонему, слепу, слабоумну, и др.). Мањинске школе.

Општи поглед на реформне школе.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Просветна управа: Министарство просвете и његова организација, просветна организација код банских управа.

Темељно тумачење Закона о народним школама и правилника за његову примену у вези са Законом о уџбеницима и другим законима и уредбама које се односе на народне школе и њихове наставнике.

Упознавање са главним одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Појам администрације. Њена општа и правна вредност.

Практично упознавање ученика са вођењем школских књига: уписнице, школског дневника, дневника школског рада, испитног прозивника, књиге индивидуалних особина ученичких, школског летописа и других прописаних књига и образаца.

Познавање и вођење школских имовинских и рачунских књига: инвентари, дневник школске касе и друго. Састављање и извршивање школског буџета према прописима и у вези са Законом о државном рачуноводству и са Законом о таксама.

Практично упознавање са преписком и уређењем архиве (деловодник, експедициона и аманетна књига, регистар). Уредба о службеном правопису и Закон о именима.

Вођење записника седнице школског одбора, наставничког већа и др.

Упутство за писање школских сведочанстава, школских уверења, преводница, рачуна о селидбеним трошковима, молби за постављање, за полагање практичног испита итд.

Народна економија са основима социологије

V разред (2 часа)

I Теоријска народна економија

1. Општи појмови, основни правци и значај народне економије.
2. Производња добара. Чиниоци производње. Слободна утакмица и монополи. Трустови. Картели и синдикати.
3. Промет добара. Вредност. Цена. Новац. Кредит и банке. Берзе.
4. Подела добара. Земљишна рента. Радничка најамница. Интерес. Предузимачка добит.
5. Потрошња добара. Улога потрошње у привреди. Луксуз. Штедња. Осигурање. Поремећаји у односу производње и потрошње. Привредне кризе.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

II *Примењена народна економија*

(Економска политика)

а) *Аграрна политика.* Савремени аграрни проблеми. Пољопривреда и пољопривредна производња. Пољопривредно газдовање. Уновчавање пољопривредних производа. Аграрна реформа. Колонизација. Мере за унапређивање пољопривреде. Земљорадничке задруге.

б) *Занатско-индустријска политика.* Развитаk занатско-индустријске производње. Мере за унапређење занатско-индустријске производње. Законска заштита радника.

в) *Трговинска политика.* Историја трговине. Унутрашња трговина. Спољна трговина. Систем царинске заштите. Трговински уговори.

г) *Саобраћајна политика.* Развитаk саобраћаја и његов значај за привреду. Врсте саобраћаја: друмови, железнице, речни и ваздушни саобраћај.

III *Наука о финансијама.* Државни расходи. Државни приходи. Начела опорезивања. Врсте пореза. Таксе. Буџет и начела буџетирања. Јавни кредит.

IV *Статистика.* Статистичке методе. Статистика становништва. Привредна статистика. Културна статистика.

Основи социологије

Општи појмови. Основни правци и значај социологије. Појединац према друштву. Утицај друштвеног живота на умни, морални и материјални развитаk. Породица. Племе. Народ. Држава и њено уређење. (Законодавство. Управа. Судство). Међународни односи (Друштво народа). Вера. Морал. Уметност. Наука. Школа и њена социјална улога.

Српскохрватски језик

IV разред (3 часа)

1. Књижевност: Реализам, модерна и предратна књижевност; Игњатовић, Глишић, Трифковић, В. Илић, Лаза Лазаревић, Веселиновић, Матавуљ, Сремац, Ранковић, И. Вукићевић, Јурковић, Ј. Е. Томић, Кумичић, Арнолд, Ђалски, Козарац, Новак, Ковачић, Лесковар, Шимуновић, Павичић, Дучић, Ракић, Шантић, Нушић, Станковић, Ђипико, Ђоровић, Домановић, Кочић, Ускоковић, Крањчевић, Мих. Николић, Видрић, Домјанић, Назор, Керстник, Ашкерц, Грегорчић, Цанкар, Финжгар, Мешко, Жупанчић. Савремено песништво до рата. Кратак преглед савремене књижевне критике и

књижевне историје (Ф. Марковић, Недић, Б. Поповић, Ј. Скерлић, А. Матош). — Учење књижевности на основу лектуре.

2. Граматика: Најкраћи преглед српскохрватских дијалеката у вези са словеначким.

3. Лектира: Одабрани примери из појединих писаца (примери, антологије, засебна дела). Примери научне прозе и беседништва (из Јагића, Новаковића, Будманија, Штросмајера, Рачког, Руварца, Б. Кнежевића, Цвијића, Сл. Јовановића, Штрекеља итд.). Рад као у V, VI и VII разреду реалне гимназије.

4. Говорна вежбања: као у V, VI и VII разреду реалне гимназије.

5. Писмена вежбања: састави о прочитаним делима (заједнички на часу, у групама или појединачно, домаћи); књижевна карактеристика, поређења; анализа појединих знатнијих књижевних дела; обрађивање педагошких и школских питања на часу или као домаћи састав.

V разред (2 часа)

Утврђивање пређеног градива у I, II, III и IV разреду уз темељна практична вежбања с погледом на примену у наставној пракси народне школе. Семинарски радови: претресање савремених књижевних праваца и писаца с нарочитом пажњом на ученичку самосталност при раду.

Бар три примера писменог рада за дипломски испит (педагошки, самостални писмени састави).

Француски језик

IV разред (3 часа)

Правилан изговор. Рецитације. По могућности извођење сцена и малих комада. Конверзација. Читање из дела француских књижевника 19 века. Одломци из дела педагошких писаца. Особита се пажња обраћа на правилност и лепоту читања.

Суптилности граматике, галицизми, фразеологија. Прилози, предлози, свезе.

Кратак преглед најглавнијих писаца француске књижевности 19 века у вези са читањем.

Вежбање у француској кореспонденцији. Писмени задаци на француском језику; самостални описи; слободно излагање садржине дужих текстова и прочитаних књига. Превођење са народнога језика на француски.

Домаћа лектира: модерна књижевна и педагошка дела и листови.

V разред (3 часа)

Читање из дела француских педагошких писаца и претресање садржине на француском језику.

Писмени радови као и у IV разреду.

Покушаји обраде појединих школских питања на француском језику.

Домаћа лектира: модерни педагошки писци и књижевници; педагошки листови.

Немачки језик

IV разред (3 часа)

Одломци прозних и песничких састава најистакнутијих писаца до Гетеа. Читање из дела истакнутих педагошких писаца. Правилност читања. Анализа текста стварна и стилистичка. Разговор и препричавање на немачком према прочитаним текстовима. Вежбања у практичном говору (директан и индиректан говор). Изучавање речи по етимолошким групама.

ГраMATика уз понављање свега већ познатог: систематско проучавање рекције глагола, употреба падежа, скраћивање реченица (опширније), употреба коњуктива. Обрађивање граматичког градива врши се само индуктивним путем.

Упознавање ученика у кратким потезима с најважнијим немачким писцима до Гетеа, у вези с прочитаним текстовима.

Вежбања у немачкој кореспонденцији. Писмени задаци на немачком: препричавање прочитаног градива; самостални описи; превођење с народног језика на немачки. Најмање један писмени задатак месечно; краћи, а што чешћи домаћи задаци.

Домаћа лектира: модерна књижевна и педагошка дела и листови.

V разред (3 часа)

Читање из дела најважнијих немачких писаца. Читање из модерних стручних педагошких и психолошких дела. На правилност читања обратити нарочиту пажњу. Претресање на немачком језику.

Кратак преглед најглавнијих момената немачке књижевности од Гетеове смрти до данас. Кратак преглед важнијих савремених немачких педагошких писаца и педагошких листова.

Даље утврђивање и продубљивање граматичког градива.

Вежбање у немачкој кореспонденцији. Писмени задаци на немачком језику: самостални описи; слободно излагање садржине дужих текстова и прочитаних књига; превод с народног језика на

немачки. Покушаји обраде појединих школских питања на немачком језику.

Домаћа лектира: модерни књижевни и педагошки писци и листови

Историја (општа и народна)

IV разред (2 часа)

Према досадањем наставном програму.

V разред (1 час)

Утврђивање и проширивање целокупног градива које су ученици савладали од I до IV разреда.

Читање из историјских извора. Семинарске вежбе.

Примена у народној школи.

Земљопис

V разред (1 час)

Утврђивање свега градива које је обрађено у млађим разредима. Проширивање и удубљивање.

Примена у народној школи: читање и цртање карата, израда рељефа (упутства за вежбања) итд.

Природопис, хемија с минералогijом, физика

IV разред (2 часа)

Систематско обнављање и утврђивање свега градива из млађих разреда по распореду који ће одмах израдити за целу годину стручни наставник с директором.

V разред (2 часа)

Као и за IV разред. Поред тога обратити пажњу на примену градива у народној школи, вршећи нарочита вежбања.

Упутства и вежбања за систематско прикупљање и конзервирање природних објеката, потребних за наставу у народној школи.

Математика

IV разред (2 часа)

Према досадањем програму.

V разред (2 часа)

Систематско понављање и продубљивање пређеног градива на одабраним комбинованим примерима, поглавито из практичног живота.

Кратак историјски преглед развоја математичке науке (у оквиру пређеног материјала).

Премеравање и снимање терена у природи.
Систематски и методски прећи градиво школског програма народне школе из рачуна и геометрије.

Хигијена

IV разред (2 часа)

Важи досадањи програм за IV разред.

V разред (1 час)

Утврђивање градива из IV разреда.

Домаће лекарство: прва помоћ у несрећним случајевима, код заразних болести, епидемија итд.

Пољопривреда

IV разред (2 часа)

Важи досадањи програм за IV разред.

Домаћинство

Утврђивање градива и проширивање из III разреда.

Цртање

IV разред (2 часа)

Важи досадањи наставни програм.

Певање

IV разред (2 часа)

А. Теоријски део

1. Наука о хармонији: четворозвуци на свима ступњима лествице; задржица; пролазне ноте; модулација дијатонска, хроматска и енхармонска и оргуљски тон.
2. Главни музички облици.
3. Историја словенске, нарочито југословенске музике и музичке литературе.
4. Мелодијски, ритмички и хармонски диктат.

Б. Практички део

1. Вежбања у вишегласном певању.
  2. Певање уметничких и народних песама у хору са целим разредом.
  3. Певање црквених песама (за православне и певање из осмогласника).
  4. Вежбања у читању партитура и у дириговању хором.
- Напомена. — И у овом разреду треба одвојити теоријску наставу од практичке. Теоријски део прелазити једног часа, а практички другог часа у недељи.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Свирање

IV разред (1 час)

Ševčík op. 6, св. VI; или продужење школе од Mazas-a (II и III позиција); Kayser op. 20 св. II; Hoffmann op. 126. Вежбања у транспоновану дечјих песама. Вежбања у ансамблу у оркестру.

Напомена. — У свих пет разреда уз прописано градиво прелази се „Техника гудала” од Шевчика.

Клавир

Клавир се предаје као необавезан предмет, по један час недељно за групе од 6—8 ученика. За учење клавира могу се пријавити само они ученици који имају клавир на расположењу, било код куће било у школи. Оним ученицима који из певања и виолине немају најмање врло добру (4) оцену неће се одобрити учење клавира.

У изузетним случајевима може директор у споразуму са наставником музике дозволити појединим ученицима да уместо виолине уче клавир као обавезан предмет, а нарочито у женским школама.

Czerny „Schule der Geläufigkeit op. 299 св. I; или Bertini op. 29; или Berens op. 61; Clementi op. 36 продужење, Reinhold op. 39.

Певање у хору

Сем тога што сваки разред претставља певачки хор, образоваће се школски хор од ученика IV разреда и најбољих певача из осталих разреда. Задатак је школског хора да суделује на школским, црквеним и другим свечаностима, на школским концертима, излетима итд. У хору ће се певати песме за мушки, женски односно мешовити хор, које је одобрило Министарство просвете. Хорска вежбања ће се држати двапут недељно по један час, или једанпут два спојена часа.

Вежбања у оркестру

На сличан начин образује се и школски оркестар који има исти задатак као и школски хор и исти распоред часова.

Даровити ученици IV разреда вежбају се у обучавању и дириговању оркестром.

Ручни рад (за мушке и женске)

IV разред (1 час)

Обнављање и проширивање радова према ономе што су ученици учили по досадањем програму. Нарочита се пажња обраћа на примену у настави народне школе.

Гимнастика

IV разред (1 час)

1. Вежбање без справа

а) *Стројне вежбе.* Пређено градиво у већим групама и за извођење наступања код заједничких вежби. Разнолика наступања правим, косим и кружним линијама, растављањем и састављањем стројева, стварањем лепих поредака и слика истовремено и наизменично.

б) *Просте вежбе.* Целокупно градиво простих вежби спајати у поједине и веће делове. Извођење простих вежби са ритмом песме и музике народних мотива. Примена лепога корачања: мазуркиног, полкиног, валцеровог, шотишовог, менуетног и сличног. Ритмичко вежбање у вези с извођењем простих и осталих вежби са-справама, а с обзиром на задатак телеснога васпитања и назора који владају у школи.

в) *Народна кола:* створена у разним постројењима са променом лепих облика и слике у вези са покретима, корацама, ставовима, поскоцима и окретима.

2. *Вежбања са справама:* кратким палицама (борење кратком и дугачком палицом), буздованима, другим споредним справама.

3. *Вежбање на справама:* скокови, скок с мотком у даљину и висину, мешовити скокови преко нижих и виших справа с утакмицама; лакши и сложенији састави на главним и споредним справама; пузање на ужету и моткама с утакмицама.

4. *Просто и разно вежбање:* брзо пешачење до 1200 метара; трчање до 1000 метара и трајно до 8 минута, преко препреке и ниских препона, штафетно трчање; бацање предмета; боксовање.

5. *Игре:* сложеније такмичарске игре са справама и без справа и утакмице; народне игре; дечје игре с применом у народној школи.

6. *Соколство.* Тумачење Тиршевог система. Соколство и словенство. Соколска ритмика.

7. *Прва помоћ код незгода при практичним извођењима.* Уређење вежбаонице и летњег вежбалишта. Руковање справама.

У сагласности са овим вежбама и захтевима разумног телесног васпитања, према месним приликама и способностима ученика, обратити пажњу и на друга разна вежбања и спортове (купање, пливање, веслање, санкање, грудвање, планинарство итд.).

За ученице одабирати градиво које одговара њиховим анатомским и физиолошким особинама.

Српскохрватски језик у словеначким учитељским школама**IV разред (1 час)**

Наставак градива из III разреда.

Понављати граматику у вези с грешкама опаженим код конверзације и коректуре писмених задатака. Посветити пажњу да се прочита по које веће дело из српскохрватске литературе. Репродукције и реферати прочитаног приватног штива. Три школска задатка.

V разред (1 час)

Семинарско читање којег већег дела српскохрватске литературе. Прерадити то стварно, стилистички. Пазити на естетику и етичке моменте. Треба научити и педагошку и методолошку терминологију и фразеологију, читајући у семинару важније одломке и расправе српскохрватских педагога и чланке из најважнијих савремених стручних ревија српскохрватског језика. Репродукције и реферати као у IV разреду.

Прегледно поновити српскохрватску граматику.

Три школска задатка.

Словеначки језик**IV разред (3 часа)**

Од I—IV разреда вреди програм виших разреда реалних гимназија. Шест задатака.

V разред (2 часа)

Поновити прегледно словеначку граматику и словеначку и српскохрватску књижевност. У школи треба семинарски читати дела словеначке, српскохрватске, евентуално и других светских књижевности у добром преводу. Лектири код куће треба посветити особиту пажњу. Кратки реферати о прочитаној лектири. Код читања дела различитих светских књижевности треба летимице упознати и најпознатије претставнике односних књижевности, нарочито словенске. Поновити треба и литерарну науку и прегледно прерадити историју словеначке и српскохрватске педагошке књижевности. Шест задатака.

Овај привремени наставни план и програм ступа одмах на снагу.

С.н.бр. 28.313

12 септембра 1930 године

Београд.

Министар просвете,
Б. Максимовић с. р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ОДЛУКЕ

115

П.бр. 31.464
22-VIII-1930 год.

„Задужбени фонд Живка Мике Чоловића” — оснивање и руковање.

Пошто је донето решење судије за неспорна дела Шабачког првостепеног суда 3 фебруара 1930 год. бр. 1.008 М.бр. 771 по маси пок. Даринке, удове пок. Чоловића Стевана, бив. дешад. поручника из Шапца, да се њен тестаменат за снажан огласи, то на основи § 6 и 10 Закона о задужбинама

одобравам:

да се оснује „Задужбени фонд Живка Мике Чоловића” којим ће руководити Професорски савет Шабачке гимназије, од чијег ће се прихода школовати један ђак Шабачке гимназије по свршетку велике матуре, који ће студирати електротехнику у Греноблу, а бираће га Професорски савет Шабачке гимназије, према условима основног писма завештатељке.

Даље одредбе ове задужбине извршиће Професорски савет Шабачке гимназије.

20 августа 1930 год.
Београд.

Министар просвете
Б. Максимовић с. р.

116

П.бр. 32.472
1-IX-1930 год.

Часопис „Народна старина” — препорука.

На молбу управе „Народне старине”, часописа за историју и етнографију јужних Словена, из Загреба,

Одобравам:

да се „Народна старина”, часопис за историју и етнографију јужних Словена, који излази у Загребу, може препоручити свима школама и просветним установама у земљи.

12 септембра 1930 год.
Београд.

Министар просвете
Б. Максимовић с. р.

117

П.бр. 34.971
16-IX-1930 год.

Комисија за правосудни државни испит на Правном факултету Универзитета у Љубљани — председник, потпредседник и чланови.

На предлог бана Дравске бановине бр. 4.709/2 од 25 маја ове године, а у вези писма ректора Универзитета у Љубљани бр. 1.546 од 25 јуна 1930 године,

одобравам:

да у Комисију за правосудни државни испит на Правном факултету Универзитета

у Љубљани, за пословно време од 27 маја 1930 до 27 маја 1933 године, уђу као чланови испитивачи следећа господа и то:

за претседника

Шкерљ д-р Милан, редовни професор Универзитета;

за I потпретседника

Доленц д-р Метод, редовни професор Универзитета;

за II потпретседника

Текавчић д-р Фран, адвокат у Љубљани;

за чланове:

Еберл д-р Ерик, судија Апелационог суда;

Габер д-р Милко, судија Окружног суда;

Голи д-р Владимир, потпретседник Апелационог суда;

Сајовић д-р Рудолф, судија Окружног суда;

Стухец д-р Антон, судија Окружног суда;

Свиגעљ д-р Антон, адвокат у Љубљани;

Текавчић д-р Фран, адвокат у Љубљани;

Томиншек д-р Фран, адвокат у Љубљани.

16 септембра 1930 год.

Београд.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

118

О.н.бр. 64.674

23-IX-1930 год.

Приватне народне школе имају да престану наплаћивати школарину ма у којем облику.

Према званичним извештајима краљевских банских управа све приватне народне школе наплаћују школарину од ученичких родитеља, што је у очигледној противности са § 4 и 164 Закона о народним школама. Стога

наређујем:

да све приватне народне школе у Краљевини престану наплаћивати школарину ма у којем облику.

Срески начелници и школске управе дужне су о овоме обавестити све ђачке родитеље.

Од ове одлуке изузимају се приватне школе за дефектну децу.

9 августа 1930 год.

Београд.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

О.н.бр. 68.520

24-IX-1930 год.

Пријем питомца у те-
чај ради спремања на-
ставника специјалних
школа за слабомисле-
ну, глувонему и слепу
децу.

На основи § 162 Закона о народним
школама, а у вези моје одлуке О.н.бр.
56.123 од 28 јула 1930 год. и расписаног
конкурса за пријем у течај ради спремања
наставника специјалних школа за слабоми-
слену, глувонему и слепу децу,

одлучујем:

А) да се приме за слушаоце течаја ови учитељи-це народних
школа, пошто су исти испунили највише услова:

Вардарска бановина:

- 1) Лабан Божан, учитељ из Велеса, срез велешки,
- 2) Димитријевић Милорад, учитељ из Лињанца, срез пре-
шевски,
- 3) Поповић Ристо, учитељ из Доње Љубатне, среза босиљ-
градског,
- 4) Шћепановић Мироје, учитељ из Златара, среза пре-
спанског,
- 5) Миливојевић Живојин, учитељ из Доњег Липовика, срез
радовишки.

Врбаска бановина:

- 1) Муфтић Хифзија, учитељ из Мркоњић-Града, срез Јајце.

Дравска бановина:

- 1) Јанежић Габријел, учитељ из Шкофје Локе, срез Крањ,
- 2) Стеле Андреј, учитељ дечјег узгајалишта у Љубљани,
- 3) Ерат Владимир, учитељ из Марибора,
- 4) Корбар Владимир, учитељ из Марибора,
- 5) Перенић Јанес, учитељ из Водица, среза камничког,
- 6) Стопар Јосип, учитељ из Перточе, среза мурскособотског,
- 7) Пунгартник Антонија, учитељица из Св. Илије, среза сло-
вењградског,
- 8) Полак Марија, учитељица из Поникава, ср. Шмарје при
Јелшама.

Дринска бановина:

- 1) Стојановић Душан, учитељ из Сарајева,
- 2) Дамјановић Велимир, учитељ из Докинца, среза там-
навског,
- 3) Кудерна Нада, учитељица из Прибоја, среза тузланског.

Дунавска бановина:

- 1) Јовановић Младен, учитељ из Хајдучице, среза вршачког,
- 2) Јанковић Бранислав, учитељ из Барошевца, среза колу-барског,
- 3) Антоновић Даница, учитељица из Ирига, среза иришког,
- 4) Јанковић Десанка, учитељица из Барошевца, среза колу-барског,
- 5) Савић Вера, учитељица из Влашке, среза космајског,
- 6) Медурић Јулка, учитељица из Турије, среза старобе-чејског,
- 7) Ранчић Љубица, учитељица из Бачког Новог Села, среза бачкопаланачког,
- 8) Андрић Гизела, учитељица из Корачице, среза космајског.

Зетска бановина:

- 1) Милатовић Стеван, учитељ из Горњих Рудина, среза никшићког,
- 2) Крстовић Анка, учитељица из Тивта, среза бококторског.

Моравска бановина:

- 1) Ерменц Антон, учитељ Дома глувонеме деце у Јагодини,
- 2) Карацић Стеван, учитељ из Јеловца, среза деспотовачког,
- 3) Гагић Радмила, учитељица из Неготина (Крајина),
- 4) Карацић Десанка, учитељица из Црљенца, среза млавског,
- 5) Марковић Анка, учитељица из Бачине, среза темнићког,
- 6) Аврамовић Љубица, учитељица из Бачине, среза тем-нићког,
- 7) Стевановић Христина, учитељица из Поповца, среза па-раћинског,
- 8) Марић Лепосава, учитељица из Главице, среза параћинског

Приморска бановина:

- 1) Опонко Александар, учитељ из Ливна, среза ливањског,
- 2) Карнинчић Никола, учитељ из Стоморске, среза сплитског,
- 3) Крстуловић Марица, учитељица из Дрниша, среза книнског,
- 4) Скендеровић Маргита, учитељица из Сатрића, среза сињског,
- 5) Зенић Милка, учитељица из Првић-Луке, среза шибе-ничког.

Савска бановина:

- 1) Фундук Ђуро, учитељ из Срп. Селишта, среза кутинског,
- 2) Шпољар Томислав, учитељ из Пушћине, среза чаковачког,

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- 3) Грозданић Никола, учитељ из Церовца, среза грачачког,
- 4) Менцеј Мартин, учитељ из Подземља, среза црномељског,
- 5) Маслић Фердинанд, учитељ у узгајилишту у Глини,
- 6) Франковић Олга, учитељица из Планине, среза Св. Ивана Зелинског,
- 7) Турић Мила, учитељица у Заводу за глувонему децу у Загребу,
- 8) Гавела Маргита, учитељица из Загреба,
- 9) Кукољ Стефанија, учитељица у Заводу за глувонему децу у Загребу.

Територија града Београда:

- 1) Миловановић Добросав, учитељ у Дому за васпитање малолетника у Београду,
  - 2) Даниловић Даница, учитељица Домаћ. школе у Панчеву.
- Б) Да сви учитељи-ице за време студија у течају примају исте припадности које им припадају према месту службовања. Школски надзорници водиће рачуна да се припадности уносе у списак требовања и редовно исплаћују.

В) Да Наставничко веће у споразуму са директором течаја и према жељи кандидата изврши избор (распоред) који ће учитељи-ице изучавати као главну струку васпитање и образовање слабомислене, а који глувонеме, односно следе деце и која ће им бити споредна струка.

Изабрани (по струкама распоређени) кандидати обавезни су да са успехом учествују у настави према упутствима и захтевима својих наставника; у противном биће још у току рада уклоњени са течаја.

Пре ступања у течај сви кандидати даће обавезу:

- 1) да ће активно учествовати у раду по упутствима и захтевима својих наставника;
- 2) да ће полагати испит по завршетку течаја; и
- 3) да ће радити у школи за слабомислену децу најмање 5 (пет) година и ићи онамо где буду одређени у току ових година.

Г) Именоване учитеље-ице надлежна банска управа разрешиће одмах дужности и упутити их да се дана 8 октобра т. г. у 8 часова јаве директору течаја у Мушкој учитељској школи у Београду (Шумадијска улица).

22 септембра 1930 год.
Београд.

Министар просвете
Б. Максимовић с. р.

120

О.н.бр. 61.490
25-IX-1930 год.
Подела школских срезова на подручју Управе града Београда.

На основи чл. 1 и 3 Уредбе о управи и надзору над свима народним школама на подручју Управе града Београда од 11 августа 1930 године

решавам:

да се подела школских срезова на подручју Управе града Београда изврши овако:

- I школ. срез — школ. надз. Драгољуб Атанацковић,
- II школ. срез — школ. надз. Александар Лукић,
- III школ. срез — школ. надз. Драгољуб Илић,
- IV школ. срез — школ. надз. Владимир Симић.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

121

П.бр. 34.834
16-IX-1930 год.

Одобрење да се од ђака основних и средњих школа у земљи могу купити добровољни прилози за подизање споменика Војводи Мишићу у Мионици.

На молбу Управног одбора за подизање споменика Војводи Мишићу у Мионици, одобравам:

да се од ђака основних и средњих школа у земљи могу купити добровољни прилози за подизање споменика Војводи Мишићу у Мионици.

Прикупљање овог прилога организоваће Одбор за подизање споменика Војводи Мишићу у Мионици.
24 септембра 1930 год.
Београд.

По овлашћењу Министра просвете,
в. д. помоћника

Ник. С. Половина с. р.

РАСПИСИ

191

Краљевским банским управама за просветна одељења

С.н.бр. 31.291

29-IX-1930 год.

Примена чл. 74, 76 и 132 Закона о средњим школама на оспособљавање кандидата за наставнике музике у средњим и стручним школама.

Извештавате се ради знања и даље надлежности да је, под С.н.бр. 31.291 од 26 септембра ове год., господин Министар просвете донео следећу одлуку: У вези § 74 и 76 и на основу § 132 Закона о средњим школама

Стављам ван снаге „Пропис” бивше „хрв. слав. далм. земаљске владе, одјела за богоштовље и наставу, од 25 децембра

WWW.UNILIB.RS

1912 бр. 25.996, о испитивању кандидата за учитељство гласбе”, и разрешавам све чланове „Испитног повјереништва за учитељство пјевања и гласбе у Загребу”.

Стављам ван снаге одлуку У.бр. 1.570 од 6 октобра 1926 год., и разрешавам све чланове испитне комисије у Љубљани, постављене на основу те одлуке. —

„Свједоцбе оспособнице” на основу прописа бр. 25.996 од 25-XII-1912 и сведоцбе на основу одлуке У.бр. 1.570 од 6-X-1926 год. издане после 1 октобра 1929 год. немају законске вредности.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

192

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

О.н.бр. 67.624

26-IX-1930 год.

Наредба о учешћу школских надзорника, управитеља и учитеља основних и грађанских школа у извођењу овогодишњег обласног дана Црвеног крста.

У последње време приликом држања обласног дана Црвеног крста осетиле су се приличне тешкоће око извођења дана и сабирања прилога.

Поред осталих тешкоћа запажено је да су се и сами учитељи слабо заузимали за Црвени крст.

По угледу на ове установе код других народа Црвени крст успео је да у своје редове уведе и нашу школску омладину, организујући је као Подмладак Друштва Црвеног крста.

Рад Подмлатка искључиво је везан за основну школу и деца ових школа имају највише помоћи од Црвеног крста: у школским кухињама, у опоравилиштима и летовалиштима. И васпитна вредност ове институције за просвећивање школске деце као и за просвећивање уопште већ је добро позната.

Према томе учитељи су позвани да и убудуће буду први и најбољи сарадници и носиоци идеја Црвеног крста.

Стога

наређујем:

да школски надзорници, управитељи и учитељи основних и грађанских школа најактивније помогну извођење овогодишњег обласног дана који ће се приредити на дан 5 идућег месеца и да у свакој прилици помажу рад организације Црвеног крста.

25 септембра 1930 год.

Београд.

Министар просвете

Б. Максимовић с. р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

193

Краљевским банским управама за просветна одељења

П.бр. 33.937

15-IX-1930 год.

„Антологија југословенске мисли и народног јединства” од Новака д-ра Виктора — препорука за набавку.

Господин Министар просвете, одлуком П.бр. 33.937 од 12 овог месеца, одобрио је да се *Антологија југословенске мисли и народног јединства* од Новака д-ра Виктора, професора Београдског универзитета, препоручи за набавку свима средњим, учитељским, грађанским и основним школама, о чему се обавештавате ради знања и даље надлежности.

Дело обухвата 64 табака, а цена му је 200.— динара.

Поручује се од аутора, Београд, Бана Јелачића 17.

В. д. помоћника
Министра просвете,

Ник. С. Половина с. р.

194

Просветним надлештвима и установама

П.бр. 30.618

10-IX-1930 год.

Званична пошта за Министарство шаље се лепо спакована у целим ковертима и омотима, прилепљеним као што треба, са тачном ознаком броја аката на коверту.

Министарство просвете врло често добија од својих надлештава и установа, нарочито од просветних одељења код краљевских банских управа, званичну пошту у ковертима и омотима који су потпуно отворени и неприлепљени или исцепани, и то врло често и таква акта која су таксирана са неколико стотина динара таксе. Како се на тај начин акта губе, нестају таксе и даје се могућност за разне злоупотребе, то Министарство просвете овим скреће пажњу свима својим надлештвима и установама да пошту за Министарство шаљу лепо спаковану у здравим ковертима и омотима, прилепљеним као што треба, са тачном ознаком броја аката на коверту.

По наређењу Министра просвете,
в. д. начелника Општег одељења

Милошевић с. р.

195

Просветним надлештвима

П.бр. 34.735

16-IX-1930 год.

Уредба — о преносу седишта управне општине Машић.

Министарство унутрашњих послова, актом бр. 43.177 од 29-VIII-1930 године, известило је ово Министарство да је господин Претседник Министарског савета и Мини-

стар унутрашњих послова под горњим бројем од 14-VIII-1930 донео Уредбу која гласи:

„На основи члана 1 Закона од 12 фебруара 1929 године о изменама и допунама у Законима о општинама, прописујем следећу

УРЕДБУ

о

ПРЕНОСУ СЕДИШТА УПРАВНЕ ОПШТИНЕ МАШИЋ, СРЕЗА НОВА ГРАДИШКА, САВСКЕ БАНОВИНЕ

Члан 1

Седиште управне општине *Машић*, среза Нова Градишка, Савске бановине, имаде се пренети из *Машића* у *Медаре*.

Члан 2

Ова Уредба ступа на снагу са даном обнародовања у *Службеним новинама*“.

О предњем се извештавају просветна надлештва ради знања.

По наређењу Министра просвете,
в. д. начелника Општег одељења

Милошевић с. р.

196

Краљевским банским управама за просветна одељења, директорима гимназија и учитељских школа

П.бр. 35.448

23-IX-1930 год.

Упутства вођама ђачких екскурзија у иностранство.

Дешава се да се вође ђачких екскурзија у иностранство, пре доласка у неко место, обраћају писмом или телеграмом нашем тамошњем претставништву и траже да се за групу осигурају унапред стан, храна, разне повластице и друго, па потом не признају обавезе проистекле из таквих порука, било зато што уопште не дођу, било што задоцне, било што им се услови не допаду, те тако доводе дотично претставништво у незгодан положај и наносе му материјалну штету.

Да се ово не би понављало, школске власти ће, приликом сваке екскурзије у иностранство, вођама екскурзије обраћати пажњу на то да не ангажују олако наша претставништва на страни и да извршују све обавезе које се створе на њихов захтев посредовањем тих претставништава.

По наређењу Министра просвете,
в. д. начелника Општег одељења

Милошевић с. р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

О.н.бр. 69.091

24-IX-1930 год.

Упутства за организа-
цију одељења за сла-
бомислену децу.

Одлуком О.н.бр. 56.384 од 30-VII-1930 отворена су за слабомислену децу у Загребу 2 одељења, у Новом Саду 2 одељења, у Суботици 2 одељења, у Вел. Бечкерек у 1 одељење, у Вел. Кикинди 1 одељење, у Београду 4 одељења.

Ова одељења треба да се одмах организују на овај начин:

Управитељи основних школа пријавиће школском надзорнику сву децу која годину или две безусловно похађају 1 разред осн. школе. Исто тако пријавиће и сву ону децу за коју се пронађе већ код уписа да су слабомислена.

Пријаву за децу која понављају 1 разред осн. школе саставиће разредни учитељ.

Пријава треба да садржи ове податке:

1) Персоналне податке деце: име и презиме, датум и место рођења, место становања (ул. бр.), вероисповест, народност; име, презиме и звање и занимање оца и мајке; породичне, станбене, материјалне прилике.

2) Досадашње школовање: када је дете почело похађати школу, дужа изостајања из школе, колико је година дете понављало 1 разред, колико је знања постигло у појединим наставним предметима.

3) Узроци ради којих се дете преводи у одељење за слабомислену децу: душевна својства детета, недостаци и погрешке, особитости с обзиром на делатност чула, посматрање; способност прилагођавања; пажња, памћење, фантазија, мишљење, осећање, воља, језик, ток рада, владање у друштву, понашање према родитељима, учитељима, деци и туђим.

Сва деца, коју управитељи основне школе на основи горе наведених података пријаве, морају се одмах уписати у отворено одељење за слабомислену децу, те их осн. школа не сме никако примати натраг у своје одељење.

Стручни наставник одељења за слабомислену децу испитаће пријављену децу на основи већ добивених података и на основи својих опажања на детету.

Најдоцније у року од једног месеца мора стручни учитељ одељења за слабомислену децу привести сву децу нарочитој пријемној испитној комисији коју сазива претседник у означеном року. У пријемну испитну комисију улазе:

Школски надзорник, управитељ оне основне школе где се отвара одељење за слабомислену децу, школски лекар (Хигијенски завод) и стручни наставник одељења за слабомислену децу.

Претседник испитне комисије је школски надзорник.

На комисијски преглед ваља позвати родитеље, особито ваља да буде овде присутна мајка која даје комисији извештај о развоју детета и стању породице. Ни у којем случају не ваља да се она меша у послове комисије и тиме спречава њезин рад.

На темељу прегледа утврдиће школски лекар (Хигијенски завод) све анатомске, физиолошке и патолошке, а нарочито психијатријске чињенице, што је особито важно за одређивање телесног и душевног стања детета.

Стручни учитељ има да испита дете и утврди његов интелектуални и морални развојак и његово школско знање. О развоју у претшколско доба ваља упитати мајку, нарочито о растењу зуба, почетку ходања, болестима, особитостима у владању и општењу. Она извештава и о здравственом стању породице, нарочито с обзиром на живчане болести, алкохолизам и сличне појаве.

Стручни учитељ испитаће: пажњу и интересовање, способности сазнавања и опажања, просуђивање, памћење и фантазију, говор, емоцију и вољу. Ваља установити колико је дете стекло досада школског знања.

Пријемна испитна комисија врши свој рад или заједнички, или одвојено, то јест, школски лекар (Хигијенски завод) прегледа пријављену децу у присуству стручних наставника који том приликом испитују децу, или школски лекар (Хигијенски завод) посебице прегледа децу.

Пријемна испитна комисија одлучује која ће деца остати у одељењу за слабомислену децу, а која ће се вратити у осн. школу.

У одељење за слабомислену децу не могу се примити:

- а) потпуни идиоти, имбецили, слепа, глувонема, епилептична, морално посрнула деца; и
- б) деца која су заостала због спољних узрока, болести, ленисти, занемареног узгоја у дому итд.

О мишљењу и закључцима пријемне испитне комисије води се записник који потписује претседник и сви чланови комисије. У сумњивим случајевима шаљу се сви подаци које је послала осн. школа и подаци испитне комисије на коначну одлуку Мин. просвете.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Комисијску одлуку ваља послати родитељима да је приме на знање и да се по њој равнају.

Подаци утврђени од пријемне испитне комисије уписују се у „Личну пописницу” коју за свако дете води стручни учитељ и која се чува као службена тајна. Пријемна испитна комисија ради бесплатно. Такође ослобођавају се таксе родитељи.

Одељење за слабомислену децу уз осн. школу отвара се, ако има 10 ученика за одељење. У једном одељењу може бити највише 10—15 ученика; ако има више од 15 ученика, мора се одељење делити. Одељења за слабомислену децу не могу бити комбиновани разреди, већ увек једноразредна одељења.

Одељења за слабомислену децу називаће се Помоћна одељења и никада не сме се дати повода од стране учитеља да ма који осети да ова одељења похађају слабомислена деца.

По наређењу Министра просвете,
в. д. начелника

Одељења за основну наставу
Драгољуб Бранковић с. р.

198

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

О.н.бр. 71.284
3-10-1930 год.

Наредба о исплати дужне претплате листовима Југословенског учитељског удружења: „Народној просвети” и „Учитељу”.

Врло велики број школа, наставника и осталих просветних органа примају листове Југословенског учитељског удружења „Народну просвету” и „Учитеља”, али на жалост не плаћају претплату, те дугована сума достиже огромну цифру, јер неки већ годинама не плаћају.

Не треба да се доказује потреба ових педагошких гласила за живот школе, народног васпитача и учитеља. Како се ови органи одржавају једино помоћу уредне претплате, изволите наредити свима школама да исплате дуговану претплату, као и да убудуће претплату уносе у своје буџете и редовно плаћају.

В. д. начелника
Одељења за основну наставу
Драг. Бранковић с. р.

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

О.н.бр. 37.098

8-X-1930 год.

Часопис „Књижевни север” — препорука народним књижницама и читаоницама.

Средишног одбора за народно просвећивање, одлуком Бр. 13.206 од 23 фебруара 1926 године, препоручило га је за све књижнице.

Како „Књижевни север” излази већ шест година и својом садржином потпуно оправдава раније препоруке, Министарство просвете га и овом приликом препоручује народним књижницама и читаоницама.

„Књижевни север” излази почетком свакога месеца у доброј техничкој опреми, штампан ћирилицом и латиницом. Претплата на целу годину стаје 90 дин., а на пола године 45 дин.

Уредништво има и комплете за раније године у којима је, између осталог, и ова грађа: О десетогодишњици наше народне трагедије (1915—1925), О Војводини и Србији, О Буњевцима, О савременој Босни и Херцеговини, О Шумадији и Шумадинцима, О нашој народној поезији, О дечјој књижевности, О десетогодишњици ослобођења и уједињења (1918—1928), О великој епоси (1903—1918), О предратној омладини, и др. — Свих пет комплета могу се добити за 200 динара.

Поруџбине, уз напред послат новац или на доплату, треба слати на адресу: Уредништво „Књижевног севера” — Суботица.

По наређењу Министра просвете,
в. д. начелника

Одељења за основну наставу

Драг. Бранковић с. р.

Краљевским банским управама за просветна одељења

О.н.бр. 60.660

17-IX-1930 год.

Дом за васпитање малолетника у Београду — кандидати за васпитаче.

малолетника кандидати не смеју имати никаквих телесних недо-

Дому за васпитање малолетника у Београду потребна су два учитеља народних школа који ће бити на раду (хоспитовати) као васпитачи у Дому малолетника. Према Уредби о начину васпитања деце и млађих

статака, треба да су нежењени, да су регулисали војну обавезу, да имају најмање пет година учитељске службе и то одлично оцењене, да су положили практични учитељски испит и да су довољно музикални.

Изабрани кандидати имају у Дому поред плате и бесплатан стан и храну, а после две године хоспитовања имаће 10% више свих принадлежности.

Кандидати се морају лично јавити у Дому за васпитање малолетника, па тек онда послати Министарству пријаву.

Изволите саопштити ово учитељима преко среских начелника.

По наређењу начелника
Одељења за основну наставу,
шеф Наставног отсека
Драг. Бранковић с. р.

201

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

О.н.бр. 66.938

16-IX-1930 год.

Свршени ученици IV разреда основне школе с једном или две слабе оцене не могу се уписати ни у гимназију ни у грађанску школу. се у идућој школској години упишу у гимназију или грађанску школу.

Свршени ученици четвртога разреда основне школе с једном или двома слабицима не могу се уписати ни у гимназију ни у грађанску школу. Њима се изузетно може одобрити да ове године понове четврти разред основне школе, ако желе да се упишу у гимназију или грађанску школу.

По наређењу начелника
Одељења за основну наставу,
за шефа Наставног отсека
М. Симоновић с. р.

202

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

О.н.бр. 67.229

17-IX-1930 год.

Учитељи приватних народних школа морају полагати практични учитељски испит у држ. учитељским школама

Господин Министар просвете под О.н.бр. 67.229 од 17 септембра 1930 год. донео је ову одлуку:

„По § 164 Закона о народним школама од 5-XII-1929 године све приватне народне школе морају се у свему саобразити њего-

вим прописима.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Према томе и наставници свих ових школа морају имати квалификације прописане у § 71 и 72 поменутог Закона, и то: учитељски испит зрелости и практични учитељски испит.

Стога

одлучујем:

да и учитељи приватних народних школа морају полагати практични учитељски испит да би тиме допунили своју стручну спрему.

Они ће овај испит полагати у државним учитељским школама.

Овом се одлуком замењује тачка 1 у распису С.н.бр. 27.081 од 25 јула 1929 године”.

По наређењу начелника
Одељења за основну наставу,
за шефа Наставног отсека
М. Симоновић с. р.

ЛИЧНЕ ВЕСТИ

ОПШТЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПОСТАВЉЕЊА

Укази

У Министарству просвете:

за начелника Општег одељења, чиновника 3 групе I категорије, Милошевић Момчило, инспектор истог Министарства, чиновник исте групе и категорије;

за помоћног референта, чиновника 2 групе II категорије 6 степена осн. плате, са повећаним редовним припадностима за 10%, Радаковић Никола, учитељ на раду у Министарству просвете, чиновник исте групе, категорије и степена осн. плате. — (П.бр. 37.677 од 29-IX-1930 год.);

у Државној архиви у Дубровнику:

за управника, чиновника 4 групе I категорије 6 степена осн. плате, Трухелка д-р Бранимир, директор Геофизичког завода у Загребу у пензији. — (П.бр. 37.678 од 29-IX-1930 год.);

у Државном конзерваторијуму у Љубљани:

за учитељицу, чиновника 1 групе II категорије 9 степена осн. плате, Трост Ангела, учитељица Народне школе у Водицама на раду у истом Конзерваторијуму, чиновник исте групе, категорије и степена осн. плате;

за учитеља, чиновника 2 групе II категорије 5 степена осн. плате, Остерц Славко, учитељ Мушке грађанске школе у Цељу на раду у истом

Конзерваторијуму, чиновник исте групе и категорије. — (П.бр. 34.000 од 10-IX-1930 год.)

О д л у к а

У Музеју српске земље у Београду:

за служитеља-дневничара, са месечном наградом од 1.000 динара, Ивковић Миливоје (П.бр. 34.119 од 29-IX-1930 год.).

ДОДЕЉЕНИ НА РАД

О д л у к е

Бошковић Ђурђе, кустос Музеја српске земље у Београду на раду у Историјско-уметничком музеју, додељен је на рад за три месеца Синоду српске православне цркве (П.бр. 32.494 од 13-IX-1930 год.);

Петровић Светислав, свршени ученик Више педагошке школе у Београду, додељен је на рад Министарству просвете, с тим да му се од 15 септембра 1930 год. исплаћују пуне принадлежности (П.бр. 36.249 од 15-IX-1930 г.);

Лапчевић Милена, професор I женске гимназије у Београду на раду у Историјско-уметничком музеју, додељена је на рад Народној библиотеци у истом месту (П.бр. 36.421 од 25-IX-1930 год.);

Вучковић Милош, свршени ученик Више педагошке школе у Београду, додељен је на рад Министарству просвете, с тим да му се од 1 октобра 1930 год. исплаћују пуне принадлежности (П.бр. 37.950 од 2-X-1930 год.).

УНАПРЕЂЕЊЕ

У к а з

у Народном казалишту у Загребу:

за члана, чиновника I групе II категорије, Бадалић Иво, члан истог Казалишта, чиновник 2 групе II категорије (П.бр. 33.999 од 10-IX-1930 год.).

ОДОБРЕНО ОТСУСТВО

О д л у к а

Јуришићу Ж. Јовану, препаратору Музеја српске земље у Београду, одобрено је отсуство још од годину дана ради студија, без права на принадлежности, с тим да по повратку са студија проведе две године у служби поменутог Музеја. Отсуство ће му се рачунати од 1 септембра ове године (П.бр. 32.092 од 13-IX-1930 год.).

ОДОБРЕНА БОЛОВАЊА

О д л у к е

Лаврњи Душану, референту Министарства просвете, одобрено је боловање од шест недеља, које ће му тећи од дана употребе (П.бр. 34.935 од 16-IX-1930 год.);

Сантнеровој Босилки, учитељици на раду у Статистичком отсеку Министарства просвете, одобрено је боловање од три месеца, које ће јој тећи од дана употребе (П.бр. 33.859 од 15-IX-1930 год.);

Пешуту Ђорђу, словослагачу Државне штампарије у Београду, одобрено је боловање од шест месеци, које ће му тећи од дана употребе (П.бр. 33.112 од 18-IX-1930 год.);

Мирковићу Милисаву, члану Народног позоришта у Београду, одобрено је боловање од три месеца, које ће му тећи од дана употребе (П.бр. 31.220 од 18-IX-1930 год.).

УМРО

Лукман Волф, картограф Географског института Универзитета у Љубљани, умро је 1 јула 1930 год. (П.бр. 34.746 од 19-IX-1930 год.);

Крстић Јелена, уметачица-званичник Државне штампарије у Београду, умрла је 27 септембра 1930 год. (П.бр. 37.260 од 2-X-1930 год.).

ИЗМЕНА РЕШЕЊА

Решење Министарства просвете У.бр. 3.484 од 22 децембра 1924 год. мења се утолико што се Стојановић Лепосави, члану Народног позоришта у Београду, признаје на дан 1 септембра 1923 год. за основну плату време од 16 (шеснаест) година, 7 (седам) месеци и 21 (двадесет један) дан (П.бр. 34.216 од 19-IX-1930 год.).

Решење Министарства просвете У.бр. 3.431 од 20 децембра 1924 год. мења се утолико што се Арсенивић Теодори, члану Народног позоришта у Београду, признаје на дан 1 септембра 1923 год. за основну плату време од 16 (шеснаест) година, 7 (седам) месеци и 25 (двадесет пет) дана (П.бр. 34.210 од 20-IX-1930 год.).

Решење Министарства просвете У.бр. 3.485 од 22 децембра 1924 год. мења се утолико што се Освалдовој Олги, члану Народног позоришта у Београду, признаје на дан 1 септембра 1923 год. за основну плату време од 11 (једанаест) година, 9 (девет) месеци и 17 (седамнаест) дана. (П.бр. 35.618 од 27-IX-1930 год.).

ПОНИШТЕНО РЕШЕЊЕ

Решење У.бр. 1.337 од 20 септембра 1926 год. којим је Челан Мартин постављен за служитеља у Народног гледалишчу у Марибору, поништава се (П.бр. 38.620 од 10-X-1930 год.).

ВИША НАСТАВА

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊЕ

Указ

Карамата д-р Јован, асистент, чиновник 9 групе I категорије, за доцента, чиновника 6 групе I категорије, у Београду (П.бр. 37.678 од 29-IX-1930 год.).

Одлуке

Радоичић д-р Милош, за калкулатора Астрономске опсерваторије, чиновника 9 групе I категорије, у Београду (П.бр. 33.944 од 9-IX-1930 год.);

Шмаус д-р Алојзије, контрактуални суплент I мушке гимназије у Београду, на раду на Филозофском факултету у Београду, за контрактуалног лектора за немачки језик за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара (П.бр. 35.796 од 15-IX-1930 год.);

Ласкарев Владимир, хонорарни професор Филозофског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Погодин Александар, хонорарни професор Филозофског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Зајцев Михаило, контрактуални професор Филозофског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Жујовић Јован, контрактуални професор Филозофског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 54.000 динара;

Колман Отокар, контрактуални лектор Филозофског факултета у Београду, за контрактуалног лектора за чешки језик за две године, са годишњом наградом од 36.000 динара. — (П.бр. 34.720 од 20-VIII-1930 год.)

ПРЕВЕДЕНИ ПО ЗАКОНУ О УНИВЕРЗИТЕТИМА ОД 4 ЈУЛА 1930 ГОД.,
СА СТАЛНИМ МЕСЕЧНИМ ДОДАТКОМ ПО § 31

Решења

Варићак д-р Владимир, редовни професор Филозофског факултета у Загребу, чиновник 2 групе I категорије, преведен је на плату 2а групе I категорије;

Трухелка д-р Тира, редовни професор Филозофског факултета у Скопљу, чиновник 2 групе I категорије, преведен је на плату 2а групе I категорије. — (П.бр. 28.303 од 3-VIII-1930 год.)

ИЗМЕНА ОДЛУКЕ

Одлука П.бр. 12.866 од 21 јуна 1930 год. мења се утолико што се Жардечком д-ру Вјачеславу, ванредном професору Универзитета у Београду, признаје у године службе за пензију и напредовање у групама и степенима време од 9 јуна 1917 год. до 1 јула 1920 год., које је провео у државној служби у Русији, и време од 1 јула 1920 до 31 октобра 1929 год., које је провео као контрактуални асистент и доцент на Универзитету у Београду, свега 12 (дванаест) година, 4 (четири) месеца и 22 (двадесет два) дана (П.бр. 27.674 од 12-IX-1930 год.).

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

Укази

Тасић д-р Ђорђе, редовни професор, чиновник 2-а групе I категорије, за редовног професора енциклопедије права, чиновника исте групе и категорије, у Љубљани (П.бр. 33.998 од 10-IX-1930 год.);

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Никић д-р Феодор и Константиновић д-р Михаило, ванредни професори, чиновници 4 групе I категорије, за ванредне професоре, чиновнике 4-а групе I категорије, у Суботици (П.бр. 37.678 од 29-IX-1930 год.).

Одлука

Смирнов Константин, хонорарни професор Правног факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Трегубов Сергије, контрактуални професор Правног факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара. — (П.бр. 34.720 од 20-VIII-1930 год.)

ПРЕВЕДЕНИ ПО ЗАКОНУ О УНИВЕРЗИТЕТИМА ОД 4 ЈУЛА 1930 ГОД., СА СТАЛНИМ МЕСЕЧНИМ ДОДАТКОМ ПО § 31

Решење

Скумович Антун, редовни професор Правног факултета у Љубљани, чиновник 2 групе I категорије, преведен је на плату 2-а групе I категорије (П.бр. 28.303 од 3-VIII-1930 год.).

БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊЕ

Одлука

Јоброклонски Александар, контрактуални професор Богословског факултета у Београду, за контрактуалног редовног професора за три године, са годишњом наградом од 65.400 динара (П.бр. 34.720 од 20-VIII-1930 год.).

УВАЖЕНА ОСТАВКА

Указ

Рожману д-ру Грегорију, ванредном професору Универзитета Краља Александра I у Љубљани, чиновнику 4а групе I категорије (П.бр. 37.679 од 29-IX-1930 год.).

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлуке

Вујић Владимир, асистент Душевне болнице у Београду, за асистента Медицинског факултета, чиновника 9 групе I категорије, у Београду;

Влаховић д-р Јосип и Шварцвалд д-р Милан, дипломирани студенти медицине, за асистенте, чиновнике 9 групе I категорије, у Загребу. — (П.бр. 33.944 од 9-IX-1930 год.);

Беровић д-р Радивоје, досадашњи асистент-дневничар Медицинског факултета, за асистента, чиновника 9 групе I категорије, у Београду (П.бр. 32.130 од 22-IX-1930 год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

Одлука

Пејићу д-ру Славку, асистенту Универзитета у Београду, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 3 новембра 1918 год. до 31 децембра 1918 год., и од 30 јуна 1922 год. до 30 априла 1923 год. што чини: 11 (једанаест) месеци и 28 (двадесет осам) дана, — без права на накнаду за протекло време (П.бр. 31.768 од 5-IX-1930 год.).

ОДОБРЕНО ОТСУСТВО

Одлука

Хауптфелду д-ру Рикарду, асистенту Медицинског факултета у Загребу, одобрено је једногодишње отсуство, без права на принадлежности, ради усавршавања у Немачкој (П.бр. 32.614 од 12-IX-1930 год.).

ПОНОВО ПРЕВЕДЕНИ ПО ЗАКОНУ О УНИВЕРЗИТЕТИМА ОД 4 ЈУЛА 1930 ГОД., СА СТАЛНИМ МЕСЕЧНИМ ДОДАТКОМ ПО § 31

Решење

Миодраговић Ј. д-р Димитрије, асистент Универзитета у Београду, чиновник 7 групе I категорије, преведен је са даном 4 јула 1930 год., као асистент на плату 5 групе I категорије. Поменутом се признаје за напредовање у групи до 4 јула 1930 год. време од 14 (четрнаест) година, 3 (три) месеца и 28 (двадесет осам) дана, а за напредовање у наредну групу признаје му се до 4 јула 1930 год., време од 2 (две) године, 3 (три) месеца и 28 (двадесет осам) дана (П.бр. 33.988 од 12-IX-1930 год.).

ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлука

Свишчев Иван, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 70.900 динара;

Серебрјаков Константин, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 54.300 динара;

Зајончковски Петар, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 42.000 динара;

Брант Александар, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Марков Константин, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, за контрактуалног професора за два месеца, са годишњом наградом од 36.000 динара;

Прудек Карло, контрактуални пословођа Техничког факултета у Загребу, за контрактуалног пословођу за три године, са годишњом наградом од 21.000 динара. — (П.бр. 34.720 од 20-VIII-1930 год.)

ПРЕВЕДЕНИ ПО ЗАКОНУ О УНИВЕРЗИТЕТИМА ОД 4 ЈУЛА 1930 ГОД.,
СА СТАЛНИМ МЕСЕЧНИМ ДОДАТКОМ ПО § 31

Решење

Ивековић Гирил, редовни професор Универзитета у Загребу, чиновник 2 групе I категорије, преведен је на плату 2а групе I категорије;

Марек Иван, редовни професор Универзитета у Загребу, чиновник 2 групе I категорије, преведен је на плату 2а групе I категорије. — (П.бр. 28.303 од 3-VIII-1930 год.)

ОДОБРЕНО ОТСУСТВО

Нагоди Чртомиру, асистенту Универзитета Краља Александра I у Љубљани, одобрено је *двомесечно* отсуство од 15 октобра до 15 децембра 1930 год., с правом на све принадлежности (П.бр. 35.485 од 19-IX-1930 год.).

УВАЖЕНА ОСТАВКА

Одлука

Томажићу инж. Францу, асистенту Универзитета Краља Александра I у Љубљани (П.бр. 35.398 од 25-IX-1930 год.).

УМРО

Сребрјаков Константин, контрактуални професор Техничког факултета у Београду, умро је 14 септембра 1930 год. (П.бр. 36.239 од 1-X-1930 г.).

ИЗМЕНА ОДЛУКЕ

Одлука П.бр. 19.848 од 18 јуна 1930 год. мења се утолико што се Ришкову Павлу, редовном професору Универзитета у Београду, признаје у године службе за пензију и напредовање у групама време од 1 фебруара 1920 год. до 3 априла 1920 год., и од 1 децембра 1920 год. до 17 фебруара 1926 год., што чини: 5 (пет) година, 4 (четири) месеца и 18 (осамнаест) дана (П.бр. 29.851 од 5-IX-1930 год.).

ИЗМЕНА РЕШЕЊА

Решење П.бр. 29.466 од 12 августа 1930 год., којим је Томичић Дане, секретар Универзитета у Загребу, преведен у 4-а групу I категорије, са специјалним додатком од 1.320 динара месечно, мења се утолико што се поментом признаје да је дипломирао на Правном факултету у Загребу, и да је на дан 4 јуна 1930 год. имао 24 (двадесет четири) године, 8 (осам) месеци и 3 (три) дана државне службе за напредовање (П.бр. 32.949 од 12-IX-1930 г.).

ПОЉОПРИВРЕДНО-ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлуке

Недељковић д-р Милорад, генерални директор Поштанске штедионице, за хонорарног професора од часа за народну економију са финансијама, у Београду (П.бр. 35.801 од 25-IX-1930 год.);

Сенсин Алексије, контрактуални професор Пољопривредно-шумарског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 65.100 динара;

Васиљев Никола, хонорарни професор Пољопривредно-шумарског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 57.000 динара. — (П.бр. 34.720 од 20-VIII-1930 год.);

Лакота Тимофеј, контрактуални ванредни професор Пољопривредно-шумарског факултета у Београду, за контрактуалног професора за три године, са годишњом наградом од 54.000 динара (П.бр. 35.531 од 20-IX-1930 године).

УМРО

Васиљев Никола, контрактуални професор Пољопривредно-шумарског факултета у Београду, умро је 4 септембра 1930 год. (П.бр. 36.239 од 1-X-1930 године).

МУЗИЧКА АКАДЕМИЈА

ОДОБРЕНО БОЛОВАЊЕ

Одлука

Марковић Маргити, наставници Музичке академије у Загребу, одобрено је *тримесечно* боловање, које ће јој тећи од дана употребе (П.бр. 33.846 од 15-IX-1930 год.).

УМЕТНИЧКЕ ШКОЛЕ

ПРИВРЕМЕНИ ВРШИОЦИ ДУЖНОСТИ

Одлука

Колонеј Федор, калиграф у Београду, вршиће привремено дужност наставника калиграфије у Уметничкој школи у Београду, уместо умрлог Котларова Михаила;

Поморишац Васа, академски сликар у Београду, вршиће привремено дужност наставника уместо Вукановић Бете, наставнице Уметничке школе у Београду, јер је поменута теже оболела. — (П.бр. 34.359 од 13-IX-1930 год.)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Редни број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	Звање	Група-категи- рија на дан 4-VII-1930 Г.	Преведен у групу- категирију са да- ном 4-VII-1930 Г. са стал. мес. до- датком по § 31.	Примедба
1	Стевановић Павле	секретар Универз.	4-I	3-I	
2	Џонић Урош	управник Универз. библиотеке	4-I	3-I	
3	Раденковић Боривоје	учитељ вештина	5-I	4-I	
4	Маринковић Миха	"	2-II	4-I	
5	Манојловић Коста	"	3-II	6-I	
6	Радојевић Радислав	секретар Правног факултета	6-I	3-I	
7	Матић Властимир	секр. Тех. факул.	6-I	4-I	
8	Томовић Иво	секр. Фил. факул.	7-I	6-I	
9	Кнежевић Световид	секр. Бог. факул.	6-I	6-I	
10	Павковић Драгољуб	секр. Пољоприв- шумар. факултета	6-I	6-I	
11	Копша д-р Милутин	лекар Универз.	5-I	5-I	
12	Дабић Миленко	писар	8-I	8-I	
13	Марковић Војислав	"	8-I	8-I	
14	Баралић Драгољуб	"	8-I	8-I	
15	Красицка Босиљка	калкулант	1-II	1-II	
16	Лазић Антоније	картограф	2-II	2-II	
17	Милошевић Чедомир	писар	4-II	4-II	
П.бр. 29.264 од 5-VIII 1930 г.					
1	Тодоровић Драгослав	шеф рачуновод.	1-II	4-I	
2	Стефановић-Бабић Љубица	књиговођа	3-II	3-II	
П.бр. 29.263 од 5-VIII-1930 г.					
1	Марковићева Љубица	писар	8-I	8-I	
2	Војиновић Милица	"	8-I	8-I	
3	Стефановић Павле	"	8-I	8-I	
4	Мишић Смиља	приправник	9-I	9-I	
5	Живковић Момчило	"	9-I	9-I	
6	Тодоровић Петар	"	5-II	5-II	
7	Миловановић Димитрије	"	5-II	5-II	
8	Кнежевић Владимир	"	5-II	5-II	
П.бр. 33.935 од 10-IX-1930 г.					
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У СКОПЉУ:					
1	Урошевић Атанасије	асистент	9-I	9-I	
П.бр. 29.262 од 5-VIII-1930 г.					
1	Јустинијановић Никола	приправник	9-I	9-I	
П.бр. 33.933 од 10-IX-1930 г.					

УНИВЕРЗИТЕТ У ЗАГРЕБУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ:

Редни број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	Звање	Група-категиорија на дан 4-VII-1930 г.	Преведен у групу-категиорију са даном 4-VII-1930 г., са стал. мес. додатоком по § 31.	Примедба
1	Арнолд д-р инж. Здравко	асистент	8-I	6-I	
2	Дежелић д-р Младен	"	8-I	7-I	
3	Хорватић Стјепан	"	8-I	7-I	
4	Младеновић д-р Милош	"	8-I	8-I	
5	Вуковић mr. ph. Бранко	"	9-I	9-I	
6	Сајферт инж. Владимир	"	9-I	9-I	
7	Кушан д-р Фрањо	"	9-I	9-I	
8	Барковић инж. Драгутин	"	9-I	9-I	

П. бр. 29.267 од 5-VIII-1930 г.

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ:

1	Ђанковић д-р Хуго	асистент	8-I	7-I	
2	Бојић д-р Виктор	"	8-I	7-I	
3	Јуришић д-р Петар	"	8-I	6-I	
4	Пинтер д-р Томислав	"	8-I	7-I	
5	Крајновић-Липолд д-р Мара	"	8-I	8-I	
6	Џар д-р Андрија	"	8-I	7-I	
7	Вулетић д-р Витко	"	8-I	6-I	
8	Чавка д-р Владимир	"	8-I	7-I	
9	Базала д-р Владимир	"	8-I	7-I	
10	Комљеновић д-р Јанко	"	8-I	8-I	
11	Радојевић д-р Стево	"	8-I	6-I	
12	Шпанић д-р Андрија	"	8-I	7-I	
13	Смоквина д-р Милан	"	8-I	7-I	
14	Керблер д-р Јурај	"	8-I	8-I	
15	Мршић д-р Вилим	"	8-I	7-I	
16	Лушицки д-р Карло	"	8-I	6-I	
17	Петернек д-р Златко	"	8-I	7-I	
18	Пенчић д-р Блаженка	"	8-I	7-I	
19	Лемеж д-р Лео	"	8-I	7-I	
20	Лорковић д-р Здравко	"	8-I	7-I	
21	Сучић д-р Динко	"	8-I	7-I	
22	Гушић д-р Бранимир	"	9-I	9-I	
23	Чешћут д-р Ђирил	"	9-I	9-I	
24	Рабар д-р Милутин	"	9-I	9-I	
25	Бергер д-р Милан	"	9-I	9-I	
26	Будак д-р Миле	"	9-I	9-I	
27	Подвинец д-р Срећко	"	9-I	9-I	
28	Бошњаковић д-р Срећко	"	9-I	9-I	
29	Хаутфелд д-р Рикард	"	9-I	9-I	
30	Франковић д-р Владимир	"	9-I	9-I	
31	Шимић д-р Милан	"	9-I	9-I	
32	Драгишић д-р Бранко	"	9-I	9-I	

П. бр. 29.267 од 5-VIII-1930 г.

Редни број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	Звање	Група-категи- рија на дан 4-VII-1930 г.	Преведен у групу- категиорију са да- ном 4-VII-1930 г., са стал. мес. до- датком по § 31.	Примедба
------------	---------------	-------	---	---	----------

ВЕТЕРИНАРСКИ ФАКУЛТЕТ:

1	Окљеша д-р Божидар	асистент	9-1	9-1	
2	Сутлић Александар	"	9-1	9-1	
3	Ковач Фрањо	"	9-1	9-1	
4	Томашец д-р Иво	"	9-1	9-1	
5	Шлезингер Милан	"	9-1	9-1	
6	Димић д-р Јован	"	9-1	9-1	
7	Нестл Стјепан	"	9-1	9-1	
8	Францетић Мирко	"	9-1	9-1	

П.бр. 29.267 од 5-VIII-1930 г.

ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ:

1	Шплајт Људевит	асистент	5-1	4-1	
2	Новковић Јован	"	8-1	6-1	
3	Савић-Носан инж. Стјепан	"	8-1	6-1	
4	Албини арх. Алфред	"	8-1	7-1	
5	Марјановић инж. д-р Вјера	"	8-1	7-1	
6	Крајчиновић инж. д-р Петар	"	9-1	9-1	
7	Костјејев инж. д-р Владимир	"	9-1	9-1	
8	Заљесов инж. Јурај Георг	"	9-1	9-1	
9	Вебер д-р Драгутин	"	9-1	9-1	
10	Подхорски инж. Рикард	"	9-1	9-1	

П.бр. 29.267 од 5-VIII-1930 г.

ПОЉОПРИВРЕДНО-ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ:

1	Верлић инж. Јелена	асистент	8-1	7-1	
2	Крањчевић инж. Мартин	"	8-1	7-1	
3	Шоштарић-Писачић д-р Карло	"	8-1	8-1	
4	Најдхардт д-р Никола	"	9-1	9-1	
5	Анић инж. Милан	"	9-1	9-1	
6	Фишер инж. Фердо	"	9-1	9-1	

П.бр. 29.267 од 5-VIII-1930 г.

УНИВЕРЗИТЕТ У ЉУБЉАНИ

1	Стернен Матеј	учитељ рисања	5-II	5-II	
2	Зајц Иван	учит. моделирања	5-II	5-II	

П.бр. 29.465 од 6-VIII-1930 г.

1	Швигељ Матија	рачун. инспектор	1-II	1-II	
2	Мајцен Михаел	рачун. књиговођа	3-II	3-II	

П.бр. 29.464 од 6-VIII-1930 г.

1	Медвешчек Јоже	библиотекар	3-II	3-II	
---	----------------	-------------	------	------	--

П.бр. 33.934 од 10-IX-1930 г.

СРЕДЊА НАСТАВА

ГИМНАЗИЈЕ И РЕАЛКЕ

ПОСТАВЉЕЊА

Укази

У Гимназији у Вараждину, за директора, чиновника 3 групе I категорије, Ливадић д-р Бранимир, управник Глумачке школе у Загребу на расположењу, чиновник исте групе и категорије (С.н.бр. 28.065 од 10-IX-1930 године);

у III женској гимназији у Београду, за директора, чиновника 3а групе I категорије, Половина Никола, начелник Министарства просвете, чиновник исте групе и категорије;

у III мушкој гимназији у Београду, за директора, чиновника 3-а групе I категорије, Карић Милаш, директор III женске гимназије у Београду, чиновник исте групе и категорије. — (С.н.бр. 31.730 од 29-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Крагујевцу, за учитеља вештина, чиновника 2 групе II категорије 6 степена осн. плате, Житковић Емилија, учитељ вештина у оставци (С.н.бр. 31.732 од 29-IX-1930 год.).

Одлуке

У Гимназији у Тузли, за професора, чиновника 8 групе I категорије, Салом Данило, суплент исте школе, чиновник 9 групе I категорије (С.н.бр. 16.003 од 19-VIII-1930 год.);

у Гимназији у Кочевју, за професора, чиновника 8 групе I категорије 4 степена осн. плате, Станоник Макс, суплент исте школе, чиновник 9 групе I категорије 1 степена осн. плате (С.н.бр. 26.633 од 4-IX-1930 год.);

у Гимназији у Шапцу, за професора, чиновника 8 групе I категорије, Стојаковић Божидар, суплент исте школе, чиновник 9 групе I категорије (С.н.бр. 26.667 од 7-IX-1930 год.);

у Гимназији у Руми, за професора, чиновника 8 групе I категорије 2 степена осн. плате, Гочанин Мирослав, професор у оставци (С.н.бр. 20.075 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Руми, за професора, чиновника 7 групе I категорије 2 степена осн. плате, Гочанин Ружица, професор у оставци (С.н.бр. 20.076 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Новом Месту, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Потокар Јосип, привремени предметни учитељ исте школе, чиновник 5 групе II категорије (С.н.бр. 26.538 од 1-IX-1930 год.);

у Гимназији у Кореници, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Вранић Велизар, привремени предметни учитељ исте школе, чиновник 5 групе II категорије (С.н.бр. 25.291 од 19-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ваљеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Живковић Момчило, чиновник универзитета и дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.759 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Мишковић Андрија, бивши привремени предметни учитељ и дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.261 од 25-IX-1930 год.);

у I Женској реалној гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Прица Десанка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.943 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ужицу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бећаревић Пандора, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.849 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Лесковцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Петровић Ружица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.229 од 16-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Сплиту, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Питовић Милена, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.716 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Шибенику, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Дујмовић Фран, бивши привремени предметни учитељ и апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 21.972 од 16-IX-1930 године);

у I женској реалној гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Радингер (Фрид) Јелена, бивши суплент (С.н.бр. 18.194 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вршцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ђурић Видосава, бивши суплент (С.н.бр. 15.154 од 16-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Осијеку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Московић Вера, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 12.011 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Оточцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Зидарић Јосип, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 11.519 од 16-IX-1930 године);

у III реалној гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Позајић Младен, свршени ученик Музичке академије у Загребу (С.н.бр. 9.877 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Белој Цркви, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Живић Олга, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 7.201 од 16-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Земуну, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Живановић Коста, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.682 од 16-IX-1930 год.);

у I реалној гимназији у Љубљани, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јанковић Даринка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.199 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Оточцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Радонић Зденка, апсолвирани студент филозофије, са половином професорског испита (С.н.бр. 19.510 од 16-IX-1930 год.);

у II женској реалној гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бедековић Драга, апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 26.747 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Штипу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Драјић Божидар, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.564 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Никшићу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Стефановић О. Јордан, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.362 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Великом Бечкереку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бронзић Богданка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.071 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Врању, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Поповић Босиљка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 21.602 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Румора Анте, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 11.516 од 25-IX-1930 године);

у Гимназији у Новој Градишци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Којић Јордан, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.982 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Шибенику, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Давичо Оскар, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.722 од 23-IX-1930 године);

у Гимназији у Срем. Митровици, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Георгијевић Крешимир, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.248 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ваљеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ђорић Љубица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 19.601 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вуковару, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ковачић Марија, апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 20.456 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Врању, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јовановић Драгољуб, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.984 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јелесић Зорка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.835 од 16-IX-1930 године);

у Женској гимназији на Сушаку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Полић Станка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.427 од 18-IX-1930 године);

у Гимназији у Крижевцима, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Малтарић Крунослава, апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 20.610 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Колашину, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ракочевић Ђорђе, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.683 од 22-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сремским Карловцима, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јеремић Милунка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.228 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Штипу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Стојановић Димитрије, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.160 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вировитици, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Шек Меланија, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 13.009 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Шибенику, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Петковић Миливоје, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 11.735 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Новом Месту, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ведрал Људмила, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 6.514 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Михајловић Олга, свршена ученица Музичке школе у Београду (С.н.бр. 711 од 18-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ђуприји, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Вучковић Наталија, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.344 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Никшићу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Радовић Ђуза, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.512 од 23-IX-1930 год.);

у Реалци у Сплиту, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Васиљевић Лепосава, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.312 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Новој Градишки, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Шкрапа Цветко, доктор филозофије и бивши привремени предметни учитељ (С.н.бр. 22.161 од 23-IX-1930 год.);

у I женској реалној гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Лорковић Зденка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 17.671 од 23-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Осијеку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Сутарић Слава, апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 13.429 од 23-IX-1930 год.);

у II великој гимназији у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Шкреба Зденка, бивши суплент (С.н.бр. 11.647 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Србобрану, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Ђорђевић Владета, бивши привремени предметни учитељ и дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 19.787 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сомбору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Шаршанска Ана, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.332 од 23-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Суботици, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Смичковић Ђирил, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.827 од 23-IX-1930 год.);

у I мушкој гимназији у Београду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Југовић Миодраг, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.475 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сремској Митровици, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Радовић Новак, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.512 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Бањој Луци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Водушек Божа, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.783 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Смедеревској Паланци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Миодраговић Надежда, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.760 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сомбору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Лесковац Младен, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.185 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Броду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Илић Таназија, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 10.750 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Котору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Михаиловић Ружица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.306 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Смедеревској Паланци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Павић Радомир, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.248 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Данилову Граду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Филипчевић Јорданка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.717 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Чачку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Павловић Злата, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 21.336 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Приштини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Печеновић Бранислав, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 21.474 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Јагодини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Вукићевић Вера, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 21.076 од 23-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Пауновић Иванка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 21.413 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Приштини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Васиљевић Љубица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.952 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Крању, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Курета Николај, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.779 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Милер Зденко, апсолвирани студент филозофије са половином професорског испита (С.н.бр. 13.497 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Дурбешкић Ела, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 19.166 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сиску, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бадалић Милка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.673 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Карловцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 2 степена основне плате, Капетанић Славица учитељица основне девојачке школе у Загребу и дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.803 од 23-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Адамовић Петар, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.104 од 25-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Нишу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Денић Десанка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.605 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Димић Платон, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.772 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Куманову, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Михаиловић М. Косара, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.473 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Дарувару, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Муравић Злата, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 5.854 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ђевђелији, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Аврамовић Рена, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 7.883 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Драгомировић Милева, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 11.006 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Јагодини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Адлешић Мирослав, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.781 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Великом Бечкереку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Лунгин Илија, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 15.124 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Руми, за суплента музике, чиновника 9 групе I категорије, Мијатовић Ружа, свршена ученица Музичке школе у Београду (С.н.бр. 9.237 од 18-IX-1930 год.);

у II женској гимназији у Београду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Петковић Бранка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.587 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Великој Кикинди, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Кошир Мирослав, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.050 од 23-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јерков Мирослав, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 4.373 од 23-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Максимовић Боривоје, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 28.825 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Зеленика Мирко, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.354 од 25-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Сарајеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Крстић Јелена, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 25.729 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Босанској Градишци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Вучковић Василије, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 17.119 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Броду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Шварц Златко, доктор филозофије (С.н.бр. 18.404 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Броду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Швабић Иван, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 18.564 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Подгорици, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Аћимовић Стојко, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.613 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Охриду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бојаџић Славјанка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.801 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Броду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Курелец Алфред, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 24.173 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Великом Бечкереку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Лишанин Десанка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.759 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Винковцима, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Даниловска Олга, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.652 од 23-IX-1930 год.);

у I женској гимназији у Београду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Димитријевић Даница, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.558 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Винковцима, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Пинтеровић д-р Звонимир, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.103 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Бихаћу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Севдић Миленко, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.127 од 23-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Скопљу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Младеновић Милица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 22.280 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Котору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Бранковић Миленко, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 13.271 од 23-IX-1930 год.);

у I женској гимназији у Београду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јовановић Видосава, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 26.375 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Руми, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Тодоровић Катица, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 23.648 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији на Цетињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Аљтов Зорка, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 19.192 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Зајечару, за учитеља вештина, чиновника 4 групе II категорије 3 степена осн. плате, Шчеглов Александар, бивши учитељ вештина (С.н.бр. 1.847 од 25-XI-1930 год.);

у Женској гимназији у Скопљу, за привременог учитеља музике, чиновника 5 групе II категорије, Пауновић Лепосава, свршена ученица Музичке школе у Београду (С.н.бр. 22.351 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Приштини, за привременог учитеља цртања, чиновника 5 групе II категорије, Андрић Живојин, свршени ученик уметничке школе (С.н.бр. 21.274 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Битољу, за привременог учитеља цртања, чиновника 5 групе II категорије, Зринска Катарина, свршена ученица уметничке школе (С.н.бр. 20.204 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Никшићу, за привременог учитеља вештина, чиновника 5 групе II категорије, Жарић Ананије, бивши привремени учитељ вештина (С.н.бр. 3.069 од 30-IX-1930 год.);

у Гимназији у Крку, за привременог учитеља вештина (за гимнастику), чиновника 5 групе II категорије, Јарновић Милугој, бивши привремени учитељ вештина (С.н.бр. 1.278 од 25-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Сарајеву, за привременог учитеља вештина (за гимнастику), чиновника 5 групе II категорије, Допућа Јелена, свршена ученица соколског гимнастичког курса са испитом (С.н.бр. 19.428 од 26-IX-1930 г.);

у Гимназији у Петровцу Бачком, за привременог учитеља вештина (за гимнастику), чиновника 5 групе II категорије, Крижан Иван, бивши привремени учитељ вештина (С.н.бр. 15.178 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Ужицу, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 17.550 динара, Чернов Павле, дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 20.885 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Никшићу, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 17.550 динара, Ивашкијевић Станислав, бивши контрактуални суплент (С.н.бр. 22.603 од 23-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вршцу, за контрактуалног наставника, са годишњом наградом од 14.400 динара, Бошковић Жана, хонорарни наставник од часа исте школе (С.н.бр. 15.863 од 19-IX-1930 год.);

у Гимназији у Врању, за контрактуалног наставника (за гимнастику), са годишњом наградом од 14.400 динара, Мешњиков Борис (С.н.бр. 6.633 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Свилајнцу, за контрактуалног наставника, са годишњом наградом од 14.400 динара, Богдашевски Т. Јован, бив. наставник (С.н.бр. 30.207 од 25-IX-1930 год.);

у Гимназији у Даниловом Граду, за контрактуалног наставника (за гимнастику), са годишњом наградом од 14.400 динара, Драгићевић В. Михаило, бив. наставник (С.н.бр. 26.078 од 26-IX-1930 год.);

у Великој гимназији у Сплиту, за контрактуалног наставника (за музику), са годишњом наградом од 14.400 динара, Шафранек Венцеслав (С.н.бр. 11.732 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за контрактуалног наставника, са годишњом наградом од 14.400 динара, Зега Емилија, свршена ученица уметничке школе (С.н.бр. 22.922 од 23-IX-1930 год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у Гимназији у Бранама, за контрактуалног наставника, са годишњом наградом од 14.400 динара, Суздиловски Всеволод, бивши наставник и свршени ученик уметничке школе (С.н.бр. 24.036 од 27-IX-1930 год.);

у Гимназији у Пећи, за хонорарног наставника од часа (за веронауку), Балшић Тихомир, свештеник (С.н.бр. 23.088 од 31-VIII-1930 год.);

у Гимназији у Вел. Бечкереку, за хонорарног наставника од часа (за католичку веронауку), Јанко Антун, свештеник (С.н.бр. 29.184 од 24-IX-1930 г.);

у I реалној гимназији у Љубљани, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Хаџић Илија, бивши привремени предметни учитељ (С.н.бр. 9.190 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вуковару, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Бранкова Вукосава, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 23.423 од 16-IX-1930 год.);

у I мушкој гимназији у Београду, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Јорговић Милутин, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 18.265 од 16-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Крагујевцу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Гавриловић Милан, бивши привремени предметни учитељ (С.н.бр. 3.888 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Сомбору, за секретара, чиновника 5 групе II категорије 3 степена осн. плате, Илић Зорка, бивша предметна учитељица (С.н.бр. 10.321 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Панчеву, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Занкевић Михаило, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 9.621 од 16-IX-1930 год.);

у Гимназији у Пироту, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Чавдаревић Јован, бивши привремени предметни учитељ (С.н.бр. 1.290 од 16-IX-1930 год.);

у II мушкој гимназији у Београду, за секретара, чиновника 4 групе II категорије 3 степена осн. плате, Антић Надежда, апсолвирани студент филозофије и бивши чиновник Министарства просвете (С.н.бр. 44.897/29 од 16-IX-1930 год.);

у III женској гимназији у Београду, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Ђурић Босиљка, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 9.830 од 16-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Крагујевцу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Форманек Лепосава, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 40.800/29 од 25-IX-1930 год.);

у IV мушкој гимназији у Београду, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Стевановић Бранислава, апсолвирани студент филозофије (С.н.бр. 10.281 од 26-IX-1930 год.);

у Гимназији у Шибенику, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Славковић Стеван, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 29.819 од 21-IX-1930 год.);

у Гимназији у Вараждину, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Балић Мартин, привремени предметни учитељ Гимназије у Вировитици (С.н.бр. 29.468 од 21-IX-1930 год.);

у I женској гимназији у Загребу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Рајачић Бојана, привремени предметни учитељ Гимназије у Броду (С.н.бр. 29.322 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Броду, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Палинић Стјепан, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 29.298 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Славонској Пожези, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Шокец Валентин, привремени предметни учитељ Гимназије у Броду (С.н.бр. 29.299 од 20-IX-1930 год.);

у III мушкој реалној гимназији у Загребу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Видмарић Драган, привремени предметни учитељ Гимназије у Оточцу (С.н.бр. 29.221 од 20-IX-1930 год.);

у III гимназији у Љубљани, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Тробеј Матија, привремени предметни учитељ Гимназије у Цељу (С.н.бр. 29.937 од 21-IX-1930 год.);

у Реалци у Сплиту, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Бискуповић Смиља, привремени предметни учитељ Гимназије у Шибенику (С.н.бр. 29.834 од 21-IX-1930 год.);

у II мушкој реалној гимназији у Загребу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Стошић Крста, привремени предметни учитељ Гимназије у Шибенику (С.н.бр. 29.835 од 21-IX-1930 год.);

у Гимназији у Цељу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Бергант Андреј Маврициј, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 29.938 од 21-IX-1930 год.);

у Гимназији у Бјеловару, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Лалић Миљивоје, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 29.601 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Копривници, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Медвед Иван, привремени предметни учитељ Мушке гимназије у Осијеку (С.н.бр. 29.789 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Руми, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Николић Радмила, привремени предметни учитељ Женске гимназије у Новом Саду (С.н.бр. 29.684 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Јагодини, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Мијушковић Косара, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 28.769 од 20-IX-1930 год.);

у Гимназији у Тузли, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Тасић Реља, бивши привремени предметни учитељ (С.н.бр. 45.675 од 18-IX-1930 год.);

у Мушкој гимназији у Нишу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Станковић Бранивоје, привремени предметни учитељ Гимназије у Пироту (С.н.бр. 29.256 од 20-IX-1930 год.);

у Женској гимназији у Новом Саду, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Мирковић Љубица, привремени предметни учитељ исте школе (С.н.бр. 30.512 од 25-IX-1930 год.);

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

Указ

У Гимназију у Бањој Луци, Радуловачки Зорка и Радуловачки Живојин, професори Гимназије у Ужицу, чиновници 4 групе I категорије;

у II мушку гимназију у Београду Храњец Зоран, професор IV мушке гимназије у Београду, чиновник 5 групе I категорије;

у III мушку гимназију у Београду, Јаншевић Миленко, професор Мушке гимназије у Нишу, чиновник 5 групе I категорије;

у Гимназију у Великом Бечкереку, Ђурић Иван, професор Мушке гимназије у Суботици, чиновник 4-а групе I категорије;

у Гимназију у Великој Кикинди, Вуковић Бранислав, професор Гимназије у Ваљеву, чиновник 5 групе I категорије;

у Гимназију у Великој Кикинди, Петровић Светозар и Петровић Даница, професори Гимназије у Великом Бечкереку, чиновници 6 групе I категорије;

у II велику гимназију у Загребу, Беговић Милан, професор III мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 3 групе I категорије;

у II велику гимназију у Загребу, Гудел д-р Владимир, професор I велике гимназије у Загребу, чиновник 3 групе I категорије;

у I мушку реалну гимназију у Загребу, Магарашевић Бранко, професор Мушке реалне гимназије у Осиеку, чиновник 5 групе I категорије;

у II мушку реалну гимназију у Загребу, Бачић Јанко, професор I велике гимназије у Загребу, чиновник 3 групе I категорије;

у Гимназију у Јагодини, Шуман Хенрик, професор I мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 4 групе I категорије;

у Гимназију у Карловцу, Крањчевић Гргур, професор Гимназије у Марибору, чиновник 4-а групе I категорије;

у Гимназију у Карловцу, Хорватић Рудолф, професор Гимназије у Огулину, чиновник 5 групе I категорије;

у Гимназију у Карловцу, Фиршт Енгелберт, професор Гимназије у Огулину, чиновник 5 групе I категорије;

у Мушку гимназију у Крагујевцу, Јехличка Јосиф, учитељ вештина Гимназије у Ужицу, чиновник 2 групе II категорије;

у Гимназију у Крушевцу, Цакић Никола, професор Гимназије у Белој Цркви, чиновник 6 групе I категорије;

у Гимназију у Никшићу, Фарчић Антун, професор Учитељске школе у Дубровнику, чиновник 5 групе I категорије;

у Гимназију у Никшићу, Божић Миодраг, професор гимназије у Ваљеву, чиновник 6 групе I категорије;

у Гимназију у Пожаревцу, Војнић-Тунић Иван, професор Мушке гимназије у Суботици, чиновник 4 групе I категорије;

у Гимназију у Пријепољу, Боричић Драгиша, професор Мушке гимназије у Скопљу, чиновник 5 групе I категорије;

у I мушку гимназију у Сарајеву, Новак Карол, професор Женске учитељске школе у Сарајеву, чиновник 5 групе I категорије;

у II мушку гимназију у Сарајеву, Марчетић Јован, професор Гимназије у Вршцу, чиновник 4-а групе I категорије;

у Мушку гимназију у Скопљу, Лукиновић Звонимир, учитељ вештина Гимназије у Огулину, чиновник 2 групе II категорије;

у Гимназију у Смедереву, Ђурица Никола, професор Гимназије у Новом Врбасу, чиновник 4 групе I категорије;

у Реалку у Сплиту, Катунарић Марин, професор Женске реалне гимназије у Сплиту, чиновник 4 групе I категорије;

у Гимназију у Ужицу, Игумановић Јеврем, професор Учитељске школе у Ужицу, чиновник 4 групе I категорије;

у Гимназију у Ужицу, Василић Остоја, професор Учитељске школе у Ужицу, чиновник 5 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.064 од 10-IX-1930 год.)

Одлуке

У Гимназију у Зајечару, Поповић Персида, суплент Гимназије у Крушевцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Новој Вароши, Никитовић Стаменка, суплент Гимназије у Зајечару, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Охриду, Митровић Десанка, суплент Гимназије у Новој Вароши, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Котору, Петровић д-р Јован, суплент Гимназије на Цетињу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Крушевцу, Димитријевић Стојан, суплент Гимназије у Беранама, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Јагодини, Вушовић Гаврило, суплент Гимназије у Битољу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Пљевљима, Илић Рамила, суплент Гимназије у Битољу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Прилепу, Јоксимовић Ђукан, суплент Гимназије у Бијелом Пољу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Ђевђелији, Бабић Ружица, суплент Гимназије у Лесковцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Ваљеву, Поповић Сзетозар, суплент Гимназије у Лесковцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Лесковцу, Коларевић Даница, суплент Гимназије у Бијелом Пољу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Белој Цркви, Перовић Радослав, суплент Гимназије у Крушевцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Белој Цркви, Рајић Десанка, суплент Гимназије у Крушевцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Куманову, Павлов Игор, суплент Гимназије у Ђевђелији, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Бијелом Пољу, Полекскић Момчило, суплент Гимназије на Цетињу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Ђуприји, Продановић Риста, суплент Гимназије у Битољу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Сремским Карловцима, Курочкин Владимир, контрактурални учитељ вештина Мушке гимназије у Новом Саду, са годишњом наградом од 28.200 динара;

- у Гимназију у Ваљеву, Стејскалова Драга, суплент Гимназије у Ча-
чку, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Бањој Луци, Поповић Тодор, професор Реалке у Бео-
граду, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Новом Врбасу, Домнић Стака, суплент Гимназије у
Вел. Кикинди, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Шапцу, Михаиловић Косара, суплент Гимназије у Руми,
чиновник 9 групе, I категорије;
- у Женску гимназију у Сарајеву, Миливојевић Десанка, суплент I му-
шке гимназије у истом месту, чиновник 9 групе I категорије;
- у I мушку гимназију у Сарајеву, Пољанец Серафима, професор Жен-
ске гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Вуковару, Торњанска Милена, суплент Женске гимна-
зије у Суботици, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Вршцу, Фрелих Максимилијан, учитељ вештина IV му-
шке гимназије у Београду, чиновник 3 групе III категорије;
- у Гимназију у Винковцима, Михајловић Даница, суплент Гимназије у
Старом Бечеју, чиновник 9 групе, I категорије;
- у Гимназију у Новом Врбасу, Петровић Ђ. Милан, професор Гимна-
зије у Србобрану, чиновник 7 групе, I категорије;
- у Гимназију Србобрану, Вукотић Олга, суплент Гимназије у Новом
Врбасу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Вел. Кикинди, Марков Никола, контрактуални про-
фесор Гимназије у Панчеву, са годишњом наградом од 24.120 динара;
- у Гимназију у Ваљеву, Полиманте Клаудија, контрактуални суплент
Гимназије у Новом Врбасу, са годишњом наградом од 19.550 динара;
- у Гимназију у Ужицу, Лисичић Љубица, предметни учитељ Учитељ-
ске школе у истом месту, чиновник 3 групе II категорије;
- у Мушку гимназију у Новом Саду, Радовановић Босиљка, суплент
III женске гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Великом Градишту, Павловић Видосава, професор Гим-
назије у Шапцу, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Ужицу, Вулић Бранимир, суплент Мушке гимназије у
Новом Саду, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Бихаћу, Марот Анте, учитељ на раду у Учитељској
школи у Бањој Луци, чиновник 3 групе II категорије;
- у Гимназију у Великом Бечкереку, Соколов Никола, контрактуални
наставник Гимназије у Сомбору, са годишњом наградом од 14.400 динара;
- у Гимназију у Бихаћу, Рајић Радмила, суплент Гимназије у Србо-
брану, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Великом Бечкереку, Марковић Драгољуб, суплент Гим-
назије у Сенти, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Великом Бечкереку, Марковић Јелена, суплент Гим-
назије у Сенти, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Аранђеловцу, Петронијевић Десанка, суплент Гимна-
зије у Горњем Милановцу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Женску гимназију у Сарајеву, Беровић Љубица, привремени учитељ
вештина Женске гимназије у Крагујевцу, чиновник 5 групе II категорије;

у Гимназију у Чачку, Живковић Радмила, суплент Гимназије у Буковару, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Старом Бечеју, Спасојевић Добрила, суплент Мушке гимназије у Суботици, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Пожаревцу, Красојевић Никола, професор Гимназије у Ваљеву, чиновник 8 групе I категорије;

у Гимназију у Вел. Бечкереку, Шпаковски д-р Анатолије, професор Гимназије у Вел. Кикинди, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Бијелини, Јовановић М. Зорка, суплент Гимназије у Вел. Бечкереку, чиновник 9 групе I категорије;

у I мушку гимназију у Сарајеву, Петровић Одга, професор Женске гимназије у Сарајеву, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску гимназију у Сарајеву, Бићанић Мира, суплент I мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 9 групе I категорије;

у Женску гимназију у Новом Саду, Лазић Милица, суплент Мушке гимназије у истом месту, чиновник 9 групе I категорије;

у Мушку гимназију у Новом Саду, Пашћан Надежда, професор Женске гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Приједору, Краснов Генадије, контрактуални наставник Гимназије у Смедеревској Паланци, са годишњом наградом од 14.400 динара;

у Женску гимназију у Сарајеву, Станковић Милица, суплент Гимназије у Бањој Луци, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Чачку, Јовић Фрањо, суплент Гимназије у Бањој Луци, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Крушевцу, Цакић Босилка, суплент Гимназије у Белој Цркви, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Лесковцу, Вујисић Мато, суплент Гимназије у Ваљеву, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Вел. Кикинди, Петровић Илија, суплент II мушке гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;

у II мушку гимназију у Београду, Лутовац Милосав, суплент III мушке гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;

у II мушку гимназију у Београду, Милојевић Сретен, суплент I мушке гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;

у II мушку гимназију у Београду, Ненадовић Мирослав, суплент IV мушке гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Ваљеву, Богичевић Никола, суплент Гимназије у Пожаревцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Великом Бечкереку, Стојановић Софија, суплент IV мушке гимназије у Београду, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Ваљеву, Максименков Иван, контрактуални наставник Гимназије у Бихаћу, са годишњом наградом од 14.400 динара;

у Гимназију у Винковцима, Јаралова Марија, контрактуални привремени предметни учитељ Гимназије у Вршцу, са годишњом наградом од 21.552 динара;

у Гимназију у Приједору, Штирко Семен, контрактуални суплент Гимназије у Пожаревцу, са годишњом наградом од 19.800 динара;

- у Гимназију у Котору, Антонов Василије, суплент Гимназије у Смедереву, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Руми, Дамњановић Јелена, суплент Мушке гимназије у Суботици, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Сенти, Кујунџић Андрија, привремени учитељ вештина Мушке гимназије у Суботици, чиновник 5 групе II категорије;
- у Гимназију у Аранђеловцу, Кузенко Василије, контрактурални привремени учитељ вештина Учитељске школе у Шапцу, са годишњом наградом од 19.752 динара;
- у Гимназију у Карловцу, Бреберина Мирослава, суплент Гимназије у Глини, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Госпићу, Гргинчевић Славица, суплент Гимназије у Вараждину, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Кореници, Кнежевић д-р Вера, суплент Гимназије у Огулину, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Крку, Грубер Стјепан, професор Гимназије у Новој Градишки, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Крању, Берник Винценц, суплент Гимназије у Пљевљима, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Крању, Ахлин Франц, суплент Гимназије у Бањој Луци, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Новом Месту, Прескер Јанко, суплент Гимназије у Мурској Соботи, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Марибору, Дробне Рудолф, суплент Гимназије у Бањој Луци, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Крижевцима, Оштрић Божана, учитељ вештина Учитељске школе у истом месту, чиновник 2 групе III категорије. — (С.н.бр. 28.061 од 10-IX-1930 год.)

*По молби**Указ*

- У III мушку гимназију у Београду, Спасић Јован, директор и професор Гимназије у Пријеполу, чиновник 4 групе I категорије;
- у III мушку гимназију у Београду, Томић М. Божидар, директор и професор Гимназије у Херцег-Новом, чиновник 6 групе I категорије;
- у II велику гимназију у Загребу, Једвај Јосип, професор Гимназије у Вуковару, чиновник 4 групе I категорије;
- у I мушку реалну гимназију у Загребу, Ишпировић Никола, професор Гимназије у Петрињи, чиновник 4 а групе I категорије;
- у Мушку реалну гимназију у Земуну, Динић Божидар, професор Гимназије у Великој Кикинди, чиновник 6 групе I категорије;
- у III гимназију у Љубљани, Маринко Винценц, професор Гимназије у Крушевцу, чиновник 4 групе I категорије;
- у Мушку гимназију у Осијеку, Пелц д-р Стјепан, професор Гимназије у Слав. Пожези, чиновник 5 групе I категорије;
- у Гимназију у Панчеву, Лајнерт Милан, професор Гимназије у Великој Кикинди, чиновник 4 а групе I категорије. — (С.н.бр. 28.064 од 10-IX-1930 год.)

По молби

Одлуке

- У Гимназију у Крушевцу, Настић Панче, суплент Гимназије у Зајечару, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Крушевцу, Гусаревић В. Всеволод, професор Гимназије у Пљевљима, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Паланци, Поповић Јелисавета, суплент Гимназије у Куманову, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Панчеву, Калчић Наталија, професор Гимназије у Врању, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Ваљеву, Мандић Миливоје, суплент Гимназије у Никшићу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Свилајнцу, Константиновић Василије, суплент Гимназије у Пироту, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Пироту, Вучинић Милица, професор Гимназије у Прилепу, чиновник 8 групе I категорије;
- у Гимназију у Дарувару, Чешић Љерка, суплент Гимназије у Пироту, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Бијелом Пољу, Цвијетић Бранко, суплент Гимназије у Колашину, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Подгорици, Радовић Блажо, суплент Гимназије у Колашину, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Беранама, Зечевић Ђоко, професор Гимназије у Подгорици, чиновник 7 групе I категорије;
- у Мушку гимназију у Суботици, Вушовић Лабуд, суплент Гимназије у Никшићу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Прокупљу, Подерегин Милка, суплент Гимназије у Пљевљима, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Призрену, Чунковић Јован, суплент Гимназије у Никшићу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Земуну, Петровић Јован, суплент Гимназије у Скопљу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Приштини, Николић Радмила, суплент Мушке гимназије у Скопљу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Гимназију у Смедереву, Павловић Петар, суплент Гимназије у Котору, чиновник 9 групе I категорије;
- у II мушку гимназију у Сарајеву, Јовановић С. Драгиња, професор Гимназије у Штипу, чиновник 7 групе I категорије;
- у Гимназију у Белој Цркви, Апостоловић Јован, суплент Гимназије у Бијелом Пољу, чиновник 9 групе I категорије;
- у Мушку гимназију у Новом Саду, Костић Борислав, привремени учитељ вештина Гимназије у Сремским Карловцима, чиновник 5 групе II категорије;
- у Реалку у Београду, Димитријевић Рашко, професор Мушке гимназије у Земуну, чиновник 7 групе I категорије;
- у I мушку гимназију у Сарајеву, Јоковић Милица, суплент Гимназије у Шапцу, чиновник 9 групе I категорије;

у I женску гимназију у Београду, Штолцер Милана, професор II женске гимназије у истом месту, чиновника 7 групе I категорије;

у Гимназију у Подгорици, Кажих Богић, професор Гимназије у Великој Кикинди, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Великом Градишту, Поповић Љубица, суплент Женске учитељске школе у Сомбору, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Бјеловару, Павић Хортензије, учитељ на раду у Гимназији у Вршцу, чиновник 4 групе II категорије;

у Гимназију у Смедеревској Паланци, Цветковић Милева, професор Гимназије у Панчеву, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Гор. Милановцу, Соколов Владимир, контрактурални привремени учитељ вештина Гимназије у Сомбору, са годишњом наградом од 19.752 динара;

у Гимназију у Књажевцу, Михаиловић Косара, суплент Гимназије у Бихаћу, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Приједору, Каравдић Абдулах, суплент Гимназије у Босанској Градишци, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Пријепољу, Пољакова Гали, контрактурални предметни учитељ Гимназије у Ужицу, са годишњом наградом од 21.960 динара;

у Гимназију у Бањој Луци, Николић Божидар, привремени учитељ вештина Гимназије у Бихаћу, чиновник 5 групе II категорије;

у Мушку гимназију у Суботици, Томић Босиљка, суплент Гимназије у Великом Градишту, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Херцег Новом, Жиковић Павле, професор Гимназије у Руми, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Мурској Сobotи, Вогелник Силва, суплент Гимназије у Кореници, чиновник 9 групе I категорије;

у Гимназију у Карловцу, Ауер Иван, професор Гимназије у Славонској Пожези, чиновник 7 групе I категорије;

у Гимназију у Шибенику, Синобад Момир, суплент Гимназије у Сињу, чиновник 9 групе I категорије;

у Женску Гимназију у Сплиту, Целигој уд. Чука Драгица, професор Женске гимназије на Сушаку, чиновник 7 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.061 од 10-IX-1930 год.)

ПОНОВО ПРЕВЕДЕНИ ПО ЗАКОНУ О СРЕДЊИМ ШКОЛАМА ОД 31 АВГУСТА 1929 ГОД., СА СТАЛНИМ МЕСЕЧНИМ ДОДАТКОМ ПО § 89

Решења

Франкл Павао, професор на раду у Просветном одељењу у Загребу, чиновник 4 групе I категорије, преведен је на плату 3 групе I категорије. Време наставничке службе за напредовање у групи рачуна му се до 1 октобра 1929 год. са 34 године и 3 месеца (С.н.бр. 7.738 од 18-III-1930 год.);

Кох Драгутин, директор пуне гимназије у Осијеку, чиновник 3 групе I категорије, преведен је на плату 3 а групе I категорије. Време наставничке службе за напредовање у групи рачуна му се до 1 октобра 1929 год. са 28 година (С.н.бр. 9.506 од 30-III-1930 год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Тунгуз-Перовић д-р Радован, професор I мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 6 групе I категорије, преведен је на плату 5 групе I категорије. Време наставничке службе за напредовање у групи рачуна му се до 1 октобра 1929 год. са 12 година 3 месеца и 17 дана (С.н.бр. 9.507 од 30-III-1930 год.).

УНАПРЕЂЕЊА

Одлуке

У 7 групу I категорије:

Радовић Глигорије, професор Гимназије у Колашину (С.н.бр. 25.992 од 3-IX-1930 год.);

Бунџи рођ. Стефановић Љубица, професор Гимназије у Великом Бечкереку (С.н.бр. 26.576 од 1-IX-1930 год.);

Одавић Риста, професор Гимназије у Вршцу (О.н.бр. 23.615 од 3-IX-1930 год.);

Каштелан Јосип, професор Гимназије у Вараждину (С.н.бр. 23.116 од 3-IX-1930 год.);

Димитријевић Бора, професор Гимназије у Јагодини (С.н.бр. 22.677 од 3-IX-1930 год.);

Максимовић Александар, професор I мушке гимназије у Београду (С.н.бр. 27.333 од 9-IX-1930 год.).

УВЕЋАНА ОСНОВНА ПЛАТА СА 15%

Одлука

Јовановићу Миливоју, супленту Женске гимназије у Новом Саду, чиновника 9 групе I категорије 10 степена осн. плате, са даном 1 јануара 1929 год. по чл. 106 Закона о чиновницима (С.н.бр. 25.933 од 3-IX-1930 год.);

ОБНОВЉЕНИ УГОВОРИ

Одлуке

Уговор закључен између Середи Јосифа, контрактуалног привременог учитеља вештина Мушке гимназије у Крагујевцу, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 17.952 динара (С.н.бр. 25.677 од 8-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Сланог Људевита, контрактуалног суплента Гимназије у Петровцу Бачком, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 19.800 динара (С.н.бр. 27.213 од 11-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Лубнаја Гане, контрактуалног привременог учитеља вештина Гимназије у Скопљу, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 21.336 динара (С.н.бр. 27.599 од 20-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Коваљског Јулијана, контрактуалног наставника (за гимнастику) Гимназије у Тузли, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, с тим да се поменути постави за контрактуалног привременог учитеља вештина исте школе, са годишњом наградом од 15.852 динара (С.н.бр. 30.320 од 30-IX-1930 год.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Уговор закључен између Труковсе Лудмије, контракуалног привременог учитеља вештина Женске гимназије у Новом Саду, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 15.852 динара (С.н.бр. 29.694 од 30-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Ламзаки Нине, контракуалног наставника Гимназије у Тузли, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.н.бр. 26.481 од 30-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Ушакова Валеријана, контракуалног суплента Гимназије у Пироту, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 25.200 динара (С.н.бр. 30.616 од 30-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Ушакова Валеријана, контракуалног суплента Гимназије у Пријеполу, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 25.200 динара (С.н.бр. 29.665 од 30-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Биченка Михаила, контракуалног суплента Гимназије у Тегову, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 28.860 динара (С.н.бр. 29.505 од 30-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Мељникова Николе, контракуалног наставника Гимназије на Цетињу, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.н.бр. 28.759 од 22-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Грабовског Станислава, контракуалног суплента Гимназије у Бернама, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 20.200 динара (С.н.бр. 31.494 од 2-X-1930 год.).

Уговор закључен између Прокофјева И. Аполона, контракуалног наставника Гимназије у Пироту, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.н.бр. 31.182 од 29-IX-1930 год.).

Уговор закључен између Малиникова Игора, контракуалног наставника Гимназије у Неготину, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.н.бр. 31.555 од 1-X-1930 год.).

УВАЖЕНЕ ОСТАВКЕ

Одлуке

Борису Зорку, дневничару Мушке гимназије у Земуну (С.н.бр. 27.042 од 8-IX-1930 год.);

Бошковићу Стјепану, супленту Гимназије у Глини (С.н.бр. 26.837 од 3-IX-1930 год.);

Петровић Милени, привременом предметном учитељу Гимназије у Винковцима (С.н.бр. 27.220 од 9-IX-1930 год.);

Афанасијеву Николи, супленту Женске гимназије у Скопљу (С.н.бр. 27.533 од 10-IX-1930 год.);

Лекићу Младену, супленту Гимназије у Лесковцу (С.н.бр. 29.974 од 22-IX-1930 год.);

Мишовић Љубици, привременом предметном учитељу Гимназије у Белој Цркви (С.н.бр. 29.878 од 26-IX-1930 год.);

Пауновић Аници, привременом предметном учитељу Гимназије у Сомбору (С.н.бр. 30.286 од 25-IX-1930 год.).

РАЗРЕШЕЊЕ

Одлука

Јовић Каранфил, хонорарни наставник Гимназије у Пећи (С.н.бр. 23.088 од 31-VIII-1930 год.).

ОТПУШТЕЊА

Одлуке

Натарош Дејан, привремени предметни учитељ Гимназије у Великом Градишту (С.н.бр. 28.910 од 16-IX-1930 год.);

Лекић Илија, привремени предметни учитељ Гимназије у Великој Кикинди (С.н.бр. 28.911 од 16-IX-1930 год.);

Звекан Јосип, привремени предметни учитељ Женске гимназије у Суботици (С.н.бр. 28.915 од 16-IX-1930 год.);

Здравковић Милован, привремени предметни учитељ Гимназије у Данилову Граду (С.н.бр. 28.917 од 16-IX-1930 год.);

Здравковић Јелица, привремени предметни учитељ Гимназије у Данилову Граду (С.н.бр. 28.918 од 16-IX-1930 год.);

Франковић Владимир, суплент Гимназије у Сомбору (С.н.бр. 28.940 од 16-IX-1930 год.);

Прешић Богољуб, суплент Мушке гимназије у Новом Саду (С.н.бр. 28.939 од 16-IX-1930 год.);

Миловановић Шана, суплент Мушке гимназије у Крагујевцу (С.н.бр. 28.937 од 16-IX-1930 год.);

Марковић Сибинка, суплент Мушке гимназије у Крагујевцу (С.н.бр. 28.936 од 16-IX-1930 год.);

Матуновић Блажо, суплент Гимназије у Ваљеву (С.н.бр. 28.934 од 16-IX-1930 год.);

Миленковић Зора, суплент Женске гимназије у Скопљу (С.н.бр. 28.933 од 16-IX-1930 год.);

Маврић Мартин, суплент Гимназије у Никшићу (С.н.бр. 28.932 од 16-IX-1930 год.);

Новак Нада, привремени предметни учитељ Гимназије у Сиску (С.н.бр. 28.927 од 16-IX-1930 год.);

Бабовић Вукашин, привремени предметни учитељ Гимназије у Призрену (С.н.бр. 28.919 од 16-IX-1930 год.);

Борас Маријан, привремени учитељ вештина Мушке гимназије на Сушаку (С.н.бр. 28.948 од 16-IX-1930 год.);

Маржик Владислав, привремени учитељ вештина Гимназије у Краљеву (С.н.бр. 82.946 од 16-IX-1930 год.);

Фабјанчић Милан, суплент Гимназије у Крају (С.н.бр. 28.945 од 16-IX-1930 год.);

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Уршић Фрањо, суплент Гимназије у Кочевју (С.н.бр. 28.944 од 16-IX-1930 год.);

Наодовић Персида, суплент Гимназије у Шапцу (С.н.бр. 28.943 од 16-IX-1930 год.);

Кнежевић Бранислава, суплент Гимназије у Чачку (С.н.бр. 28.942 од 16-IX-1930 год.);

Бунушевац Милева, суплент Гимназије у Ђевђелији (С.н.бр. 28.941 од 16-IX-1930 год.);

Николић Даница, привремени предметни учитељ Гимназије у Пироту (С.н.бр. 28.920 од 16-IX-1930 год.);

Миљковић Видосава, привремени предметни учитељ Гимназије у Паланци (С.н.бр. 28.912 од 16-IX-1930 год.);

Поклеповић Јосип, привремени предметни учитељ Гимназије у Србобрану (С.н.бр. 28.914 од 16-IX-1930 год.);

Пишкулић Новица, привремени предметни учитељ Гимназије у Бос. Градишци (С.н.бр. 28.909 од 16-IX-1930 год.);

Бранковић Драга, привремени предметни учитељ Гимназије у Смедереву (С.н.бр. 28.913 од 16-IX-1930 год.);

Глигоријевић Лепосава, привремени предметни учитељ Гимназије у Врању (С.н.бр. 28.921 од 16-IX-1930 год.);

Божанић Ненад, привремени предметни учитељ Гимназије у Дебру (С.н.бр. 28.922 од 16-IX-1930 год.);

Цувај Анђелко, привремени предметни учитељ Гимназије у Броду (С.н.бр. 28.923 од 16-IX-1930 год.);

Баумајстер Злата, привремени предметни учитељ Женске гимназије у Осијеку (С.н.бр. 28.926 од 16-IX-1930 год.);

Вучетић Ладислав, привремени предметни учитељ Реалке у Сплиту (С.н.бр. 28.928 од 16-IX-1930 год.);

Кордић Стјепан, привремени предметни учитељ Гимназије у Шибенику (С.н.бр. 28.929 од 16-IX-1930 год.);

Рајичић Владета, суплент Мушке гимназије у Крагујевцу (С.н.бр. 28.935 од 16-IX-1930 год.);

Брајклер Малвина, суплент Гимназије у Новом Врбасу (С.н.бр. 28.938 од 16-IX-1930 год.);

Циндрић Милан, привремени учитељ вештина Женске гимназије у Земуну (С.н.бр. 28.947 од 16-IX-1930 год.);

Јовановић Десанка, привремени предметни учитељ Гимназије у Косовској Митровици (С.н.бр. 28.931 од 16-IX-1930 год.);

Пурић Ружица, привремени предметни учитељ Гимназије у Новој Вароши (С.н.бр. 28.930 од 16-IX-1930 год.).

ОДОБРЕНО ОТСУСТВО

Одлука

Симићу Милораду, супленту Гимназије у Тузли, одобрено је једногодишње отсуство са свима припадностима, за одлазак у Француску (С.н.бр. 26.506 од 16-IX-1930 год.).

ПОНИШТЕНА ОДЛУКА

Одлука С.н.бр. 24.094 од 8 августа 1930 год., којом је Петровић Ђ. Зорка, професор Мушке гимназије у Земуну, преведена на 6 степен осн. плате, поништава се (С.н.бр. 26.127 од 28-VIII-1930 год.).

УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ

ПОСТАВЉЕЊА

Указ

У Мушкој учитељској школи у Љубљани, за учитеља вештина, чиновника 2 групе II категорије 7 степена осн. плате, Јерас Јосип, учитељ вештина I мушке грађанске школе у Љубљани, чиновник исте групе, категорије и степена осн. плате (С.н.бр. 31.732 од 29-IX-1930 год.).

Одлуке

У Учитељској школи у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 8 степена осн. плате, Томић Радмила, учитељица и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.224 од 22-IX-1930 године);

у Учитељској школи у Капству, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Бакрач Даница, учитељица Грађанске школе у Лудбрегу и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр 150 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Скопљу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 6 степена осн. плате, Ђорђевић Никола, в. д. среског школског надзорника у Крушеву и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 11.763 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Марибору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Рихар Катинка, учитељица Грађанске школе у Ракеку и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 14.063 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 6 степена осн. плате, Лончар Амалија, учитељица исте школе и дипломирани студент филозофије (С.н.бр. 18.004 од 25-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Љубљани, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Жељезнов Иван, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 21.605 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Љубљани, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Жељезнов Марија, учитељица и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 21.606 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Чаковцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Горуп Љубомир, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 21.613 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Вршцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Поповић Радмила, учитељица и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 21.776 од 22-IX-1930 године);

у Учитељској школи у Јагодини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Тохол Саво, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.054 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Осијеку, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Ивић Јелка, учитељица Грађанске школе у Великој Горици и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.220 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Крагујевцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Жикић Десанка, учитељица и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.221 од 22-IX-1930 године);

у Учитељској школи у Бањој Луци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 2 степена осн. плате, Келер Анка, учитељица у Језеранима и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.412 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Јагодини, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Узелац Мићо, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.757 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи на Цетињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Богдановић Витомир, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.739 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи на Цетињу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Бабић Никола, учитељ у Загребу и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.600 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Чајковац Маја, учитељица I женске грађанске школе у Загребу и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 13.601 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Марибору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Тробеј Ема, учитељица Грађанске школе у Тржичу и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.576 од 22-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Загребу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 5 степена осн. плате, Вулетић Ђорђе, учитељ Грађанске школе у Новом и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.400 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Бањој Луци, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Ковачевић Крста, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.302 од 22-IX-1930 године);

у Учитељској школи у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Хофман Јаков, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.974 од 22-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Сарајеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 5 степена осн. плате, Вукић Десанка, учитељица и дипломирани

слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.035 од 22-IX-1930 године);

у Учитељској школи у Шибенику, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Пезељ Стјепан, учитељ Грађанске школе у Имотском и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.278 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Чаковцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 5 степена осн. плате, Јелачић Фрањо, управитељ Грађанске школе у Каству и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.254 од 22-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Марибору, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 5 степена осн. плате, Демарин Јосип, учитељ Грађанске школе у Великој Горици и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 23.277 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Неготину, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Јоковић Благоје, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.421 од 22-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Сарајеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Зорић Бранко, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.422 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Скопљу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Спасић Стеван, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.646 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Новом Саду, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 2 степена осн. плате, Ђорђевић Марија, учитељица и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.487 од 22-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Сарајеву, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 3 степена осн. плате, Живковић Благоје, учитељ и дипломирани слушалац Више педагошке школе у Београду (С.н.бр. 22.760 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Карловцу, за суплента, чиновника 9 групе I категорије 4 степена осн. плате, Црњак Исак, учитељ Грађанске школе у Великом Бечкереку и дипломирани слушалац Више педагошке школе (С.н.бр. 23.253 од 22-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Љубљани, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, Јурковић Љубомир, суплент Техничке школе у Љубљани (С.н.бр. 23.206 од 26-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Ужицу, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Пишкулић Злата, привремени предметни учитељ Гимназије у Бос. Градишци (С.н.бр. 29.030 од 20-IX-1930 год.);

у Мушкој учитељској школи у Сарајеву, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Мартиновић Јосиф, привремени предметни учитељ Гимназије у Бос. Градишци (С.н.бр. 29.011 од 20-IX-1930 год.);

у Учитељској школи у Јагодини, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Миликић Миливоје, бивши привремени предметни учитељ и свршени матурант (С.н.бр. 38.254/29 од 26-IX-1930 год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

у Учитељској школи у Херцег-Новом, за секретара, чиновника 5 групе II категорије, Богојевић Радивоје, привремени предметни учитељ Гимназије у Никшићу (С.н.бр. 30.262 од 23-IX-1930 год.);

у Женској учитељској школи у Београду, за служитеља-дневничара, са месечном наградом од 1.000 динара, Стојановић Љубица, удова (С.н.бр. 28.580 од 22-IX-1930 год.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

Укази

У Женску учитељску школу у Новом Саду, Мурвар Нева, наставник Женске учитељске школе у Сомбору, чиновник 6 групе I категорије;

у Учитељску школу на Цетињу, Ђоровић Вук, професор Учитељске школе у Дубровнику, чиновник 4 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.064 од 10-IX-1930 год.);

у Учитељску школу у Бањој Луци, Милић Илија, професор Гимназије у Бањој Луци, чиновник 5 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Београду, Петровић Милева, професор I женске гимназије у Београду, чиновник 3 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Београду, Петковић Лепосава, професор II женске гимназије у Београду, чиновник 4 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Београду, Јапчевић Милена, професор I женске гимназије у Београду, чиновник 6 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Шевић Милан, професор I мушке гимназије у Београду, Ткалчић Јуро и Роксандрић Симеон, професори II мушке гимназије у Београду, чиновници 3 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Шобајић Илија, професор I мушке гимназије у Београду, чиновник 4-а групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Зорко Јован и Миловановић Милан, професори Реалке у Београду, чиновници 4а групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Богосављевић Душан, професор II мушке гимназије у Београду и Ивановић Љубомир, професор IV мушке гимназије у Београду, чиновници 4 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Ђурић Милош, професор II мушке гимназије у Београду, чиновник 5 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Добрић д-р Владимир, професор I мушке гимназије у Београду, чиновник 6 групе I категорије;

у Учитељску школу у Дубровнику, Мурат Марко, професор Гимназије у Дубровнику, чиновник 3 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Загребу, Гостинчар Вера, професор II женске реалне гимназије у Загребу, чиновник 5 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Загребу, Плеше Нада, професор у Загребу, чиновник 6 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Франке Павао, професор у Загребу, Гоља Фердо, професор I мушке реалне гимназије у Загребу, Прапутник Иван и Ивакић Јоза, професори II мушке реалне гимназије у Загребу, Карлић д-р Петар, професор II велике гимназије у Загребу, чиновници 3 групе I категорије;

У Мушку учитељску школу у Загребу, Бенешић Јулије, професор I мушке реалне гимназије у Загребу и Дрводелић Милан, професор I велике гимназије у Загребу, чиновници 4а групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Хартингер д-р Јосип, професор I мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 4 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Страшек д-р Милан и Крмпотић Матија, професори II мушке реалне гимназије у Загребу, чиновници 4 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Мандић Иван, професор III мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 6 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Кајфеш д-р Антун, професор I мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 6 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Клеменц Јосип, професор II велике гимназије у Загребу и Вранић д-р Владимир, професор I мушке реалне гимназије у Загребу, чиновници 6 групе I категорије;

у Учитељску школу у Карловцу, Целиншћак Звонимир, професор Гимназије у Карловцу, чиновник 3 групе I категорије;

у Учитељску школу у Карловцу, Телар Стјепан, професор I велике гимназије у Загребу, чиновник 4-а групе I категорије;

у Учитељску школу у Карловцу, Ставленић Андрија, професор гимназије у Карловцу, чиновник 4 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Љубљани, Ферјан Франц, професор III гимназије у Љубљани, чиновник 4 групе I категорије

у Мушку учитељску школу у Сарајеву, Лопач д-р Матија, професор II мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 5 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Сарајеву, Тунгуз-Перовић д-р Радован, професор I мушке гимназије у Сарајеву. — (С.н.бр. 28.063 од 10-IX-1930 год.)

Одлуке

У Учитељску школу у Алексинцу, Предојевић Душан, професор Гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Учитељску школу у Крагујевцу, Милићевић Радмила, професор Женске гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Казимировић д-р Радован, професор IV мушке гимназије у истом месту, чиновник 8 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Београду, Чубриловић Васо, професор IV мушке гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Загребу, Бертолино Даринка, професор I женске реалне гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Загребу, Херцегоња Мира, професор у Загребу, чиновник 7 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Загребу, Богојевић Душан, професор I мушке реалне гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Новом Саду, Јефтић М. Павле, професор Мушке гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.062 од 10-IX-1930 год.);

у Учитељску школу у Јагоднини, Наумовић Сотир, суплент Учитељске школе у Пироту, чиновник 9 групе I категорије;

у Учитељску школу у Пакрацу, Поточњак Иван, професор Учитељске школе у Скопљу, чиновник 7 групе I категорије;

у Учитељску школу у Бањој Луци, Мамула Саво, наставник Учитељске школе на Цетињу, чиновник 8 групе I категорије;

у Учитељску школу у Бањој Луци, Јовановић Епаминонда, професор Гимназије у Врању, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Сомбору, Видојковић Марко, наставник Женске учитељске школе у Новом Саду, чиновник 8 групе I категорије;

у Учитељску школу у Ужицу, Талевић Фанија, професор Мушке гимназије у Новом Саду, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Сомбору, Милошевић Јован, суплент Гимназије у Горњем Милановцу, чиновник 9 групе I категорије;

у Учитељску школу у Ужицу, Јањушевић Милош, професор Гимназије у истом месту, чиновник 7 групе I категорије;

у Учитељску школу у Ужицу, Доброта Радослав, професор Гимназије у истом месту, чиновник 8 групе I категорије;

у Мушку учитељску школу у Сомбору, Цветковић Драгомир, суплент Учитељске школе у Бањој Луци, чиновник 9 групе I категорије;

у Учитељску школу у Бањој Луци, Пауновић Јован, суплент Мушке учитељске школе у Сомбору, чиновник 9 групе I категорије;

у Учитељску школу у Петрињи, Ковачевић Драгица, професор Гимназије у Петрињи, чиновник 7 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.061 од 10-IX 1930 год.)

По молби

Указ

У Женску учитељску школу у Београду, Петковић Милева, професор Гимназије у Панчеву, чиновник 4 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Сарајеву, Томић Јелена, професор Гимназије у Косовској Митровици, чиновник 6 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.064 од 10-IX-1930 год.)

Одлуке

У Учитељску школу у Крагујевцу, Панић Бисенија, учитељ вештина Гимназије у Ћуприји, чиновник 2 групе III категорије;

у Учитељску школу у Дубровнику, Томановић Васа, професор Гимназије у Великом Бечкереку, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Новом Саду, Миловановић Даринка, професор Гимназије у Вуковару, чиновник 7 групе I категорије;

у Женску учитељску школу у Марибору, Милач Симон, професор Гимназије у Мурској Соботи, чиновник 7 групе I категорије. — (С.н.бр. 28.061 од 10-IX-1930 год.)

ДОДЕЉЕН НА РАД

Одлука

Јовановић Драгиша, секретар Мушке учитељске школе у Београду, додељен је на рад Министарству просвете (С.н.бр. 28.421 од 15-IX-1930 год.).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

УНАПРЕЂЕЊЕ

Одлука

у 7 групу I категорије:

Недић Боривоје, професор Учитељске школе у Бањој Луци (С.н.бр. 25.602 од 3-IX-1930 год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

Одлука

Брајовићу Ђорђу, професору Учитељске школе на Цетињу, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 21 октобра 1915 год. до 1 октобра 1918 год., тј. 2 (две) године, 11 (једанаест) месеци и 10 (десет) дана, које је провео као учитељски заступник у Спужу, — без права на накнаду за протекло време (С.н.бр. 25.482 од 1-IX-1930 год.).

ОБНОВЉЕН УГОВОР

Одлука

Уговор закључен између Савченка Николе, контрактуалног привременог учитеља вештина Учитељске школе у Скопљу, и Министарства просвете обновљен је за годину дана, са годишњом наградом од 22.272 динара (С.н.бр. 26.714 од 7-IX-1930 год.).

ИСПРАВКА ОДЛУКЕ

У одлуци С.н.бр. 28.061 од 10 септембра 1930 год. стављено је да се Пауновић Јован, суплент, премешта из Мушке учитељске школе у Сомбору у Учитељску школу у Бањој Луци, а треба да стоји да се поменути премешта из Женске учитељске школе у Сомбору у поменути школу у Бањој Луци. — Ова се исправка доноси према акту С.н.бр. 31.181 од 8-X-1930 год.

СТРУЧНЕ ВЕРСКЕ ШКОЛЕ

ПОСТАВЉЕЊЕ

Одлука

У Богословији у Сремским Карловцима, за суплента, чиновника 9 групе I категорије, јеромонах Миливојевић Дионисије, наставник Монашке школе у Раковици и свршени студент Богословског факултета у Београду (С.н.бр. 21.317 од 19-VIII-1930 год.).

УВАЖЕНА ОСТАВКА

Одлука

Лазаревићу Светомиру, супленту Велике медресе Краља Александра I у Скопљу (С.н.бр. 27.055 од 9-IX-1930 год.).

ОДЛУКА ВАН СНАГЕ

Одлука С.н.бр. 3.837 од 11 фебруара 1930 год., којом је Волобујев Борис постављен за професора Богословије у Сремским Карловцима, чинов-

ника 7 групе I категорије 3 степена осн. плате, ставља се ван снаге, с тим да се поменути на дан 11 фебруара 1930 год. има сматрати као суплент исте школе, чиновник 9 групе I категорије 1 степена осн. плате (С.н.бр. 20.662 од 12-IX-1930 год.).

ОСНОВНА НАСТАВА ГРАЂАНСКЕ ШКОЛЕ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлуке

У Грађанској школи у Зворнику, за учитељицу женског ручног рада, чиновника 4 групе III категорије, Ђорђевић Наталија, свршена ученица Више женске занатске школе у Београду (О.н.бр. 68.668 од 18-VIII-1930 год.);

у Грађанској школи у Босанској Дубици, за хонорарног наставника од часа (за гимнастику), Блатник Драгутин, општински намештеник (О.н.бр. 66.671 од 27-IX-1930 год.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По молби

Одлука

У Грађанску школу у Бачкој Паланци, с тим да врши дужност управитеља, Стефановић Бранислав, учитељ Грађанске школе у Кули, чиновник 3 групе II категорије;

у Грађанску школу у Великом Бечкереку, на рад, Цуцић Сима, учитељ и апсолвент Више педагошке школе у Београду, чиновник 4 групе II категорије;

у Мушку грађанску школу у Новом Саду, Максимовић Милош, учитељ Грађанске школе у Бачкој Тополи, чиновник 3 групе II категорије. — (О.н.бр. 71.743 од 4-X-1930 год.)

УНАПРЕЂЕЊА

Одлуке

У 3 групу II категорије:

Поповић Бранимир, наставник Грађанске школе у Апатину (О.н.бр. 63.519 од 2-IX-1930 год.);

Ковачевић Наталија, наставница Грађанске школе у Сарајеву (О.н.бр. 69.723 од 29-IX-1930 год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

Одлука

Минићу Ристи, наставнику Грађанске школе у Новом Бечеју, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 13 августа 1914 год. до 20 јануара 1916 год., што по одбитку кадровског рока од 14

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.unilib.rs

месеци чини: 3 (три) месеца и 7 (седам) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 62.867 од 5-IX-1930 год.).

ПЕНЗИОНИСАЊА

Указ

Цуцин Предраг, наставник грађанске школе на раду у Гимназији у Сенти, чиновник 1 групе II категорије;

Благојевић Жарко, наставник Грађанске школе у Ст. Кањижи, чиновник 1 групе II категорије. — (О.н.бр. 66.021 од 10-IX-1930 год.)

УВАЖЕНЕ ОСТАВКЕ

Одлуке

Баумгартнер Марији, учитељици Грађанске школе у Марибору бановине дравске (О.н.бр. 59.959 од 28-VIII-1930 год.);

Тошовићу Филипу, учитељу Грађанске школе у Београду (О.н.бр. 68.723 од 1-X-1930 год.).

ДОМАЋИЧКЕ ШКОЛЕ

УПУЋЕНИ НА РАД

Одлуке

Хоушкова Милена, управитељица Домаћичког течаја у Ижу Великом среза биоградског, бановине приморске, упућена је за наставницу Више домаћичке школе у Новом Футогу среза новосадског бановине дунавске — по потреби (О.н.бр. 66.897 од 15-IX-1930 год.);

Латова Лида, управитељица Домаћичке школе у Баваништу среза ковинског, бановине дунавске, упућена је за наставницу Више домаћичке школе у Новом Футогу среза новосадског, бановине дунавске — по потреби (О.н.бр. 66.898 од 15-IX-1930 год.).

ОТПУШТЕЊА

Одлука

Без права на отпуснину

Филиповићева Љерка, инжењер агрономије и наставница Више домаћичке школе у Новом Футогу;

Жубринићева Марија, инжењер агрономије и наставница Више домаћичке школе у Новом Футогу. — (О.н.бр. 56.874 од 20-VIII-1930 год.)

ОДЛУКА ВАН СНАГЕ

Одлука О.н.бр. 66.898 од 15 септембра 1930 год., којом је Латова Лида, управитељица Домаћичке школе у Баваништу среза ковинског, бановине дунавске, упућена, по потреби, на рад као наставница у Вишу домаћичку школу у Новом Футогу, ставља се ван снаге и поменута остаје и даље управитељица Домаћичке школе у Баваништу (О.н.бр. 69.806 од 27-IX-1930 год.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДОМАЋИЧКИ ТЕЧАЈЕВИ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлуке

За учитељицу Домаћичког течаја у Могилцу среза поречког, бановине вардарске, чиновника 4 групе III категорије, Марковићева Лепосава, свршена ученица више женске занатске школе (О.н.бр. 54.901 од 3-IX-1930 г.);

за учитељицу Домаћичког течаја у Истоку бановине зетске, чиновника 4 групе III категорије, Јањићева Мара, свршена ученица више женске занатске школе (О.н.бр. 54.343 од 3-IX-1930 год.);

за учитељицу Домаћичког течаја у Кичеву бановине вардарске, чиновника 4 групе III категорије, Видосављевићева Миленија, свршена ученица више женске занатске школе (О.н.бр. 52.864 од 3-IX-1930 год.);

за учитељицу Домаћичког течаја у Сечој Реци среза црногорског, бановине дринске, чиновника 5 групе II категорије, Кубинек Елза, свршена ученица Државне женске стручне школе у Загребу (О.н.бр. 59.999 од 15-IX-1930 год.);

за учитељицу Домаћичког течаја у Метковићу бановине приморске, чиновника 5 групе II категорије, Комушац Катица, свршена ученица Државне женске стручне школе у Загребу (О.н.бр. 66.906 од 15-IX-1930 год.).

УПУЋЕНИ НА РАД

Одлуке

Поповићева Љубинка, управитељица Домаћичког течаја у Комижи среза хварског, бановине приморске, упућена је на рад за управитељицу новоотвореног Домаћичког течаја у Метковићу бановине исте — по потреби (О.н.бр. 66.899 од 15-IX-1930 год.);

Јелићева Персида, учитељица Домаћичког течаја у Комижи среза хварског, бановине приморске, упућена је на рад за управитељицу и учитељицу Домаћичког течаја у Ижу Великом среза Преко, бановине исте — по потреби (О.н.бр. 66.900 од 15-IX-1930 год.).

УВАЖЕНА ОСТАВКА

Одлука

Раићевој Милеви, учитељици Домаћичког течаја у Тузли (О.н.бр. 65.264 од 15-IX-1930 год.).

ОТПУШТЕЊЕ

Одлука

Без права на отпуснину:

Петровићева Миросава, наставница за женски ручни рад Домаћичког течаја у Врњцима (О.н.бр. 56.874 од 20-VIII-1930 год.).

НАРОДНЕ ШКОЛЕ
СРЕСКИ ШКОЛСКИ НАДЗОРНИЦИ
РАЗРЕШЕН И УПУЋЕН НА РЕДОВНУ ДУЖНОСТ

О д л у к а

Ранисављевић Милан, школски надзорник за срез подгорски, чиновник 1 групе II категорије, разрешен је од надзорничке дужности и упућен на дужност учитеља у Народну школу у Ваљеву бановине дринске — по потреби (О.н.бр. 42.301 од 28-V-1930 год.).

ПЕНЗИОНИСАЊЕ

У к а з

Тот Никола, срески школски надзорник среза великогоричког на раду у Народној школи у Риједи Црнојевића бановине зетске, чиновник 1 групе II категорије (О.н.бр. 66.021 од 10-IX-1930 год.).

УПРАВИТЕЉИ

ПОСТАВЉЕЊА

О д л у к е

Димитријевић Драгољуб, учитељ Народне школе на Смедеревском Ђерму у Београду, за управитеља исте школе (О.н.бр. 65.620 од 9-IX-1930 г.);

Дринковић Божица, учитељица у Сплиту, за управитељицу Женске народне школе у Сплиту — Мануш Добри (О.н.бр. 67.086 од 16-IX-1930 год.);

Бифл Фрањо, учитељ Народне школе у Јегеровој улици у Оснијеку, за управитеља исте школе (О.н.бр. 68.629 од 22-IX-1930 год.).

ДОДЕЉЕН НА РАД

О д л у к а

Кошутић Петар, управитељ Народне школе у Руми, додељен је на рад Народној школи Престолонаследника Петра у Земуну (О.н.бр. 67.266 од 18-IX 1930 год.).

УПУЋЕН НА РАД

О д л у к а

Тодоров Милан, управитељ Школе VII круга у Суботици, упућен је на рад у II школско надзорништво у истом месту, с тим да поред нове врши и редовну дужност (О.н.бр. 61.572 од 15-IX-1930 год.).

ОСЛОБОЂЕН ОД РАДА У ОДЕЉЕЊУ

О д л у к а

Боровац Мане, управитељ народне школе у Сремским Карловцима среза старопазовског, бановине дунавске, ослобођен је од рада у одељењу (О.н.бр. 66.120 од 15-IX-1930 год.).

РАЗРЕШЕЊЕ

О д л у к а

Чиплић Жарко, учитељ и управитељ народне школе у Новом Бечеју, разрешен је од управитељске дужности (О.н.бр. 64.591 од 15-IX-1930 год.).

НАСТАВНИЦИ

ПОСТАВЉЕЊА

Одлуке

У 4 групу II категорије 2 степена осн. плате:

Пеланчић Недељко, бивши учитељ, у Бијели среза брчког, бановине дринске (О.н.бр. 49.228 од 18-IX-1930 год.).

У 5 групу II категорије:

Несторовић Ј. Стојан, у Земуну, с тим да предаје певање (О.н.бр. 56.050 од 3-IX-1930 год.);

Милошевић Милун, у Лисичју среза велешког, бановине вардарске (О.н.бр. 59.632 од 16-IX-1930 год.);

Јакшић Никола, у Глогову среза грачачког, бановине савске (О.н.бр. 45.072 од 15-IX-1930 год.);

Букић Н. Милева, у Ђулићу среза андријевичког, бановине зетске (О.н.бр. 45.849 од 16-IX-1930 год.);

Живановић С. Милан, у Лисолају среза битолског, бановине вардарске (О.н.бр. 51.105 од 16-IX-1930 год.);

Кекић Миленко, у Миљинима среза власотинског, бановине дринске (О.н.бр. 45.178 од 18-IX-1930 год.);

Суботић Н. Гаврило, у Пантини среза вучитрског, бановине моравске (О.н.бр. 36.495 од 15-IX-1930 год.);

Радосављевић Русомир, у Бучју среза заглавског, бановине моравске (О.н.бр. 43.866 од 15-IX-1930 год.);

Мумало Ђорђе, пређашњи учитељ, у Доњој Трешници среза рађевског, бановине дринске (О.н.бр. 61.884 од 15-IX-1930 год.);

Меденица Новица, у Коњском среза охридског, бановине вардарске (О.н.бр. 60.536 од 16-IX-1930 год.);

Акшам Петар, бивши учитељ, у Доброј Води среза дервентског, бановине врбаске (О.н.бр. 46.595 од 18-IX-1930 год.);

Полак Катарина, у Вел. Кладуши среза цазинског, бановине врбаске (О.н.бр. 48.390 од 18-IX-1930 год.);

Маровић Марко, у Крњицама среза барског, бановине зетске (О.н.бр. 36.128 од 15-IX-1930 год.);

Моровић Срећко, у Малом Средишту среза вршачког, бановине дунавске (О.н.бр. 56.051 од 17-IX-1930 год.);

Штајн Марија, у Брањином Врху среза батинског, бановине дунавске (О.н.бр. 61.230/29 од 15-IX-1930 год.);

Челиковић Сулејман, у Стијени среза цазинског, бановине врбаске (О.н.бр. 48.707 од 23-IX-1930 год.);

Максимовић-Шакић Лудвига, пређашња учитељица, у Добриницама среза румског, бановине дунавске;

Поповић Даринка, у Тординцима среза вуковарског, бановине дринске. — (О.н.бр. 71.424 од 3-X-1930 год.);

Ристић Риста, пређашњи учитељ, у Грешници среза поречког, бановине вардарске (О.н.бр. 57.799 од 23-IX-1930 год.).

у 4 групу III категорије:

Глигоријевићева Олимпија, за забавиљу у Битољу бановине вардарске (О.н.бр. 55.179 од 15-IX-1930 год.).

За контрактуалног учитеља, са годишњом наградом од 14.736 динара:

Лејбург Александар, учитељ дневничар у Бачком Соколцу среза тополског, бановине дунавске, за контрактуалног учитеља у истом месту (О.н.бр. 65.576 од 9-IX-1930 год.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

Указ

У 1 групи II категорије:

Логор Гизела, из Сплита у Шибеник;

Кончар Ђуро, учитељ народне школе у Сплиту; на раду код Краљевске банске управе, за учитеља народне школе у Шибенику. — (О.н.бр. 66.020 од 10-IX-1930 год.)

У 2 групи II категорије:

Видовић Марија, из Шибеника у Каштел-Сућурац среза сплитског, бановине приморске;

Авдаловић Урош, из Отоца среза столачког, бановине зетске, у Мостар бановине приморске;

Млинарчевић Лука, из Врлике среза сињског, бановине приморске, у Шибеник;

Штрукан Шимуњ, из Ложишћа среза супетарског, бановине приморске, у Шибеник. — (О.н.бр. 66.020 од 10-IX-1930 год.)

Одлуке

У 3 групи II категорије:

Вујић-Врцељ Милка, учитељица народне школе на раду у Грађанској школи у Бенковцу, за учитељицу Народне школе у истом месту;

Келава Јосип, из Хрваца среза сињског, бановине приморске, у Билу среза ливањског, бановине исте;

Лазевић Павле, из Бијеле среза коњичког, бановине приморске, у Коњиц бановине исте;

Хрдличка Марија, из Острошца среза коњичког, бановине приморске, у Коњиц среза и бановине исте;

Лудвиг Вера, из Прозора бановине приморске у Дриновце среза љубушког, бановине исте;

Токић Марко, из Полаче среза бенковачког, бановине приморске, у Лисичић среза и бановине исте. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 год.);

Ђорђевић Фердинанд, из Велеса бановине вардарске у Крушевац бановине моравске;

Париводић Иван, из Хоргоша среза сенћанског, бановине дунавске, у Алибунар бановине исте;

Ристић Владимир, из Мешеништа среза охридског, бановине вардарске, у Белољин среза прокупачког, бановине моравске;

Лукић Милош, из Силбаша среза паланачког, бановине дунавске, у Ријеку Црнојевића среза цетињског, бановине зетске;

Драче Ајша, из Српског Елемира, среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Пријепоље среза милешевског, бановине зетске. — (О.н.бр. 65.615 од 9-IX-1930 год.)

У 4 групи II категорије:

Вукасовић Љуба, из Новиграда среза бенковачког, бановине приморске, у Бенковац среза и бановине исте;

Доминес Иво, из Грабовца среза имотског, бановине приморске, у Вињерац среза бенковачког, бановине исте;

Крижај Анка, из Цисте среза имотског, бановине приморске, у Петричане среза биоградског, бановине исте;

Малешевић Војин, из Шибеника бановине приморске у Плавно среза книнског, бановине исте;

Булић Никола, из Врбника среза книнског, бановине приморске, у Сиверић среза и бановине исте;

Станфел Лујак Даница, из Драгљана среза макарског, бановине приморске, у Бреле Горње среза и бановине исте;

Петровић Божица, из Макарске бановине приморске у Дрвеник бановине исте;

Јурјевић Катица, учитељица Народне школе у Метковићу на раду у Грађанској школи у истом месту, за учитељицу Народне школе у Метковићу;

Бабић Јозица, из Брела Горњих среза макарског, бановине приморске, у Луку среза Преко, бановине исте;

Кравар Марија, из Лукорана среза книнског, бановине приморске, у Иж Велики среза и бановине исте;

Бараба Светка, из Угљана Лучине среза Преко, бановине приморске у Ошљак среза и бановине исте;

Скендеровић Маргита, из Жежевића среза сињског, бановине приморске, у Сатрић среза и бановине исте;

Чакић Франица, из Сплита у Жрновницу среза сплитског, бановине приморске;

Ђоновић Катица, из Водица среза шибеничког, бановине приморске, у Коњеврате среза и бановине исте;

Вујадиновић Смиља, из Мостара бановине приморске у Љути Долац среза мостарског, бановине исте;

Башадур Десанка, из Коњица бановине приморске у Ракитно среза љубушког, бановине исте;

Радонић Агнеза, из Макарске бановине приморске у Клис Варош среза сплитског, бановине исте;

Танасијевић Димитрије, из Јездине среза тамнавског, бановине дринске, у Прозор бановине приморске;

Самарцић Ранка, из Мостара бановине приморске у Витез среза травничког, бановине исте;

Млинарувић Милева, из Книна бановине приморске у Шибеник бановине исте;

Радић Анка, из Градца среза макарског, бановине приморске, у Кљенак среза и бановине исте;

Кулић-Јуришић Линда, из Макарске бановине приморске у Крвавац среза и бановине исте;

Заниновић Мато, из Цавтата среза дубровачког, бановине зетске, у Вргорац среза макарског, бановине приморске;

Заниновић-Сладић Весела, учитељица у Државном опоравилишту на Локруму среза дубровачког, бановине зетске, за учитељицу Наредне школе у Вргорцу среза макарског, бановине приморске. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII 1930 год.);

Милошевић Саранфила, из Хоргоша среза сенђанског, бановине дунавске, у Нови Итебеј среза великобечкеречког, бановине исте;

Живковић Михаило, из Ижишта среза поречког, бановине вардарске, у Самоков среза и бановине исте;

Субић Сима, из Орловата среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Лазницу среза хомољског, бановине исте;

Танурџић Велинка, из Бездана среза сомборског, бановине дунавске, у Острос среза барског, бановине зетске;

Ковачевић Никола, из Раче среза лепеничког, бановине дунавске, у Црепају среза ковачичког, бановине исте;

Ковачевић Милена, из Раче среза лепеничког, бановине дунавске, у Црепају среза ковачичког, бановине исте;

Вањек Леополд, из Лалића среза оџачког, бановине дунавске у Селенчу среза и бановине исте;

Кордић Матеја, из Зеока среза колубарског, бановине дунавске, у Нови Адибеговац среза орашког, бановине исте. — (О.н.бр. 65.615 од 9-IX-1930 год.);

Рајчевић Петар, из Турнова среза струмичког, бановине вардарске, у Дрвош среза и бановине исте (О.н.бр. 65.873 од 13-IX-1930 год.).

У 5 групи II категорије:

Виталић Марија, из Подстражја среза хварског, бановине приморске, у Бишево среза и бановине исте;

Бујас Милан, из Вињерца среза бенковачког, бановине приморске, у Новиград среза и бановине исте;

Доминес Катица, из Грабовца среза имотског, бановине приморске, у Вињерац среза бенковачког, бановине исте;

Стули Даница, из Имотског бановине приморске у Криводол среза имотског, бановине исте;

Милош Антица, из Дола среза хварског бановине приморске, у Гдињ среза и бановине исте;

Новељић Богић, из Кричака среза книнског, бановине приморске, у Книнско Поље среза и бановине исте;

Златовић Драгица, из Вињерца среза бенковачког, бановине приморске, у Косово среза книнског, бановине исте;

Секулић Марија, из Жагровића среза книнског, бановине приморске, у Кричке среза и бановине исте;

Олујић Урош, из Врпоља среза книнског, бановине приморске, у Марковац среза и бановине исте;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Глигоровић Десанка, из Коњица бановине приморске у Радучић среза книнског, бановине исте;

Бачко Милева, из Косова среза книнског, бановине приморске, у Сиверић среза и бановине исте;

Медић Ружа, из Бенковца бановине приморске, у Жагровић среза книнског, бановине исте;

Срзић Јосип, из Угљана — Доње Село среза Преко, бановине приморске, у Градац среза макарског, бановине исте;

Глушћевић Иво, из Метковића бановине приморске, у Комин среза метковићког, бановине исте;

Ламбаш Тома, из Исте среза Преко, бановине приморске, у Иж Велики среза и бановине исте;

Дукић Вјекослав, из Ошљака среза Преко, бановине приморске, у Куклицу среза и бановине исте;

Стипчевић Франо, из Подосоја среза сињског, бановине приморске, у Жежевић среза и бановине исте;

Несановић Марија, из Коњеврата среза шибеничког, бановине приморске, у Затон среза и бановине исте;

Бажулић Станка, из Грабовице среза томиславградског, бановине приморске, у Шујицу среза ливањског, бановине исте;

Жупанчић Злата, из Бјелемића среза коњичког, бановине приморске, у Бијелу среза и бановине исте;

Пантовић Михаило, из Брадине среза коњичког, бановине приморске, у Борце среза и бановине исте;

Гребо Мевлида, из Мостара бановине приморске у Главатичево среза коњичког, бановине исте;

Косо Сафир, из Дринковаца среза љубушког, бановине приморске, у Реповце среза коњичког, бановине исте;

Видић Драгиша, из Вугојна бановине приморске у Кандију среза бугојнског, бановине исте;

Шајић Петар, из Метковића бановине приморске у Вргорац среза макарског, бановине исте;

Марин Филип, из Брибира среза шибеничког, бановине приморске, у Скрадин среза и бановине исте;

Доминес Тугомила, из Шибеника бановине приморске у Водице среза и бановине исте;

Вуковић Милан, из Крушева на раду у Широком Бријегу среза мостарског, бановине приморске, у Брибир среза шибеничког, бановине исте;

Остојић Јозица, из Земуника среза биоградског, бановине приморске, у Голубић среза книнског, бановине исте;

Рајић Даринка, из Голубића среза книнског, бановине приморске, у Земуник среза биоградског бановине исте;

Таборић Антоније, из Крупе среза бенковачког, бановине приморске, у Стрмицу среза книнског, бановине исте. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 год.);

Балетић Радован, из Црне Баре среза власотиначког, бановине вардарске, у Црну Траву среза и бановине исте;

Чекић Гаврило, из Бачке Паланке бановине дунавске у Одаке бановине исте, на рад код школског надзорника;

Павловић Љубица, из Велике Иванче среза космајског, бановине дунавске, у Раниловић среза и бановине исте;

Макек Звонимир, из Богојева среза апатинског, бановине дунавске, у Сонту среза и бановине исте;

Лесковац Добрила, из Орловата среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Бездан среза сомборског, бановине исте;

Стојменовић Стојан, из Кладушнице среза кључког, бановине моравске, у Корбово среза и бановине исте. — (О.н.бр. 65.615 од 9-IX-1930 год.);

Радовановић Донић Милица, из Чалме среза митровичког, бановине дринске, у Ритопек среза грочанског, бановине дунавске;

Брајовић Васа, из Секирника среза струмичког, бановине вардарске, у Турново среза и бановине исте. — (О.н.бр. 65.873 од 13-IX-1930 год.);

Станисављевић Бисенија, из Златара среза копаоничког, бановине моравске, у Браћевац среза неготинског, бановине исте (О.н.бр. 65.873 од 10-IX-1930 год.).

Контрактуални учитељи:

Малахов Михаило, из Надина среза бенковачког, бановине приморске, у Ислам Грчки среза и бановине исте;

Иљашенко Глигорије, из Плавна среза книнског, бановине приморске, у Кулу Атлатића среза бенковачког, бановине исте. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 год.)

По молби

Укази

У 1 групи II категорије:

Кентра Марија, из Мандаљене среза дубровачког, бановине зетске, у Вежбаоницу учитељске школе у Дубровнику;

Батистић Антица, из Трпња среза корчуланског, бановине зетске, у Блато среза и бановине исте;

Бем Марија, из Жрнова среза корчуланског, бановине зетске, у Корчулу среза и бановине исте. — (О.н.бр. 66.017 од 10-IX-1930 год.);

Пауновић Никица, из Вргорца среза макарског, бановине приморске, у Макарску среза и бановине исте;

Радатовић Катица, учитељица на раду код средњег школског надзорника у Макарској, у Народну школу у истом месту;

Марушић Фулвија, из Солина среза сплитског, бановине приморске, у Сплит;

Павичић Марко из Мостара, у Ливно среза ливањског, бановине приморске;

Топаловић Јозефина, из Сивића среза љубушког, бановине приморске, у Книн бановине исте;

Јендрашић Фран, из Опузена среза метковићког, бановине приморске, у Сплит-Мануш Добри;

Глига Фран, из Бола среза супетарског, бановине приморске, у Сплит;

Посинковић Никола, из Хвара бановине приморске у Сплит;
Дринковић Божица, из Шибеника у Сплит — Мануш Добри. — (О.н.бр. 66.020 од 10-IX-1930 год.);

Спасојевић Хермина и Спасојевић Илија, из Косовске Митровице бановине зетске у Смедерево бановине дунавске;

Дорословац Стојан, из Кумана среза новобечејског, бановине дунавске, у Велику Кикинду бановине исте;

Пешић Никола, из Путинаца среза румског, бановине дунавске, у Нови Сад;

Паланачки Стеван, из Куле бановине дунавске у Бездан среза сомборског, бановине исте;

Шовљански Тодор, из Мошорина среза тителског, бановине дунавске, у Нови Сад;

Тари Терезија, са салаша Бајски Виногради среза суботичког, бановине дунавске, у Суботицу;

Вукманов Иван, из Сонте среза апатинског, бановине дунавске, у Суботицу;

Гавриловић Стеван, из Мокрина среза великокикиндског, бановине дунавске, у Велику Кикинду;

Котрошан Олга, из Ковина бановине дунавске у Велики Бечкерек бановине исте;

Новак Хуго, из Великог Бечкереча бановине дунавске у Ковин бановине исте;

Бушеловић Анђелија, из Бруснице среза таковског, бановине дунавске, у Горњи Милановац бановине исте;

Дудаш Лајча, са салаша Радовановац среза суботичког, бановине дунавске, у Суботицу;

Манојловић Кристина, из Драгутинова среза новобечејског, бановине дунавске, у Панчево бановине исте;

Видаковић Марија, из Каравукова среза одачког, бановине дунавске, у Суботицу;

Крунић Христина, из Вуковара бановине дринске у Сремске Карловце бановине дунавске;

Познановић Димитрије, из Павловаца среза иришког, бановине дунавске, у Руму бановине исте. — (О.н.бр. 66.019 од 10-IX-1930 год.)

У 2 групи II категорије:

Шаринић Катица, из Слав. Брода бановине савске у Сплит;

Филиповић Зорка, из Ваљева у Сплит;

Грабар Зора, из Гарешњице бановине савске у Шибеник;

Ивановић Антун, из Биле среза ливанског, бановине приморске, у Ливно среза и бановине исте;

Мардешић Магда, из Подспиља среза хварског, бановине приморске, у Комижу среза и бановине исте;

Стојанац Марко, из Краја среза сињског, бановине приморске, у Сплит — Мануш Добри;

Младинов Славомир, из Грохота среза сплитског, бановине приморске, у Сплит — Мануш Добри;

www.uniliv.hr Пиперски Љубомир, из Цриквенице бановине савске у Сплит. — (О.н.бр. 60.020 од 10-IX-1930 год.);

Живчевић Катица, из Осојника среза дубровачког, бановине зетске, у Чилипе среза и бановине исте;

Калођера Чила, из Корчуле бановине зетске у Дубровник бановине исте. — (О.н.бр. 66.017 од 10-IX-1930 год.);

Рашић Смаља, забавиља, из Бачке Паланке бановине дунавске у Кулу бановине исте;

Угарковић Павле, из Петроварадина бановине дунавске у Нови Сад;

Несторов Милан, из Драгутинова среза новобечејског, бановине дунавске, у Нови Сад;

Дражић Иван, из Сенте бановине дунавске у Суботицу;

Десечар Јосиф, са салаша Старо Љутово среза суботичког, бановине дунавске, у Суботицу;

Динић Драгомир, из Петке среза пожаревачког, бановине дунавске, у Пожаревац бановине исте;

Гавриловић Љубинка, из Беле Цркве бановине дунавске у Смедерево бановине исте;

Мали Кузман, из Шумарине среза дарђанског, бановине дунавске, у Дарду среза и бановине исте;

Манојлова Ана, из Руског Крстура среза кулског, бановине дунавске, у Петроварадин бановине исте. — (О.н.бр. 66.019 од 10-IX-1930 год.)

Одлуке

У 3 групи II категорије:

Королија Владимир, из Каштел-Камбеловца среза сплитског, бановине приморске, у Кистање среза бенковачког, бановине исте;

Царић Катица, из Св. Неђеље среза хварског, бановине приморске, у Хвар бановине исте;

Вуличевић Ђилда, из Станковаца среза бенковачког, бановине приморске, у Макарску бановине исте;

Бебић Анка, из Крвавице среза макарског, бановине приморске, у Макарску среза и бановине исте;

Сладојевић Стјепан, из Комине среза метковићког, бановине приморске, у Метковић среза и бановине исте;

Вукасовић Перица, из Станковаца среза бенковачког, бановине приморске, у Молат среза Преко, бановине исте;

Вучетић Стјепан, учитељ на раду у Грађанској школи у Хвару бановине приморске, за учитеља Народне школе у Грохотама среза сплитског, бановине исте;

Троскот Петар, из Заблаћа среза шибеничког, бановине приморске, у Шибеник среза и бановине исте;

Љахнички Шковрљ Јелка, из Сиверића среза книнског, бановине приморске, у Шибеник среза шибеничког, бановине исте;

Кресо Мустафа, из Главатићева среза коњичког, бановине приморске, у Коњиц среза и бановине исте;

Будимировић Луција, из Витеза среза травничког, бановине приморске, у Травник среза и бановине исте;

Милорад Зорка, из Шујице среза ливањског, бановине приморске, у Бугојно бановине исте;

Мозоловски Љубица, из Копривнице среза грачаничког, бановине врбаске, у Трогир среза сплитског, бановине приморске;

Ђоковић Видосава, из Кладова среза кључког, бановине моравске, у Шибеник бановине приморске;

Алфиревић Шима, из Трибња среза бенковачког, бановине приморске, у Обровац среза и бановине исте;

Медић Штакула Марија, из Врела Доњих среза макарског, бановине приморске, у Макарску среза и бановине исте. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 године);

Илић Надежда, из Нове Црње, срез Јаша Томић, бановина дунавска, у Сенту бановине исте;

Лукић Миленко и Лукић Цвета, из Влакче среза јасеничког, бановине дунавске, у Петровчић среза земуноског, бановине исте;

Георгијевић Јелисавета, из Вуковара бановине дунавске у Сомбор бановине исте;

Пуркаревић Босиљка, из Делница бановине савске у Нови Бечеј бановине дунавске;

Клинко Јован, из Кисача среза новосадског, бановине дунавске, у Бајшу среза тополског, бановине исте;

Деспотовић Катица, из Пачира среза тополског, бановине дунавске, у Суботицу;

Карагић Маргита, из Сонте среза апатинског, бановине дунавске, у Суботицу;

Павловић Радојка, из Купусине среза апатинског, бановине дунавске, у Бачку Тополу бановине исте;

Станковић Надежда, из Пиносаве среза врачарског, бановине дунавске, у Стапар среза апатинског, бановине исте;

Милошевић Винка, из Беле Цркве бановине дунавске у Вршац бановине исте;

Динић Љубица, из Петке среза пожаревачког, бановине дунавске, у Пожаревац бановине исте;

Бранков Милутин, из Србобрана среза старобечејског, бановине дунавске, у Беду Цркву бановине исте;

Михајловић Миливоје, из Купусишта среза брзопаланачког, бановине моравске, у Лапово среза лепеничког, бановине дунавске;

Боснаји Јосиф, са салаша Тот код Старе Кањиже среза сенђанског, бановине дунавске, на салаш Хармат код Старе Кањиже бановине исте;

Јевтић Даница, из Грошнице среза гужанског, бановине дунавске, у варош Тополу среза јасеничког, бановине исте;

Бошковић Душанка, из Куле бановине дунавске у Соколац колонију код Бачке Тополе бановине исте;

Велисављевић Добривоје, из Риђице среза сомборског, бановине дунавске, у Српски Елемир среза великобечкеречког, бановине исте;

Орлић Гордана, из Алибунара бановине дунавске у Вел. Градиште среза рамског, бановине исте;

Луцић Анка, из Вргорца среза макарског, бановине приморске, у Чантавир среза тополског, бановине дунавске;

Станковић Ружица, из Струмице бановине вардарске у Смедеревску Паланку среза јасеничког, бановине дунавске;

Драгојевић Ђорђе, из Клинова среза кавадарског, бановине вардарске у Вранић среза посавског, бановине дунавске;

Илић Радосав, из Голупца бановине моравске у Стари Врбас среза кулског, бановине дунавске;

Милорадовић Катарина, из Кусатка среза јасеничког, бановине дунавске, у Руму бановине исте;

Радовановић Драгица, из Грабоваца среза румског, бановине дунавске, у Сремске Карловце бановине исте;

Ђунио Драгица, из Зларина среза шибеничког, бановине приморске, у Сремске Карловце бановине дунавске;

Херуц Антун, из Нових Бановаца среза старопазовског, бановине дунавске, у Нови Сланкамен бановине исте;

Остојић Глигорије, из Лединаца среза пришког, бановине дунавске, у Павловце среза и бановине исте;

Ђерманов Милева, из Срем. Карловаца бановине дунавске у Лединце среза пришког бановине исте;

Пешић Станимир и Пешић Персида, из Липа среза подунавског, бановине дунавске, у Доњу Каменицу среза заглавског, бановине моравске;

Чудић Дејан, из Ман. Озрена среза тузланског, бановине дринске, у Прилеп бановине вардарске;

Радовић Драгиња, из Гардиноваца среза тителског, бановине дунавске, у Крчедин среза старопазовског, бановине исте. — (О.н.бр. 64.618 од 4-IX-1930 год.);

Маркотић Мија, из Илијаша среза сарајевског, бановине дринске, у Сарајево;

Јанковић Станка, из Пресјенице среза сарајевског, бановине дринске, у Сарајево;

Ђуракић Милош, из Бијељине бановине дринске у Сарајево;

Петровић Милица, из Сарајева у Илијаш среза сарајевског, бановине дринске;

Брзовић Олга, из Сарајева у Зеницу бановине дринске;

Хулусија Абдулах, из Завидовића среза жепачког, бановине дринске, у Жепче бановине исте;

Чајић Даница, из Сарајева у Завидовић среза жепачког, бановине дринске;

Будимировић Мира, из Горњих Чевљановића среза сарајевског, бановине дринске, у Високо бановине исте;

Шљивић Наталија, из Сарајева у Високо бановине дринске;

Радусиновић Бошко, из Шљедовића среза рогатичког, бановине дринске, у Кралупе среза височког, бановине исте;

Антонијевић Крста, из Прњавора бановине врбаске у Тузлу бановине дринске;

Аћимовић Наталија, из Ресна среза преспанског, бановине вардарске, у Бајину Башту среза рачанског, бановине дринске;

- Антић Божидар, из Гостивара у Коцељево среза посавамнавског, бановине дринске;
- Видаковић Славка, из Доњег Добрића среза јадранског, бановине дринске, у Лозницу среза и бановине исте;
- Мишић Лазар, из Шапца бановине дринске у Тршић среза јадранског, бановине исте;
- Захарић Јелисавета, из Кремна среза златиборског, бановине дринске, у Ужице бановине исте;
- Тодоровић Јања, из Горажде среза чајничког, бановине дринске, у Прачу среза рогатичког, бановине исте;
- Јаковљевић Драгутин, из Рудника среза качерског, бановине дунавске, у Чачак бановине дринске;
- Петровић Љубица и Петровић Стеван, из Гргуреваца среза митровичког, бановине дринске, у Вуковар бановине исте;
- Додиговић Зденка, из Шеварице среза мачванског, бановине дринске у Сремску Митровицу бановине исте;
- Будишић Мартин, из Вођинаца среза винковачког, бановине дринске, у Жупању бановине исте;
- Жужић Марјан, из Љубе среза илочног, бановине дринске, у Бабску-Новак среза шидског, бановине исте;
- Прохић Салко, из Автовца среза гатачког, бановине зетске, у Сарајево;
- Готлибовић Злата, из Отока среза винковачког, бановине дринске, у Жупању бановине исте;
- Матић Катица, из Кукујеваца среза шидског, бановине дринске, у Винковце бановине исте;
- Лишчић Марија, из Винковаца бановине дринске у Брчко бановине исте;
- Милаковић Божидар, из Кузмина среза митровичког, бановине дринске, у Сремску Митровицу бановине исте;
- Чордашић Фрања и Чордашић Маријана, из Сотина среза вуковарског, бановине дринске, у Винковце бановине исте;
- Симовић Даринка, из Жабара среза моравског, бановине дринске, у Краљево среза жичког, бановине исте;
- Мадић Богдан и Мадић Љубинка, из Извора среза нишавског, бановине моравске, у Пирот бановине исте;
- Поповић Ананије, из Лешка среза доњополошког, бановине вардарске, у Гостивар бановине исте;
- Бајић Бошко, из Бабиног Моста среза вучитрнског, бановине моравске, у Липљан среза грачаничког, бановине вардарске;
- Павловић Божидар, из Баничине среза јасеничког, бановине дунавске, у Српце среза битовског, бановине вардарске;
- Рајичковић Милан, из Нереснице среза звишког, бановине моравске, у Белу Цркву бановине дунавске;
- Вукосављевић Даринка, из Аранђеловца среза јасеничког, бановине дунавске, у Стругу бановине вардарске;
- Књежевић Павле, из Мрзен-Ораовца среза кавадарског, бановине вардарске, у Тетово бановине исте;

Тодоровић Бранислав, из Градиња среза царибродског, бановине моравске, у Ивањицу среза моравичког, бановине зетске;

Рајковић Јоко, из Котора среза бококторског, бановине зетске, у Кошијере среза цетињског, бановине исте;

Ковачевић Лука, из Брестике среза никшићког, бановине зетске, у Црнојевића Реку среза цетињског, бановине исте;

Јовановић Љубица, из Коцелеве среза посавотамнавског, бановине дринске, у Ваљево бановине исте;

Гржета Злата, из Земуна у Нови Сад;

Ухрик Стеван, из Селенче среза одачког, бановине дунавске, у Лалић среза и бановине исте;

Блашковић Јулије, из Телечке среза сомборског, бановине дунавске, у Чонопљу среза и бановине исте;

Карајчев Љубица, из Новог Сланкамена среза старопазовског, бановине дунавске, у Нове Бановце среза и бановине исте;

Тртић Штефанија, из Јакшића среза славонскопожешког, бановине савске, у Руму бановине дунавске. — (О.н.бр. 66.542 од 13-IX-1930 год.)

У 4 групи II категорије:

Росић Јосип, из Криводола среза имотског, бановине приморске, у Имотски среза и бановине исте;

Пауновић Иво, из Вргорца среза макарског, бановине приморске, у Макарску среза и бановине исте;

Главина Матија, из Баста среза макарског, бановине приморске, у Макарску среза и бановине исте;

Бошковић Божена, из Макарске бановине приморске у Вргорац среза макарског, бановине исте;

Цар Зорка, из Ловишта среза корчуланског, бановине зетске, на рад код средњег школског надзорника у Метковићу бановине приморске;

Илић Руљанчић Марија, из Пађена среза книнског, бановине приморске, у Пољану среза Преко, бановине исте;

Милош Јелка, из Ижа Великог среза Преко, бановине приморске, у Преко среза и бановине исте;

Ковачевић Зора, из Ливна бановине приморске у Главице среза сињског бановине исте;

Бибић Невенка, из Шибеника бановине приморске у Врлику среза сињског, бановине исте;

Гргић Динка, из Каштел-Сућурца среза сплитског, бановине приморске, у Солин среза и бановине исте;

Станојевић Марица, из Застражишћа среза хварског, бановине приморске, у Марину среза сплитског, бановине исте;

Колумбић Батистина, из Гдиња среза хварског, бановине приморске, у Маслиницу среза сплитског, бановине исте;

Хрдличка Малешевић Вјера, из Кистања среза бенковачког, бановине приморске, у Трогир среза сплитског, бановине исте;

Бергамо Даница, из Мућа Доњег среза сплитског, бановине приморске, у Жрновницу среза и бановине исте;

- Крстић Неда, учитељица Народне школе у Имотском бановине приморске, на раду у Грађанској школи у истом месту, за учитељицу Народне школе у Заблаћу среза шибеничког, бановине исте;
- Камерић Мухарем, из Реповца среза коњичког, бановине приморске, у Острожац среза и бановине исте;
- Младице Доминка, из Бишева среза хварског, бановине приморске, у Подшпиље среза и бановине исте;
- Сработњак Франка, из Вида среза метковићког, бановине приморске, у Мандалену среза дубровачког, бановине зетске;
- Радица Деполо Катица, из Жрнова среза корчуланског, бановине зетске, у Каштел - Камбеловац среза сплитског, бановине приморске. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 год.);
- Картали Андрија, са салаша Таванкут Златни Крај среза суботичког, бановине дунавске, у Свилојево среза апатинског, бановине исте;
- Младеновић Милорад, из Сопота среза нишавског, бановине моравске, у Извор среза и бановине исте;
- Дудаш Ђура, из Иванова среза панчевачког бановине дунавске, у Руски Крстур бановине исте;
- Поповић Душан, из Дeroња среза оџачког, бановине дунавске, у Бачку Паланку бановине исте;
- Вујошевић Берта, из Суботице у Сенту бановине дунавске;
- Калуђерски Сава, из Козјака среза дарђанског, бановине дунавске, у Чантавир среза тополског, бановине исте;
- Грдинић Мирко, из Галичника среза галичког, бановине вардарске, у Бачку Тополу бановине дунавске;
- Јерковић Зорка, из Банатског Брестовца среза панчевачког, бановине дунавске, у Поповац среза батинског, бановине исте;
- Ивковић Миодраг, из Пелинца среза жеглиговског, бановине вардарске, у Лозовик среза орашког, бановине дунавске;
- Драгојевић Станко, из Малог Жама среза вршачког, бановине дунавске, у Србобран среза старобечејског, бановине исте;
- Станковић Василије, из Пиносаве среза врачарског, бановине дунавске, у Стапар среза апатинског, бановине исте;
- Монић Зора, из Војводе Степе среза Јаша Томић, бановине дунавске, у Владимировац среза алибунарског, бановине исте;
- Матејић Владимир, из Мокрина среза великокикиндског, бановине дунавске, у Лапово среза лепеничког, бановине исте;
- Петровић Милосав, из Бунара среза беличког, бановине моравске, у Рипањ среза врачарског, бановине дунавске;
- Петровић Ђорђе и Петровић Зорка, из Ритопека среза грочанског, бановине дунавске, у Гроцку бановине исте;
- Калушевић Божидар, из Чантавира среза тополског, бановине дунавске, у Смедерево бановине исте;
- Богосављевић Славка, из Гор. Милановца среза таковог, бановине дунавске, у Лапово среза лепеничког, бановине исте;
- Јовановић Павле, из Такова среза тамнавског, бановине дринске, у Рибаре среза расинског, бановине моравске;

Јорговић Гордана, из Кларије, срез Јаша Томић, бановина дунавска, у Стари Бечеј бановине исте;

Павловић Драгутин и Павловић Надежда, из Клоке среза лепеничког, бановине дунавске, у Наталинце среза и бановине исте;

Пауновић Роксанда, из Клења среза голубачког, бановине дунавске, у Бојковце среза качерског, бановине исте;

Шолајић Дринка, из Костолца среза пожаревачког, бановине дунавске, у Милошевац среза великоорашког, бановине исте;

Апостоловић Љубица, из Бијелог Поља бановине дунавске у Белу Цркву бановине исте;

Марковић Емилија, из Белог Блата среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Банатско Ново Село среза панчевачког, бановине исте;

Брзакова Катица, из Пивнице среза одачког, бановине дунавске, у Дарду бановине исте;

Бјеловић Милош, из Петке среза колубарског, бановине дунавске, у Мали Борак среза тамнавског, бановине дринске;

Клајн Стеван, из Филипова среза одачког, бановине дунавске, у Стару Торину — салаш код Мартоноша среза сеђанског, бановине исте;

Вељковић Александар, из Батајнице среза земунског, бановине дунавске, у Осипаоницу среза подунавског, бановине исте;

Радовић Надежда, из Црвенке среза кулског, бановине дунавске, у Нови Врбас среза и бановине исте;

Звеквић Загорка, из Суботице на салаш Хајдуково — школа Девет Југовића среза суботичког, бановине дунавске;

Марић Драгослав, из Забојнице среза гружанског, бановине дунавске, у Брусницу среза таковског, бановине исте;

Павловић Јулијана, из Глогоња среза панчевачког, бановине дунавске, у Војловицу среза и бановине исте;

Николић Иван, из Бачког Градишта среза старобечејског, бановине дунавске, у Врањево среза новобечејског, бановине исте;

Томишић Зорка, из Рабровца среза јасеничког, бановине дунавске, у Петку среза пожаревачког, бановине исте;

Миливојевић Даница, из Стајевца среза кривоаланачког, бановине моравске, у Лапово среза лепеничког, бановине дунавске;

Голубовић Миливоје, из Пребрезе среза прокупачког, бановине моравске, у Лозовик среза орашког, бановине дунавске;

Пауновић Вучић, из Бечевице среза гружанског, бановине дунавске, у Лапово среза лепеничког, бановине исте;

Радивојевић Милорад, из Глоговице среза крајинског, бановине моравске, у Парабућ среза одачког, бановине дунавске;

Радивојевић Олга, из Глоговице среза крајинског, бановине моравске, у Парабућ среза одачког, бановине дунавске;

Ђорђевић Радослав и Ђорђевић Персида, из Вранића среза посавског, бановине дунавске, у Барич среза и бановине исте;

Радосевић Велимир, из Јармине среза винковачког, бановине дринске, у Руму бановине дунавске;

Есаповић Павле, из Голубинаца среза старопазовског, бановине дунавске, у Стару Пазову бановине исте;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Карајчев Јаков, из Старих Бановаца среза старопазовског, бановине дунавске, у Нове Бановце среза и бановине исте;
- Аврамовић Љубица, из Бачине среза темнићког, бановине моравске, у Јазак среза митровичког, бановине дринске;
- Радивојевић Живка, из Шида бановине дринске у Нове Карловце среза старопазовског, бановине дунавске;
- Максимовић Драгиња, из Кољана среза сињског, бановине приморске, у Ниш;
- Петрић Вера, из Травника бановине приморске у Грејач бановине моравске;
- Тирић Вукосава, из Бање среза јасеничког, бановине дунавске, у Ватош среза кавадарског, бановине вардарске;
- Вешовић Богдан, из Лазаропоља среза галичког, бановине вардарске, у Прилеп бановине исте;
- Голубовић Милица, из Пребрезе среза прокупачког, бановине моравске, у Лозовик среза орашког, бановине дунавске;
- Рамадански Здравко, наставник Грађанске школе у Старој Кањижи среза сенђанског, бановине дунавске, за учитеља Народне школе у Српском Крстуру среза новокањишког, бановине исте. — (О.н.бр. 64.618 од 4-IX-1930 год.);
- Бајац Мирјана, из Сарајева, у Блажуј среза сарајевског, бановине дринске;
- Милићевић Берта, из Бања Луке у Илицу среза сарајевског, бановине дринске;
- Харцер Јелка, из Сарајева у Зеницу бановине дринске;
- Максимовић Мира, из Сарајева у Бос. Шамац среза брчког, бановине дринске;
- Михајловић Даница, из Бијељине бановине дринске у Бродац среза бјељинског, бановине исте;
- Оцокољић Драгослав, из Растишта среза рачанског, бановине дринске, у Вишеград бановине исте;
- Бабић Катица, из Врбање среза жупањског, бановине дринске, у Брчко бановине исте;
- Радосављевић Ковиљка, из Сарајева у Високо бановине дринске;
- Кулаш Камила, из Тузле бановине дринске у Високо бановине исте;
- Несторовић Милојко, из Коњица бановине приморске у Кралупе среза височког, бановине дринске;
- Митровић Јосиф, из Округлице среза височког, бановине дринске, у Чифлук среза и бановине исте;
- Ђурић Зорка, из Меховине среза посавотамнавског, бановине дринске, у Владимирце среза и бановине исте;
- Билић Мато, из Табаковца среза крајинског, бановине моравске, у Граб среза драгачевског, бановине дринске;
- Џиврић Драгиња и Џиврић Страхиња, из Прилепца среза драгачевског, бановине дринске, у Гугаљ среза пожешког, бановине исте;
- Антић Јелисавета, из Гостивара бановине вардарске у Коцељево среза посавотамнавског, бановине дринске;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Пантић Радослав, из Бјелуше среза ариљског, бановине дринске, у Мачкат среза ужичког, бановине исте;

Јаковљевић Марица, из Рудника среза качерског, бановине дунавске, у Чачак бановине дринске;

Берток Даница, из Дебра бановине вардарске у Лаћарак среза митровичког, бановине дринске;

Јанић Ђорђе, из Горњег Села среза прилепског, бановине вардарске, у Кузмин среза митровичког, бановине дринске;

Јанић Загорка, из Горњег Села среза прилепског, бановине вардарске у Кузмин среза митровичког, бановине дринске;

Жужић Марија, из Љубе среза илочног, бановине дринске, у Бабску-Новак среза шидског, бановине исте;

Ивановић Адела, из Лепоглаве среза војнићког, бановине дринске, у Андријашевце среза винковачког, бановине исте;

Блажетић Јулијана, из Сеоца среза новоградишког, бановине савске, у Шид бановине дринске;

Салај Катица, из Кукујеваца среза шидског, бановине дринске, у Илачу среза и бановине исте;

Салај Франа, из Крчедина среза старопазовског, бановине дунавске, у Илачу среза шидског, бановине дринске;

Гавриловић Живко и Гавриловић Видосава, из Дреновца среза прилепског, бановине вардарске, у Сотин среза вуковарског, бановине дринске;

Илић Војислав, из Хрга среза жепачког, бановине дринске, у Горњи Чевљановић среза сарајевског, бановине исте;

Гвоздић Лепосава, из Фабрике Лукавца среза тузланског, бановине дринске, у Пресјеницу среза сарајевског, бановине исте;

Таћевић Тирил, из Краља среза нишког, бановине моравске, у Доњу Мрежину среза и бановине исте;

Игњатовић Драгољуб, из Равна среза горњополошког, бановине вардарске, у Тићевац среза ражањског, бановине моравске;

Игњатовић Зорка, из Здуња среза горњополошког, бановине вардарске, у Тићевац среза ражањског, бановине моравске;

Влајковић Јелена, из Белољина среза прокупачког, бановине моравске, у Пребресу среза и бановине исте;

Маринковић Илија, из Великог Боњинца среза лужничког, бановине моравске, у Љубераћу среза и бановине исте;

Танасковић Зора, из Блажуја среза сарајевског, бановине дринске, у Ратаје среза жупског, бановине моравске;

Дмитријевић Вујана, из Горњих Комарица среза крагујевачког, бановине дунавске, у Бунар, среза беличког, бановине моравске;

Поповић Даница, из Лешка среза доњополошког, бановине вардарске, у Гостивар бановине исте;

Тодоровић Живка, из Пирота бановине моравске у Гостивар бановине вардарске;

Лабовић Вучко, из Велеснице среза кључког, бановине моравске, у Д. Липовић среза радовишког, бановине вардарске;

Стојановић Радмила, из Колоније-Соколац код Бачке Тополе бановине дунавске, у Кичево бановине вардарске;

Стојановић Зорка, из Старог Врбаса среза кулског, бановине дунавске, у Кичево бановине вардарске;

Митровић Живка и Митровић Живојин, из Рашевице среза темнићког, бановине моравске, у Крушево бановине вардарске;

Бајић Даница, из Бабиног Моста среза вучитрнског, бановине моравске, у Липљан среза грачаничког, бановине вардарске;

Усовић Никола, из Присовјана среза струшког, бановине вардарске, у Ложане среза и бановине исте;

Манојловић Добринка и Манојловић Живко, из Вајуге среза кључког, бановине моравске, у Лешак среза доњополошког, бановине вардарске;

Бојић Живојин, из Подунаваца среза жичког, бановине моравске, у Мешеште среза охридског, бановине вардарске;

Балетић Мата, из Малошима среза нишког, бановине моравске, у Радовиште бановине вардарске;

Милутиновић Радован, из Горњег Криводола среза царибродског, бановине моравске, у Ђаковицу бановине вардарске;

Бранковић Милица, из Дарде бановине дунавске у Пећ бановине зетске;

Марковић Маринкова Милена, из Старих Шова среза новосадског, бановине дунавске, у Пивнице среза оџачког, бановине исте;

Аћимовић Божидар, из Зуца среза врачарског, бановине дунавске, у Крушевицу среза колубарског, бановине исте;

Боричић Милисав, из Крушевице среза колубарског, бановине дунавске, у Зуце среза врачарског, бановине исте;

Пивљаковић Цвета, из Чонопље среза сомборског, бановине дунавске, у Ритопек среза грочанског, бановине исте;

Живановић Наталија, из Доње Ливадице среза и бановине моравске, у Ореовицу среза и бановине исте;

Живановић Бранимир, из Ливадице среза и бановине моравске, у Ореовицу среза и бановине исте;

Маршићевић Радмило и Маршићевић Драгојла, из Стојника среза јасеничког, бановине дунавске, у Марковац среза и бановине исте;

Петронијевић Драгослав, из Степојевца среза посавског, бановине дунавске, у Рачу среза лепеничког, бановине исте;

Савић Војислав, из Понора среза заглавског, бановине моравске, у Нову Црњу, срез Јаша Томић, бановина дунавска;

Ђорђевић Драгиња забавиља, из Пирота среза нишавског, бановине моравске, у Бачку Паланку бановине дунавске;

Рајковић Мара, из Угљевик-Мајдана среза бјељинског, бановине дринске, у Старе Шове среза новосадског, бановине дунавске;

Белошевић Босиљка, из Брестовца среза лесковачког, бановине вардарске, у Мокрин среза великокикинског, бановине дунавске;

Пандуров Јелена, из Банатског Новог Села среза панчевачког, бановине дунавске, у Филипово среза оџачког, бановине исте;

WWW.UNIBL.BS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

Рајичковић Живка, из Нереснице среза звишког, бановине моравске, у Белу Цркву бановине дунавске;

Бегчић Миодраг, из Брестова среза деспотовачког, бановине дунавске, у Кусадак среза јасеничког, бановине исте;

Бегчић Добрила, из Власотинаца бановине вардарске у Кусадак среза јасеничког, бановине дунавске;

Карастанковић Стојан, из Кузмина среза митровичког, бановине дринске, у Љубу среза илочког, бановине дунавске;

Заниновић Босиљка, из Цавтата среза дубровачког, бановине зетске, у Лединце среза иришког, бановине дунавске;

Лацковић Аница, из Срем. Карловаца бановине дунавске у Руму бановине исте. — (О.н.бр. 66.542 од 13-IX-1930 год.)

У 5 групи II категорије:

Некић Љубомир, из Привлаке среза биоградског, бановине приморске, у Јасенице среза бенковачког, бановине исте;

Башић Ануша, из Хвара бановине приморске, у Кистање среза бенковачког, бановине исте;

Матић Марија, из Сонковића среза шибеничког, бановине приморске, у Петрчане среза биоградског, бановине исте;

Мирковић Петар, из Јасенице среза бенковачког, бановине приморске, у Привлаку среза биоградског, бановине исте;

Барановић Антица, из Подбабља среза имотског, бановине приморске, у Аржан среза и бановине исте;

Бојко Матић Невенка, из Шарића Струге среза метковићког, бановине приморске, у Подбабље среза имотског, бановине исте;

Матковић Анка, из Мокрог Поља среза книнског, бановине приморске, у Орлић среза и бановине исте;

Чала Перка, из Марковаца среза книнског, бановине приморске, у Орлић среза и бановине исте;

Цветанић Петронила, из Велмаја среза охридског, бановине вардарске, у Сеструње среза Преко, бановине приморске;

Коста Анка, из Сеструња среза Преко, бановине приморске, у Сутомишћину среза и бановине исте;

Планчић Магдалена, из Ижа Великог среза Преко, бановине приморске, у Угљан-Лучину среза и бановине исте;

Павлиновић Недељка, из Жежевика среза сињског, бановине приморске, у Подосој среза и бановине исте;

Милошевић Анта, из Брштанова среза сплитског, бановине приморске, у Мућ Доњи среза и бановине исте;

Карнинчић Никола, из Стоморске среза сплитског, бановине приморске, у Бол среза супетарског, бановине исте;

Чоловић Владимир, из Војнића среза сињског, бановине приморске, у Језера среза шибеничког, бановине исте;

Тута Ранка, из Мостара бановине приморске у Потоке среза мостарског, бановине исте;

Бијелица Зора, из Домановића среза столачког, бановине зетске, у Јабланицу среза коњичког, бановине приморске;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Танасић Ранка, из Тешња бановине врбаске, у Турбет среза травничког, бановине приморске;

Сајко Драгица, из Шурманаца среза мостарског, бановине приморске, у Овчарево среза травничког, бановине исте;

Добронић Јуре, из Комиже среза хварског, бановине приморске, у Застражишће среза и бановине исте;

Вукмирица Вјера, из Радовића среза бококторског, бановине зетске, у Крвавац среза метковићког, бановине приморске;

Бранђолица Винка, из Видоња среза метковићког, бановине приморске, у Доњу Валу среза макарског, бановине исте;

Томић Кролић Даница, из Кралупа среза височког, бановине дринске, у Брадину среза коњичког, бановине приморске;

Смољан Зора, из Степена среза гатачког, бановине зетске, у Опузен среза метковићког, бановине приморске;

Маринковић Јеролима, из Рогознице среза шибеничког, бановине приморске, у Станковце среза бенковачког, бановине исте. — (О.н.бр. 55.575 од 30-VIII-1930 год.).

Ђорђевић Станка, из Лукавице среза царибродског, бановине моравске, у Извор среза нишавског, бановине исте;

Стантић Јага, из Суботице у Чантавир — салашка школа бр. III — Тополски пут, бановине дунавске;

Грујић Јован, из Жедилова среза кривопаланачког, бановине вардарске, на салаш Бин код Сенте бановине дунавске;

Илић Миодраг, из Рамне среза битољског, бановине вардарске, у Липе среза подунавског, бановине дунавске;

Илић Милева, из Српца среза битољског, бановине вардарске, у Липе среза подунавског, бановине дунавске;

Јовановић Наталија, из Кладушнице среза кључког, бановине моравске, у Крњево среза орашког, бановине дунавске;

Бошкан Анђелија, из Св. Михајла среза алибунарског, бановине дунавске, у Селеуш среза и бановине исте;

Веселинов Милена, из Старе Кањиже среза сенћанског, бановине дунавске, у Бачко Петрово Село среза старобечејског, бановине исте;

Вајс Јене, из Бачког Петровог Села среза старобечејског, бановине дунавске, у Стару Кањижу среза сенћанског, бановине исте;

Јовановић Ангелина, из Такова среза тамнавског, бановине дринске, у Рибаре среза расинског, бановине моравске;

Стојанов Олга, из Бадљевице среза подунавског, бановине дунавске, у Банатски Брестовац среза панчевачког, бановине исте;

Николић Радмила, из I салашке школе код Мола среза сенћанског, бановине дунавске, у Кларију, срез Јаша Томић, бановина иста;

Савић Милка, из Острога среза барског, бановине зетске, у Драгутиново среза новобечејског, бановине дунавске;

Токин Јелена, из Српске Неузине среза алибунарског, бановине дунавске, у Пачир среза тополског, бановине исте;

Комљеновић Стеван, из Врања среза пчињског, бановине моравске, у Силбаш среза паланачког, бановине дунавске;

Жарић Димитрије, из Ростуше среза галичког, бановине вардарске, у Мали Жам среза вршачког, бановине дунавске;

Будић Валерија, из Дарде бановине дунавске у Шумарине среза дар-
ђанског, бановине исте;

Глишић Правда, из Малог Борка среза тамнавског, бановине дрин-
ске, у Петку среза колубарског, бановине дунавске;

Пинђин Тодор, из Келешина среза струмичког, бановине вардарске,
у Милетићево среза вршачког, бановине дунавске;

Грујић Спаса, из Новог Врбаса среза кулског, бановине дунавске, у
Црвенку среза и бановине исте;

Димитријевић Невена, из Јазова среза новокањишког, бановине ду-
навске, у Потиског Св. Николу среза и бановине исте;

Живановић Даница, из Баваништа среза ковинског, бановине дунав-
ске, у Црепају среза ковачичког, бановине исте;

Стефановић Стојанка, из Црепаје среза ковачичког, бановине ду-
навске, у Баваниште среза ковинског, бановине исте;

Прокић Алекса, из Кривогаштана — одељење у Крушевљанима среза
крушевског, бановине вардарске, у Забојницу среза гружанског, бановине
дунавске;

Митровић Стана, из Милетићева среза вршачког, бановине дунавске,
у Војвода Степу, срез Јаша Томић, бановине исте;

Милосављевић Милева, из Чуруга среза жабаљског, бановине ду-
навске, у Србобран среза старобечејског, бановине исте;

Протић Љубица, из Дeroње среза оџачког, бановине дунавске, у То-
варишево среза паланачког, бановине исте;

Јовановић Мирослава, из вароши Тополе среза јасеничког, бановине ду-
навске, у Коњушу среза гружанског, бановине исте;

Поповић Јелисавета, из Бајмока среза сомборског, бановине дунав-
ске, у Осипаоницу среза подунавског, бановине исте;

Антић Жарко, из Метимера среза преспанског, бановине вардарске, у
Костолац — одељење на Руднику — среза пожаревачког, бановине дунавске;

Обрадовић Радослав, из Језера среза деспотовачког, бановине мо-
равске, у Бадљевицу среза подунавског, бановине дунавске;

Степановић Властимир, из Раниловића среза космајског, бановине ду-
навске, у Велику Иванчу среза и бановине исте;

Живојиновић Спасенија, из Рогатице бановине дринске у Велику
Иванчу среза космајског, бановине дунавске;

Седлар Љубица, из Турја среза охридског, бановине вардарске, у
Бајмок среза сомборског, бановине дунавске;

Витомировић Видосава, из Доње Трешњице среза рађевског, бановине
дринске, у Рабровац среза јасеничког, бановине дунавске;

Милутиновић Јелка, из Каравукова среза оџачког, бановине дунавске,
у Парабућ среза и бановине исте;

Мојици Бошко, из Горњег Дивјака среза крушевског, бановине вар-
дарске, на салаш Лудош Чурго — школа кнез Милош — среза суботичког,
бановине дунавске;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Вурдулић Зорка, из Габрова среза царевоселског, бановине вардарске, у Св. Михајло среза алибунарског, бановине дунавске;
- Петровић Драгољуб, из Дабиља среза струмичког, бановине вардарске, у Вранић среза посавског, бановине дунавске;
- Челебић Мустафа, из Заслапца среза никшићког, бановине зетске, у Кумане среза новобечејског, бановине дунавске;
- Ђоковић Јован, из Хаџиних Ливада среза грузанског, бановине дунавске, у Groшницу среза и бановине исте;
- Поповић Лазар, из Старих Јанковаца среза вуковарског, бановине дринске, у Крушедол—Прњавор среза иришког, бановине дунавске;
- Игњатовић Бранислава, из Лежимира среза митровичког, бановине дринске, у Голубинце среза старопазовског, бановине дунавске;
- Костић Даринка, из Лединаца среза иришког, бановине дунавске, у Каменицу среза и бановине исте;
- Антониоли Невенка, из Платичева среза румског, бановине дунавске, у Сурчин среза земунског, бановине исте;
- Гомирац Амалија, из Бошњака среза жупањског, бановине дринске, у Нештин среза илочног, бановине дунавске;
- Антонијети Јосип, из Новог Сланкамена среза старопазовског, бановине дунавске, у Старе Бановце среза и бановине исте;
- Јовановић Милена, из Нових Карловаца среза старопазовског, бановине дунавске, у Инђију среза румског, бановине исте;
- Павловић Вукосава, из Водице среза јасеничког, бановине дунавске, у Пећинце среза румског, бановине исте;
- Бастајић Владимир, из Велике Писанице среза бјеловарског, бановине савске, у Ердвик среза илочног, бановине дунавске;
- Мацић Владислава, из Голубинаца среза старопазовског, бановине дунавске, у Ердвик среза илочног, бановине исте;
- Мањарић Магдалена, из Ердвика среза илочног, бановине дунавске, у Голубинце среза старопазовског, бановине исте;
- Ђириловић Ђорђе, из Травника бановине приморске у Беочин среза илочног, бановине дунавске;
- Новачек Штефанија, из Сланкаменских Винограда среза старопазовског, бановине дунавске, у Стару Пазову среза и бановине исте;
- Симић Видоје, из Ласова среза бољевачког, бановине дунавске, у Гаџин Хан среза нишког, бановине моравске;
- Каунц Јованка, из Владимировца среза алибунарског, бановине дунавске, у Велику Врбницу среза жујског, бановине моравске;
- Јоксимовић Војислав, из Разловца среза малешког, бановине вардарске, у Бабин Мост среза вучитрског, бановине моравске;
- Јоксимовић Даница, из Русинова среза малешког, бановине вардарске, у Бабин Мост среза вучитрског, бановине моравске;
- Јанковић Михаило, из Доњих Дупени среза преспанског, бановине вардарске, у Скорицу среза ражањског, бановине моравске;
- Томовић Бећир, из Иловице среза струмичког, бановине вардарске, у Кобиље среза млавског, бановине моравске;
- Гачић Видосава и Гачић Миодраг, из Течића среза левачког, бановине моравске, у Буровац среза млавског, бановине исте;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Животић Данило, из Великог Села среза пожаревачког, бановине дунавске, у Црљенац среза млавског, бановине моравске;

Трпинац Јелена, из Солнока среза румског, бановине дунавске, у Орлане среза лапског, бановине вардарске;

Рмуш Милорад, из Козјака среза преспанског, бановине вардарске, у Ресан среза и бановине исте;

Рмуш Станија, из Пећи бановине вардарске у Ресан бановине исте; Кутровац Катица, из Љутог Долца среза мостарског, бановине приморске, у Сурчин среза земунског, бановине дунавске;

Недељковић З. Гордана, из Шимановаца среза земунског, бановине дунавске, у Сурдук среза старопазовског, бановине исте. — (О.н.бр. 64.618 од 4-IX-1930 год.).

Тошић Савка, из Подроманије среза рогатичког, бановине дринске, у Горњи Рахић среза брчког, бановине исте;

Алексићева Славка, из Ужица бановине дринске у Буар среза ужичког, бановине исте;

Радовановић Исидор, из Драгобрашта среза кочанског, бановине вардарске, у Бресницу среза љубићког, бановине дринске;

Јовановић Софија, из Лопатња среза подгорског, бановине дринске, у Гор. Грабовицу среза ваљевског, бановине исте;

Антонић Владимир, из Злидола среза босилградског, бановине вардарске, у Доњи Добрић среза јадранског бановине дринске;

Фрајтовић Десанка, из Тршића среза јадранског, бановине дринске, у Дреновац среза мачванског, бановине исте;

Вучковић Добрила, из Љубовије среза азбуковачког, бановине дринске, у Завидовић среза жепачког, бановине исте;

Јелисавчић Миливоје, из Брекова среза ариљског, бановине дринске, у Љубању среза ужичког, бановине исте;

Рот Виола, из Лучке Реке среза митровичког, бановине зетске, у Граб среза драгачевског, бановине дринске;

Миљевић Михаило, из Рибара среза мачванског, бановине дринске, у Ноћај среза и бановине исте;

Тодоровић Бранислава, из Годечева среза црногорског, бановине дринске, у Петницу среза ваљевског, бановине исте;

Црнчевић Катарина, из Ноћаја среза мачванског, бановине дринске, у Рибаре среза и бановине исте;

Чубраковић Драга, из Бреснице среза љубићког, бановине дринске, у Севојно среза ужичког, бановине исте;

Станковић Даринка, из Дворске среза јадранског, бановине дринске, у Слеччевић среза мачванског, бановине исте;

Чупић Марија, из Отока среза винковачког, бановине дринске, у Комлетинце среза и бановине исте;

Петричевић Полка, из Срем. Митровице у Оток среза винковачког, бановине дринске;

Дулић Јелена, из Банатског Деспотовца среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Ловас среза вуковарског, бановине дринске;

Думић Бранислав, из Идвора среза ковачичког, бановине дринске, у Ловас среза вуковарског, бановине исте;

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

- Шантек Марија, из Жупање бановине дринске у Бабину Греду среза жупањског, бановине исте;
- Парађиковић Илија, из Бабине Греде, среза жупањског, бановине дринске, у Славонски Шамац среза и бановине исте;
- Блидовић Видосава, из Крушедол-Прњавора среза пришког, бановине дринске, у Старе Јанковце среза вуковарског, бановине исте;
- Лешић Мартин, из Боботе среза вуковарског, бановине дринске, у Бошњаке среза жупањског, бановине исте;
- Митровић Јелена, из Јанковог Моста среза великобечкеречког, бановине дунавске, у Привину Главу среза шидског, бановине дринске;
- Михић Марија, из Слаковаца среза винковачког, бановине дринске, у Гундинце среза жупањског, бановине исте;
- Вујачић Радован, из Црвене Јабуке среза лужничког, бановине моравске, у Рашевицу среза темњићког, бановине исте;
- Вујачић Видосава, из Црвене Јабуке среза лужничког, бановине моравске, у Рашевицу среза темњићког, бановине исте;
- Митровић Милан, из Чеграна среза горњополошког, бановине вардарске, у Манојлицу среза сврљишког, бановине моравске;
- Митровић Менка, из Пожарана среза горњополошког, бановине вардарске, у Манојлицу среза сврљишког, бановине моравске;
- Поповић Светислав, из Доње Врежине среза нишког, бановине моравске, у Пребрезу среза прокупачког, бановине исте;
- Јанковић Љубица, из Црномаснице среза неготинског, бановине моравске, у Јабланицу среза бољевачког, бановине исте;
- Ђорђевић Михаило, из Алдинца среза заглавског, бановине моравске, у Табаковац среза крајинског, бановине исте;
- Димитријевић Ђорђе, из Белушића среза левачког, бановине моравске, у Течић среза и бановине исте;
- Ђурић Вера, из Велике Крсне среза јасеничког, бановине дунавске, у Кладурово среза млавског, бановине моравске;
- Војиновић Олга, из Раките среза лужничког, бановине моравске, у Клисору среза белопаланачког, бановине исте;
- Стефановић Недељко, из Луке среза крајинског, бановине моравске, у Глоговицу среза и бановине исте;
- Јуринац Марица, из Бора среза зајечарског, бановине моравске, у Глоговицу среза крајинског, бановине исте;
- Станковић Радивоје, из Дреновца среза параћинског, бановине моравске, у Доњи Катун среза темњићког, бановине исте;
- Гавриловић Милорад, из Балинца среза заглавског, бановине моравске, у Кренту среза и бановине исте;
- Стефановић Милена, из Владимирова среза малешког, бановине вардарске, у Берово среза и бановине исте;
- Русимовић Десанка, из Јањева среза грачаничког, бановине вардарске, у Вељусу среза струмичког, бановине исте;
- Лабовић Стојанка, из Корбова среза кључког, бановине моравске, у Доњи Липовик среза радовишког, бановине вардарске;
- Станковић Новак, из Сморара среза струмичког, бановине вардарске, у Ново Село среза и бановине исте;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Берић Надежда, из Јединаковца среза крушевског, бановине вардарске, у Обршане среза и бановине исте;

Цветић Драгољуб, из Босанског Брода бановине врбаске у Парсж среза дебарског, бановине вардарске;

Тодоровић Владимир, из Карбунице среза кичевског, бановине вардарске, у Раштане среза и бановине исте;

Милутиновић Михаило, из Скривенице среза царибродског, бановине моравске, у Ранић среза њаковичког, бановине вардарске;

Рахаминић Дијана, из Грачанице бановине вардарске, у Скопље, — одељење са турским наставним језиком;

Деребанић Ђорђе, из Велгошта среза охридског, бановине вардарске, у Стругу бановине исте;

Поповић Милка, из Жегњана среза жеглиговског, бановине вардарске, у Четирице среза и бановине исте;

Богићевић Недељко, из Оптичара среза битољског, бановине вардарске, у Ђавату среза и бановине исте;

Стојковић-Богићевић Десанка, из Ратара среза јасеничког, бановине дунавске, у Ђавату среза битољског, бановине вардарске;

Дуковић Невенка, из Ликовца среза дреничког, бановине вардарске, у Шешеварлију среза штипског, бановине исте;

Мијовић Крста, из Заскока среза неродимског, бановине вардарске, у Гусиње среза андријевичког, бановине зетске;

Кљајић Радоје, из Пантине среза вучитрнског, бановине моравске, у Косовску Митровицу бановине зетске;

Шпадијер Јован, из Шпионице среза тузланског, бановине дринске, у Салч среза барског, бановине зетске;

Елезовић Драгољуб, из Србице среза дреничког, бановине вардарске, у Прилујје среза вучитрнског, бановине моравске;

Јановић Катарина, из Брањиног Врха среза батинског, бановине дунавске, у Купусину среза апатинског, бановине исте;

Слепчевић Јелена, из Обровца среза паланачког, бановине дунавске, у Ст. Паланку среза и бановине исте;

Русимовић Рајко, из Сливава среза грачаничког, бановине вардарске, у Вељусу среза струмичког, бановине исте;

Стојиљковић Видосава, из Грејача среза и бановине моравске, у Мошорин среза тителског, бановине дунавске;

Бошњак Вукосава, из Луча среза дарџанског, бановине дунавске, у Кнежеве Винограде среза и бановине исте;

Маринковић Даринка, из Сонте среза апатинског, бановине дунавске, у Чантавир среза тополског, бановине исте;

Алимпијевић Драгиња, из Дренова среза кавадарског, бановине вардарске, у Аду среза сенџанског, бановине дунавске;

Тодоровић Михаило, из Скореновца среза ковинског, бановине дунавске, у Гај среза и бановине исте;

Зестријан Јованка, из Нерашта среза доњополошког, бановине вардарске, у Иваново среза панчевачког, бановине дунавске;

Ристић Милац, из Градца среза студеничког, бановине зетске, у Живковце среза качерског, бановине дунавске;

Кнежевић Илија, из Трнавe среза студеничког, бановине зетске, у Стојник среза јасеничког, бановине дунавске;

Рајић Милева, из Трнавe среза студеничког, бановине зетске, у Стојник среза јасеничког, бановине дунавске;

Вукчевић Ђокић Видосава, из Граова среза пољаничког, бановине вардарске, у Опово среза ковачичког, бановине дунавске;

Петровић Десанка, из Бобова среза ресавског, бановине моравске, у Доброводицу, среза крагујевачког, бановине дунавске;

Скочајић Славка, из Лесковца среза гружанског, бановине дунавске, у Бању среза јасеничког, бановине исте;

Стефановић-Милошевић Бранислава, из Лазнице среза хомољског, бановине моравске, у Ритопек среза грочанског, бановине дунавске;

Гађански Ружица, из Нинчићева, срез Јаша Томић, бановина дунавска, у Јашу Томића, бановине исте;

Несторовић Владимир, из Малог Илина среза крушевског, бановине вардарске, у Скореновац среза ковинског, бановине дунавске;

Топаловић Радојка, из Александровог Гаја среза вршачког, бановине дунавске, у Клоку среза лепеничког, бановине исте;

Крстић Даница, из Струге бановине вардарске у Сонту среза апатинског, бановине дунавске;

Крстић Љубица, из Подгорца среза струшког, бановине вардарске, у Сонту среза апатинског, бановине дунавске;

Смиљанић Злата, из Карана среза ужичког, бановине дринске, у Белановицу среза качерског, бановине дунавске;

Павићевић Душан, из Доње Долине среза босанскоградичког, бановине врбаске, у Јарменовце среза качерског, бановине дунавске;

Стефановић Радмила, из Црног Кала среза ражањског, бановине моравске, у Јарменовце среза качерског, бановине дунавске;

Спасић Оливера, из Меленаца среза новобечејског, бановине дунавске, у Батајницу среза земунског, бановине исте;

Вучетић Радослава, из Баноштора среза илочког, бановине дунавске, у Крушедол среза иришког, бановине исте;

Јеличић Добросав, из Планиског Грабова среза иришког, бановине дунавске, у Крушедол (село) среза и бановине исте;

Ђелап Олга, из Кузмина среза митровичког, бановине дунавске, у Љубу среза илочког, бановине исте;

Братоножић Милица, из Осанице среза хомољског, бановине моравске, у Кленак среза румског, бановине дунавске;

Ђурђевић Катица, из Сурдука среза старопазовског, бановине дунавске, у Бежанију среза земунског, бановине исте;

Марош Марија, из Шатринаца среза иришког, бановине дунавске, у Марадик среза и бановине исте;

Јевтић Ружица, из Лапова среза лепеничког бановине дунавске, у Сурдук среза старопазовског, бановине исте;

Симић Димитрије, из Паралова среза босилџградског, бановине вардарске, у Ресањ среза преспанског, бановине исте. — (О.н.бр. 66.542 од 13-IX-1930 год.)

У 2 групи III категорије:

Петровић Љубинка, из Арнајева среза посавског, бановине дунавске, у Степојевац среза и бановине исте;

Брешкић Марија, из Кобиља среза млавског, бановине моравске, у Божевац среза пожаревачког, бановине дунавске. — (О.н.бр. 64.618 од 4-IX-1930 године)

У 3 групи III категорије:

Томишић Иван, из Ковачевца среза јасеничког, бановине дунавске, у Петку среза пожаревачког, бановине исте (О.н.бр. 64.618 од 4-IX-1930 год.).

У 4 групи III категорије:

Димитријевић Зорица, из Белушића среза левачког, бановине моравске, у Течић среза и бановине исте (О.н.бр. 66.542 од 13-IX-1930 год.).

Учитељи дневничари са месечном наградом од 1.200 динара:

Битин Борис, из Велике Иванче среза космајског, бановине дунавске, у Арнајево среза посавског, бановине исте (О.н.бр. 55.859 од 16-IX-1930 год.);

Јовановић Александар, са салаша Велики Пут бр. 1 код Бачког Петровог Села среза старобечејског, бановине дунавске, у Бачко Петрово Село среза и бановине исте (О.н.бр. 56.359 од 16-IX-1930 год.).

Учитель-дневничар:

Костић Теодора, из Бродца среза бијељинског, бановине дринске, у Угљевик-Мајдан среза и бановине исте (О.н.бр. 66.542 од 13-IX-1930 год.).

ДОДЕЉЕНИ НА РАД

Одлуке

Басор Катица, учитељица у Руми, додељена је на рад среском школском надзорнику среза земунског— у Земуну (О.н.бр. 64.288 од 5-IX-1930 г.);

Петошевић Бранко, учитељ у Малим Радинцима среза румског, бановине дунавске, додељен је на рад среском школском надзорнику румског среза — у Руми (О.н.бр. 58.008 од 5-IX-1930 год.);

Факан Даница, учитељица Стручне школе у Цавтату среза дубровачког, бановине зетске, привремено је додељена на рад Цавтатској удрузи за издржавање и унапређење народне уметности, обрта и одгоја младежи у Цавтату (О.н.бр. 65.851 од 15-IX-1930 год.);

Ђуковић Христина, учитељица на Цетињу, додељена је на рад Државном музеју у истом месту (О.н.бр. 65.565 од 16-IX-1930 год.);

Кљајић Радоје, учитељ у Косовској Митровици, додељен је на рад Гимназији у истом месту (О.н.бр. 64.150 од 15-IX-1930 год.);

Поповић Зорка, учитељица у Заводу за глувонему децу у Јагодини, додељена је на рад Заводу за глувонеме у Београду;

Поповић Ђорђе, учитељ у Заводу за глувонему децу у Јагодини, додељен је на рад Заводу за глувонеме у Београду. — (О.н.бр. 66.544 од 13-IX-1930 год.);

Ђорђевић Радослав, учитељ Народне школе у Страњанима среза милешевског, бановине зетске, додељен је на рад Дому за васпитање малолетника у Београду (О.н.бр. 65.842 од 14-IX-1930 год.);

Шиљак Љубица и Шиљак Добрило, учитељи Народне школе у Дому слепих Краља Александра I у Земуну, додељени су на рад Народној школи на Дорћолу у Београду, с тим да раде у одељењима за слабомислену децу (О.н.бр. 64.485 од 16-IX-1930 год.);

Николић Милојка, учитељица Народне школе у Великој Плани среза орашког, бановине дунавске, додељена је на рад Женској занатској школи у Крагујевцу — по потреби (О.н.бр. 55.575 од 10-IX-1930 год.);

Милошевић Ана, учитељица у Карловцу бановине савске, додељена је на рад Народној школи у Новом Саду (О.н.бр. 67.040 од 16-IX-1930 год.);

Античић Иван, учитељ у Ходиљу среза дубровачког, бановине зетске, додељен је на рад Народној школи у Басту среза макарског, бановине приморске (О.н.бр. 69.575 од 1-X-1930 год.);

Посинковић Никола и Посинковић Јелисава, учитељи у Сплиту, додељени су на рад Народној школи у Долу среза хварског, бановине приморске (О.н.бр. 69.748 од 1-X-1930 год.);

Лишћевић Јелисавета, учитељица у Суботици, додељена је на рад школском надзорништву у истом месту (О.н.бр. 61.572 од 15-IX-1930 год.);

Ферид Бајрам, учитељ у Скопљу, додељен је на рад Просветном одељењу код Краљевске банске управе у истом месту (О.н.бр. 63.224 од 15-IX-1930 год.);

Дреџун Милутин, учитељ на Цетињу, додељен је на рад Просветном одељењу код Краљевске банске управе у истом месту (О.н.бр. 62.234 од 10-IX-1930 год.);

Пиперски Љубомир, учитељ у Сплиту, додељен је на рад Просветном одељењу код Краљевске банске управе у истом месту (О.н.бр. 69.747 од 2-X-1930 год.);

Стојачић Димитрије, учитељ Народне школе Престолонаследника Петра у Земуну, додељен је на рад Народној школи у Руми — одељење са немачким наставним језиком — с тим да врши дужност управитеља (О.н.бр. 67.266 од 18-IX-1930 год.).

УПУЋЕНИ НА РАД

Одлуке

Сератлић Риста, учитељ у Вишеграду бановине дринске, упућен је на рад у Просветно одељење код Краљевске банске управе у Сарајеву — по потреби (О.н.бр. 55.555 од 8-IX-1930 год.);

Димитријевић Драгољуб, учитељ Народне школе на Савинцу у Београду, упућен је на рад у Народну школу на Смедеревском Ђерму у истом месту — по потреби (О.н.бр. 65.619 од 9-IX-1930 год.);

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Нагорни Александар, учитељ у Горњем Ораху среза власотиначког, бановине вардарске, упућен је на рад у Народну школу у Крушевици среза и бановине исте — по молби;

Телавац Данило, учитељ у Крушевици среза власотиначког, бановине вардарске, упућен је на рад у Народну школу у Турековцу среза лесковачког, бановине исте — по молби. — (О.н.бр. 67.029 од 16-IX-1930 год.);

Филиповић Марија, учитељица у Велесу бановине вардарске, упућена је на рад у народну школу у Скопљу — одељење са турским наставним језиком — по молби (О.н.бр. 65.871 од 10-IX-1930 год.);

Поповић Даница, учитељица у Остружници среза посавског, бановине дунавске, упућена је на рад у Народну школу у Власотинцима бановине вардарске — по молби (О.н.бр. 66.537 од 13-IX-1930 год.);

Поповић Милан, учитељ у Остружници среза посавског, бановине дунавске, упућен је на рад у Народну школу у Власотинцима — по молби (О.н.бр. 66.537 од 13-IX-1930 год.);

Николић Блажа, учитељ у Даросави среза колубарског, бановине дунавске, упућен је на рад у Народну школу у Медошевцу среза и бановине исте — по потреби (О.н.бр. 65.617 од 9-IX-1930 год.);

Кандеци Алекса, учитељ у Кнежевим Виноградима среза дарђанског, бановине дунавске, на раду у одељењу са мађарским наставним језиком, упућен је на рад у одељење са државним наставним језиком, у истом месту (О.н.бр. 65.445 од 15-IX-1930 год.);

Максимовић Десанка, учитељица у Кораћици среза космајског, бановине дунавске, упућена је на рад у Народну школу у Парабућу среза оџачког, бановине дунавске — по потреби (О.н.бр. 69.903 од 29-IX-1930 год.);

Новелер-Кончина Марија, учитељица у Дубровнику, упућена је на рад одбору подмлатка Црвеног крста у истом месту (О.н.бр. 70.896 од 1-X-1930 године);

Богосављевићка Десанка, учитељица у Пиносави среза врачарског, бановине дунавске, упућена је на рад Школском надзорништву среза врачарског — по молби (О.н.бр. 63.314 од 15-IX-1930 год.).

УПУЋЕНИ НА РЕДОВНУ ДУЖНОСТ

Одлуке

Лац Виргинија, учитељица на раду у Забавишту у Битољу, упућена је на своју редовну дужност у Народну школу у истом месту (О.н.бр. 65.872 од 10-IX-1930 год.);

Перишић Марко, учитељ на раду у Учитељској школи у Јагодини, упућен је на своју редовну дужност у Народну школу у Парчану среза темнићког, бановине моравске — по потреби (О.н.бр. 60.757 од 8-IX-1930 год.);

Леман Наталија, учитељица на раду у Забавишту у Куманову, упућена је на своју редовну дужност у Народну школу у истом месту (О.н.бр. 65.618 од 9-IX-1930 год.);

Милош Антица, која је одлуком О.н.бр. 67.583 од 18 септембра 1930 год., била додељена на рад у Дол среза хварског, бановине приморске, упућена је на своју редовну дужност у Гдињ среза и бановине исте (О.н.бр. 70.895 од 1-X-1930 год.).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ВРАЋЕНИ НА РЕДОВНУ ДУЖНОСТ

О д л у к е

Николић Драгица, учитељица у Биљу среза дарџанског, бановине дунавске, на раду у Дому Штиљановића у истом месту, враћена је на своју редовну дужност у Народну школу у истом месту, пошто је поменути Дом престао са радом (О.н.бр. 62.607 од 11-IX-1930 год.);

Милутиновић Јован, учитељ на раду у школском надзорништву у Ивањици, враћен је на своју редовну дужност учитеља и управитеља Народне школе у истом месту (О.н.бр. 65.466 од 15-IX-1930 год.);

Мирковић Крста, учитељ у Тресончу среза галичког, бановине вардарске, који је одлуком О.н.бр. 51.709 од 12 јула 1930 год. био упућен по потреби на рад у Плав среза андријевичког бановине зетске, враћен је на своју редовну дужност у Тресончу — по молби (О.н.бр. 59.566 од 10-IX-1930 године).

УНАПРЕЂЕЊА

О д л у к е

У 3 групу II категорије:

- Чулићка Видосава, у Новом Пазару бановине зетске (О.н.бр. 61.602 од 23-VIII-1930 год.);
- Томић Десанка, у Пожаревцу бановине дунавске О.н.бр. 62.340 од 27-VIII-1930 год.);
- Мишевић В. Петар, у Дубову среза добричког, бановине моравске (О.н.бр. 60.514 од 18-VIII-1930 год.);
- Пешићка Персида, у Липама среза подунавског, бановине дунавске (О.н.бр. 60371 од 18-VIII-1930 год.);
- Божић Иванка, у Крапини бановине савске (О.н.бр. 61.015 од 20-VIII-1930 год.);
- Першић Иван, у Јаблановцу среза доњостубичког, бановине савске (О.н.бр. 63.761 од 3-IX-1930 год.);
- Опачић Љубица, у Приштини среза грачаничког, бановине вардарске (О.н.бр. 59.101 од 11-VIII-1930 год.);
- Губеринић Јован, у Сутивану среза бјелополског, бановине зетске (О.н.бр. 58.451 од 8-VIII-1930 год.);
- Фртунић Јованка, у Косовској Митровици бановине зетске (О.н.бр. 58.289 од 7-VIII-1930 год.);
- Мажан Марија, у Кутима среза бококоторског, бановине зетске (О.н.бр. 58.288 од 8-VIII-1930 год.);
- Костић Крста, у Сутомишњици среза Преко, бановине приморске (О.н.бр. 54.233 од 30-VIII-1930 год.);
- Радовановић Десанка, у Велесу бановине вардарске (О.н.бр. 56.145 од 30-VII-1930 год.);
- Раденковићка Стана, у Кавадару бановине вардарске (О.н.бр. 57.133 од 1-VIII-1930 год.);
- Ковачевић Катица, у Вашки среза слатинског, бановине савске (О.н.бр. 63.659 од 3-IX-1930 год.);

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Миловановић Светислав, у Боговађи среза колубарског, бановине дринске (О.н.бр. 63.003 од 1-IX-1930 год.);
- Бошковић Недељка, у Ашањи среза земунског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.292 од 4-IX-1930 год.);
- Марјановић Владимир, у Грачаници бановине вардарске (О.н.бр. 62.796 од 10-IX-1930 год.);
- Марковић Вукосав, у Азањима среза бјелопољског, бановине зетске (О.н.бр. 62.700 од 3-IX-1930 год.);
- Радић Лепетић Анка, у Градцу среза макарског, бановине приморске (О.н.бр. 63.099 од 1-IV-1930 год.);
- Фрагнер Бранка, у Клањцу бановине савске (О.н.бр. 63.401 од 2-IX-1930 год.);
- Хофер Валентин, у Ивановом Пољу среза даруварског, бановине савске (О.н.бр. 64.355 од 4-IX-1930 год.);
- Мишовић Величко, у Дечану среза њаковичког, бановине вардарске (О.н.бр. 59.871 од 18-VIII-1930 год.);
- Урињак Вјекослав, у Доњој Вријески среза даруварског, бановине савске (О.н.бр. 62.772 од 4-IX-1930 год.);
- Вунчић Злата, у Гор. Стубици бановине савске (О.н.бр. 64.354 од 4-IX-1930 год.);
- Милосављевић Љубомир, у Мрсању среза жичког, бановине моравске (О.н.бр. 65.095 од 10-IX-1930 год.);
- Маричић Милинко, у Грбичама среза грузанског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.237 од 5-IX-1930 год.);
- Селаковић Радисав, у Требеништу среза охридског, бановине вардарске (О.н.бр. 63.830 од 3-IX-1930 год.);
- Матејић Владимир, у Мокрину среза великокикиндског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.297 од 5-IX-1930 год.);
- Ђириновић Љубица, у Пакрацу бановине савске (О.н.бр. 64.225 од 5-IX-1930 год.);
- Вујовић Петар, у Врандуку среза велинског, бановине зетске (О.н.бр. 62.123 од 9-IX-1930 год.);
- Ђубелић Виктор, на Удбини бановине савске (О.н.бр. 64.828 од 10-IX-1930 год.);
- Одић Фрања, у Горњој Дубици среза дервентског, бановине врбаске (О.н.бр. 64.739 од 8-IX-1930 год.);
- Никчевић Радован, у Прекопчелици среза јабланичког, бановине вардарске (О.н.бр. 55.875 од 31-VII-1930 год.);
- Бехунек Фрања, у Стрмцу среза клањечког, бановине савске (О.н.бр. 66.475 од 16-IX-1930 год.);
- Антонијевић Божидар, у Бањој Луци бановине врбаске (О.н.бр. 65.239 од 10-IX-1930 год.);
- Грујић Радоје, у Башаиду среза великокикиндског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.559 од 10-IX-1930 год.);
- Бехунек Анка, у Стрмцу среза клањечког, бановине савске (О.н.бр. 66.473 од 16-IX-1930 год.);
- Дуић Катарина, у Алексиници среза перушићког, бановине савске (О.н.бр. 65.730 од 12-IX-1930 год.);

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Глунчић Леополдина, на раду у Женској задрузи ученица у Дубровнику (О.н.бр. 60.945 од 19-VIII-1930 год.);
- Криштоф Лидија, у Вел. Бечкерек у бановине дунавске (О.н.бр. 68.009 од 22-IX-1930 год.);
- Николетић Ратковић Никица, у Доњем Мућу среза сплитског, бановине приморске (О.н.бр. 62.117 од 30-VIII-1930 год.);
- Керестеш Јелена, у Секићу среза тополског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.192 од 10-IX-1930 год.);
- Госпић Вукал, у Бањи среза прибојског бановине зетске (О.н.бр. 66.518 од 16-IX-1930 год.);
- Бањин Ненад, у Черевнићу среза илочног, бановине дунавске (О.н.бр. 66.151 од 16-IX-1930 год.);
- Метикош Драгица, у Вогњу среза румског, бановине дунавске (О.н.бр. 67.910 од 23-IX-1930 год.);
- Некић Драгутин, у Водицама среза шибеничког, бановине приморске (О.н.бр. 63.636 од 2-IX-1930 год.);
- Мојсиловић Лепосава, у Српском Арадцу среза великобечкеречког, бановине дунавске (О.н.бр. 69.234 од 27-IX-1930 год.);
- Зујев Марија, у Пивницама среза оџачког, бановине дунавске (О.н.бр. 67.124 од 18-IX-1930 год.);
- Ружић Олга, у Вранићу среза посавског, бановине дунавске (О.н.бр. 68.825 од 27-IX-1930 год.);
- Михајловић Марија, у Темерину среза новосадског, бановине дунавске (О.н.бр. 68.633 од 26-IX-1930 год.);
- Јаковљевић Душан, у Непричеву среза тамнавског, бановине дринске (О.н.бр. 67.151 од 19-IX-1930 год.);
- Маневићка Наталија, у Младеновцу среза космајског, бановине дунавске (О.н.бр. 67.743 од 22-IX-1930 год.);
- Јович Даница, у Вел. Кикинди бановине дунавске (О.н.бр. 68.781 од 30-IX-1930 год.);
- Гавровић Борка, у Марковцу среза јасеничког бановине дунавске (О.н.бр. 68.630 од 24-IX-1930 год.);
- Варгић Даринка, у Бач. Петр. Селу среза старобечејског, бановине дунавске (О.н.бр. 67.815 од 22-IX-1930 год.);
- Зековић Р. Станиша, у Горњем Врановцу среза велешког, бановине вардарске (О.н.бр. 67.699 од 20-IX-1930 год.);
- Златичанин Стеван, у Кочанима бановине вардарске (О.н.бр. 67.551 од 19-IX-1930 год.);
- Вучковићева Катарина, у Тешици среза и бановине моравске (О.н.бр. 66.771 од 17-IX-1930 год.);
- Јанић Живадин, у Д. Сабанти среза крагујевачког, бановине дунавске (О.н.бр. 66.629 од 19-IX-1930 год.);
- Грбац Надежда, у Цветановцу среза колубарског, бановине дринске (О.н.бр. 69.020 од 25-IX-1930 год.);
- Катанић Горољуб, у Бујановцу среза прешевског бановине дунавске (О.н.бр. 69.772 од 29-IX-1930 год.);

Перовић Шимо, у Св. Петру среза лудбрешког, бановине савске (О.н.бр. 68.843 од 26-IX-1930 год.);

Шеговић Наталија, у Књажевцу среза заглавског, бановине моравске (О.н.бр. 66.672 од 17-IX-1930 год.).

У 4 групу II категорије:

Марић Бранко, у Српским Моравицама среза врбаског, бановине савске (О.н.бр. 61.058 од 20-VIII-1930 год.);

Петровићева Марта, у Багушници среза добричког, бановине моравске (О.н.бр. 60.513 од 18-VIII-1930 год.);

Аћимовић Љубомир, у Грабовцу среза посавског, бановине дринске (О.н.бр. 60.464 од 18-VIII-1930 год.);

Грујић Милица, у Доњ. Лупљаници среза дервентског, бановине врбаске (О.н.бр. 61.365 од 21-VIII-1930 год.);

Куртовац Стјепан, у Матићима среза брчког, бановине дринске (О.н.бр. 61.115 од 19-VIII-1930 год.);

Петровић Цветанка, у Струмици бановине вардарске (О.н.бр. 59.706 од 14-VIII-1930 год.);

Крдуна Нада, у Прибоју среза тузланског, бановине дринске (О.н.бр. 60.478 од 18-VIII-1930 год.);

Савић Милан, у Прилепу бановине вардарске (О.н.бр. 60.689 од 18-VIII-1930 год.);

Петанек Ивка, у Лобору среза златарског, бановине савске (О.н.бр. 60.979 од 21-VIII-1930 год.);

Карамарка Добрила, у Кукуљици среза Преко, бановине приморске (О.н.бр. 61.049 од 19-VIII-1930 год.);

Башадур Делфа, у Коњицу бановине приморске (О.н.бр. 63.933 од 3-IX-1930 год.);

Хорват Петар, у Бачком Петровом Селу среза старобечејског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.026 од 3-IX-1930 год.);

Вукановићева Марија, у Кољанима среза сињског, бановине приморске (О.н.бр. 61.698 од 2-IX-1930 год.);

Веселић Вилма, у Белцу среза златарског, бановине савске (О.н.бр. 63.657 од 3-IX-1930 год.);

Вујковић Н. Предраг, у Слатини среза трнавског, бановине дринске (О.н.бр. 63.004 од 2-IX-1930 год.);

Марковић Јован, у Сараорцима среза орашког, бановине дунавске (О.н.бр. 64.590 од 8-IX-1930 год.);

Келемен Деже Ђорђе, у Бачком Петровом Селу среза старобечејског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.340 од 5-IX-1930 год.);

Љубешић Иван, у Јесењу среза крапинског, бановине савске (О.н.бр. 60.209 од 18-VIII-1930 год.);

Гаћеша Владимир, у Примишљу среза слуњског, бановине савске (О.н.бр. 64.750 од 8-IX-1930 год.);

Филипчић Анка, у Вел. Писаници среза бјеловарског, бановине савске (О.н.бр. 64.851 од 8-IX-1930 год.);

Бркић Маријан, у Ракитну среза љубушког, бановине приморске (О.н.бр. 64.552 од 5-IX-1930 год.);

Салај Вилма, у Хоргошу среза сенђанског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.560 од 10-IX-1930 год.);

Поповићка Гроздана, у Дрлупи среза космајског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.502 од 12-IX-1930 год.);

Дивнић Драгомир, у Осипаоници среза подунавског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.503 од 10-IX-1930 год.);

Нађвински Љубица, у Чантавиру среза тополског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.535 од 11-IX-1930 год.);

Мушић Хасан, у Малој Кладуши среза цазинског, бановине врбаске (О.н.бр. 61.585 од 23-VIII-1930 год.);

Митровић Јосиф, у Округлици среза височког, бановине дринске (О.н.бр. 62.986 од 1-IX-1930 год.);

Баранин Душан, у Бродцу, среза бјељинског, бановине дринске (О.н.бр. 63.424 од 2-IX-1930 год.);

Вуковић Влајко, у Новом Граду среза дервентског, бановине врбаске (О.н.бр. 63.434 од 2-IX-1930 год.);

Сочо Ђоброслав, у Љепуници среза тузланског, бановине дринске (О.н.бр. 67.517 од 19-IX-1930 год.);

Оклобдија Милена, у Јошану среза удбинског, бановине савске (О.н.бр. 66.066 до 13-IX-1930 год.);

Клубучар Дана, у Мариндолу среза карловачког, бановине савске (О.н.бр. 68.868 од 25-IX-1930 год.);

Антониоли Невенка, у Платичеву среза румског, бановине дунавске (О.н.бр. 67.914 од 22-IX-1930 год.);

Куруцић Боривој, у Бешенову среза иришког, бановине дунавске (О.н.бр. 67.523 од 19-IX-1930 год.);

Канарев Евдоким, у Ст. Врбасу среза кулског, бановине дунавске (О.н.бр. 67.092 од 18-IX-1930 год.);

Грозданић Никола, у Церовцима среза грачаничког, бановине савске (О.н.бр. 68.348 од 23-IX-1930 год.);

Кришковић Звонимир, у Кладарама среза ђурђевачког, бановине савске (О.н.бр. 68.346 од 23-IX-1930 год.);

Дијаковић Лидија, у Пољуци среза имотског, бановине приморске (О.н.бр. 63.863 од 3-IX-1930 год.);

Сокол Иван, у Цетини среза сињског, бановине приморске (О.н.бр. 67.862 од 20-IX-1930 год.);

Матулић Антица, у Сумартину среза супетарског, бановине приморске (О.н.бр. 68.886 до 27-IX-1930 год.);

Кукић Марија, у Бос. Дубици бановине врбаске (О.н.бр. 68.500 од 23-IX-1930 год.);

Спремо Угљеша, у Дрвару среза петровачког, бановине врбаске (О.н.бр. 68.512 до 24-IX-1930 год.);

Стефановић Веселинка, у Варешу среза височког, бановине дринске (О.н.бр. 68.360 од 24-IX-1930 год.);

Берић Милена, у Равњу среза мачванског, бановине дринске (О.н.бр. 66.737 од 17-IX-1930 год.);

Тасић Јелица, у Стапару среза апатинског, бановине дунавске (О.н.бр. 66.053 од 17-IX-1930 год.);

Поповићева Загорка, у Дворовима среза бјелинског, бановине дринске (О.н.бр. 67.518 од 20-IX-1930 год.);

Антуновић Лаура, у Језерима среза шибеничког, бановине приморске (О.н.бр. 67.678 од 30-IX-1930 год.);

Јовановић Славко, у Сл. Рачи среза митровичког, бановине дринске (О.н.бр. 69.021 до 30-IX-1930 год.).

У 2 групу III категорије:

Мезнерић Јелена, забавиља у Старој Кањижи среза сенђанског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.298 од 4-IX-1930 год.).

У 3 групу III категорије:

Мулић Абдулах, у Осову среза рогатичког, бановине дринске (О.н.бр. 57.503 до 5-VIII-1930 год.);

Берић Тодора, забавиља у Бачком Петровом Селу среза старобечејског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.021 од 4-IX-1930 год.);

Добронић Катица, забавиља у Јелси среза хварског, бановине приморске (О.н.бр. 63.146 од 1-IX-1930 год.);

Пејић Јулка, у Госпођинцима среза жабаљског, бановине дунавске (О.н.бр. 66.121 од 13-IX-1930 год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

Одлуке

Јовановић Олги, учитељици у Темерину среза новосадског, бановине дунавске, признато је у године службе за пензију и напредовање у групама и степенима време од 1 октобра 1919 год. до 31 августа 1921 год., што чини 1 (једну) годину и 11 (једанаест) месеци, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 51.792 од 5-IX-1930 год.);

Пашћик Јулијани, учитељици у Ади среза сенђанског, бановине дунавске, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 22 новембра 1919 год. до 13 јуна 1921 год. као дана постављења за учитељицу, што чини 1 (једну) годину, 6 (шест) месеци и 21 (двадесет један) дан, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 61.199 од 8-IX-1930 год.);

Раковшчек Марији, учитељици у Брасловчама среза цељског, бановине дравске, признато је у године службе и за напредовање по групама положајне плате време, које је провела као контрактуална учитељица од 12 јануара 1927 год. до 3 маја 1928 год., што чини 1 (једну) годину, 3 (три) месеца и 21 (двадесет један) дан, — без права на накнаду за протекло време. Овим се решењем допуњује одлука о постављењу поменуте, О.н.бр. 75.207 од 8 новембра 1928 год. (О.н.бр. 61.711 од 30-VIII-1930 год.);

Мирковићу Душану, учитељу у Маринцима среза вуковарског, бановине дринске, признато је решењем о разврставању О.н.бр. 10.253 од 25 фебруара 1924 год. време од 15 година; сада му се признаје још 6 (шест) година, 8 (осам) месеци и 19 (деветнаест) дана, тако да на дан 1 септембра 1923 год. има признато за пензију и степен основне плате време од 21 (двадесет једне)

године, 8 (осам) месеци и 19 (деветнаест) дана, — без права на накнаду за протекло време. Овим се решењем замењује решење О.н.бр. 42.102 од 20 августа 1930 год. (О.н.бр. 65.811 од 17-IX-1930 год.);

Рис рођ. Босанчић Марији, учитељици у Беречком Костањевцу среза гаршничког, бановине савске, признато је у године службе за напредовање у групама за степен основне плате и пензију време које је провела као намесна, привремена и права учитељица у Гор. Михољцу, Градини и Новој Пазови од 1 октобра 1917 год. до 30 новембра 1923 год., што чини 6 (шест) година, 1 (један) месец и 29 (двадесет девет) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 64.080 до 27-IX-1930 год.);

Мателичу Ивану, учитељу у Марибору, признато је у године службе за напредовање по групама и степенима основне плате време које је провео као контрактуални учитељ од 12 септембра 1926 год. до 10 новембра 1928 год., што чини 2 (две) године, 1 (један) месец и 19 (деветнаест) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 67.288 од 27-IX-1930 год.);

Стевић Милки, учитељици у Грачаници бановине врбаске, признато је у године службе за пензију, напредовање по групама и степенима основне плате време које је провела као учитељица у Грачаници од 28 септембра 1918 год. до 30 јуна 1920 год., што чини 1 (једну) годину, 9 (девет) месеци и 2 (два) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 65.066 од 27-IX-1930 год.);

Винковићу Људевиту, учитељу у Тухљу среза клањачког, бановине савске, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 4 (четири) године, 6 (шест) месеци и 15 (петнаест) дана, које је провео у војсци и као учитељ. Од тога времена признају му се 2 (две) године, 11 (једанаест) месеци и 1 (један) дан и за напредовање по групама положајне плате, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 61.786 од 23-IX 1930 год.);

Дурковићу Милији, учитељу у Умљену среза малешког, бановине вардарске, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време које је провео као учитељски заступник од 3 септембра 1915 год. до 1 октобра 1918 год., што чини 3 (три) године и 28 (двадесет осам) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 60.706 од 5-IX-1930 год.);

Браун Флори, учитељици у Суботици, признато је у године службе за пензију и степен основне плате време од 1 септембра 1917 год. до 16 фебруара 1921 год., што чини 3 (три) године, 5 (пет) месеци и 15 (петнаест) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 60.477 од 5-IX-1930 год.);

Шепл Ивани, пензионисаној учитељици у Брезовици среза вировитичког, бановине савске, признато је у године службе за напредовање и пензију време које је са прекидима провела као учитељица од 3 децембра 1883 до 30 децембра 1927 год., што чини свега: 24 (двадесет четири) године, 7 (седам) месеци и 25 (двадесет пет) дана. Право на ове године службе као и на припадност на основи накнадно признатих година, рачунаће се поменутој од 30 децембра 1927 године као дана доношења одлуке, која се овом одлуком замењује. Овом се одлуком замењују све раније одлуке и решења која се односе на признање година Шепл Ивани (О.н.бр. 71.458 од 7-X-1930 год.);

Пољак Анки, учитељици у Огулину бановине савске, признато је у године службе за напредовање по групама положајне и степенима основне плате време које је провела као намесна учитељица и то: у Јосиподолу од 6 децембра 1920 год. до 28 фебруара 1921 год.; у Дубровцу од 29 априла 1921 год. до 25 септембра 1921 год. и у Липи од 24 априла 1922 год. до 1 септембра 1922 год. — свега 11 (једанаест) месеци и 25 (двадесет пет) дана, — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 71.035 од 9-X-1930 год.);

Цинзеку Жељку, учитељу у Засадбрегу среза чаковачког, бановине савске, признато је у године службе за напредовање по групама положајне и степенима основне плате време које је провео као привремени учитељ и то: у Красни од 3 маја 1922 год. до 30 јуна 1922 год.; у Летинцу од 9 новембра 1922 год. до 30 јуна 1923 год. и од 8 октобра 1923 год. до 5 септембра 1925 г., у Св. Јурју у Трњу од 10 септембра 1925 год. до 17 новембра 1925 год. — свега 2 (две) године, 10 (десет) месеци и 22 (двадесет два) дана — без права на накнаду за протекло време (О.н.бр. 71.085 од 9-X-1930 год.).

ПРЕВЕДЕНИ ИЗ ПРИВРЕМЕНЕ У СТАЛНУ СЛУЖБУ

Одлуке

Штрукељ Зофија, у Предворју, срез Крањ, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 60.680 од 10-IX-1930 год.);

Гадец Алозија, у Великој Долини, срез Кршко, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 61.715 од 9-IX-1930 год.);

Искра Зорка, у Трбовљу—Воде среза лашког, бановине дравске, са даном 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 61.707 од 9-IX-1930 год.);

Горјанц Марија, у Св. Барбари, срез Птуј, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 61.708 од 9-IX-1930 год.);

Хари Дењеш, у Тишини, срез Мурска Собота, бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 60.385 од 9-IX-1930 год.);

Равбар Фридерика, у Домајшовцима, срез Мурска Собота, бановина дравска, са даном 19 новембра 1929 год. (О.н.бр. 61.714 од 9-IX-1930 год.);

Блобокор Иван, у Шпачни среза литијског, бановине дравске, са даном 23 септембра 1930 год. (О.н.бр. 61.712 од 9-IX-1930 год.);

Стопар Јосип, у Перточи, срез Мурска Собота, бановина дравска, са даном 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.491 од 9-IX-1930 год.);

Бајде Виктор, у Лучу, срез Горњи Град, бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.014 од 10-IX-1930 год.);

Јовчић Бруне, у Св. Миклавжу среза мариборског, бановине дравске, са даном од 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.033 од 10-IX-1930 год.);

Скубер Катарина, у Метици среза превалског, бановине дравске, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.492 од 9-IX-1930 год.);

Новак Аница, у Заврчу среза птујског, бановине дравске, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 58.479 од 9-IX-1930 год.);

Киферле Даница, у Брусници, срез Ново Место, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 62.025 од 9-IX-1930 год.);

Зупанчић Драгутин, у Шт. Виду над Валдеком, срез Словењградец, бановина дравска, са даном 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.007 од 9-IX-1930 год.);

- Груден Даница, у Св. Крижу, срез Љутомер, бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 61.709 од 9-IX-1930 год.);
- Клун Фрањо, у Загорју среза литијског, бановине дравске, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 62.027 од 9-IX-1930 год.);
- Шчурек Ангела, на Бледу, срез Радовљица, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 62.028 од 9-IX-1930 год.);
- Зорјан Јустина, у Лочама, срез Коњице, бановина дравска, са даном 18 јуна 1930 год. (О.н.бр. 57.822 од 9-IX-1930 год.);
- Прелог Август, у Дорнави, срез Птуј, бановина дравска, са даном 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 57.823 од 9-IX-1930 год.);
- Вреже Јуриј, у Шоштању, срез Словенградец, бановина дравска, са даном 20 јуна 1930 год. (О.н.бр. 61.706 од 9-IX-1930 год.);
- Јапељ Павел, у Врхники, срез Љубљана, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 58.476 од 15-IX-1930 год.);
- Перван Батинић Марија, у Кљенку среза макарског, бановине приморске, са даном 2 децембра 1928 год. (О.н.бр. 63.098 од 15-IX-1930 год.);
- Живковић Загорка, у Старом Лецу среза вршачког, бановине дунавске, са даном 26 септембра 1929 год. (О.н.бр. 98.108 од 15-IX-1930 год.);
- Дома Беловић Јоланда, у Радможанцима, срез Доња Лендава, бановина дравска, са даном 18 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.016 од 9-IX-1930 год.);
- Рас Корнелија, у Шенчурју, срез Крањ, бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.032 од 9-IX-1930 год.);
- Амброж Мартин, у Витању, срез Коњице, бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 57.824 од 13-IX-1930 год.);
- Конечник Цирил, у Радвању, срез Марибор д. б., бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 59.495 од 9-IX-1930 год.);
- Фрам Вилко, у Ходошу, срез Мурска Собота, бановина дравска, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 58.480 од 17-IX-1930 год.);
- Јазбец Лудвик, у Стројину, среза преваљског, бановине дравске, са даном 21 јуна 1930 год. (О.н.бр. 58.477 од 18-IX-1930 год.);
- Шобар Марија, у Св. Руперту, срез Марибор л. б., бановина дравска, са даном 23 јуна 1930 год. (О.н.бр. 63.449 од 17-IX-1930 год.);
- Микулчић Анка, у Плешцу среза чабарског, бановине дравске, са даном 26 септембра 1929 год. (О.н.бр. 52.587 од 23-IX-1930 год.);
- Каракировић Константин, у Црнојки среза поречког, бановине моравске, са даном 18 септембра 1929 год. (О.н.бр. 66.615 од 19-IX-1930 год.);
- Швенд Марија, у Пригрев. Св. Ивану среза апатинског, бановине дунавске, са даном 16 септембра 1929 год. (О.н.бр. 65.505 од 22-IX-1930 год.);
- Каракировић Роксанда, у Црнојки среза поречког, бановине моравске, са даном 19 септембра 1929 год. (О.н.бр. 66.616 од 22-IX-1930 год.);
- Вулета Вукосава, у Панчеву, са даном 1 октобра 1929 год. (О.н.бр. 68.340 од 27-IX-1930 год.);
- Поточник Лобе Антонија, у Шпиталичу, срез Камник, бановина дравска, са даном 15 новембра 1923 год. (О.н.бр. 60.419 од 23-IX-1930 год.);
- Флок Стеван, у Обровцу среза паланачког, бановине дунавске, са даном 15 маја 1928 год. (О.н.бр. 67.817 од 29-IX-1930 год.);
- Кнежевић Косара, у Брајковцу среза колубарског, бановине дунавске, са даном 24 септембра 1929 год. (О.н.бр. 67.094 од 29-IX-1930 год.).

ПЕНЗИОНИСАЊА

Указ

- Митровић Анастасија, чиновник 1 групе II категорије, у Штипу;
- Коњик Никола, чиновник 1 групе II категорије, у Ливну бановине приморске;
- Димитријевић Димитрије, чиновник 1 групе II категорије, у Београду;
- Цветковић Олга, чиновник 1 групе II категорије, у Крагујевцу;
- Јовановић Петар, чиновник 1 групе II категорије, у Скопљу;
- Јагушић Ружа, чиновник 1 групе II категорије, у Вуковини бановине савске;
- Штамбук Станислава, чиновник 1 групе II категорије, у Сумартину бановине приморске, са 6 мартом 1930 године када је испунила услове из чл. 133 тач. 2 Закона о чиновницима;
- Марковић Анка, чиновник 1 групе II категорије, у Модричи бановине дринске;
- Павловић Михаило, чиновник 1 групе II категорије, у Вел. Дренови бановине моравске;
- Поповић Борислав, чиновник 1 групе II категорије, у Зајечару бановине моравске;
- Драговић Новица, чиновник 1 групе II категорије, у Беранама;
- Петковић Ђ. Марија, чиновник 1 групе II категорије, у Београду;
- Тарник Марија, чиновник 1 групе II категорије, у Загребу;
- Славка Самуило, чиновник 1 групе II категорије, у Петровцу бановине дунавске;
- Бањанац Зденка, чиновник 1 групе II категорије, у Клањцу бановине савске;
- Дорнер Јован, чиновник 1 групе II категорије, у Вршцу;
- Глигоријевић Милан, чиновник 1 групе II категорије, у Заблаћу бановине дринске;
- Николић Арсеније, чиновник 1 групе II категорије, у Ћуприји;
- Штруцељ Павица, чиновник 1 групе II категорије, у Сиску;
- Сившак Берта, чиновник 2 групе II категорије, у Тасовчињима бановине зетске;
- Урошевић Станислава, чиновник 2 групе II категорије, у Битољу;
- Џонић Војислав, чиновник 2 групе II категорије, у Трговишту бановине моравске;
- Лунгулова Јованка, чиновник 2 групе II категорије, у Кули бановине дунавске;
- Ђетва И. Марија, чиновник 2 групе II категорије, на Салашу Горњи Брег бановине дунавске;
- Димитријевићева Десанка, чиновник 2 групе II категорије, у Книћу бановине дунавске;
- Вуличевић Катица, чиновник 1 групе II категорије, у Дунавама бановине зетске;
- Шопаловић Јулијана, чиновник 1 групе II категорије, у Шапцу;
- Мухоберац Антун, чиновник 1 групе II категорије, у Дубровнику;
- Николић Ива, чиновник 1 групе II категорије, у Сремској Митровици;

- Тривунац Софија, чиновник 1 групе II категорије, у Београду;
 Ерговић Шимун, чиновник 1 групе II категорије, у Вел. Вуковју бановине савске;
 Неферовић Даринка, чиновник 1 групе II категорије, у Сибињу бановине савске. — (О.н.бр. 66.021 од 10-IX-1930 год.)

УВАЖЕНЕ ОСТАВКЕ

О д л у к е

- Петровић Љубици, у Кавадару бановине вардарске (О.н.бр. 63.973 од 8-IX-1930 год.);
 Ланг Штефици, у Карановцу среза бањалучког, бановине врбаске (О.н.бр. 63.431 од 8-IX-1930 год.);
 Антонићу Божидару, у Самобору бановине савске (О.н.бр. 63.699 од 8-IX-1930 год.);
 Тешић Вукосави, у Совљаку среза мачванског, бановине дринске (О.н.бр. 63.937 од 8-IX-1930 год.);
 Класану Фрањи, у Малој Мучни среза копривничког, бановине савске (О.н.бр. 63.878 од 8-IX-1930 год.);
 Ђурђевој Катици, забавиљи у Врању бановине моравске (О.н.бр. 61.691 од 8-IX-1930 год.);
 Милошевој Љубици, у Жабљу бановине дунавске (О.н.бр. 64.600 од 15-IX-1930 год.);
 Оморцу Миливоју, у Малом Средишту среза вршачког, бановине дунавске (О.н.бр. 65.299 од 15-IX-1930 год.);
 Брајовићу Драгиши, у Ржанову среза струмичког, бановине вардарске (О.н.бр. 66.617 од 16-IX-1930 год.);
 Величковићу Тодору, у Кочилару среза велешког, бановине вардарске (О.н.бр. 64.248 од 15-IX-1930 год.);
 Мијићу Бошку, у Журчи среза крушевског, бановине вардарске (О.н.бр. 64.947 од 15-IX-1930 год.);
 Цудовићу Милораду, у Русјаку среза поречког, бановине вардарске (О.н.бр. 65.218 од 15-IX-1930 год.);
 Спасићу Спасоју, у Сикирцу среза прилепског, бановине вардарске (О.н.бр. 66.618 од 16-IX-1930 год.);
 Античићу Андрији, у Дрвенику среза макарског, бановине приморске (О.н.бр. 65.283 од 15-IX-1930 год.);
 Шимуруни Јакици, у Сушцима среза сињског, бановине приморске (О.н.бр. 65.281 од 15-IX-1930 год.);
 Белаћу Јанку, у Св. Јурију на Шчавници среза љугомерског, бановине дравске (О.н.бр. 66.125 од 13-IX-1930 год.);
 Вучелићу Томи, у Бањи среза подримског, бановине вардарске (О.н.бр. 65.659 од 15-IX-1930 год.);
 Бановићу Душану, у Јошавки среза бањалучког, бановине врбаске (О.н.бр. 65.068 од 18-IX-1930 год.);
 Николићу Методију, у Лиси среза драгачевског, бановине дринске (О.н.бр. 64.986 од 15-IX-1930 год.);

Љубојевићу Милошу, у Парабућу среза одачког, бановине дунавске (О.н.бр. 64.597 од 15-IX-1930 год.);

Јаким Меланији, у Куцури среза кулског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.349 од 15-IX-1930 год.);

Шилетићу Светозару, у Кладарима среза дервентског, бановине врбаске (О.н.бр. 64.086 од 18-IX-1930 год.);

Милосављевићу Драгољубу, у Чађавици среза босансконовог, бановине врбаске (О.н.бр. 65.071 од 18-IX-1930 год.);

Грубовићу Милорату, у Бјелају среза босанскопетровачког, бановине врбаске (О.н.бр. 64.743 од 18-IX-1930 год.);

Тошићу Б. Драгутину, у Мачеву среза малешког, бановине вардарске (О.н.бр. 64.247 од 15-IX-1930 год.);

Туророву Петљанелцу Милану, у Кисачу среза новосадског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.945 од 15-IX-1930 год.);

— Јеремићу Душану, у Калесији среза зворничког, бановине дринске;

Јовичићу Јовану, у Блацу среза доњополошког, бановине вардарске;

Распоповићу Милошу, у Јелашнику среза доњополошког, бановине вардарске;

Радуновићу Нови, у Пештанима среза охридског, бановине вардарске;

Ђукићу Вукићу, у Луки среза кривопаланачког, бановине моравске;

Зековићу Милији, у Плавушу среза дојранског, бановине вардарске;

1) Поповићу Живку, у Злетову среза краговског, бановине вардарске;

Симићу Светиславу, у Венчанима среза колубарског, бановине дунавске;

Анђелковићу Тодору, у Рогачици среза гњиланског, бановине вардарске. — (О.н.бр. 65.487 од 9-IX-1930 год.);

Вукасовићу Николи, у Камену среза гламочког, бановине врбаске (О.н.бр. 64.088 од 18-IX-1930 год.);

Берзенковић Јелени, забавиљи у Ади среза сенђанског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.729 од 15-IX-1930 год.);

Бркићу Александру, у Горњој Љубовићи среза азбуковачког, бановине дринске (О.н.бр. 64.987 од 15-IX-1930 год.);

Пејакову Божидару, у Никодину среза прилепског, бановине вардарске (О.н.бр. 66.669 од 16-IX-1930 год.);

Ђорђевићу Ђ. Драгославу, у Прилепу бановине вардарске (О.н.бр. 66.619 од 16-IX-1930 год.);

Ђаковићу Будимиру, у Прањанима среза таковског, бановине дунавске (О.н.бр. 64.596 од 15-IX-1930 год.);

Покору Антону, у Шт. Иљу срез Словењградец, бановина дравска (О.н.бр. 65.013 од 10-IX-1930 год.);

Прчину Иви, у Ждрелцу срез Биоград н/м, бановина приморска (О.н.бр. 66.481 од 17-IX-1930 год.);

Радетићу Анђелку, у Леденицама среза новљанског, бановине савске (О.н.бр. 62.844 од 15-IX-1930 год.);

Николић Зорки, у Драгошу среза битољског, бановине вардарске (О.н.бр. 63.663 од 15-IX-1930 год.);

Премери Алми, у Светој Јани среза јастребарског, бановине савске (О.н.бр. 68.783 од 1-X-1930 год.);

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Стојиљковићу Јовану, у Бунешу среза кратовског, бановине вардарске (О.н.бр. 66.667 од 16-IX-1930 год.);

Грбић Луцији, у Бривској Гори среза барског, бановине зетске (О.н.бр. 66.160 од 16-IX-1930 год.);

Младеновићу Стојану, у Шешеварлији среза штипског, бановине вардарске (О.н.бр. 66.668 од 16-IX-1930 год.);

Јордану Јожету, у Св. Андрашу у Слов. Гор. среза птујског, бановине дравске (О.н.бр. 66.142 од 14-IX-1930 год.);

Кочбеку Јосипу, у Св. Јурју среза љутомерског, бановине дравске (О.н.бр. 66.126 од 18-IX-1930 год.);

Арсенину Миодрагу, у Врбљану среза кључког, бановине врбаске (О.н.бр. 64.610 од 18-IX-1930 год.);

Врачкићу Сретену, у Гару среза жепачког, бановине дринске (О.н.бр. 65.734 од 18-IX-1930 год.);

Шајфару Ивану, у Крушковачи среза слуњског, бановине савске (О.н.бр. 68.356 од 27-IX-1930 год.);

Ицојтић Марији, у Демерју среза загребачког, бановине савске (О.н.бр. 68.247 од 27-IX-1930 год.);

Бјелокапићу Антону, у Подвршком среза новиградишког, бановине савске (О.н.бр. 68.976 од 1-X-1930 год.);

Тврдеићу Драгутину, у Книнском Пољу бановине приморске (О.н.бр. 68.801 од 27-IX-1930 год.);

Сабовљевићу Павлу, у Маловишту среза битољског, бановине вардарске (О.н.бр. 67.933 од 29-IX-1930 год.);

Новаковићу Бориславу, учитељу-дневничару у Бочару среза великокикиндског, бановине дунавске (О.н.бр. 65.540 од 15-IX-1930 год.);

Кенфел Зори, учитељици Вежбаонице учитељске школе у Чаковцу бановине савске (О.н.бр. 69.014 од 1-X-1930 год.);

Смиљанићу Миломиру, у Коцаџику среза дебарског, бановине вардарске (О.н.бр. 67.923 од 29-IX-1930 год.);

Јуратовић Амалији, у Боботи среза вуковарског, бановине дринске (О.н.бр. 67.153 од 21-IX-1930 год.);

Ференчић Мири, у Вел. Горици бановине савске (О.н.бр. 68.975 од 1-X 1930 год.).

РАЗРЕШЕЊЕ

Одлука

Миленковић Вера, учитељ-дневничар у Кладову среза кључког, бановине моравске (О.н.бр. 65.202 од 15-IX-1930 год.).

ПОВРАЋЕН У СВА ПРАВА

Одлука

Стојадиновић Миодраг, учитељ у Острову среза рамског, бановине дунавске, повраћен је у сва права која је имао пре доношења одлуке О.н.бр. 46.357 од 13 јуна 1928 год., с тим да му се исплати задржани део плате (О.н.бр. 62.457 од 3-IX-1930 год.).

ОСТАЈЕ И ДАЉЕ У ДОСАДАШЊЕМ МЕСТУ СЛУЖБОВАЊА

Одлука

Вукасовић Перица, учитељица у Станковцима среза бенковачког, бановине приморске, која је одлуком О.н.бр. 55.575 од 30 августа 1930 год. била премештена у Молат, остаје и даље у Станковцима (О.н.бр. 67.085 од 16-IX 1930 год.).

СТАВЉЕНИ НА РАСПОЛОЖЕЊЕ

Одлука

Кулачић Милош и Ристић Милан, учитељи на раду у Министарству просвете, стављени су на расположење школском надзорништву за град Београд ради распореда (О.н.бр. 65.616 од 9-IX-1930 год.).

УМРЛИ

Фучић Марија, учитељица у Скопљу, умрла је 27 августа 1930 год. (О.н.бр. 65.939 од 12-IX-1930 год.);

Бекић Милица, учитељица у Букину среза бачкопаланачког, умрла је 15 јула 1930 год. (О.н.бр. 64.245 од 15-IX-1930 год.);

Тадић Радомир, учитељ у Орахову среза жеглиговског, умро је 13 августа 1930 год. (О.н.бр. 68.765 од 26-IX-1930 год.);

Такшић Марија, учитељица у Племениташу среза врбовског, бановине савске, умрла је 27 августа 1930 год. (О.н.бр. 72.171 од 8-X-1930 год.).

ОДЛУКА ВАН СНАГЕ

Одлука О.н.бр. 62.095 од 28 јула 1930 год., којом је Поповићу Петру, учитељу у Хрвацима среза сињског, бановине приморске, уважена оставка ради одслужења војног рока, ставља се ван снаге (О.н.бр. 65.268 од 15-IX 1930 год.).

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ

ОТВАРАЊЕ ГИМНАЗИЈЕ

Указом Његовог Величанства Краља од 29 септембра 1930 год. С.н.бр. 31.731 отворена је Женска четвороразредна гимназија у Београду.

ОТВАРАЊЕ И ЗАТВАРАЊЕ ШКОЛА, РАЗРЕДА И ОДЕЉЕЊА

Према указаној потреби, а на основи § 3 Закона о средњим школама, господин Министар просвете, под С.н.бр. 28.867 од 15 септембра 1930 године, одлучио је да се у III мушкој реалној гимназији у Загребу отвори једно одељење V разреда чисте реалке, ако се за ово одељење јави довољан број ученика (§ 7 тачка а Закона о средњим школама). — (С.н.бр. 28.867 од 20-IX-1930 године)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.587 од 18-IX-1930 год. отворена је почетком 1930/31 школске године Државна мешовита гра-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ђанска школа у Илоку среза илочког, бановине дунавске. — (О.н.бр. 67.587 од 22-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 66.998 од 16-IX-1930 год. отворена је почетком 1930/31 школске године Државна мешовита грађанска школа у Цариброду среза царибродског, бановине моравске. — (О.н.бр. 66.998 од 22-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете од 26 септембра 1930 год. О.н.бр. 70.204 наређено је да се почетком 1930/31 школске године Државна женска грађанска школа у Шибенику претвори у Државну мешовиту грађанску школу. — (О.н.бр. 70.204 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.158 од 17-IX-1930 г. затворено је одељење IV разреда са мађарским наставним језиком у Државној женској грађанској школи у Новом Саду. — (О.н.бр. 67.158 од 22-IX 1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 66.370 од 12-IX-1930 год. отворено је ново одељење у I разреду у Државној грађанској школи на Сушаку за 75 уписаних ђака. — (О.н.бр. 66.370 од 12-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.119 од 19-IX-1930 год. отворено је ново одељење I разреда у Државној грађанској школи у Новом Бечеју. — (О.н.бр. 67.119 од 19-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.135 од 17-IX-1930 год. отворено је почетком 1930/31 школске године ново одељење I разреда са државним наставним језиком у Државној грађанској школи у Апатину. — (О.н.бр. 67.135 од 22-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.751 од 19 септембра 1930 год. отворено је у почетку 1930/31 школске године одељење II разреда са немачким наставним језиком у Државној грађанској школи у Бачкој Паланци. — (О.н.бр. 67.751 од 25-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.753 од 19 септембра 1930 год. отворено је у почетку 1930/31 школске године ново одељење I разреда са државним наставним језиком у Државној женској грађанској школи у Новом Саду. — (О.н.бр. 67.753 од 25-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.754 од 19 септембра 1930 год. затворен је у Женској грађанској школи у Вел. Бечкереку I, II и III разред са немачким наставним језиком и I, II и III разред са мађарским наставним језиком, због малог броја уписаних ђака. Ђаке из тих разреда треба упутити у разреде са државним наставним језиком.

Почетком 1930/31 школске године отвара се I, II и III разред са државним наставним језиком, ако се пријави довољан број ђака. — (О.н.бр. 67.754 од 25-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.756 од 19 септембра 1930 г. отворено је у почетку 1930/31 школ. г. ново одељење II разреда са државним наставним језиком у Држ. мушкој грађанској школи у Новом Саду, а затворено једно одељење III разреда са државним наставним језиком. — (О.н.бр. 67.756 од 25-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.758 од 19 септембра 1930 год у почетку 1930/31 школске године у Државној грађанској школи

у Белој Цркви отворено је ново одељење I разреда са немачким наставним језиком за 45 уписаних ђака. — (О.н.бр. 67.758 од 25-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 68.331 од 26 септембра 1930 год. отворено је почетком 1930/31 школске године ново одељење I разреда у Државној женској грађанској школи у Суботици за 105 уписаних ђака. — (О.н.бр. 68.331 од 26-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 68.167 од 26 септембра 1930 год. отворено је почетком 1930/31 школске године ново одељење I разреда за 49 уписаних ђака у Државној грађанској школи у Добоју. — (О.н.бр. 68.167 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 68.205 од 26 септембра 1930 год. отворено је почетком 1930/31 школске године ново одељење I разреда у Држ. грађанској школи у Ковину за 56 уписаних ђака. — (О.н.бр. 68.205 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 68.374 од 26 септембра 1930 год. отворено је почетком 1930/31 школске године ново одељење I разреда у Државној грађанској школи у Винковцима за 74 уписаних ђака. — (О.н.бр. 68.374 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 68.649 од 26 септембра 1930 год. наређено је да се почетком 1930/31 школске године почне рад са првим разредом у Држ. грађанској школи у Урошевцу. — (О.н.бр. 68.649 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 69.367 од 23 септембра 1930 год. отворен је поново I разред Држ. мешовите грађанске школе у Комижи, а стављене ван снаге одлуке о затварању О.н.бр. 70.709 од 13-IX-1929 год. и О.н.бр. 63.525 од 3-IX-1930 год. — (О.н.бр. 69.367 од 27-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 69.883 од 26 септембра 1930 год. почетком 1930/31 школске године отворен је поново први разред Државне грађанске школе у Дрнишу, а стављена ван снаге одлука о затварању О.н.бр. 70.709 од 13-IX-1929 год. — (О.н.бр. 69.883 од 29-IX-1930 године).

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 67.165 од 17-IX-1930 год. затворени су почетком 1930/31 школске године I, III и IV разред са мађарским наставним језиком у Државној грађанској школи у Старој Кањижи. — (О.н.бр. 67.165 од 17-IX-1930 год.)

Господин Министар просвете одлуком О.н.бр. 66.710 од 22 септембра 1930 године отворио је нову основну школу са два одељења у железничкој колонији Нови Град у Земуну. — (О.н.бр. 66.710 од 22-IX-1930 год.)

Одлуком господина Министра просвете О.н.бр. 64.981 од 19 септембра 1930 године отворено је у Лукавцу (фабрика) среза тузланског, бановине дринске, дечје забавиште. — (О.н.бр. 64.981 од 23-IX-1930 год.)

Одлуком господина Бана приморске бановине од 23 септембра 1930 год. Бр. 24.595/IV затворена је основна школа у Ниском среза сплитског, бановине приморске. — (О.н.бр. 70.023 од 30-IX-1930 год.)

Одлуком господина Бана дунавске бановине од 3 септембра 1930 год. Бр. 28.752/IV отворена је нова основна школа у Доњој Рачи (заселак Пиносова) среза лепеничког, бановине дунавске. — (О.н.бр. 70.047 од 30-IX-1930 год.)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Одлуком господина Бана вардарске бановине од 18 септембра 1930 год. Бр. 31.203/IV отворена је нова основна школа у Селцу среза крушевског, бановине вардарске, са једним одељењем. — (О.н.бр. 70.579 од 1-X-1930 год.)

Одлуком господина Бана дринске бановине од 26 септембра 1930 год. Бр. 36.366/IV отворена је нова основна школа у Црнци среза азбуковачког, бановине дринске, са једним одељењем. — (О.н.бр. 71.095 од 3-X-1930 год.)

О Г Л А С И

ОДОБРЕНИ УЏБЕНИЦИ

На основи мишљења Главног просветног савета С.бр. 875 од 20 септембра 1929 године, господин Министар просвете, одлуком својом О.н.бр. 4.906 од 12 августа 1930 год., одобрио је да се рукописи: *Читанка за III и Читанка за IV разред чехословачких основних школа (словачко одељење) у Краљевини Југославији* од Клатика Ферда могу препоручити као привремене уџбеници приватног издања у основним школама са чехословачким наставним језиком док се не усвоје уџбеници државног издања по Закону о уџбеницима. — (О.н.бр. 4.906 од 23-IX-1930 год.)

Краљевским банским управама за просветна одељења и школским надзорницима на подручју Управе града Београда

Господин Министар просвете под П.бр. 43.140, од 31 октобра 1930 године, издао је следеће наређење:

„Када је у светском рату наш народ пролазио кроз најтежа искушења и беспримерна страдања, којом су приликом хиљаде наших смртно изморених војника, грађана и деце били остали без крова и отаџбине — нашло се једно срце способно да саосећа и једна воља готова да помогне: срце и воља Француске. Француска је разумела величину нашега подвига и њени домови широм су се отворили да приме намучене синове и кћери нашега народа, да им пруже благотворне помоћи и да им врате веру у живот и будућност. Велика Француска, заточница слободе и правичности, постала је тада нашем другом отаџбином.

Наш народ не уме да буде незахвалан и он није заборавио и неће никада заборавити шта дугује Француској. Није прошло ни дванаест година од завршетка светског рата, а његова захвалност добија и видљиви израз. Благодарјећи спонтаном одзиву свих слојева нашега народа, један Одбор, састављен од лица која су се за време рата школовала у Француској и тамо непосредно осетила благодети племените француске душе, за кратко време скупио је довољно новаца за подизање достојног споменика захвалности Француској. Наш велики уметник дао је израза народном осећању, уклесао га у тврди гранит и излио у вечиту бронзу. И тако, на дан дванаестогодишњице примирја, 11 новембра ове године, обавиће се свечаност откривања Споменика захвалности Француској, за који је Општина београдска одредила једно од најлепших места у Београду.

Како се баш на нашу ондашњу школску младеж највише излила доброта француског срца и како наша садашња школска

младеж треба да се васпитава у том осећању захвалности које прожима цео наш народ,

наређујем:

да се на дан откривања Споменика захвалности Француској, 11 новембра 1930, у свима народним, грађанским, средњим и стручним школама одрже, место првог часа, предавања о Француској и племенитој помоћи којом нас је она задужила у доба најтежег нашег страдања.

Школе у Београду узеће учешћа у овој свечаности на начин који ће се накнадно саопштити”.

О овоме се извештавате ради знања и управљања.

По наредби Министра просвете,
начелник Општег одељења

Милошевић с. р.

Годишња претплата за „Просветни гласник” износи 80 дина.

Претплату треба слати благајни Државне штампарије у Београду, са тачном назнаком за коју се установу шаље.

Уредник
Душан Лаврња

Државна штампарија
Краљевине Југославије
Београд.

ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ОРГАН

МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ

БРОЈ 10

ОКТОБАР 1930 ГОД.

ГОД. XLVI

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одељење за средњу наставу

С. н. бр. 27081

5 септембра 1930 год

у Београду

На предлог Светог архијерејског синода Српске православне
Син.бр. 2.471/Зап. 1.031 од 3 септембра 1930 године и чл.
10 Правилника о српским православним богословијама

усвајам:

приложени наставни план и програм за српске православне бого-
словије, с тим да се и наставни план и програм имају применити
привремено још у почетку ове школске године.

Нови наставни план и програм има се у потпуности приме-
нити у I разреду. У II и III разреду примениће се с обзиром на
већ постојећи наставни план из 1928 године, о чему ће Одељење
за средњу наставу издати потребна упутства. У IV и V разреду
остаје стари наставни план из 1921 године, а наставни програм
примениће се уколико је то могуће.

Министар просвете.

Б. Максимовић с. р.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Ред. број	ПРЕДМЕТИ	Разреди						Свега часова недељно
		I	II	III	IV	V	VI	
1	Свето писмо Старог и Новог завета	3	3	3	5	4	5	23
2	Догматика са упоредним богословљем и сектанством					3	4	7
3	Морално богословље					2	2	4
4	Апологетика					3	3	6
5	Патрологија		2	2				4
6	Историја хришћанске цркве	2	3	3				8
7	Историја српске цркве					2	2	4
8	Црквено право са брачним правом					3	2	5
9	Литургија са црквеном археологијом и пасхалијом				3	2	2	7
10	Пастирско богословље са администрацијом						3	3
11	Омилитика					2	2	4
12	Психологија и логика			3				3
13	Историја филозофије				2	3		5
14	Педагогика					2		2
15	Методика верске наставе						3	3
16	Општа историја са народном историјом	3	3	2	3			11
17	Црквенословенски језик	3	2	2	2			9
18	Српски језик (теорија и историја књижевности)	3	3	3	3			12
19	Руски језик	3	2	2	2			9
20	Немачки језик	3	2	2	2			9
21	Грчки језик		3	3	2	2	2	12
22	Латински језик	3	3	2	2			10
23	Хигијена са практ. домаћим лекаством	2	2					4
24	Пољопривреда са задругарством			2	2	1		5
25	Теорија музике са хорским певањем и инструменталном музиком	2	2	1	1	1	1	8
26	Црквено певање са правилом	4	2	2	3	2	2	15
27	Гимнастика	1	1	1	1	1		5
Свега часова недељно:		32	33	33	33	33	33	197

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

НАСТАВНИ ПРОГРАМ

ПРОГРАМ ИЗ СВЕТОГА ПИСМА

I разред (3 часа недељно)

Божанско откривење уопште. Начини Откривења. Св. писмо и Св. предање. Појам о Св. писму и Св. предању. Увод у Свето писмо. Богонадахнутост Св. писма. Докази богонадахнутости: 1) сведочанства самих писаца Св. књига, 2) чуда, 3) пророштва, 4) садржина Св. књига и 5) моћни утицај Св. књига на срце човечје. Особине књига Св. писма. Важност Св. писма. Деоба књига Св. писма: а) по времену писања, б) по садржини, в) по црквено-богослужбеној употреби и г) по важности. Руководно начело при деоби књига на канонске и неканонске. Наука о Св. писму. Задатак науке. Деоба науке.

1. *Порекло књига Старога завета.* — Општа класификација књига Старога завета. Језици Св. писма Старога завета. Зачеци јеврејске писмености. Књижевност после Мојсија. Аутентичност књига Старога завета. Неповређеност књига Старога завета.

2. *Историја канона Св. писма Старога завета.* — Зборници Св. писма до вавилонскога ропства. Канон Св. књига после вавилонског ропства. Деоба Св. књига у јудејској цркви. Канон Старога завета у хришћанској цркви.

3. *Историја текста.* — Спољашњи облик Св. књига. Унутрашњи распоред текста. Подела Св. књига на главе и стихове.

4. *Историја превода Старога завета.* — Грчки преводи: а) александријски, б) седамдесеторице тумача, в) Акилин, г) Теодотионов, д) Симахов. — Самарјански превод. — Халдејски преводи: а) таргум Онкелоса, б) Јонатана и в) каснији таргуми. — Сирски преводи: Пешито и Филоксенов превод. — Латински преводи: Итала и Вулгата. — Коптски превод. — Етиопски превод. — Готски превод. — Ђурђијански превод. — Јерменски превод. — Словенски преводи: а) стари словенски превод, б) руски превод, в) српски превод, г) бугарски превод. — Енглески превод. — Француски превод. — Немачки превод. — Остали преводи.

Полиглоте.

5. *Тумачење Св. писма Ст. завета.* — Наука о тумачењу Св. писма. О смислу Св. писма. Средства за разумевање смисла Св. писма. Руководно начело у тумачењу Св. писма.

ЗАКОНСКЕ КЊИГЕ СТАРОГА ЗАВЕТА

Називи. Писац Петокњижија.

1. *Књига постања*. — Називи. Главна садржина књиге. Период времена који књига обухвата. Време и место писања књиге. Циљ писања. Подела књиге.

Читање и тумачење текста. Постање света и човека; грех и казна за грех; обећање о Спаситељу (гл. 1—3). Кајин и Авељ (гл. 4). Одржање првобитне вере кроз патријархе (гл. 5). Ојачање порока. Потоп и Ноје (гл. 6 и 7). Поновљена обећања Божја. Нојево пророштво (гл. 8 и 9). Пометња језика (гл. 11). Јављање Бога Авраму. Обећања. Завети (гл. 11—23). Јављање Бога Исаку. Обећање (гл. 25 и 26). Јављања Бога Јакову (гл. 28, 32, 35). Јосиф и остали синови Јаковљеви (гл. 37—47). Пророчки благослов синовима Јосифовим и Јакова својим синовима (гл. 48—49). Вера Јосифова (гл. 50).

Праобрази Исуса Христа у Књизи постања: Адам, Авељ, Мелхиседек, Исак, Јаков, Јосиф. Књига постања у богослужбеној употреби.

2. *Књига изласка*. — Називи. Време и место писања књиге. Циљ и главна садржина књиге. Мојсије на Хориву (3, 1—4, 17). Мојсије пред Фараоном. Чуда у Мисиру (5, 1—11, 10). Пасха (12, 1—51). Закон о посвећењу првенаца (13, 1—16). Прелазак преко Црвенога Мора (13, 17—14, 31). Припрема за примање закона (19, 1—25). Синајско законодавство: декалог; грађански закони: закон о робовима, о убиству, о освети, о увреди родитеља, о својини, закон јавнога морала (20, 1—24, 18). Скинija и њено уређење (25, 1—31, 18). Златно теле; нове плоче закона (32, 1—34, 35).

Праобрази Исуса Христа у Књизи изласка: пасхално јагње; излазак Јевреја из Египта; прелазак преко Црвенога Мора; мана; точење воде из камена; скинija. — Богослужбена употреба Књиге изласка.

3. *Књига левитска*. — Назив, време и место писања. Циљ и садржина књиге. Старозаветне жртве (1, 1—7, 38). Јерархија старозаветне цркве; посвећење Ароново (8, 1—36). Прва свештенодејства (9, 1—24). Обреди на празник очишћења (16, 1—34). О животу свештеника (21, 1—22, 13). Закон о празницима. Субота. Пасха. Педесетница. Празник труба. Празник очишћења. Празник сеница. Закон о суботној години. Закон о јубиларној години (23, 1—25, 55). Обети и десетине (26, 1—27, 34). Богослужбена употреба Књиге левитске.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

4. *Књига бројева*. Време, место и циљ писања књиге. Садржина. Припрема и одлазак испод Синаја (1, 1—5, 31). Назорејство (6, 1—21). Празновање Пасхе у пустињи (9, 1—23). Маријам — сестра Мојсијева (12, 1—15). Осуда народа на четрдесетогодишње лутање по пустињи (14, 1—45). Кореј, Датан и Авирон (16, 1—50). Жезал Аронов (17, 1—13). Жртва црвене јунице (19, 1—22). Вода очишћења (20, 1—13). Змија од меди (21, 1—9). Валаам и његово пророштво (22, 1—24, 25). Левитски градови (35, 1—8). Закон сродничке везе (36, 1—13).

Праобрази Исуса Христа и пророштва о њему у Књизи бројева: жезал Аронов; крв жртвене јунице; змија од меди; Валаамово пророштво. Богослужбена употреба Књиге бројева.

5. *Књига поновљених закона*. — Називи, време, место и циљ писања књиге. Садржина и деоба књиге. Закон о месту за богослужење (12, 1—32). О лажним пророцима (13, 1—18). Закон о судијама (16, 18—22). О суду над Израћљцима који служе другим боговима (17, 1—13). Удео левита (18, 1—14). Пророштво о Месији (18, 15—19). О рату и убиству (20, 1—21, 23). Благослови и клетве (28, 1—16; 30, 1—20). Исус Навин (31, 1—30). Мојсијева песма изобличења и пророчки благослов израћљском народу по племенима (32, 1—33, 29). Смрт Мојсијева (34, 1—8). — Богослужбена употреба Књиге поновљених закона.

II разред (3 часа недељно)

I Историјске књиге Старога завета

Појам о историјским књигама и њихов број. Карактеристика историјских књига.

1. *Књига Исуса Навина*. — Име књиге. Личност Исуса Навина. Писац књиге Исуса Навина. Циљ писања књиге. Аутентичност књиге. Подела књиге. Потреба географскога знања за изучавање књиге Исуса Навина. Општи изглед обећане земље. Границе Ханана и данашње Палестине. Планине, језера, реке, долине. Клима и плодност земље. — Тумачење садржине Књиге Исуса Навина. Припрема за улазак у Ханан (1, 1—2, 24). Кретање од Ситима Јордану (3, 1—13). Прелазак преко Јордана (3, 14—4, 24). Догађаји пред освојењем Ханана (5, 1—6, 5). Заузеће Јерихона (6, 6—27). Освајање јужних царстава после Гаваонске победе (9, 1—10, 43). Освајање северних царстава (11, 1—23). Деоба Ханана (13, 1—19, 51). — Скинија у Силому (18, 1). Градови уточишта (20, 1—9). Гра-

дови левитски (21, 1—14). Претемртна завештања Исуса Навина и завет у Сихему (23, 1—24, 29).

Праобразни значај Исуса Навина. — Богослужбена употреба Књиге Исуса Навина.

2. *Књига о судијама*. — Појам о судијама; њихова појава и значај. Име књиге, писац и време писања. Садржина и подела књиге. Стање Израилља (1, 1—3, 5). Историја судија (гл. 3). Девора и Варак (гл. 4 и 5). Гедеон (гл. 6—9). Јевтај (гл. 11—12). Самсон (гл. 13—17).

Праобразни значај неких лица и догађаја у Књизи о судијама. — Богослужбена употреба Књиге о судијама. —

3. *Књига о Рут*. — Име и предмет књиге. Време писања и писац књиге. Садржина књиге. Сеоба Руте у земљу Јудину (гл. 1). Брак Возов са Рутом (гл. 2—4). Значај Руте у историји цркве.

Књиге о царевима. Назив. Писци књига

4. *Прва књига о царевима*. — Управа првосвештеника Илија (гл. 1—3); Самуило у Скиннији; Бог позива Самуила. Губитак светиње Господње (гл. 4—6). Ковчег у Киријат-Јариму (гл. 7). Промена државне управе у Израилу (гл. 8). Избор и помазање Саула за цара и Самуилова опроштајна реч (гл. 9—12). Царевање Саулово и Божје одвраћање од њега (гл. 13—15). Тајно помазање Давида за цара (гл. 16). Победа Давида над Голијатом; Саул гони Давида; бекство Давидово (гл. 17—24). Самуилова смрт; Давидове невоље; Саул код ендорске врачаре; Давидова победа над Амалићанима; Саулово самоубиство (гл. 25—31).

5. *Друга књига о царевима*. — Главни предмет садржине. Давидово зацарење (гл. 2). Прва дела Давидова (гл. 3—5). Пренос Ковчега завета (гл. 6). Давидова намера да подигне храм (гл. 7). Греси Давидови и казне Божје (гл. 10—24).

6. *Трећа књига о царевима*. — Садржина. Царевање Соломоново (гл. 1—11). Зидање храма (гл. 6—8). Друго јављање Бога Соломону (гл. 9). Божје претсказање о деоби царства (гл. 11). Деоба царства (гл. 12—14). Царевање јудејских царева: Авијама, Асе и Јосафата (гл. 15). Царевање израиљских царева: Иле, Замврија и Амврија (гл. 16). Царевање цара израиљског Ахава (гл. 17—22). Мисија пророка Илије и Јелисеја (гл. 17—22).

7. *Четврта књига о царевима*. — Садржина. Извори ове књиге. Тачност описаних догађаја. — Делатност пророка Илије и узеће његово на небо (гл. 1—2). Делатност пророка Јелисеја

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

(гл. 3—8). Суд Божји над домом Ахава (гл. 9—10). Историја пропасти царства израиљског (гл. 13—17). Историја јудејског царства: царевање Језекијино; његово чудесно исцељење и претсказање пророка Исаије о ропству вавилонском (гл. 18—20). Царевање Манасије и Амона (гл. 21). Дела цара Јосије (гл. 22—23). Царевање Јоакима, Јехонија и Седекије и пропаст царства јудејског (гл. 24—25).

Пророчанства о Исусу Христу и праобрази Његови у Књигама о царевима: а) пророштво Натаново, б) пророштво Ане, мајке Самуилове. Праобразни значај Давида и Соломона. Праобразни значај пророка Илије и Јелисеја. — Богослужбена употреба Књиг о царевима.

Књига Дневника. Назив. Време писања. Писац књига. Извори 1 и 2 књиге Дневника. Циљ писања.

8. *Прва књига дневника.* — Родослов од Адама до Давидових потомака при крају IV века пре Христа (гл. 1—2). Царевање Давида од смрти Саулове до Соломоновог ступања на престо (гл. 10—29). Преношење Ковчега завета из Киријат-Јарима на Сион (гл. 13—15) и Давидова песма поводом тога (гл. 16). Пророштво о пореклу Месијином од Давида (гл. 17). Давидово завештање Соломону о подизању храма (гл. 22). Деоба свештеника и левита на групе (гл. 24—25). Смрт Давида и зацарење Соломона (гл. 29).

9. *Друга књига дневника.* — Јављање Бога Соломону (гл. 1). Соломонова припрема за зидање храма (гл. 2). Зидање храма и украшење (гл. 3—5). Соломонова молитва на освећењу храма (гл. 6). Царевање Соломона после сазидања храма; посета царице Савске; смрт Соломонова (гл. 8—9). — Из историје јудејског царства: царевање Асе (гл. 14—16), Јосафата (гл. 17—20), Јоаса (гл. 23—24), Језекије (гл. 29—32) и Јосије (гл. 34—35). Молитва Манасијина.

Богослужбена употреба молитве Манасијине.

10. *Књига Јездрина.* — Назив. Писац књиге. Аутентичност књиге. Садржина књиге. Први повратак Јудејаца у Палестину (гл. 1—6). Други повратак (гл. 7—10).

11. *Књига Немијина.* — Назив. Писац књиге. Циљ књиге. Садржина књиге. Путовање Немијино из Сусана у Јерусалим и обнављање Јерусалима (гл. 1—7). Делатност Немијина и Јездрина на духовном, моралном и друштвеном благодању народа (гл. 8—13).

12. *Књига о Јестири*. — Назив. Писац књиге. Време писања књиге. Неканоничка места. Садржина књиге. Циљ књиге. Богослужбена употреба Књиге о Јестири код Јевреја

ИСТОРИЈСКЕ НЕКАНОНСКЕ КЊИГЕ

1. *Књига о Товији*. — Назив. Време писања и писац књиге. Историјски карактер књиге. Садржина.
2. *Књига о Јудити*. — Назив. Писац књиге и време писања. Историјски карактер књиге. Садржина.
3. *Друга књига Јездрин*. — Назив. Време писања књиге и њен писац. Садржина књиге. Неканонички карактер књиге.
4. *Трећа књига Јездрин*. — Првобитни текст књиге. Време писања. Садржина. Неканонички карактер књиге.
5. *Књиге макавејске*. — Назив књига. Садржина прве књиге. Садржина друге књиге. Садржина треће књиге. О писцима књига о времену писања и језику на коме су написане. Неканоничност књиге. Историјски значај књига.

II Поучне књиге Старога завета

Појам о поучним књигама Старога завета. Број књига и име њихово. Карактеристика поучних књига по садржини и облику.

1. *Књига о Јову*. — Име књиге. Време и место становања праведнога Јова. Писац књиге, време и циљ писања књиге. Додатак Књизи о Јову у грчкој и словенској Библији превода LXX (из Сирске књиге). План књиге. Садржина. Тумачење главног предмета у Књизи о Јову.

Праобрази и морални значај живота Јовљева. — Богослужбена употреба Књиге о Јову.

2. *Псалтир*. — Појам о Псалтиру и име књиге. Број псалмова и њихов ред у јеврејској и грчкој Библији. Натписи над псалмима. Писци псалмова и историјске прилике њихова постанка. Скупљање псалмова у једну књигу. Подела псалмова по садржини. Тумачење месијанских псалмова и оних који се читају на богослужењима. — Богослужбена употреба Псалтира.

Соломонови списи. — Преглед живота Соломонова. Васпитање. Златно доба Соломонова рада. Доба опадања његове мудрости. Број списа Соломонових и њихова каноничка важност. Време и прилике писања Соломонових списа.

3. *Књига прича Соломонових*. — Име књиге. Писац Прича и време њихова постанка. Суштина садржине књиге и циљ. Подела

по садржини. Садржина. Пророчко-морални значај Књиге прича. — Богослужбена употреба Књиге прича.

4. *Еклезиајст.* — Име књиге. Писац књиге. Циљ књиге. Време писања књиге. Карактеристика књиге, њена канонска вредност и аутентичност. План књиге. Излагање садржине и тумачење.

5. *Песма над песмама.* — Име књиге. Предмет књиге и њен спољашњи облик. Постанак књиге и циљ њен. План књиге и њена подела. Тајанствени смисао књиге.

6. *Књига премудрости Соломонове.* — Наслов књиге. Писац и време њенога постанка. Основна мисао садржине књиге и њено тумачење. — Богослужбена употреба Књиге премудрости Соломонове.

7. *Књига премудрости Исуса, сина Сирахова.* — Име књиге. Писац књиге и време њенога постанка. Првобитни језик књиге и превод на грчки. Подела књиге и општи преглед садржине.

Однос поучних књига према законским и историјским књигама Старога завета.

III разред (3 часа недељно)

Пророчке књиге Старога завета

Појам о пророцима и пророковању уопште. Циљ пророчке службе. Општа садржина пророчких књига. Главни предмет пророштава. Број пророка писаца и њихових књига. Библијски и хронолошки поредак у пророчким књигама. Стања у којима су пророци добијали откривења од Бога. Начини на који су пророци добијали откривења од Бога. Начини саопштавања божанских откривења.

1. *Књига пророка Исаије.* — Личност, живот и рад пророка Исаије. Савремено стање јеврејства и многобоштва. Аутентичност књиге. Главни предмети Исаијиних пророштава. Главније особине књиге. Подела књиге. Преглед садржине и тумачење. О правом богопоштовању и богопознању (гл. 1). Појава и узвишење горе Господње (гл. 2). О винограду Господњем (гл. 5). Виђење Бога на престолу и позив пророка на службу (гл. 6). Рођење Месије од Деве (гл. 7). Особине Емануилове (гл. 9). Шибљика из стабла Јесејева (гл. 11). Бреме Вавилону (гл. 13—14). Бреме Моаву (гл. 15—16). Бреме Дамаску (гл. 17). Бреме Мисиру (гл. 19—20). Бреме долини виђења (гл. 22). Бреме Тиру (гл. 23). Туга земљина (гл. 24). Песма у земљи Јудиној (гл. 26). Уговор са гробом (гл. 28). О лажној побожности (гл. 29). О процветању пустиње у дане Ме-

сијине (гл. 35). Глас вапијућег у пустињи (гл. 40). О кроткој све-моћи Месије (гл. 42). О страдању Месије (гл. 52—53). О води за за све жедне (гл. 55). О лажном и истинском посту (гл. 58). Безакоња и греси заклањају Бога од људи (гл. 59). О слави Господњој и виделу вечном (гл. 60). О помазанику Господњем (гл. 61). О светом народу (гл. 62). Обраћање незнабожаца Месији (гл. 65). Суд Господњи над непокајаним грешницима (гл. 66). — Богослужбена употреба Књиге пророка Исаије.

2. *Књига пророка Јеремије.* — Личност, живот и рад про-рока Јеремије. Списи његови. Аутентичност књиге. Главни пред-мет пророштава. Главније особине књиге. Циљ пророштава Јере-мијиних. Подела књиге. Садржина књиге. Позивање Јеремије на пророчку службу (гл. 1). 16 пророчких речи: прва пророчка реч (гл. 2—6), друга (гл. 7—10), трећа (гл. 11—12), четврта (гл. 13), пета (гл. 14—15), шеста (гл. 16—17), седма (гл. 18—20), осма (гл. 21—24), девета (гл. 25), десета (гл. 26), једанаеста (гл. 27—28), дванаеста (гл. 29), тринаеста (гл. 30 и 31), четрнаеста (гл. 32—33), петнаеста (гл. 34), шеснаеста (гл. 35). Испуњење пророчких речи Јеремијиних (гл. 36—43). Пророчке речи о незнабошцима (гл. 46—51). О вечном завету (гл. 50). Пророштва Јеремијина о Исусу Христу и цркви Његовој (гл. 23, 5—6; 30, 1—11; 31, 27—34; 32, 36—42; 33, 1—26).

Богослужбена употреба Књиге пророка Јеремије.

3. *Плач пророка Јеремије.* — Назив, писац књиге, време по-станка и предмет садржине. Главније особине спољне стране књиге. Садржина књиге.

4. *Посланица пророка Јеремије.* — Њен постанак, писац и преглед садржине.

5. *Књига пророка Варуха.* — Личност, живот и рад пророка Варуха. Постанак књиге, време, место и циљ писања књиге. Њен однос према Књизи пророка Јеремије. Садржина књиге. Про-роштво о Богу на земљи (гл. 3). Богослужбена употреба Књиге пророка Варуха.

6. *Књига пророка Језекиља.* — Личност, живот и рад про-рока Језекиља. Аутентичност књиге. Главније особине (симво-личка виђења, приче и алегорије) и језик књиге. Подела књиге. Садржина књиге. Позивање пророка на службу (гл. 1—3). Три-наест пророчких речи о Јудејцима: прва пророчка реч и симво-личка радња (гл. 4—5), друга (гл. 6—7), трећа (гл. 8—9), четврта пророчка реч и симболичка радња (гл. 12), пета (гл. 13), шеста

(гл. 14—15), седма (гл. 16), осма (гл. 17), девета (гл. 18), десета (гл. 19), једанаеста (гл. 20—22), дванаеста (гл. 23), тринаеста пророчка реч и симболичка радња (гл. 24). Пророчке речи о незнабожачким народима (гл. 25—32; гл. 38—39). Пророчка реч о Израилу (гл. 33—37). Виђење затворених врата (гл. 44). — Пророштва Језекиља о Исусу Христу и цркви Његовој (1, 26; 1, 4—21; 37, 1—28; 40—48).

Богослужбена употреба Књиге пророка Језекиља.

7. *Књига пророка Данила*. — Живот пророка Данила. Стање јудејства и многобоштва у време пророка Данила. Циљ писања и језик књиге. Главније особине Књиге пророка Данила. Аутентичност књиге. Подела књиге. Садржина књиге. Одвођење Данила у ропство (гл. 1). Тумачење сна Навукодоносорова (гл. 2). Спасење тројице отрока (гл. 3). Тумачење цару Валтасару тајанствених речи исписаних на зиду (гл. 5). Пророк Данило у јами лавовској (гл. 6). Четири пророчка виђења: прво виђење (гл. 7), друго (гл. 8), треће (гл. 9), четврто (гл. 10—12). — Пророштво пророка Данила о Исусу Христу (гл. 2; гл. 7—9). Богослужбена употреба Књиге пророка Данила.

8. *Књига пророка Осије*. — Личност, живот и рад пророка Осије. Савремено стање израиљског царства. Карактер и начин говора пророка Осије. Садржина књиге. Симболичке радње пророка Осије (гл. 1—3). Пророчке речи: прва (гл. 4), друга (гл. 5 и 6), трећа (гл. 7—10), четврта (гл. 11), пета (гл. 12—14). — Пророштва о Исусу Христу (1, 10—11; 6, 1—3; 11, 1; 13, 14).

9. *Књига пророка Јоиља*. — Живот пророка Јоиља. Савремено стање јудејског царства. Повод пророштава. Садржина књиге. О глади и посту (гл. 1, 1—2, 17). О престанку невоља и Божјем суду над тлачитељима Израиља (2, 18—3, 21). — Месијанска пророштва (2, 28—32; 3, 19—21).

Богослужбена употреба Књиге пророка Јоиља.

10. *Књига пророка Амоса*. — Личност и рад пророка Амоса. Савремено стање израиљског царства. Језик Књиге пророка Амоса. Подела и преглед садржине. Судба суседних народа и Јудејаца (гл. 1—2). Пророштва о судбини израиљског царства (гл. 3, 1—9, 7). Пророштво о цркви Христовој (гл. 9, 8—15).

11. *Књига пророка Авдија*. — Личност и рад пророка Авдија. Главни предмет књиге. Садржина и значај месијанских места (15—17).

12. *Књига пророка Јоне*. — Личност и рад пророка Јоне. Карактер и главни предмет књиге. Време писања књиге. Циљ пи-

сања. Аутентичност књиге. Садржина књиге. Пут пророка Јоне у Ниневију и његово бекство (гл. 1). Пророкова молитва (гл. 2). Проповеди и њене последице (гл. 3—4). Месијански смисао Књиге пророка Јоне. — Богослужбена употреба Књиге пророка Јоне.

13. *Књига пророка Михеја*. — Личност и рад пророка Михеја. Карактер и главни предмет књиге. Садржина. Прва пророчка реч (гл. 1—2), друга (гл. 3—5), трећа (гл. 6—7). Месијанска места (гл. 4, 1—4; 5, 2). — Богослужбена употреба Књиге пророка Михеја.

14. *Књига пророка Наума*. — Личност и рад пророка Наума. Преглед садржине књиге. Месијанске црте.

15) *Књига пророка Авакума*. — Личност и рад пророков. Особине књиге. Преглед садржине. Месијански карактер пророштава (2, 1—4; 2, 14; 3, 18). — Богослужбена употреба Књиге пророка Авакума.

16. *Књига пророка Софоније*. — Личност и рад пророка Софоније. Повод писања књиге и главни предмет садржине. О великом дану Господњем (гл. 1). Суд Божји над незнабошцима (гл. 2). Господ усред Сиона (гл. 3). Месијански значај пророкових претњи и обећања. — Богослужбена употреба Књиге пророка Софоније.

17. *Књига пророка Агеја*. — Личност и рад пророка Агеја. Савремено стање Јудејаца. Повод писања књиге. Садржина и главни предмет пророштава Агејевих. Месијански карактер пророштава.

18. *Књига пророка Захарије*. — Личност и рад пророка Захарије. Особине књиге. Преглед садржине. Осам виђења пророкових: прво виђење (гл. 1, 7—17), друго (гл. 1, 18—21), треће (гл. 2), четврто (гл. 3), пето (гл. 4), шесто (5, 1—4), седмо (5, 5—11), осмо (6, 1—8). Три пророчке речи: прва пророчка реч (гл. 7—8), друга (гл. 9—11), трећа (гл. 12—14). Праобрази и пророштва о Христу (3, 1—10; 6, 8—15; 9, 9; 11, 10—17; 13, 7). — Богослужбена употреба Књиге пророка Захарије.

19. *Књига пророка Малахије*. — Личност и рад пророков. Савремено стање Јудејаца. Садржина. Љубав Божја према изабраном народу (гл. 1, 1—6). Изобличавање незахвалног народа (гл. 1, 6—2, 9). Скврнављење светиње Господње (гл. 2, 10—16). О Претечи и Месији (гл. 3). О пророку Илији (гл. 4). Богослужбена употреба Књиге пророка Малахије.

Историја Јевреја од Вавилонског ропства до појаве хришћанства

1. Вавилонско ропство. Стање Јевреја у Вавилону. Пророк Језекиљ. Пророк Данило и његови другови. Повратак Јевреја из ропства. Обновљење јерусалимског храма. Рад Јездре и Немије. Религиозно-морално стање Јевреја после повратка из ропства. Богослужење овога доба. Секте. Најважније промене у грађанском животу и управи народа. Александар Велики. Превод Светога писма на грчки језик. Дела Мататије и његових синова и пад Макавејске државе. — Римско ропство. Правни и социјални положај Јевреја у римској империји. Политичко-религиозна унутрашња аутономија Јевреја и однос према државним властима. — Цар Ирод.

2. Развиће јеврејске књижевности у периоду између Старог и Новог завета. Апокрифи. Апокалиптички списи. Превод LXX. Дела Јосифа Флавија.

3. Јеврејска религија у периоду између Старога и Новог завета. Идеја о Богу. Закон. Месијанска нада. Богослужење и обичаји. Фарисеји. Садукеји. Књижници. Есени. Зилоти.

Географија Палестине у време Спаситељево

Света Земља у време Спаситељево. Становништво. Језик. Јелинизам. Политичка судбина Јевреја. Јерусалим. Самарија и Гора Харизин. Галилеја и Назарет. Переја.

Културне прилике и образованост света у време Спаситељеве појаве

Стање човечанства пред рођење Спаситељево. Јудејци и њихове месијанске идеје. Значај Рима у историји постанка хришћанства. Грци и њихова култура. Незнабожачке наде на духовни препорођај.

IV разред (5 часа недељно)

НОВИ ЗАВЕТ

Увод у Св. писмо Новог завета. Појам о новозаветним књигама. Називи новозаветних књига. Писци новозаветних књига. Богонадахнутост новозаветних књига. Број новозаветних књига. Подела књига по садржини.

Кратка историја канона новозаветних књига. — А. Период апостолски: 1) поштовање хришћана према усменој и писменој проповеди апостолској; узајамна размена посланица и њихово ширење; 2) скупљање новозаветних књига у један зборник; 3)

трагови канонизирања новозаветних књига у апостолско доба. — Б. Други период — период мужева апостолских до друге половине II века. Карактер сведочанстава црквених писаца тога доба о новозаветним књигама; узрок малобројности и неодређености ових сведочанстава. — В. Трећи период — од друге половине II века до III века. 1) Мураторијев фрагмент; 2) сирски превод Пешито; 3) сведочанства Иринеја, Тертулијана и Климента александријскога. Сведочанства овога доба у целини. — Г. Четврти период — III и IV век. 1) Ориген; 2) Јевсевије.

Аутентичност новозаветних књига. Суштина питања. I Решење питања на основу историје скупљања књига у један зборник: 1) сведочанства ове историје да су новозаветне књиге постале у доба апостолско и 2) да су се од најстаријег доба користиле уважањем. Правила за одређивање аутентичности новозаветних књига: а) почетак историјског предања; б) почетак догматичког предања; в) поређење нових новозаветних списа са списима несумњиво апостолским. — II Унутрашњи знаци аутентичности новозаветних књига. А. Прилике њихова постанка и личне особине писаца, на основу унутрашњих особина. Трагови политичког, црквеног, религиозног, географског и топографског стања Јудеје у доба римских императора. Начин погледа писаца и њихов језик. Б. Морални карактер писаца. В. Садржина и дух новозаветних списа.

Кратка историја текста новозаветних књига. Њена подела. I Историја текста с обзиром на спољашњи облик. Интерпункција и подела речи, гласоудари. Подела на главе и стихове у старој цркви и сада, за приватну и богослужбену употребу. — II Подела текста с обзиром на садржину књиге. Постанак разлике у читању. Критичко кориговање текста у III и IV веку: Ориген, Исихије, Лукијан. Основно штампано издање текста. Комплутенска полиглота и Еразмово издање. Роберт Стефан и Теодор Беза. *Textus receptus*. Критичка издања текста. Неповређеност текста.

ЈЕВАНЂЕЉА

Општи карактер канонских Јеванђеља. Називи Јеванђеља. Број Јеванђеља. Сличност и разлике у Јеванђељима. Синоптички проблем. Поглед св. Златоуста на сличности и разлике у канонским Јеванђељима.

А. Јеванђеље по Матеју. — Аутентичност његова. Сведочанство Папијево. Језик Јеванђеља. Сведочанства Пантена, Еге-

зипа, Иринеја, Оригена, Јеронима и Епифанија. Време писања Јеванђеља. Личност писца Јеванђеља по Матеју.

Б. Јеванђеље по Марку. — Аутентичност Јеванђеља. Сведочанство Папија и Иринеја. Личност Маркова. Повод писања Јеванђеља по Марку. Време и место писања. Карактер садржине Јеванђеља по Марку.

В. Јеванђеље по Луци. — Подаци Јеванђеља и Дела апостолских о писцу. Личност пишчева. Извори за писање Јеванђеља. Време писања. Повод писања.

Г. Јеванђеље по Јовану. — Аутентичност Јеванђеља по Јовану. Индиректна сведочанства о аутентичности Игњатија Богоносца, Варнаве, Јустина и Климента александријског. Директна сведочанства о аутентичности Јеванђеља. Подаци самога Јеванђеља о писцу; подаци прве Јованове посланице о писцу, поређене с Јеванђељем; подаци Апокалипсиса о писцу Јеванђеља. Место писања Јеванђеља по Јовану. Време писања. Повод писања.

СПАСИТЕЉЕВ ЖИВОТ И РАД

Тумачење Јеванђеља

1. Тумачење Јеванђеља по Матеју (са упоредним местима из Јеванђеља по Марку, Луци и Јовану).

Родослов Исуса Христа (1, 1—17; Лк. 3, 23—38). Христово рођење (1, 18—25; Лк. 2, 1—20). Мудраци са истока (2, 1—12). Бекство у Египат и повратак (2, 13—23). Јован Крститељ и његова проповед (3, 1—12; Мк. 1, 1—8; Лк. 3, 1—17). Крштење Христово (3, 13—17; Мк. 1, 9—11; Лк. 3, 21—22). Кушање Исуса Христа (4, 1—11; Мк. 1, 12—13; Лк. 4, 1—13). Настањење Христово у Капернауму (4, 12—17; Мк. 1, 21; Лк. 4, 14). Његова проповед и позивање на апостолство Петра, Андреја, Јакова и Јована (4, 17—25; Мк. 1, 14—20; Лк. 5, 3—11). Блаженства (5, 1—12; Лк. 6, 20—23); Со земље и светлост света (5, 13—16; Мк. 9, 50; Лк. 14, 34—35). О закону (5, 17—20). О негневљивости (5, 21—26; Лк. 12, 58—59). О бестрасности (5, 27—32). О заклетви (5, 33—37). О непротивљењу злу злом (5, 38—42; Лк. 6, 29—30). О љубави према непријатељима (5, 43—48; Лк. 6, 27—28 и 6, 32—36). О милостињи (6, 1—4). О молитви (6, 5—15; Мк. 11, 25—26; Лк. 11, 2—4). О посту нелицемерном (6, 16—18). О истинском богатству (6, 19—34; Лк. 12, 22—34). О неосуђивању других (7, 1—5; Лк. 6, 37—38 и 6, 41—42). О ревности за светињу (7, 6). О истрајности у молитви (7, 7—12; Лк. 11, 9—13 и 6, 31). О широком и

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

уском путу (7, 13—14; Лк. 13, 24—25). О лажним пророцима (7, 15—23; Лк. 6, 43—46). О мудрости и лудости (7, 24—27; Лк. 6, 47—49). Утисак Беседе на гори (7, 28—29). Исцељење губавог (8, 1—4; Мк. 1, 40—44; Лк. 5, 12—14). Исцељење стотничковог слуге (8, 5—13; Лк. 7, 1—10). Исцељење Петрове таште (8, 14—15; Мк. 1, 29—31; Лк. 4, 38—39). Исцељење многих болесника (8, 16—17; Мк. 1, 32—34; Лк. 4, 40—41). Одговори Исусови књижику и ученику (8, 18—22; Лк. 9, 57—62). Укроћење буре (8, 23—27; Мк. 4, 35—41; Лк. 8, 22—25). Исцељење Гергесинских бесомучника (8, 28—34; Мк. 5, 1—20; Лк. 8, 26—39). Исцељење раслабљеног (9, 1—8; Мк. 2, 1—12; Лк. 5, 17—28). Позивање Матеја (9, 9—13; Мк. 2, 13—17; Лк. 5, 27—32). Одговор Спаситељев о посту (9, 14—17; Мк. 2, 18—22; Лк. 5, 33—39). Исцељење жене крвоточиве и васкрсење Јаирове кћери (9, 18—26; Мк. 5, 22—43; Лк. 8, 41—56). Исцељење слепих и немог (9, 27—34). Путовање Исусово и реч о жетви и жетвотцима (9, 35—38; Лк. 8, 1). Одашиљање апостола на проповед (10, 1—4; Мк. 3, 16—19; Лк. 9, 1—2). Заповести апостолима (10, 5—15; Мк. 6, 8—11; Лк. 9, 3—5). Правила апостолске службе (10, 16—42; Лк. 12, 2—12). Посланство Јована Крститеља Исусу Христу (11, 1—6; Лк. 7, 18—23). Реч Спаситељева о Јовану Крститељу (11, 7—24; Лк. 7, 24—28 и 7, 31—35). Спаситељ о себи (11, 25—30; Лк. 10, 21—22). Христова одбрана ученика због тргања класја у суботу (12, 1—8; Мк. 2, 23—28; Лк. 6, 1—5). Исцељење сухоруког и других болесника (12, 9—21; Мк. 3, 1—5; Лк. 6, 6—11). Исцељење бесомучног и Спаситељева реч против фарисеја (12, 22—37; Мк. 3, 22—30; Лк. 11, 14—15). Знак Јоне пророка и казна за упорност у греху (12, 38—45; Лк. 11, 29—32 и 11, 24—26). Мати и браћа Исусова (12, 46—49; Мк. 3, 31—35; Лк. 8, 19—21). О сејачу и семену (13, 1—23; Мк. 4, 1—20; Лк. 8, 4—15). О пшеници и кукољу (13, 24—30). О зрну горушичном (13, 31—32; Мк. 4, 30—32; Лк. 13, 18—19). О квасцу (13, 33; Лк. 13, 20—21). Због чега Спаситељ говори у причама (13, 34—35). Објашњење приче о пшеници и кукољу (13, 36—43). О благу у пољу (13, 44). О бисеру (13, 45—46). О мрежи (13, 47—52). Исус на постојбини својој (13, 53—58; Мк. 6, 1—6; Лк. 4, 16—24). Погубљење Јована Крститеља (14, 1—12; Мк. 6, 14—29; Лк. 9, 7 и 3, 19—20). Исцељење болесних и чудесно нахрањење народа (14, 13—21; Мк. 6, 32—44; Лк. 9, 10—17; Јн. 6, 1—15). Идење Исуса и апостола Петра по мору (14, 22—33; Мк. 6, 45—51; Јн. 6, 16—21).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Исцељење болесних у земљи Генисаретској (14, 34—36; Мк. 6, 52—56). О предању стараца (15, 1—20; Мк. 7, 1—23). Исцељење кћери Хананејкине и других болесника (15, 21—31; Мк. 7, 24—37). Чудесно нахрањење народа (15, 32—39; Мк. 6, 1—10). О знаку с неба (16, 1—4; Мк. 8, 11—12; Лк. 12, 56—57). О квасцу фарисејском и садужејском (16, 5—12; Мк. 8, 14—21). Ап. Петар исповеда Исуса као Христа и Сина Бога живог (16, 13—20; Мк. 8, 27—30; Лк. 9, 18—21). Претсказање Христово о своје страдању, смрти и васкрсењу (16, 21—23; Мк. 8, 31—33; Лк. 9, 22). О идењу за Христом (16, 24—28; Мк. 8, 34—9, 1; Лк. 9, 23—27). Спаситељево Преображење (17, 1—9; Мк. 9, 2—10; Лк. 9, 28—36). О доласку Илије (17, 10—13; Мк. 9, 10—13). Исцељење бесомучног (17, 14—21; Мк. 9, 16—29; Лк. 9, 38—43). Друго претсказање Христово о својој смрти и васкрсењу (17, 22—23; Мк. 9, 30—32; Лк. 9, 43—45). Давање статира (17, 24—27). О највећем у Царству Небеском (18, 1—5; Мк. 9, 36—37; Лк. 9, 47—48). О саблазнима (18, 6—11; Мк. 9, 42—48; Лк. 17, 1—12). Прича о залуталој овци (18, 12—14; Лк. 15, 4—7). О изобличавању грешника (18, 15—22; Лк. 17, 3—4). О цару и дужницима (18, 23—35). О браку и безбрачности (19, 1—12; Мк. 10, 1—12; Лк. 16, 18). Благосиљање деце (19, 13—15; Мк. 10, 13—16; Лк. 18, 15—17). Спаситељев разговор са богатим младићем (19, 16—22; Мк. 10, 17—22; Лк. 18, 18—23). Опасност од богатства (19, 23—26; Мк. 10, 23—27; Лк. 18, 24—27). Награде следбеницима Исусовим (19, 27—30; 10, 28—31; Лк. 18, 28—30). Радници у винограду и њихова награда (20, 1—16). Ново претсказање Христово о своје страдању, смрти и васкрсењу (20, 17—19; Мк. 10, 32—34; Лк. 18, 31—34). Спаситељев одговор синовима Заведејевим (20, 20—28; Мк. 10, 35—45). Исцељење јерихонских слепаца (20, 29—34; Мк. 10, 46—52; Лк. 18, 35—43). Спаситељев улазак у Јерусалим (21, 1—11; Мк. 11, 1—10; Лк. 19, 29—36; Јн. 12, 12—19). Изгнање трговаца из храма; исцељења; клицање деце (21, 12—16; Мк. 11, 11 и 11, 15—16; Лк. 19, 45—56). Сасушење смокве (21, 17—22; Мк. 11, 12—14 и 11, 19—24). Откуда власт Јовану Крститељу (21, 23—27; Мк. 11, 27—33; Лк. 20, 1—8). Прича о два сина које отац шаље у виноград (21, 28—32). Прича о злим виноградарима (21, 33—46; Мк. 12, 1—12; Лк. 20, 9—19). Прича о званицама на свадби (22, 1—14). Спаситељев одговор фарисеју о давању данка ћесару (22, 15—22; Мк. 12, 13—17; Лк. 20, 27, 20—26). Одговор садужејима о васкрсењу (22, 23—33; Мк. 12, 18—27; Лк. 20, 27—39). О највећој

заповести у закону (22, 34—40; Мк. 12, 28—31). Чији је син Христос (22, 41—46; Мк. 12, 35—37; Лк. 20, 40—44). Спаситељево изобличавање фарисеја (23, 1—36; Мк. 12, 38—40; Лк. 20, 45—47 и 12, 39—52). Спаситељево тужење за Јерусалимом (23, 37—39; Лк. 13, 34—35). Пророштво о разрушењу Јерусалима, о другом доласку Христовом и о завршетку света (24, 1—44; Мк. 13, 1—32; Лк. 21, 5—40). О мудром и рђавом слуги (24, 45—51; Лк. 12, 41—48). О мудрим и лудим девојкама (25, 1—13). О талантима (25, 14—30). О Страшном суду (25, 31—46). Завера Синедриона против Исуса (26, 1—5; Мк. 14, 1—2; Лк. 22, 1—2). Вечера у дому Симона губавог (26, 6—13; Мк. 14, 3—9; Јн. 12, 1—11). Издајство Јудино (26, 14—16; Мк. 14, 10—11; Лк. 22, 3—6). Једење пасхе и Тајна причешћа (26, 17—30; Мк. 14, 12—25; Лк. 22, 7—20). Спаситељево претсказање о саблазни и одречењу ученика (26, 31—35; Мк. 14, 26—31; Лк. 22, 19—20 и 22, 31—34). Гетсиманска молитва (26, 36—46; Мк. 14, 32—42; Лк. 22, 39—46; Јн. 18, 1—11). Јуда са Јудејцима хвата Исуса (26, 47—56; Мк. 14, 43—47; Лк. 22, 47—50). Христос на суду код Кајафе (26, 57—68; Мк. 14, 53—65; Лк. 22, 54—55 и 22, 63—65). Одрицање Петрово (26, 69—75; Мк. 14, 66—72; Лк. 22, 56—62; Јн. 18, 15—18 и 13, 25—27). Христос код Пилата (27, 1—2; Мк. 15, 1; Лк. 22, 66 и 23, 1; Јн. 18, 28). Јудино самоубиство (27, 3—10). Суд Пилатов над Исусом (27, 11—25; Мк. 15, 2—14; Лк. 23, 2—4; 23, 17—23; Јн. 19, 1—16). Пилат предаје Исуса на распеће (27, 26—56; Мк. 15, 15—40; Лк. 23, 24—49; Јн. 19, 16). Христос погреб (27, 57—61; Мк. 15, 42—47; Лк. 23, 50—56; Јн. 19, 39—42). Постављање страже и печатење гроба Исусова (27, 62—66). Долазак Мироносица на гроб и јављање васкрслог Христа Мироносицама (28, 1—10; Мк. 16, 1—8; Лк. 24, 1 и 24, 4—8). Поткупљивање стражара (27, 11—15). Јављање васкрслог Господа ученицима у Галилеји (27, 16—20).

2. Тумачење Јеванђеља по Марку (оних места којих нема код осталих јеванђелиста).

О семену које неприметно ниче и расте (4, 26—29). Исцељење глувог и мутавог (7, 31—37). Исцељење слепог у Витсаиди (8, 22—26). О проповедању јеванђеља свакој твари и о знацима праве вере (16, 15—20).

3. Тумачење Јеванђеља по Луци (оних места којих нема код осталих јеванђелиста).

Зачеће св. Јована Крститеља (1, 5—25). Благовест Пресветој Циви Марији (1, 26—38). Сусрет св. Деве са св. Јелисаветом (1, 39—56). Рођење св. Јована Прстече (1, 57—80). Срећење Господње

(2, 21—38). Детињство Исуса Христа (2, 40—52). О милостивом Самарјанину (10, 25—37). Христос у дому Марте и Марије (10, 38—42). О подели имања (12, 13—14). О безумном богаташу (12, 15—21). Спаситељ о побијеним Галилејцима (13, 1—5). Прича о неродној смокви (13, 6—9). Исцељење згрчене жене (13, 10—17). Исцељење у суботу (14, 1—6). О бирању места за трпезом (14, 7—14). Прича о великој вечери (14, 15—24). О претпостављању Господа Христа свима и свему (14, 25—35). Прича о блудном сину (15, 11—32). Прича о неправедном приставу (16, 1—13). Прича о богаташу и Лазару (16, 19—31). О дужности слуге (17, 7—10). Исцељење десеторице губавих (17, 11—19). О доласку Царства Божјег (17, 20—21). Прича о неправедном судији (18, 1—8). Прича о митару и фарисеју (18, 9—14). Господ у дому Закхеја (19, 1—10). О највећем и најмањем (22, 24—30). Јављање васкрслог Господа ученицима на путу у Емаус (24, 13—35) и сакупљеним ученицима (24, 36—49). Вазнесење Господње (24, 50—53).

4. Тумачење Јеванђеља по Јовану (оних места којих нема код осталих јеванђелиста). О Божанству оваплоћеног сина Божијег (1, 1—18). Трикратно сведочанство Јована Крститеља о Исусу Христу и себи (1, 19—36). Први ученици Хрстови (1, 37—51). Исус Христос на свадби у Кани Галилејској (2, 1—11). Изгнање трговаца из храма јерусалимског (2, 13—22). Вера многих Јерусалимљана у Исуса (2, 23—25). Спаситељев разговор с Никодимом (3, 1—21). Последње сведочанство Јована Крститеља о Исусу као Месији (3, 22—36). Исус и Самарјанка (4, 1—42). Исцељење сина царевог слуге (4, 46—54). Исцељење болесника у бањи Витезди и Исусово сведочанство о себи као Месији — сину Божјем (5, 1—47). Спаситељева реч о хлебу живота (6, 24—71). Спаситељево путовање у Јерусалим о празнику Сеница; мњења о њему; Он о својој науци (7, 1—53). Спаситељ и блудница (8, 1—11). Спаситељ о себи као истинитом Месији и изобличавање Јевреја (8, 12—59). Исцељење слепорођеног (9, 1—38). Изобличење духовне слепоће фарисеја који не верују (9, 39—41). Христово учење о добром пастиру (10, 1—21). Исус о себи као Месији (10, 22—42). Болест, смрт и васкрсење Лазарево (11, 1—45). Већање синедриона и одлука да се убије Исус (11, 46—57 и 12, 9—11). Жеља Грка да виде Исуса и Његова реч поводом тога (12, 20—36). Неверје Јевреја и Христове речи о себи и Оцу (12, 37—50). Умивање ногу на Тајној вечери (13, 1—20). Господ о издајнику (13, 21—30). Опроштајна реч Спаситељева ученицима: о новој заповести (13, 31—38); о себи као путу,

као сину Божјем; о Духу Светом; о миру (14, 1—31); о себи као чокоту (15, 1—17); о мржњи света према Њему и следбеницима Његовим (15, 18—16, 4); о Св. Троици и сарадњи Троичног Божанства у спасењу људи (16, 5—33). Спаситељева молитва: за себе (17, 1—5), за своје ученике (17, 6—19) и за све који буду веровали (17, 20—26). Јуда са момцима хвата Исуса (18, 1—12). Кајафино питање и Исусов одговор о учењу (18, 19—24). Исус на суду пред Пилатом сведочи о истини (18, 28—40). Богоматер крај крста са двама Маријама и св. Јованом (19, 25—27). Пробадање ребара (19, 34—37). Марија Магдалина и два ученика иду на гроб Исусов (20, 1—10). Јављање Марији Магдалини анђела и самог васкрслог Исуса (20, 11—18). Јављање васкрслог Господа ученицима увече на дан Васкрсења (20, 19—25) и после осам дана (20, 26—29). Јеванђелист о свом Јеванђељу (20, 30—31). Јављање васкрслог Господа ученицима на мору Тиверијадском (21, 1—14) и разговор са Симоном Петром (21, 15—23). Завршетак Јеванђеља (21, 24—25).

Богослужбена употреба Јеванђеља.

V разред (4 часа недељно)

ДЕЛА СВЕТИХ АПОСТОЛА

Назив књиге. Писац књиге. Повод писања књиге. Циљ писања књиге. Време и место писања књиге. Аутентичност књиге. Подела књиге.

Тумачење књиге. Први део.

Вазнесење Господа Христа на небо (1, 1—11). Избор новог апостола на место Јуде Искариотског (1, 12—26). Силазак Св. Духа на апостоле (2, 1—13). Прва апостолска проповед и њен утисак (2, 14—41). Духовно и имовинско стање прве хришћанске заједнице у Јерусалиму (2, 42—47). Ап. Петар и Јован исцељују хромог од рођења и реч ап. Петра поводом тога (3, 1—26). Ап. Петар и Јован у тамници; на суду пред синедрионом; ослобођење (4, 1—22). Заједничка молитва и чудо (4, 23—31). Унутрашње и имовинско стање прве цркве (4, 32—37). Ананија и Сапфира (5, 1—10). Апостолска чудеса (5, 11—16). Синедрион поново гони апостоле; Анђео их ослобођава тамнице; проповед њихова у храму; одговор пред синедрионом (5, 17—33). Савет Гамалилов (5, 34—39). Радост апостола у страдању за Господа Христа (5, 40—42). Избор седморице ђакона (6, 1—7). Апостолство св. Архиђакона Стефана (6, 8—15); његова реч синедриону (7, 1—53) и мученички завршетак (7, 54—60). Гоњење цркве у Јерусалиму и њено ширење у Сама-

рији (8, 1—40). Обраћање Савла (9, 1—30). Ап. Петар исцељује Енеја у Лиди (9, 31—35); васкрсава Тавиту у Јопи (9, 36—43); обраћа Господу Христу Корнилија и дом његов (10, 1—48). Спор хришћана из обрезања са ап. Петром због његовог општења са необрезанима (11, 1—18). Обраћање незнабожаца вери Христовој у Антиохији (11, 19—30). Гоњење Ирода Агрипе на цркву Христову (12, 1—19). Крај првог црквоборца (12, 20—25).

Други део. — Ап. Павле оснива цркву на острву Кипру (13, 1—12). Путовање у Пергу и Антиохију писидиску, и реч Павлова у зборници антиохијској (13, 13—41). Њен утисак на незнабошце и Јевреје; гоњење Варнаве и Павла и њихов одлазак у Иконију (13, 42—52). Проповед Павлова и Варнавина у Иконији. Листри и Дерви (14, 1—7). Исцељење хромог у Листри (14, 8—18). Гоњење Апостола и њихов повратак у Антиохију (14, 19—28). Апостолски Сабор у Јерусалиму (15, 1—35). Разилажење ап. Павла и Варнаве (15, 36—41). Ап. Павле у Листри, Дерви и Троади (16, 1—8). Павле у Македонији: долазак у Филибу, обраћање Лидије (16, 9—15), изгнање нечистог духа (16, 16—18). Ап. Павла и Силу бацају у тамницу; земљотрес и чудесно ослобођење из тамнице (16, 19—40). Ап. Павле у Солуну (17, 1—9) и Верији (17, 10—14). Ап. Павле у Атини и његова реч на Ареопагу (17, 15—34). Ап. Павле у Коринту (18, 1—17). Одлазак преко Ефеса у Јерусалим (18, 18—23). Проповед Апостола у Ефесу (18, 24—28). Ап. Павле у Ефесу крштава ученике, крштене крштењем Јовановим (19, 1—7), проповеда и чини чудеса (19, 8—22). Побуна против хришћана у Ефесу (19, 23—40). Пут ап. Павла у Македонију и Грчку и обратно до Троаде (20, 1—6). Ап. Павле васкрсава Евтиха у Троади (20, 7—12). Општај Павлов са презвитерима ефеским (20, 13—38). Пут ап. Павла од Милета до Тесарије (21, 1—14) и од Тесарије до Јерусалима (21, 15—16). Последњи боравак Павлов у Јерусалиму; побуна против њега и метање у вериге (21, 17—40). Реч Павлова народу (22, 1—21), гнев народа (22, 22—29). Ап. Павле на суду пред синедрином (22, 30—23, 10). Ноћу се Господ јавља Павлу (23, 11). Завера Јевреја против Павла (23, 12—22). Павла — сужиња шаљу прокуратору Феликсу (23, 23—35). Ап. Павле на суду у прок. Феликса (24, 1—26). Ап. Павле пред прокуратором Феликсом и Агрипом царем (25, 1—27). Реч Павлова пред Агрипом и Фистом (26, 1—32). Путовање Ап. Павла из Тесарије у Рим (27, 1—28, 16). Разговор ап. Павла са римским Јеврејима (28, 17—29). Завршетак Дела апостолских (28, 30—31). — Богослужбена употреба Дела апостолских.

САБОРНЕ ПОСЛАНИЦЕ

Појам о саборним посланицама. Број њихов и подела

1. *Саборна посланица св. ап. Јакова*. — Писац посланице. Аутентичност посланице. Историске прилике постанка посланице.

Тумачење посланице. — О радосном подношењу искушења (1, 2—4). О стицању мудрости молитвом (1, 5—8). О ништавности богатства (1, 9—11). Узрочник искушења (1, 12—18). О обуздавању гнева и испуњењу закона (1, 19—26). О чистој вери (1, 27). О љубави према ближњима (2, 1—13). О вери и делима (2, 14—26). О зауздавању језика (3, 1—12). О земаљској и небеској мудрости (3, 13—18). Пријатељство свету — непријатељство Богу (4, 1—17). Изобличавање богатих (5, 1—6). О блаженству у трпљењу (5, 7—13). О помазивању јелејем (5, 14—15). О исповедању грехова (5, 16—18). О обраћању заблуделих (5, 19—20). — Богослужбена употреба посланице.

2. *Прва саборна посланица св. ап. Петра*. — Личност апостола. Време и место писања посланице. Повод и циљ писања.

Тумачење посланице. — О умножењу благодати и мира (1, 1—2). О препорођају нашем васкрсењем Христовим; о нади и радости у страдањима (1, 3—12). О светом живљењу и недволичном братољубљу (1, 13—25). О духовном узрастању (2, 1—12). О покоравану властима (2, 13—17). О слугама и господарима (2, 18). Христос — образац страдања правде ради (2, 19—25). О духовној лепоти жена (3, 1—6). Мужеви и жене — сунаследници благодати живота (3, 7). О невраћању зла за зло (3, 8—22). О светом живљењу и радосном страдању за Христа (4, 1—19). Поуке пастирима и стаду Божјем (5, 1—9). Апостолаов благослов (5, 10—14). — Богослужбена употреба Посланице.

3. *Друга саборна посланица св. ап. Петра*. — Аутентичност посланице. Прилике постанка. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Лествица врлина; упражњавање врлина као средство Христовознања (1, 1—18). Карактер пророштава (1, 19—21). О лажним пророцима и учитељима (2, 1—22). О другом доласку Господа Христа и о новом небу и новој земљи (3, 1—18). — Богослужбена употреба Посланице.

4. *Прва саборна посланица св. ап. Јована Богослова*. — Личност апостола. Аутентичност посланице. Прилике постанка посланице. Намена посланице и њен однос према Јеванђељу. Циљ посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Истинитост апостолске благовести о Речи живота (1, 1—4). Живљење у светлости (1, 5—10). Држање заповести као услов Христопознања (2, 1—14). О љубави према свету (2, 15—17). О Антихристу и антихристима (2, 18—29). Деца Божја и деца ђавоља (3, 1—10). Својства љубави и мржње (3, 11—24). О проверавању духова (4, 1—6). Љубав као средство Богопознања; љубав према Богу и ближњему (4, 7—21). Вера и љубав као средство победе над светом (5, 1—5). Троструко небеско и земаљско сведочанство о Христу (5, 6—9). Унутрашње сведочанство онога који верује (5, 10—13). Слобода верујућег (5, 14—15). Грех, зло света и Бог (5, 16—21). — Богослужбена употреба посланице.

5. Друга саборна посланица св. ап. Јована Богослова. — Аутентичност посланице. Кома је написана посланица. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Истина, благодат и мир (1—3). Љубав међу собом (4—6). О лажним учитељима (7—11). — Богослужбена употреба посланице.

6. Трећа саборна посланица св. ап. Јована Богослова. — Аутентичност посланице. Кома је написана посланица.

Тумачење посланице. — О живљењу у истини и гостољубљу (1—8). О угледању на добро а не на зло (9—12). — Богослужбена употреба посланице.

7. Саборна посланица св. ап. Јуде. — Подаци о писцу. Аутентичност посланице. Повод и циљ писања посланице. Време писања.

Тумачење посланице. — О лажним учитељима и њиховом уделу (1—25). Богослужбена употреба посланице.

VI разред (5 часова недељно)

ПОСЛАНИЦЕ СВ. АП. ПАВЛА

Кратка биографија ап. Павла. Број његових посланица. Хронолошки ред постанка посланица.

1. Посланица Римљанима. — Оснивање и првобитно уређење римске цркве. Повод писања посланице. Циљ писања. Место и време писања. Аутентичност и неповређеност посланице.

Тумачење посланице. — Благодат и апостолство (1, 1—7). Спасење вером у Јеванђеље (1, 8—17). Грешност незнабожаца (1, 18—32). Грешност Јевреја (2, 1—29). Поређење Јевреја с незнабошцима (3, 1—20). О оправдању вером, а не делима старо-

заветног закона (3, 21—4, 25). Плодови оправдања (5, 1—11). Поређење Адама и Исуса Христа (5, 12—21). О освећењу човеком (6, 1—7, 6). Однос Закона према грешном човеку (7, 7—25). Слобода у Христу кроз Св. Духа (8, 1—39). Однос Јевреја према оправдању; а) испуњење обећања Божјих о Јеврејима (9, 1—33); б) грех Израилев (10, 1—21); в) будуће обраћање Израиља (11, 1—36). Правила хришћанског живота (12, 1—21). О покорности властима и о дужностима према ближњима и према себи (13, 1—14). О снисходљивости према слабима у вери (14, 1—26). О служењу ближњима (15, 1—33). Завршетак посланице (16, 1—24). — Богослужбена употреба посланице.

2. *Прва посланица Коринћанима.* — Коринт и оснивање коринтске цркве. Повод и циљ писања посланице. Место и време писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — О распрама у Коринтској цркви; о узроцима њиховим и о уклањању узрока (1, 1—31). О мудрости Духа Светога и мудрости кнеза овога света (2, 1—16). Место апостола и осталих хришћана у цркви (3, 1—23). Значај учитеља вере у цркви и њихова служба (4, 1—21). Одлучење крвосмесника и потреба целомудрености (5, 1—13). О дорбовољном подношењу неправде, о наследницима царства Божјег, о мудрој употребљавању слободе (6, 1—20). О браку и безбрачности (7, 1—40). О братољубивом употребљавању хришћанске слободе (8, 1—13). О издржавању служитеља олтара (9, 1—15). Апостол о своме начину проповедања Јеванђеља (9, 16—27). О бегању од идолопоклонства (10, 1—11, 1). О поретку на богослужењу (11, 2—34). О духовним даровима (12, 1—31). О љубави (13, 1—13). О дару пророштва и дару језика (14, 1—40). О васкрсењу мртвих (15, 1—58). Завршни савети (16, 1—24). — Богослужбена употреба посланице.

3. *Друга посланица Коринћанима.* — Повод писања посланице. Време и место писања. Циљ писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Апостол објашњава своје понашање (1, 1—2, 4). О љубави према покајаном крвосмеснику (2, 5—11). О свагдашњој победи кроз Христа (2, 12—17). Превасходство Новог завета над Старим (3, 1—4, 6). О распадању спољашњег и обнављању унутрашњег човека (4, 7—5, 10). У Христу нова твар, и служба помирења (5, 11—21). Благодатни живот слугу Божјих (6, 1—7, 1). Циљ прве посланице и њен утицај (7, 2—16). О помагању сиромашних хришћана (8, 1—9, 15). Својства хри-

шћанске борбе (10, 1—6). Чиме се хришћанин хвали (10, 7—18). Одбрана апостолског ауторитета (11, 1—32). Откривења Господња су хвала апостола (12, 1—18). Закључак посланице (12, 19—13, 13). — Богослужбена употреба посланице.

4. *Посланица Галатима*. — Оснивање цркве у Галати. Стање у њој и повод писања посланице. Време и место писања. Циљ посланице. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Апостол Павле о своме апостолству и Христовом Јеванђељу (1, 1—24). Учење Павлово потврђено на Сабору (2, 1—10). О оправдању вером, а не делима старозаветног закона (2, 11—3, 14). Обећање и закон (3, 15—29). О робовању стихијама света и о усиновљењу Христом (4, 1—31). Хришћанска слобода и њени плодови (5, 1—6, 10). Завршетак посланице (6, 11—18). — Богослужбена употреба посланице.

5. *Посланица Ефесцима*. — Подаци о Цркви ефеској. Аутентичност, неповређеност и намена посланице. Повод и циљ писања. Место и време писања.

Тумачење посланице. — Искупљење Исусом Христом (1, 1—14). Молитва Апостола да се Ефесци испуне мудрошћу и христопознањем (1, 15—23). Оживљење Христом и спасење благодаћу (2, 1—10). Сједињење Јудејаца и незнабожаца у Христу (2, 11—22). Тајна Христова и саборност живота и познања у цркви (3, 1—21). О јединству духа, јединству вере и узрастању растом Христовим (4, 1—32). О угледању на Бога и условима за стицање царства Христова (5, 1—20). Дужности брачнога и породичнога живота (5, 21—6, 9). О наоружању оружјем Божјим и о духовном војевању (6, 10—21). — Богослужбена употреба посланице.

6. *Посланица Филибљанима*. — Оснивање цркве у Филиби и стање у њој. Повод писања посланице. Циљ посланице. Место и време писања.

Тумачење посланице. — Ап. Павле о своме положају (1, 1—26). Савети о животу, достојном Јеванђеља Христова (1, 27—2, 18). Извештај о ученицима (2, 19—30). Чување од лажних учитеља (3, 1—21). Завршни савети (4, 1—23). — Богослужбена употреба посланице.

7. *Посланица Колошанима*. — Црква у Колосима. Повод писања посланице. Циљ посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Учење о Христу Богочовеку, искупитељу света (1, 1—29). Живот у Христу, философија по Христу,

узрастање растом Божијим (2, 1—23). Упутства за свети живот (3, 1—17). Посебни савети и закључак (3, 18—4, 18). — Богослужбена употреба посланице.

8. *Прва посланица Солуњанима*. — Оснивање цркве солунске. Повод писања и циљ посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — О стању цркве солунске (1, 2—10). Рад ап. Павла у Солуну (2, 1—16). Апостолова брига о Солуњанима (2, 17—3, 13). Савети о целомудрености, братољубљу и трудољубљу (4, 1—12). О другом доласку Христовом (4, 13—5, 11). Завршни савети (5, 12—28). — Богослужбена употреба посланице.

9. *Друга посланица Солуњанима*. — Повод писања посланице. Време и место писања.

Тумачење посланице. — Похвала вери и љубави солунске цркве (1, 1—12). Знаци другог доласка Христовог (2, 1—12). Савет, завештање и закључак (2, 13—3, 18). — Богослужбена употреба посланице.

10. *Прва посланица Тимотеју*. — Подаци о ап. Тимотеју. Повод и циљ писања посланице. Време и место писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Борба против лажних учитеља (1, 1—20). Заједничка молитва (2, 1—15). О служитељима цркве (3, 1—13). Тајна побожности и тајна заблуде (3, 14—4, 10). Правила понашања према разним члановима цркве (4, 11—6, 2). Завршни савети (6, 3—21). — Богослужбена употреба посланице.

11. *Друга посланица Тимотеју*. — Повод и циљ писања посланице. Време и место писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Савет за нелицемерно исповедање вере (1, 1—18). Војевање Христовог војника (2, 1—26). Наступање тешких времена (3, 1—4, 8). Последње наредбе Апостолове (4, 9—22). — Богослужбена употреба посланице.

12. *Посланица Титу*. — Подаци о ап. Титу. Повод и циљ писања посланице. Критска црква. Време и место писања посланице.

Тумачење посланице. — Упутства за избор црквених пастира (1, 1—16). Проповедање здраве науке (2, 1—3, 15). — Богослужбена употреба посланице.

13. *Посланица Филимону*. — Подаци о Филимону и прилике постанка ове посланице.

Тумачење посланице. — Вера силна у познању свакога добра и братољубља (1—24). Богослужбена употреба посланице.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

14. *Посланица Јеврејима*. — Писац посланице. Повод и циљ писања. Место и време писања. Аутентичност посланице.

Тумачење посланице. — Исус Христос — Син Божји, већи од анђела (1, 1—14). Вођ спасења — оваплоћени Син Божји, (2, 1—18). Вером у Христа улази се у покој Божји (3, 1—4, 13). Исус Христос: — Првосвештеник и Његов подвиг (4, 14—5, 10). Усавршавање у вери Христовој (5, 11—6, 20). Вечни Првосвештеник и вечно свештенство (7, 1—8, 6). Поређење двају завета (8, 7—10, 18). НепокOLEбљивост у вери (10, 19—39). Природа вере и примери вере (11, 1—40). Истрајност у вери (12, 1—29). Завршни савети (13, 1—25). — Богослужбена употреба посланице.

ОТКРИВЕЊЕ СВ. ЈОВАНА БОГОСЛОВА

Име и писац књиге. Аутентичност. Време и место писања. Циљ писања књиге.

Тумачење књиге. — Намена Откривења и начин даривања његова Јовану (1, 1—20). Посланице малоазијским црквама: Ефеској (2, 1—7), Смириској (2, 8—11), Пергамској (2, 12—17), Тијатирској (2, 18—29), Сардској (3, 1—6), Филадельфијској (3, 7—13), Лаодикијској (3, 14—22). Бог на престолу и Јагње (4, 1—11). Књига са седам печата (5, 1—14). Јагње отвара печате (6, 1—8, 5). Седам анђела са седам труба; дејство њиховог трубљења (8, 2—11, 19). Црква и гоњење (12, 1—13, 18). Нова песма девственника и вечно Јеванђеље (14, 1—20). Седам последњих зала (15, 1—8). Седам чаша гнева Божјега (16, 1—21). Суд над Вавилоном (17, 1—18, 24). Свечаност победе Христове (19, 1—20, 3). Васкрсење мртвих и општи суд (20, 4—15). Ново небо и нова земља, и вечно блаженство праведника (21, 1—22, 5). Завршетак (21, 6—21).

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ДОГМАТИКЕ СА УПОРЕДНИМ БОГОСЛОВЉЕМ
И СЕКТАНСТВОМ

V разред (3 часа недељно)

У в о д

Појам о догматици као науци. Називи науке. Предмет науке. Особине догме. Догма и Откривење. Догма и Предање. Догма и разум. Шта се код догме може развијати, а шта не. Руководно начело у догматици. *Consensus ecclesiae*. Метод у догматици. Место догматике у систему богословских наука. Извори догматике: симболи вере, одлуке васељенских и помесних сабора, вероисповедања св. отаца и учитеља цркве. Историја догматике као науке. Деоба науке.

ПРВИ ДЕО

Догма о постојању Бога: учење цркве и Откривења; тако звани логички докази о постојању Бога; св. оци о овој догми.

Каквоћа и степен богопознања: учење цркве, Откривења, св. отаца и учитеља цркве; учење гностика, Аеција и Евномија.

Биће Божје и његова својства: шта су својства; однос својстава према суштини; подела својстава. Општа својства бића Божјег: 1) самобитност: учење Откривења и св. отаца; 2) вечност: учење Откривења и св. отаца; 3) неизменљивост: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 4) свудаприсутност: учење Откривења и св. отаца; 5) духовност: учење Откривења и св. отаца, учење антропоморфистичке јереси. — Ум Божји; својства ума Божјег: 1) свезнање: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) премудрост: учење Откривења. — Воља Божја: предмет њеног хотења: учење Откривења. Својства воље Божје. 1) слобода: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) светост: учење Откривења и св. отаца; 3) свемогућство: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 4) правда: учење Откривења и св. отаца. — Осећање Божје: учење Откривења. Својства осећања Божјег: 1) блаженство: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; 2) љубав: учење Откривења.

Јединство бића Божјег: учење цркве, Откривења, св. отаца и учитеља цркве; учење јеретика: гностика, манихејаца, трибожника, павлићана, богумила; рационалисти о „многобоштву” у Мојсијевом Петокњижију.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Света Тројица. Шта је заједничко, а шта посебно у Св. Тројици; св. оци о томе; учење св. Ј. Дамаскина о перихорисису; св. оци о тајанствености и недокучивости догмата о Св. Тројици; о поступном објављивању учења о Св. Тројици у Св. Откривењу; учење Откривења о Св. Тројици; учење Откривења о Божанству: Оца, Сина и Св. Духа. О личним својствима трију Божанских Лица; лично својство Оца: учење св. отаца о Оцу као узроку (*αἰτία*) и начелу (*ἀρχή*) Сина и Св. Духа; лично својство Сина: учење Откривења и св. отаца; лично својство Св. Духа: учење Откривења и св. отаца. Догматске одредбе цркве о Св. Тројици. Исповедање вере које наречени епископ изговара у храму приликом хиротиније. Антитринитарне јереси: I период: Керинт, евионити, Теодот, Артемон, гностицизам, Марцион, монархијанизам динамички и модалистички, Савелије, Павле Самосатски; II период: аријанизам, полуаријанизам, Марцел Анкирски, Фотин Сирмијски, Аџије и Евномије, Македоније, тритеисти, тетратеисти; III период: социнијани, арминијани, Сведенборг, Кант, Шелинг, Хегел. Filioque: порекло и развој; критика римокатоличког учења о Filioque: на основу Откривења и учења св. отаца; учење св. отаца о per Filium (*δὲ Υἱοῦ*): Атанасија Великог, Василија Великог, Григорија Богослова, Григорија Ниског, Кирила Александријског, Максима Исповедника, Јована Дамаскина; о завршености и неизменљивости Никео-цариградског симбола вере.

Бог — Творац света. Догматска одредба. О постању уопште: учење Откривења; учествовање свију лица Св. Троице у стварању света: учење Откривења и св. отаца; стварање света из ничега: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; постанак времена: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; побуда и циљ стварања: учење Откривења и св. отаца; начин стварања: учење Откривења и св. отаца; поредак стварања: учење Откривења и св. отаца; савршенство створених бића: учење Откривења; јеретичка учења о постању света: гностицизам (Хермоген), заблуда Оригенова о вечности света. Постање духовног света: учење Откривења; двојструки смисао речи „Анђео” у Откривењу; анђели као посебна бића и личности: учење Откривења; о стварању анђела из ничега: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; природа анђела: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; број анђела: учење Откривења и св. отаца; подела анђела на чинове: учење Откривења и св. отаца; анђелска служба: учење Откривења и св. отаца. О злим духовима; зли дуси као бића лична и стварна: учење Откри-

вења и св. отаца; порекло злих духова: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; узрок њиховог пада: учење Откривења и св. отаца; непоправимост злих духова; природа њихова: учење Откривења; број њихов: учење Откривења. Заблудна учења о анђелима. Постање човечанског света: учење Откривења и св. отаца; природа човековог тела и душе: учење Откривења; у ком се делу човековог бића налази Божји лик: учење св. отаца; разлика између боголикости и богоподобја (*τὸ κατ' εἰκόνα* и *τὸ κατ' ὁμοίωσιν*): учење Откривења и св. отаца; о циљу човековог стварања: учење Откривења и св. отаца; о првобитном стању човеком: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; стварање раја, његова природа: учење Откривења и св. отаца; дрво живота: учење Откривења и св. отаца; дрво познања добра и зла: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве.

Грех, његови узроци и последице. Први узрок пада наших прародитеља; други узрок пада; суштина и значај прародитељског греха: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; последице првородног греха: по разум прародитеља, по вољу, по срце, по душу као лик Божји, по тело: учење Откривења и св. отаца; наследност првородног греха: учење Откривења, св. отаца и учитеља цркве; последице првородног греха по Адамове потомке: помрачење разума, раслабљеност воље, нечистота срца, онакаженост лика Божјег, смрт са болестима и страдањима. О првородном греху, заблудна учења: гностика, евионита, манихејаца, офита, енкратита, Климента Александријског, Пелагија, Бл. Агустина. Изложење и критика римокатоличког и протестанског учења о првородном греху.

Божански промисао. Шта је промисао: учење цркве; облици промисла. Учење Откривења о Божјем промислу. Промишљање Божје о човеку до пада и после грехопада; промишљање о народима и царствима; учење Откривења. Начин промишљања Божјег о свету: природни и натприродни. Промишљање — дело Св. Тројице: учење Откривења и св. отаца. Однос промисла Божјег према слободи разумних бића и према злу у свету: учење св. отаца; промисао Божји у односу према ђаволу: учење Св. Кирила Јерусалимског; шта Бог чини са последицама злих дела. Морално и физичко зло: учење Откривења и св. отаца. Зашто Бог допушта зло. Однос промисла Божјег према чињеници да праведници често страдају у овој свету а грешници благују: учење Откривења и св. отаца. Јеретичка учења о промислу Божјем: гностици, манихејци,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Пелагије, Цвинглије, Калвин, предестинацијанци. — Предвечни савет Божји о спасењу људи: учење Откривења; припрема рода људског за спасење: учење Откривења и св. отаца; припрема рода људског до Аврама: учење Откривења; припрема изабраног народа, Божјег; обећања и пророштва у књигама Мојсијевим; месијанска пророштва у псалмима; месијанска пророштва у пророка; други начин припреме изабраног народа; припрема незнабожаца за Спаситеља.

VI разред (4 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

О Богу — Спаситељу

Христологија. — Садржина и значај христологије. Сведочанства Откривења о Исусу као истинском Месији — Искупителу. Узрок, побуда, циљ и време оваплоћења Сина Божјег: учење Откривења и св. отаца. — О личности Господа Исуса Христа (тајна оваплоћења). Његова личност и Његово дело; Исус Христос — истинити Бог: учење цркве и Откривења; Исус Христос — истинити човек: учење цркве и Откривења; особине Исусова човечанства: натприродно рођење и безгрешност; светоотачко тумачење речи ап. Павла: посла Бог Сина свог у подобију тела греха и осуди грех у телу (Рим. 8, 3); Исус Христос — Богочовек: учење цркве, одредба св. отаца IV Васељенског сабора, учење Откривења и св. отаца. Начин ипостасног сједињења двеју природа у Исусу Христу: учење Откривења, цркве и св. отаца; учење св. Ј. Дамаскина о перихорисису; две воље и два дејства у Господу Исусу: одредба св. отаца VI Васељенског сабора, учење св. отаца. Последице ипостасног сједињења двеју природа у Исусу Христу: 1) општење својстава двеју природа у личности Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; општење двеју воља и дејстава у личности Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; безгрешност Господа Исуса као последица ипостасног сједињења двеју природа у Њему; Тодор Мопсуетски и V Васељенски сабор; учење св. Дамаскина о природним и невиним страстима у Господу Исусу; човечанско знање Господа Исуса; осећање страха у Господа Исуса; страдање Господа Исуса: учење Откривења и св. отаца; 2) обожење (δέωσις) човечанске природе као последица ипостасног сједињења двеју природа у Господу Исусу: учење VI Васељенског сабора и св. отаца; 3) једно, нераздељиво поклоњење Исусу Хри-

сту и као Богу и као човеку: учење Откривења и св. отаца. Учење св. отаца о томе да ли је оваплоћење Сина Божјег изменило Његов однос према осталим Лицима у Св. Тројици. Христолошке јереси: Керинт, докетизам, евионити, гностицизам, Сатурнин, Василид, Валентин, Марцион, монархијанизам динамички и модалистички, Савелије, Павле Самосатски, аријанизам, полуаријанизам, Марцел, Фојин, Аеције, Евномије, Аполинарије, Несторије, Евтихије, монофизитство, монотелитство, адопционизам шпански, социнијани, арминијани, Сведенборг, Кант, Шелинг, Хегел.

Догма о Св. Деви Марији Богородици. Учење цркве; Св. Дева Марија као Приснодева: учење Откривења и св. отаца; Св. Дева Марија као Богородица: учење Откривења, св. отаца и Вас. сабора: III, IV, V и VI; учење Несторија о Св. Деви Марији; изложбе и критика римокатоличког учења о непорочном зачећу Св. Богородице.

Тајна спасења. Учење цркве, Откривења и св. отаца. Господ Исус као пророк: учење Откривења; Господ Исус као првосвештеник: учење Откривења; искупитељски значај смрти Спаситељеве: учење Откривења; како је Господ Исус постао за нас клетва: учење св. отаца; васељенски карактер Спаситељеве жртве: учење Откривења; зашто се сви не спасавају: учење св. отаца; да ли је Господ Исус уништио сва наказања која су ушла у свет као казна за грех: учење Откривења; учење св. отаца о првосвештеничкој служби Господа Исуса; о томе да човек није могао сам себе искупити, већ је то учинио Богочовек: учење св. отаца; Господ Исус као цар: учење Откривења. О искупитељском делу Спаситеља, заблудна учења: гностика, манихејаца, докета, Аполинарија, Оригена; учење неких да је Господ Исус принео ђаволу откупну жртву за људе; учење пелагијанаца; схоластичка теорија о искупљењу: Анзелм, Петар Абелард, Тома Аквински, Дунс Скот; учење о искупљењу: протестаната, социнијана.

О Богу — Осветитељу. Усвајање дела искупљења; освећење (оправдање) дело благодати и вере: учење Откривења; учешће свију лица Св. Тројице у делу освећења човека: учење Откривења. Начела освећења: 1) благодат: природа благодати: учење цркве и Откривења; неопходност благодати за освећење човека: учење Откривења и св. отаца; васељенскост благодати: учење Откривења и св. отаца; благодат Божја и слобода човекова: учење Откривења и св. отаца; Божје предодређење: учење цркве,

Откривења и св. отаца; учење ап. Павла о условном предодређењу: Еф. 1, 4—5; Рм. 9, 11—18: тумачење св. отаца. О благодати, заблудна учења: гностика, манихејаца, Пелагија, Августина, полупелагијанаца, схоластичара, Лутера, социнијана и арминијана; учење Картагенског сабора (418 г.) о благодати; учење предестинацијана о вечном предодређењу: гностици, Августин, Луцид, Готшалк, Лутер, Калвин, супралапсари, инфралапсари, јансенисти. — 2) Вера као начело освећења; природа вере: учење Откривења и св. отаца; неопходност вере: учење Откривења; делотворна вера: учење Откривења и св. отаца; о делотворној вери, заблудна учења: Августина, полупелагијанаца, Томе Аквинског, Александра Халског, Лутера; критика римокатоличког учења о сувишним делима и благајници светитељској.

Црква — посредница освећења. Учење цркве о цркви. Порекло, природа, границе и циљ цркве: учење Откривења и св. отаца; својства цркве: јединство, светост, васељенскост, апостолство: учење Откривења и св. отаца; непогрешивост цркве; спасење у цркви. О цркви, заблудна учења: гностика, монтианиста, новацијана, донатиста, протестаната. — Јерархија: учење цркве и Откривења; степени јерархије: учење цркве и Откривења; васељенски сабори као највиша власт у цркви. Изложење и критика римокатоличког учења о јерархији; изложење и критика протестанског учења о јерархији.

Свете тајне. Појам о тајнама; божанска установа тајни. Саставни делови тајне; видљива страна тајне; невидљива страна; број тајни; неопходност тајни; непонављање тајни; вршилац тајни; извршење тајни не зависи од вере и морала вршиоца; прималац тајни; извршење тајни не зависи од вере и морала примаоца; дејство тајни *ex opere operantis et operato*.

1) Тајна крштења. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; неопходност тајне; крштавање деце; крштење крвљу; непонављање крштења; критика неправославних учења о тајни крштења.

2) Тајна миропомазања. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. отаца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; непонављање тајне; миропомазање владалаца; миропомазање у римокатолика.

3) Тајна евхаристије. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. оца; видљива страна тајне; невидљива страна; начин претварања хлеба и вина; евхаристија као жртва; вршилац тајне; прималац тајне; римокатоличко учење о евхаристији; протестанско учење.

4) Тајна покајања. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. оца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; епитимије; римокатоличко учење о тајни покајања.

5) Тајна свештенства. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. оца; видљива страна тајне; невидљива страна; три степена свештенства; вршилац тајне; пизматичке и јеретичке хиротоније; шта је црквена економија (οικονομία); хиротоније англиканаца.

6) Тајна брака. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. оца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; својства хришћанског брака; понављање тајне.

7) Тајна јелеосвећења. Дефиниција тајне; називи; божанска установа тајне; учење Откривења и св. оца; видљива страна тајне; невидљива страна; вршилац тајне; прималац тајне; понављање тајне; римокатоличко учење о тајни јелеосвећења.

О Богу — Судији. Карактеристика и састав црквеног учења о томе. Посебни суд: учење Откривења и св. оца; смрт тела и бесмртност душе: учење Откривења и св. оца; истинитост посебног суда: учење Откривења и св. оца; митарства; стање душа за гробом до Страшног суда: учење Откривења и св. оца; награда праведника: учење Откривења и св. оца; поштовање светаца, св. моштију, св. икона: учење св. оца; стање грешних душа за гробом: учење Откривења и св. оца; молитве цркве за умрле: учење Откривења и св. оца; критика римокатоличког учења о чистилицу; критика протестанског учења о поштовању светаца, св. моштију, св. икона.

Општи и последњи суд: учење Откривења и св. оца; појава Антихриста: учење Откривења и св. оца; други долазак Господа Исуса Христа: учење Откривења и св. оца; хиљазам: учење св. оца; васкрсење мртвих: учење Откривења и св. оца; стварност васкрсења мртвих: учење Откривења и св. оца; свој-

ства васкрслих тела: учење Откривења и св. оца; преображај света: учење Откривења и св. оца; истинитост Последњег суда: учење Откривења и св. оца; својства и карактер Последњег суда: учење Откривења и св. оца; вечна судба људи: учење Откривења и св. оца; стање грешника: учење Откривења и св. оца; степени адских мука: учење Откривења и св. оца; стање праведника: учење Откривења и св. оца; степени блаженства: учење Откривења и св. оца; вечност блаженства: учење Откривења и св. оца; заблудна учења о Општем и последњем суду.

Напомене:

- 1) Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.
- 2) Текстови на црквенословенском језику.

СЕКТАНСТВО

О сектанству уопште; суштина сектанства; сектанство у нас.

I. *Методизам*. — Постанак методизма; учење методизма: „Општа правила” и „Двадесет и пет правила”; поглед методизма на Св. писмо и Св. предање; учење методизма: о тајнама, богослужењу, свештенству; празници љубави (Love feasts); методизам: енглески, амерички, европски; 14 фракција методизма. — Критика методизма.

II. *Адвентизам*. — Постанак адвентизма; фракције адвентизма: 1) еванђелски адвентисти, 2) адвентистички хришћани, 3) суботари, 4) црква Божја, 5) унија живота и адвента, 6) адвентисти будућег живота; основна начела адвентизма. — Критика адвентизма.

III. *Назаренство*. — Постанак назаренства; учење назаренства: о Св. писму, цркви, тајнама, поштовању светаца, поштовању св. моштију, поштовању св. икона, крсту, посту, молитвама за умрле, празницима, богослужењу, држави, војничкој служби, заклетви, просвети. — Критика назаренства.

ПРОГРАМ ИЗ МОРАЛНОГ БОГОСЛАВЉА

V разред (2 часа недељно)

У в о д

Појам о науци Моралног богословља. Предмет, циљ и метод Моралног богословља. Извори Моралног богословља. Однос између Моралног богословља и моралне филозофије. Однос морала према народним обичајима и праву (легалности). Потреба и важност Моралног богословља. Однос Моралног богословља према другим богословским наукама и особито према догматици. Подела Моралног богословља.

ПРВИ ДЕО

О моралном закону уопште

I

Појам о моралном закону и његовим главним својствима. Важност и обавезност моралног закона. Облици моралног закона: природни и натприродни или откривени.

Појам о природном моралном закону.

Морална природа човека, његово достојанство и назначење. Греховни пад прародитеља и постепено удаљење човечанства од његова моралног назначења. Остаци добра у човековој души после греховног пада.

Појам о савести. Најглавније функције савести. Важност савести. Веза савести са општим стањем духовног живота човековог. Разна стања савести и њихова карактеристика.

Слобода воље. Појам о слободи воље. Својства и границе човекове слободе. Слобода са формалне или психолошке стране, као слобода избора. Могућност губитка слободе избора под утицајем греха. Слобода са реалне или моралне стране, као слобода од греха. Слабост слободне воље у садашњем стању. Карактеристика моралног стања палог човека и неопходност божанске помоћи.

Натприродни или откривени морални закон, његова неопходност. Облици откривеног моралног закона: закон Старог и закон Новог завета. Морални закон Мојсијев и његова суштина. Морални закон Христов и његова суштина. Преимућство закона Христовог над законом Мојсијевим.

Црквени закони, њихова важност и обавезност. Државни закони, њихова важност, обавезност и однос према моралу.

Главно начело хришћанског морала. Морална теномија и морална аутономија. Појам о аутономном моралу. Најглавнији принципи аутономног морала и њихова критика: а) принцип моралне дужности (по Канту); б) утилитаризам; в) евидемонизам. Неоправданост моралне аутономије уопште и неопходност моралне теномије. Неопходност религије за морал и веза између религије и морала. Побуде за извршивање моралног закона.

II

О извршивању моралног закона

Појам о моралном урачунавању. Услови моралног урачунавања. Субјект моралног суда. Објект моралног суда. Главна начела моралног урачунавања.

Добродетељ (хришћанска врлина). Појам о хришћанској добродетељи и њеним својствима. Јединство и органска целина хришћанске добродетељи. Добродетељ као услов земаљске и вечне среће. Хришћански појам о највишем благу. Природна добродетељ у срањењу са хришћанском.

Грех. Појам о греху. Последице греха. Узроци греха. Постепено развијање греха у човеку. Класификација грехова по начину извршивања: греси мислима, речима и делом. Класификација грехова по тешкоћи. Простени или т.зв. лаки греси. Тешки или смртни греси. Хула на Духа св. Вапијући греси. Разна грешна стања и њихова карактеристика. Стање сталног робовања греху. Неопходност и начини борбе са грехом. Грех као морална болест. Лечење греха. Морална профилактика. Могућност поправљања за сваког грешника. Услови поправљања. Средства поправљања. Морални препорођај грешника као психо-харизматички процес. Психолошка страна у моралном препорођају. Харизматичка страна у моралном препорођају. Начин учешћа божанске благодати у моралном препорођају човека. Примери моралног препорођаја из историје Старог и Новог завета и живота светитеља. Оклевање у поправљању и његова опасност.

Питање о неким нарочитим случајевима приликом моралног урачунавања: адиафора, колизија моралних дужности, еванђелски савети и учење о сувишним делима.

VI разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

I

Посебне моралне дужности хришћанина

Дужности хришћанина према Богу. Вера. Појам о вери. Субјективна и објективна страна вере. Потреба и важност вере (са нарочитим погледом на XI гл. Посланице Јеврејима). Својства хришћанске вере. Греси противни вери. О хришћанској нади. Својства хришћанске наде. Греси противни хришћанској нади. О љубави према Богу. Важност, потреба и побуде љубави према Богу. Својства хришћанске љубави према Богу. Греси противни љубави према Богу. О поштовању Бога. Важност, потреба и значај спољашњег богопоштовања. Врсте спољашњег богопоштовања. Појам о молитви. Предмет молитве. Потреба и корист од молитве. Моћ молитве и побуде за њу. Својства и услови успешне молитве. Време и место молитве. Молитва спољашња и унутрашња. Дисциплина у молитви. О непрестаној (непрекидној) молитви. Аскетско правило о молитви Исусовој.

Богослужење. Домаће поштовање Бога. Јавно или заједничко богослужење. Важност јавног богослужења. О поштовању св. храма. Празници, њихов верски и морални значај. Пост, његова важност и корист за душу и тело.

Пригодни начини јавног поштовања Бога. Исповедање вере. Важност исповедања вере у прошлости и у наше доба. Заклетва. Потреба и важност заклетве. Услови правилне заклетве. Да ли је дозвољена хришћанска заклетва у вези са Мат. 5., 34—47 и Јак. 5., 12. Завети. Појам о заветима и њихова подела. Корист и значај завета. О монашким заветима. О подвижничким заветима. Хришћански појам о аскетизму уопште. Карактеристика најглавнијих врста хришћанске аскезе. О јуродивима Христа ради. Греси против поштовања Бога.

II

Дужности хришћанина према самом себи и ближњима или о путу моралног усавршавања хришћанина

Хришћански начин и пут живота. Унутрашње стање човековог духа, као основ и узрок спољашњег владања. Заповести блаженства и њихов значај у системи хришћанског морала.

Девет степеница духовног узрастања хришћанина у њиховој узајамној вези.

Анализа прве заповести блаженства. Појам о смирености. Суштина и побуде смирености. Неопходност и значај смирености као услова и почетка за морално усавршавање хришћанина. Христос Спаситељ као образац смирености. Новозаветно учење о смирености. Шта забрањује прва заповест блаженства.

Анализа друге заповести блаженства. Веза са првом заповешћу. Неопходност и важност познавања самога себе. Сазнање својих грехова и мана уопште. Духовна скрушеност и туга због својих недостатака, као услов за њихово поправљање. Могућност моралног пада за сваког човека. Духовна опрезност и непрекидна пажња на своје унутрашње стање, као својство правог хришћанина. Текстови из Светог писма о томе. Шта забрањује друга заповест блаженства.

Анализа треће заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Појам о кротости. Побуде за кротост. Христос Спаситељ као образац кротости. Новозаветно учење о кротости. Кротост и гнев. Шта забрањује трећа заповест. Питање о насиљу са хришћанске тачке гледишта с обзиром на Мат. 5, 39. Под каквим условима је дозвољено хришћанину насиље. Убиство, као евентуална форма насиља. Тачни смисао старозаветне заповести „не убиј“. Хришћански поглед на убиство. Убиство физичко и духовно. Убиство, као законска казна по пресуди. Рат, као колективна форма убиства. Хришћански поглед на рат. Може ли хришћанин учествовати у рату. Новозаветно учење о томе. Учење св. отаца о томе. Црквено учење о томе исказано у богослуженим књигама. Хришћански поглед на двобој. Хришћански поглед на самоубиство.

Анализа четврте заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Тежња ка правди као резултат духовног развоја и сопственог моралног усавршавања. Формални или општи појам о правди. Реални или хришћански појам о правди. Неизмерна морална скупocenост човекове личности, тј. душе. Новозаветно учење о томе. Претежност духовног живота над физичким. Смисао живота. Душа и брига о земаљском благу. Потреба душевне хране. Задовољење душе, тј. спокојство и мирноћа савести, као највише благо на земљи. Шта забрањује четврта заповест.

Анализа пете заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Новозаветно учење о милосрђу. Љубав као основ милосрђа. Новозаветно учење о љубави. Старозаветно учење о љу-

бави (Левит. 19, 18) у своме односу према новозаветном. Христос Спаситељ, као образац љубави. Химна љубави (1 Кор. 13, 1—8). Под каквим условима је могуће остварити заповест о љубави према непријатељима. Основа хришћанске љубави. Љубав према Богу и љубав према ближњему у њиховој узајамној вези.— Религиозни значај љубави по учењу Св. писма. Морални значај љубави по учењу Св. писма. Психолошки значај љубави на основу природе душе и развика и формирања личног душевног живота. Хришћанска љубав и хуманост. Шта забрањује пета заповест.

Анализа шесте заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Чистота срца као стање безгрешности. Срце као центар духовног живота, по учењу Св. писма. Средства за чување чистоте срца. Значај чистоте срца за религиозни и морални живот хришћанина. Богопознање као проблем морала, по учењу Св. писма и св. отаца. Узроци (религиозног) неверја. Атеизам, као морална болест. Средства и начини борбе с неверјем. Шта забрањује шеста заповест.

Анализа седме заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. О каквом миру учи седма заповест. Унутрашњи морални препорођај као неопходни услов за спољашњи мир. Зашто нема мира у свету и шта треба за мир, по учењу Св. писма. Ванхришћански начини успостављања мира у свету и њихова неоснованост. Релативни значај спољашњих културних и социјалних прилика за унутрашње морално стање човека. Хришћанство и пацифизам. Хришћанство и социјализам. Социјално питање нашега доба са хришћанске тачке гледишта уопште. Стицање имања и лична својина са хришћанске и социјалистичке тачке гледишта. Лаж и опасност социјализма за веру, морал и друштвени живот. Шта забрањује седма заповест.

Анализа осме заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Неопходност борбе и неизбежност страдања за правду. Неопходност и оправданост питања о смислу страдања уопште. Узроци страдања по учењу Св. писма. Значај и корист од страдања по учењу Св. писма. Питање о т. зв. безкривичном страдању са хришћанске тачке гледишта, нарочито с обзиром на Јов. 9, 1—3 Теософско и окултно објашњење тога т. зв. законом карме и њихова неоснованост и лаж са хришћанске тачке гледишта. Шта забрањује осма заповест блаженства.

Анализа девете заповести блаженства. Веза са претходним заповестима. Неизбежност страдања за Христа, по учењу Св. пи-

сма. Страдање за Христа као извор највише радости. Примери из житија светих. Стална и непрекидна духовна радост као врхунац моралног савршенства, по учењу Св. писма. Духовна радост на земљи као предосећање вечног блаженства на небу. Хришћанство у своме односу према свету. Хришћански оптимизам. Шта забрањује девета заповест блаженства.

Специјална примедба за наставнике. Анализу сваке заповести блаженства наставник мора пропратити пажљиво одабраним примерима из житија светих.

III

Посебне дужности хришћанина према ближијему

Дужности хришћанских супружника. Дужности хришћанских родитеља и деце. Дужности хришћанских господара и слугу. Дужности хришћанина према држави. Црква и политика. Дужности хришћанина према отаџбини. Хришћанство и патриотизам. Космополитизам или интернационализам са хришћанске тачке гледишта. Дужности хришћанина према црквеној заједници.

VI

Завршетак

Могућност остваривања хришћанских заповести за сваког човека. Практична и универзална моћ хришћанскога морала. „Јарам Христов“ — Мат. 11, 27—30. Примери из житија светих. Христос Спаситељ као живи пример и образац моралног савршенства. Црте моралног савршенства Христова. Подражавање Христу. Различита тумачења могућности и начина подражавања Христу. Учење о томе Св. писма и св. отаца.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ АПОЛОГЕТИКЕ

V разред (3 часа недељно)

ПРВИ ДЕО

Увод у Апологику

1. Назив и општи појам Апологику
2. Појам православне хришћанске Апологику.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3. Апологетика као систематска богословска наука. Апологетика и апологија.
4. Задатак Апологетике.
5. Метод Апологетике.
6. Положај Апологетике у теологији и њени односи с другим богословским и небогословским наукама.
7. Извори Апологетике.
8. Подела Апологетике.
9. Кратак преглед развића књижевног апологетског рада и карактеристика стања одбране хришћанске религије у појединим периодима и вековима код разних хришћанских народа.
10. Значај Апологетике у садашњости.

ДРУГИ (ОПШТИ) ДЕО

Теорија религије уопште

(Апологија природне религије)

П р в и о д е љ а к

Појам и суштина религије уопште (религије у ширем смислу)

1. Религија уопште (религија у ширем смислу) и историјска религија (религија у ужем смислу).
2. Етимолошко објашњење суштине религије.
3. Појам о суштини религије добивен испитивањем религиозног живота човечанства.
4. Елементи религије.
  - а) Апсолутни лични дух (Бог) и ограничени лични дух (човек), као основне истине религије уопште и карактеристика односа између Бога и човека.
  - б) Религија и човеково сазнање (Наука о истини вере или догми, као елементу религије).
  - в) Религија и делатност човекове воље (Наука о моралу, као о елементу религије).
  - г) Религија и човеково осећање (Унутрашње богопоштовање).
  - д) Символ или култ (Спољашње богопоштовање, као елемент религије).
  - ђ) Религиозна заједница или црква као елемент религије.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ДРУГИ ОДЕЉАК

Потреба религије

1. Потреба религије, заснована на стварности њене свеопште егзистенције.
2. Потреба религије, заснована на неопходности морала и немогућности замене религије моралом.
3. Потреба религије, заснована на стварности ограничености ума човековог и немогућности замене религије науком (филозофијом).
4. Потреба религије, заснована на природном религиозном осећању и немогућности замене религије уметношћу.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

Порекло религије

I Теорије о пореклу религије

1. Позитивно хришћанско гледиште на порекло религије.
2. Погрешне теорије о пореклу религије и критика тих теорија.
3. Општи резултат критике погрешних теорија о пореклу религије.

II Историја религиозног живота о пореклу религије

1. Значај историје религије за одбрану и утврђење истините религије.
2. Човек као једини носилац (субјект) религије.
3. Распрострањеност (свеопшћност) религије.
4. Старост религије.
5. Историјски и други подаци о карактеру (облику) првобитне религије.
6. Објашњење првобитног монотеистичког облика религије. Еволуција (поступно развиће) и деволуција (декаденција или опадање) религије.
7. Облици декаденције религије.
  - а) Т. зв. „примитивне“ религије уопште и неправилност овог израза.
  - б) О основним облицима „примитивне“ религије уопште.
  - в) Фетишизам у својим разним облицима и трагови савршеније и монотеистичке религије.

- г) Анимизам у својим разним облицима и трагови савршене и монотеистичке религије.
д) Политеизам уопште и трагови монотеистичке религије.
ђ) Општи резултат испитивања религиозног живота и позитивно хришћанско гледиште на порекло религије.

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК

Историја религије прехришћанских културних народа

1. Потреба познавања религија културних народа пре Христа.
2. Религија на земљишту Асиро-Вавилоније (Месопотамије).
3. Религија у Египту.
4. Религија на Ирану.
5. Религија у Индији.
6. Религија у Кини.
7. Религија Грка и Римљана.
8. Узајамни утицаји религија старих културних народа.
9. Политеизам прехришћанских народа и објашњење његовог порекла.

ПЕТИ ОДЕЉАК

Основни објекти религије

Уопште о основним објектима религије

1. Бог (као апсолутни лични дух) и човек (као физичко и лично духовно биће) су основни објекти религије уопште.
2. Квалитет научног испитивања основних религијских објеката.
3. Могућност научног испитивања основних религијских објеката:
  - а) Стварност спољњег и објективност унутарњег света као основа научног испитивања главних религијских објеката.
  - б) Каузални закон и појам каузалности као полазна тачка научног испитивања религијских објеката.

ШЕСТИ ОДЕЉАК

О бићу Божјем

1. Докази егзистенције бића Божјег уопште.
  - а) Кратак историјски преглед доказа егзистенције бића Божјег.

б) Вредност традиционалистичког и онтолошког доказа егзистенције бића Божјег.

в) Подела доказа егзистенције бића Божјег на космолошку и антрополошко-психолошку групу доказа.

2. Космолошка група доказа егзистенције бића Божјег.

а) Космолошки контингентни доказ егзистенције бића Божјег.

б) Космолошки каузални доказ егзистенције бића Божјег.

в) Космолошки номолошки доказ егзистенције бића Божјег.

г) Космолошки телеолошки доказ егзистенције бића Божјег.

3. Антрополошко-психолошка група доказа егзистенције бића Божјег:

а) Идеолошки доказ егзистенције бића Божјег.

б) Ноетски доказ егзистенције бића Божјег.

в) Морални доказ егзистенције бића Божјег.

г) Религиозно-историјски доказ егзистенције бића Божјег.

4. Општи осврт на богословске доказе и њихово опште указивање на Бога, као творца и промислитеља света.

5. Бог као творац света.

а) Уопште о теоријама о свету и о постанку света.

б) Еволуционистичке теорије о постанку света (десцендентна теорија).

в) Материјалистичко схватање света. Критика материјализма (реалистичког монизма).

г) Објашњење и сагласност библијског казивања о постанку света с резултатима објективне науке.

6. Бог као промислитељ света:

а) Зависност света од Бога. Деизам и критика деизма.

б) Различност Бога од света.

в) Идеалистичко-монистичко схватање света. Критика идеалистичког монизма.

г) Пантеистичко схватање бића Божјег. Критика пантеизма.

СЕДМИ ОДЕЉАК

I Човек као духовно биће

1. О човеку као духовном бићу уопште.
2. Однос између тела и душе.
3. Нематеријалност, супстанцијалност и самосталност душе човекове.

4. Докази егзистенције и бесмртности душе:

- a) Метафизички доказ на основи супстанцијалности и духовности душе.
- b) Идеолошки доказ на основици идеје о бесмртности или опште тежње човекове ка вечном бивовању.
- v) Психолошко-телеолошки доказ на основици опште тежње човекове ка потпуној срећи, потпуном сазнању истине и остварењу вечне правде.
- г) Историјско-етнолошки доказ бесмртности душе. Стари завет о бесмртности душе и негативна критика.
- д) Убеђење најјачих филозофских умова о бесмртности душе као доказ бесмртности душе.
- ђ) Спиритизам и уопште експериментално доказивање егзистенције и бесмртности душе.

II Човек као физичко (телесно) биће

1. Јединство рода људског:

- a) Стари завет о јединству рода људског.
- b) Сагласност најстаријих традиција с библијским погледом на јединство рода људског.
- v) Теорија против јединства рода људског и критика тих теорија.

2. Старост човечанства:

- a) Библија о старости рода људског.
- b) Историја света, етнологија и филологија о старости рода људског.
- v) Палеонтологија о старости рода људског.

3. О постанку човека:

- a) Библија о постанку човека.
- b) Еволуциона теорија о постанку човека. Критика акомодационе теорије Ламарка. Критика Дарвинове селекционе теорије. Критика Хекелове теорије о постанку човека од мајмуна.
- v) Постанак човека независно од постанка осталих живих бића природе. Фундаменталне физичке и психичке разлике између човека и животиња.

III Циљ човеков

- 1. Тежња ка циљу и телеолошка делатност у органској и неорганској природи.
- 2. Крајњи (највиши) циљ човеков.

3. Сметње крајњем циљу човековом.
4. О греху, његовом пореклу и помоћним средствима за отклањање греха.
5. О слободној вољи уопште. Индетерминизам и детерминизам уопште.
6. Слободна воља као предуслов за постигнуће највишег циља човековог.
7. Докази слободе воље. Критика детерминизма.
8. Васкрсење тела, суд Божји и вечни живот (награда и казна). Негативна критика и одбрана позитивног хришћанског учења о васкрсењу тела, суду Божјем и вечном животу.
9. Погрешно учење о »ἀποκατάστασις τῶν πάντων«
10. Песимизам и оптимизам. Теодицеја.

ТРЕЋИ (СПЕЦИЈАЛНИ) ДЕО

IV разред (3 часа недељно)

Теорија хришћанске религије

(Апологија откривене — натприродне — религије)

ПРВИ ОДЕЉАК

Увод у теорију о натприродном Божјем откривењу

1. Појам откривења уопште. О Божјем откривењу уопште.
2. Врсте Божјег откривења. Природно и натприродно Божје откривење.
3. Основи на којима почива веровање или неверовање у натприродно Божје откривење.
4. Свеопштност и старина веровања у натприродно Божје откривење.

ДРУГИ ОДЕЉАК

Могућност натприродног Божјег откривења

1. Могућност натприродног Божјег откривења уопште.
2. Могућност натприродног Божјег откривења у погледу на Бога. Замерке деизма против натприродног откривења и критика деизма.
3. Могућност натприродног Божјег откривења у погледу на човека. Замерке рационализма на могућност натприродног откривења и критика рационализма.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

4. Могућност натприродног Божјег откривења мистерија (уму непостижних религијских истина). Примедбе против могућности натприродног откривења мистерија и критика ових примедаба.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

Неопходност и потреба натприродног откривења

1. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на ограниченост и неспособност човеку да сазна истине природним путем.

а) Историја религиозног живота човечанства као доказ неопходности и потребе натприродног откривења.

б) Немоћ филозофије да дефинитивно открије религијске истине и њена недовољност да замени натприродно откривење.

2. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на недовољност природне етике.

3. Приговори против неопходности и потребе натприродног откривења.

4. Светске религије: будизам и мухамеданство са својим фундаменталним slabим странама сведоче о неопходности и потреби натприродног откривења.

5. Неопходност и потреба натприродног откривења с обзиром на биће Божје и крајњи циљ човеков.

6. Религиозни индиферентизам као последица природне религије сведочи о неопходности и потреби натприродног откривења.

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК

Критерији натприродног откривења

1. Уопште о критеријима натприродног откривења и њихова подела.

2. Унутрашњи критерији натприродног откривења:

а) позитивни унутрашњи критерији;

б) негативни унутрашњи критерији.

3. Спољни критерији натприродног откривења:

а) подела спољних критерија натприродног откривења;

б) важност спољних критерија натприродног откривења.

4. Карактер личности преко које се добива натприродно откривење као спољни критериј натприродног откривења.

5. Чудо као спољни критериј натприродног откривења:
- а) појам и врста чуда;
  - б) могућност чуда;
  - в) у појму чуда не лежи противуречност која би оспоравала могућност чуда;
  - г) чудо није у противуречности с појмом о Богу; противнички приговори и одговори на ове приговоре;
  - д) чудо није у противуречности с природом; противнички приговори и одговори на ове приговоре;
  - ђ) карактеристика чуда;
  - е) циљ чуда је утврђивање и доказ натприродног откривења;
  - ж) факат могућности историјског утврђивања стварности чуда;
  - з) значај чуда као критериј натприродног откривења за садашњицу.

6. Пророштво као спољни критериј натприродног откривења:
- а) појам пророштва;
  - б) могућност прорицања и приговори против могућности прорицања;
  - в) знаци истинитог пророштва; рационализам и уопште природно објашњење пророштва.

7. Видовитост, сомнамбулизам, спиритизам, хипнотизам и слични феномени и њихов однос наспрам пророштава и чуда као критерија натприродног откривења.

ПЕТИ ОДЕЉАК

Стварност натприродног Божјег откривења

(Остварење натприродног откривања у хришћ. религији)

Суштина и оригиналност хришћанске религије

1. Хришћанска религија је вера у стварност богочовечанства Исуса Христа:
- а) тајна тројичности једнога Бога;
  - б) могућност и немогућност схватања тајне тројичности једнога Бога;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

в) циљ и потреба оваплоћења Сина Божјег; грех, његово порекло и средства за дефинитивно ослобођење и очишћење од греха;

г) припрема и очекивање Месије (Христа) у јеврејском народу;

д) припрема и очекивање Месије (Христа) у многобожачком свету;

ђ) став савременика Христових према Њему и Његовој науци.

2. Исус Христос је историјска личност. Негативна критика и одбрана историчности личности Исуса Христа.

3. Неумесност негативне критике о духовном здрављу Исуса Христа.

4. Исус Христос је оснивач хришћанске религије. Исус Христос и св. ап. Павле. Критика либералне теорије о овоме и њена неумесност.

5. Хипотезе о зависности хришћанске религије од других религија и критика ових хипотеза.

ШЕСТИ ОДЕЉАК

Документи натприродног откривења

1. О документима натприродног откривења уопште и њихов значај у Апологетици.

2. основни елеменат постанка Св. писма:

а) суштина и обим инспирације;

б) приговори против инспирације уопште.

3. Резултати библијске критике у служби Апологетике.

СЕДМИ ОДЕЉАК

Божанство Исуса Христа

1. Личност и значај личности Исуса Христа за хришћанство.

2. Живот и рад Исуса Христа. Божанска природа Исуса Христа. Негативна мишљења о личности, животу и раду Исуса Христа.

3. Докази божанске природе Исуса Христа:

а) испуњење старозаветних месијанских пророштава у лицу Исуса Христа;

б) испуњење пророштава Исуса Христа;

в) чуда која је Исус Христос чинио; истинитост и стварност Христових чуда и негативна (либерална) критика;

г) чуда која су се извршила на Исусу Христу; васкрсење Христово и лажне хипотезе о васкрсењу Христовом;

д) ванбиблијска сведочанства о божанству Исуса Христа;

ђ) узвишеност науке Христове о Богу као доказ његовог божанства;

е) узвишеност Христове науке о моралу као доказ његовог божанства;

ж) јединствена религиозно-морална личност Исуса Христа као доказ његовог божанства;

з) нагло ширење хришћанства као доказ божанства оснивача његовог; немогућност нагли преокрет и ширење хришћанске религије потпуно природно објаснити (сметње ширењу и непосредна помоћ Божја за ширење хришћанске религије);

и) немоћ антихришћанских покрета за решење социјалних, културних и религиозно-моралних проблема као доказ божанствености хришћанства и божанства његовог оснивача Исуса Христа.

ОСМИ ОДЕЉАК

Теорија о цркви Христовој

1. Црква као царство Божје на земљи.
1. Јединство вере и унутарња неопходност цркве.
3. Црквени индиферентизам и критика теорије о излишности цркве — о т. зв. слободној цркви.
4. Однос цркве према науци и слободном научном испитивању.
5. Црква и социјално-културни проблем садашњости.
6. Црква и религиозно-морални живот њених чланова.
7. Неизменљивост, несавладљивост и вечност цркве Христове.

Напомена. — Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ПАТРОЛОГИЈЕ

II разред (2 часа недељно)

Појам о патрологији. Појам о светим оцима. Разлика између патрологије и историје хришћанске књижевности. Главни предмет патрологије. Сведоци св. Предања. Јединство и знаци апостолског предања. Задатак патрологије. Разлика међу патролошким писцима. Разне врсте патролошких списа. Патролошки списи у критици. Деоба науке.

ПРВИ ПЕРИОД

(од 70—313 г.)

1. Апостолски ученици

Појам о апостолским ученицима. Општа карактеристика њиховог учења. Језик на коме су они писали.

Св. Варнава

Живот св. Варнаве. Посланица Варнавина. Садржина посланице. Дух посланице. Варнава као сведок Св. предања. (Читати ученицима одељке из Посланице).

Св. Климент, епископ римски

Живот св. Климента. Списи св. Климента. Прва посланица Коринћанима. Повод писања посланице. Време писања. Садржина посланице. Спорни и сумњиви списи који се прописују св. Клименту. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из Посланице).

Св. Јерма

Живот св. Јерме. „пастир“ Јермин. Време писања „Пастира“. Назив списа. Садржина. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из „Пастира“).

Св. Игњатије Богоносац

Живот св. Игњатија. Списи. Аутентичност његових седа посланица. Сведоцбе о Предању. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Св. Поликарп, епископ смирски

Живот св. Поликарпа. Посланица Филибљанима. Садржина посланице.

Посланица Диогнету

Писац списка. Садржина. Сведоџбе о Предању.

Учење дванаесторице апостола

Проналазак списка. Време и место где је спис писан. Садржина. Сведоџбе о Предању. (Ученицима прочитати цео спис).

Св. Папије, епископ јерапољски

Живот св. Папија. Спис Папијев: „Изјашњење речи Господњих”. Сведоџбе о Предању.

2. Апологети II века*Општа карактеристика**Св. Јустин*

Живот. Списи: прва и друга Апологија и Разговор са Трифоном. (Читати ученицима одељке из поменутих списка).

Татијан Асирац

Живот Татијанов. Спис: Реч против Јелина. Сведоџбе о Предању.

Атинагор, атински филозоф

Живот. Списи: Јавна молбеница за хришћане и О васкрсењу.

Св. Теофил, епископ антиохијски

Живот. Спис: Три књиге Автолику.

Минуције Феликс

Подаци о његовом животу. Апологетски спис Octavius.

Св. Иринеј, епископ лионски

Живот св. Иринеја. Списи. Садржина списка: Изобличење и оповржење лажнога гнозиса. (Читати ученицима одељке поменутог списка).

Апологети чији су списи изгубљени или су дошли до нас у одломцима: Кодрат, Аристид, Аполинарије, Милтијад, Мелитон, Дионисије Коринтски, Серапион Антиохијски, Јеремије филозоф, Егезип, Родон, Бакила, Поликрат, Филип Критски, Музоније.

3. Апологети на крају II и у првим деценијама III века*Климент Александријски*

Живот. Списи: Опомена Јелинима; Који се богаташ спасава? Педагог; Стромата; изгубљени списи Климентови (Хипотипозе). (Читати ученицима одељке из поменутих списка).

Ориген

Живот Оригенов. Списи: а) библијски списи (Егзапле и Тетрапле); б) догматска дела (О начелима; Стромата; О васкрсењу); в) апологетски списи (Против Целса у 8 књига); г) практични списи (О молитви; Убеђење мучеништву); д) писма: Јулију Африканцу, св. Григорију Неоћесаријском. (Читати ученицима одељке из Оригенових списа).

Св. Иполит

Живот. Списи: Тумачење Св. писма; Филозофумена и остали апологетски списи. Беседа на Богојављење.

Тертулијан

Живот Тертулијанов. Његова заблуда. Списи: апологетски, догматско-полемички, практични. Тертулијан као сведок Предања. (Читати ученицима одељке из Тертулијанових списа).

Св. Кипријан Картагенски

Живот и мученичка смрт св. Кипријана. Списи: апологетски, дисциплински, моралистички; писма.

Св. Григорије Чудотворац

Живот. Списи: Похвална реч Оригену; Символ; Каноничка посланица.

Св. Дионисије Александријски

Живот. Карактер његових списа. Писма.

Лактанције Фирмин

Подаци о животу. Преглед његових списа.

Мање познати апологети и полемичари III века: Александар Јерусалимски, Теоктист, Архелај, Памфил, Теогност, Дидим, Доротеј, Лукијан Антиохијски, Методије Тирски и др.

III разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ПЕРИОД

(од 313 г. до IX века)

Општа карактеристика времена и патролошка књижевност у ово доба. Јереси.

ПИСЦИ IV и V века

Јевсевије Пампил (Ћесаријски)

Живот Јевсевијев. Његова веза са царем Константином. Списи: историјски, библијски, апологетски, догматски, беседе и писма

Св. Атанасије Александријски

Живот његов. Значај св. Атанасија по ову епоху и по догматику православне цркве. Победилац аријанизма. „Отац Православља”. — Списи: догматски, историски, егзегетски, дисциплински. Фрагменти. (Читати ученицима одељке из списка св. Атанасија).

Св. Кирил Јерусалимски

Живот његов. Утицај његове речитости на друштво. Борба са аријанцима. — Списи: 24 катихезе; изгубљени списи; подметнути списи. (Читати ученицима одељке из Катихеза).

Св. Василије Велики

Живот до епископства. Образац епископског рада. — Списи: догматски, егзегетски, омилитички, аскетски, писма. Спорни и сумњиви списи. (Читати ученицима поједине одељке из његових списка).

Св. Григорије Богослов (Назијанзин)

Живот св. Григорија. Списи: речи и песме. Поетски списи. Значај св. Григорија за цркву и књижевност. (Читати ученицима одељке из списка св. Григорија).

Св. Григорије Ниски

Живот. Списи: егзегетски, догматски, аскетски, омилитички; писма; посланице. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Јефрем Сирин

Живот. Списи св. Јефрема и њихов значај. Св. Јефрем као црквени песник. Св. Јефрем као образац аскетизма. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Макарије Велики (египатски)

Живот св. Макарија. Списи: Омилије, Писма и Седам аскетских трактата. (Читати ученицима одељке из његових списка).

Св. Епифаније Кипарски

Живот. Списи: историско-догматски и егзегетски.

Св. Јован Златоуст

Живот. Утицај св. Јована на друштво. Општи карактер његовог књижевног рада. Образац речитости. Беседе: егзегетске, етичке и догматске. (Читати ученицима одељке из списка св. Јована Златоуста).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Св. Кирил Александријски

Живот. Борба са Несторијем. Утицај св. Кирила на црквене догађаје свога доба. Списи: егзегетски, догматски и моралистички. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Теодорит Кирски

Живот. Списи: егзегетски и историјски.

Латински писци IV и V века*Св. Иларије Поатјерски*

Живот. Списи: догматски и историјски.

Св. Амвросије Медиолански

Живот његов. Списи. Подражавање грчким писцима. Списи: егзегетски, догматски, практични, беседе, писма, химне. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Руфим Аквилејски

Списи преводни и самостални.

Блажени Јероним

Живот. Списи: егзегетски, догматски, историјски. Његове посланице. Блажени Јероним као преводилац.

Блажени Августин

Живот. Борба са манихејством, донатизмом, пелагијанством. Списи: *Retractationes et Confessiones*. Списи: догматски, апологетско-полемички, егзегетски, филозофски, омилитички, писма. Августин као творац латинске догматике. Његове заблуде. Општи значај његовог књижевног рада. (Читати ученицима одељке из његових списа).

Писци VI до IX века*Св. Јован Лествичник*

Живот. Његов спис: Лествица. (Читати ученицима одељке из тог списа).

Св. Варсанофије Велики

Живот. Спис његов: Одговори.

Св. Исак Сирин

Живот. Његови подвижнички списи.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Св. Григорије Двојеслов

Живот. Списи: егзегетски, пастирски, писма.

Св. Доротеј

Живот. Подвижнички спис: Поуке. (Читати ученицима одељке из тог списка).

Св. Максим Исповедник

Живот. Борба његова са монотелитима. Списи: догматски, етички и егзегетски.

Св. Атанасије Синаит

Живот. Списи: догматско-полемички и етички.

Св. Андреј Критски

Живот. Св. Андреј као црквени песник. Његов спис: Велики канон,

Св. Јован Дамаскин

Живот. Образовање његово. Световна служба. Аскетски живот. Књижевни рад. Св. Јован као творац догматске системе. Његов значај у богословљу православне цркве. Његова борба са иконоборцима. Св. Дамаскин као црквени песник. Списи његови: догматски, апологетски, полемички, егзегетски. (Читати ученицима одељке из списка св. Јована Дамаскина).

Св. Козма Мајумски

Живот. Његов значај у црквеној поезији.

Св. Теодор Студит

Живот. Списи: догматски, апологетски, аскетски. Његов рад на црквеној поезији.

Св. Фотије, патријарх цариградски

Живот његов. Његова образованост и значај у цркви. Списи његови: догматско-полемички, егзегетски. Његове беседе и писма. Његов рад на канонском праву.

ПРОГРАМ ИСТОРИЈЕ ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ

I разред (3 часа недељно)

УВОД

Појам о цркви и црквеној историји. Извори и помоћне науке

Деоба црквене историје по периодима

ПРВИ ПЕРИОД

Од оснивања цркве до слободе коју јој је дао Константин Велики (34—313)

Карактеристика овог периода. Исус Христос и његова проповед. Ширење цркве: погодбе које су помагале ширење цркве. Силазак Светог Духа на апостоле. Црква у Јерусалиму. Непријатељско држање јудејских старешина према апостолима и њиховој проповеди. Разилазак Христових ученика из Јерусалима. Хришћанство међу Јудејцима и Самарјанима. Обраћање Савла. Путовања и мисионарски рад његов, као апостола Павла, међу незнабошцима. Хришћанство у Тесарији и Антиохији. Апостолски сабор у Јерусалиму. Апостоли као проповедници хришћанства. Хришћанство у Европи, Африци и Азији. Узроци брзог ширења хришћанства. Узроци гоњења хришћана од стране Јудејаца и незнабожаца. Гоњење за владе римских царева: Нерона, Домицијана, Трајана, Адријана, Марка Аврелија, Септимија Севера, Деција Трајана, Валеријана, Диоклецијана и његових помоћника, све до владе Константина Великог. Насртај многобожачких филозофа на хришћане. Апологети. Извори вероучења; симболи; догмати. Јереси и расколи: јудејска, гностичка, хилијазам, монтанизам, антитринитари, манихејци, назареизам, расколи Новата и Фелицисима у Картагини, Новацијана и Ираклија у Риму, Мелентија у Египту. Апостолски мужеви. Богословске школе, правци и главни претставници њихови. Црквена књижевност. Уређење цркве, клир, световњаци; необични дарови и службе апостолског времена; степени јерархије; избор и рукополагање свештених лица; положај свештенства; епископско право и катедре; узајамни договори цркава; првенство неких епископских катедара; црквени закони. Богослужење и хришћански живот. Калуђерство. Хришћански обичаји.

ДРУГИ ПЕРИОД

Од победе цркве над незнабоштвом за време Константина Великог до коначне поделе на Источну и Западну цркву (313—1054 г.)

Карактеристика овог периода. Стање цркве за владе Константина Великог и његових синова: Јулијана Отпадника и других царева до коначнога пада многобоштва у римској царевини. Хришћанство у Азији, Африци, Европи: код Гота и других (скитачких) народа; код Франака, на Британским острвима; код Германаца, код Словена, Швеђана и Норвежана. Упињање многобожачких књижевника да оборе хришћанство и обнове многобоштво. Васељенски сабори и узроци сазива њихова. Први, Други, Трећи, Четврти, Пети, Шести и Седми васељенски сабор. Пелагијанство. Павлићанска јерес. Општа карактеристика јереси овог доба. Страдање цркве за време велике сеобе народа. Појава Мухамеда и страдање цркве од његових ближних следбеника и од Персијанаца. Црквена књижевност на истоку и западу (главни писци), црквено уређење и управа: црквена јерархија; нова звања у цркви; власт епископа, митрополита и патријарха; узвишење цариградског патријарха; васељенска управа и црквено законодавство; папске тежње за старешинством у цркви и историја папска. Богослужење. Хришћански живот. Калуђерство на истоку и западу. Деоба цркве на источну и западну.

ТРЕЋИ ПЕРИОД

II разред (2 часа недељно)

Од коначног раздељења цркава до пада Цариграда (1453) на истоку и почетка реформације на западу (1517)

Карактеристика овог периода

А. Историја Источне цркве (1054—1453)

Патње источне цркве од Сарацена, Селџука и Латина. Порукају да се цркве уједине: лионска и флорентинска унија. Јерархија и црквена управа: патријаршијска управа; одношај царева према патријарсима; црквена имања и издржавање свештенства. Црквена књижевност и главни писци. Јереси. Богомили, Богослужење. Хришћански живот.

Б. Историја Западне цркве (1054—1517)

Ширење и утврђење римске цркве у балтичких Словена, Пруса, у Лифландији, Естонији, Курландији, Азији и Америци.

Папство и калуђерство: борба папа с владоцима за црквену независност и грађанску (врховну) власт; опадање папске моћи; покушај да се ограничи папска власт у цркви. Калуђерство: калуђерски редови; фрањевци и доминиканци; духовно-витешки редови: јовановци, темплари, маченосци. Богослужење и хришћански живот. Учење: схоластика и мистика. Нови догмати: сувишне заслуге светаца, индулгенције, чистилиште. Секте: катари, албигани и валденци. Припрема за реформацију: Џон Виклиф, Јан Хус и Јероним Саванарола.

ЧЕТВРТИ ПЕРИОД

III разред (3 часа недељно)

Од пада Цариграда и појаве реформације до данас

Карактеристика овог периода

А. Историја Источне цркве

Пад Цариграда и византијске царевине. Црква под Турцима. Одношај турске владе према цркви за Мехмеда II и његових наследника кроз XVI, XVII, XVIII и XIX век. Борба хришћанских народа са Турцима за политичку слободу и црквену независност. Утицај Русије на ослобођење источних хришћана. Црквена управа: права, власти, значај цариградских патријараха; отимање о патријаршијски престо и рђаве последице тога. Главни патријарси од Генедија Схолариса до Самуила I. Реформе патријарха Самуила I. Црквена јерархија после Самуила I. Покушаји папа да се уједине православна и римокатоличка црква. Одношај православне цркве према протестантској. Покушај англиканске цркве да се уједини са православном. Богослужење и хришћански живот. Руска црква: стање руске цркве од кнеза Владимира до татарског завојевања; руска црква под Татарима и после Татара до установе патријаршије. Руска патријаршија: установа и укидање. Установа и доба управе руског светог синода. Обнова патријаршије. Савремени раскол и сектанство у Русији. Нови раскол у руској цркви за време револуције. Грчка црква у Јеледи. Грчко-бугарски црквени спор у XIX веку и стварање Бугарске егзархије. Синајска црква. Хетеродоксне источне цркве: несторијанска, јерменска, јаковитска, коптска, абисинска и маронитска.

Б. Историја Западне цркве

Реформација у Немачкој: Лутер и његова реформација до Вестфалског мира; ширење лутеранства по другим европским др-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

жавама (Шведској, Данској и Норвешкој, Пруској, Чешкој, Мађарској и Пољској). Реформација у Швајцарској: Урлих Цвингли, Калвин и његово учење. Протестантске секте до Вестфалског мира: анабаптисти, социнијани, арминијани. Реформација у Енглеској: оснивање англиканско-епископалне цркве. Новије тежње њене да се присаједини православној цркви. Борба римске цркве са протестантством: тридентски сабор. Језуити. Католици и протестанти. Протестантске мисије и библијска друштва. Распад протестантских друштава. Протестантске секте: квекери, херихутери, методисти, сведенборжани и ирвијани. Папство и католичке државе. Римокатолички (верски) правци: јансенизам и квиетизам. Најновији догмати римокатоличке цркве: непорочно зачеће Свете Богородице и папска непогрешност. Издвајање старокатоличке цркве и историја њена до наших дана.

ПРОГРАМ ИЗ ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ЦРКВЕ

V разред (2 часа недељно)

У В О Д

1. Општи појам о српској цркви и посебној историји њеној. — 2. Извори и помоћне науке за изучавање Историје српске цркве. — 3. Хришћанство на Илирском (Балканском) Полуострву. — 4. Долазак Словена уопште и напосе Срба као засебног словенског племена. — 5. Архиепископија прве јустинијане. — 6. Порекло и постојбина српског народа. — 7. Стара многобожачка вера, живот и религиозни обичаји наших предака. — 8. Деоба Историје српске цркве на периоде.

ПРВИ ПЕРИОД

Од времена досељавања Срба на Илирско (Балканско) Полуострво и примање хришћанства до оснивања самосталне архиепископије српске у 1219 години

1. Поступно појединачно крштавање Срба. — 2. Црквени центри из којих је потицала мисија хришћанства међу Србе. — 3. Прво опште крштавање Срба, узроци што хришћанство није одмах ухватило дубљег корена међу њима и што су се појединци враћали старој вери, а нека племена задуго још нису ни примала хришћанску веру. — 4. Политичке и духовне прилике српског

народа за време српског кнеза Мутимира и византијског императора Василија I (867—886). Друго опште и завршно крштење Срба (око 879 г.) као последица тих прилика. — 5. Словенски апостоли Ђирило и Методије и појава словенске писмености и службе у српској цркви. — 6. Ученици словенских апостола: Климент, Наум, Ангелар, Сава, Горазд и Лаврентије. Њихов непосредни рад и утицај словенске писмености на утемељење хришћанства у српском народу. — 7. Гођење словенске службе у приморским крајевима. Романизирана Сплитска архиепископија и сплитски црквени сабори (925 и 927—928 г.) као експоненти Рима у овом гођењу. — 8. Отпор Григорија, епископа Нинске хрватске епископије. — 9. Оснивање словенских архиепископија, прво Бугарске у Преславу (870), проглашење за патријаршију (917) и враћање њено Цариградској патријаршији (976)). — 10. Оснивање Охридске архиепископије за време цара Самуила и потврда њене јурисдиције од стране Василија II (976—1025). — 11. Припадање појединих српских крајева архиепископијама: западних Сплитској, затим Барској; централних и источних крајева — Цариградској патријаршији, а затим Охридској архиепископији. — 12. Преображај Срба под утицајем хришћанства, хришћанске просвете и словенске писмености. — 13. Цркве, манастири, свештенство, монаштво, богослужење, књижевност овог периода. — 14. Хришћански подвижници и светитељи X—XII века: Јован Рилски (+ 946), Прохор Пчињски, Гаврил Лесновски, Јоаким Сарандапорски, Јован Владимир (+1016), Иларион Мегленски. — 15. Положај Срба и њихове цркве у борби Рима и Цариграда о превласт у цркви. 16. Краљ Михаило Војислављевић (1053—1081), однос његов са папом Гргуром VII и добијање краљевских знакова (1077). — 17. Раздор између појединих српских покрајина који је донео (1168) поновну грчку врховну власт над њима за време цара Михаила Комнена. — 18. Стеван Немања отпочиње уз помоћ православне вере и цркве уједињење српских племена и области. Зидање цркве св. Богородице и св. Николе у Топлици. Успеси Немањиног уједињавања и ослобођење од зависности. Пролазак крсташа са немачким царем Фридрихом Барбаросом кроз Немањину државу. — 19. Богомилска јерес, порекло њено, прелаз у српске земље, учење и организација богомила, опасност по цркву и државу од њиховог учења, сузбијање богомилства од стране Немање. — 20. Потреба да се сопственом црквеном јерархијом учврсти православље и њиме

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

обезбеди и јединство српске државе. Одлазак Растка, најмлађег сина Немањиног, у Свету Гору атонску, монашење његово уз добијање имена Сава и живот тамошњи. Значај Свете Горе за православље. — 21. Завршна дела Немањина. Повлачење са управе државне (1196), монашење уз преименовање у Симеона и одлазак у манастир Студеницу. Побуде са којих је престо уступио млађем сину Стевану. 22. Стање цркве и вере код Срба при крају жупанскога доба. Јерархијско припадништво ондашње српске цркве. Однос папа према њој. — 23. Одлазак Симеона у Свету Гору сину Сави. Живот и рад њихов у тамошњем манастиру Ватопеду. — 24. Добијање остатка разореног манастира Хиландара, обнављање, сеоба Симеона и Саве у Хиландар, прикупљање српских калуђера и припрема у њему за духовни преображај српског народа. Смрт Симеона и канонизација његових св. моштију. — 25. Борба Немањиних синова Вукана и Стевана око престола и зле последице те борбе по српски народ. Мешање римскога папе у ову међусобицу. Повратак Савин у Србију и измирење његове браће. — 26. Живот Савин у Студеници, апостолски рад на развићу хришћанства, на препорођају народа и на учвршћењу државе, припрема за сопствену црквену организацију.

ДРУГИ ПЕРИОД

Оснивање самосталне архиепископије српске. Развој њен до прогласа патријаршије (1219—1346)

1. Кретања насиља над православним истоком као околност да се добије самосталност српске цркве. — 2. Одлазак Савин ради тога у Никеју. Добијање архиепископије, избор и посвећење Саве за архиепископа. Свраћање на повратку у Свету Гору и Солун. — 3. Организација цркве. Сабор на коме се одлучило о седишту архиепископије у манастиру Жичи, подела цркве на епархије и избор епископа. Освећење Жиче и свечано обнављање православне вере на сабору у њој. Установа ниже црквене јерархије. Упутства протопопима. Исправљање недостатака верских у народу. Уређење службе Божје по источном обрасцу, учвршћење поста, подизање цркава и манастира, организовање просвете. Каноничност српске архиепископије. Ондашњи канонски положај Охридске архиепископије и неоснованост протеста архиепископа њеног Димитрија Хоматијана против Савиног архиепископства. — 4. Учвршћење наслеђа на државном престолу и обнављање краљевине. Монашење краља Стевана, смрт његова, доласак на

престо краља Радослава. Одлазак Савин у Палестину ради поклоњења св. местима. Канонизација св. Симеона по повратку Савином. — 5. Збацивање с престола краља Радослава и крунисање Владислава за краља. Незадовољство Савино и повлачење са управе српске цркве. Други одлазак Савин на исток, смрт његова на повратку отуда, у Трнову, пренос његових моштију у Милешево и канонизација. Књижевни радови св. Саве. Опште заслуге св. Саве за српску цркву и целокупни препорођај српскога народа. — 6. Наследници св. Саве: Арсеније I и премештај архиепископије из Жиче у Пећ. Стање цркве за време његове управе. Књижевност. Доментијан, писац овога доба. — 7. Сава II, Јанићије I, Данило I. Канонски поремећај на престолу архиепископије. Узроци томе. Јевстатије I, Јаков, Јевстатије II; проширење јурisdикције српске цркве, напредак у књижевности, биограф Теодосије. Сава III. Никодим. Данило II као многоструки радник и писац. Јанићије II. Општи поглед на стање српске цркве и унутрашње уређење њено за време наследника св. Саве.

ТРЕЋИ ПЕРИОД

Од прогласа патријаршије до велике сеобе у Угарску под патријархом Арсенијем Црнојевићем и оснивање Карловачке архиепископије и митрополије (1349—1690)

А) Установа патријаршије

1) Улазак Охридске архиепископије у састав српске краљевине. — 2. Проглас патријаршије и царевине; Јанићија за патријарха, а Душана за цара. Канонске и политичке побуде за то. Правилност прогласа патријаршије. Увођење почасног митрополитског звања. У служби политичких сплетки грчкога владоца, Цариградски патријарх Калист незаконито изриче анатему на српску цркву и народ. Равнодушно примање тог нехришћанског чина у Србији. Сава IV. Однос Душанов с папом Инокентијем VI. Смрт Душанова и раздељење Србије на области. Последице те деобе по цркву и стање у њој. — 4. Покушај самог патријарха Калиста за измирење са српском црквом. Измирење у држави деспота Јована Угљеше. Измирење са самом патријаршијом српском. Смрт патријарха Саве IV и тешкоће око избора новог патријарха. Патријарх Јеврем. Стање српске цркве и народа за време кнеза Лазара. Косовска битка и њене тешке последице по српски народ. Црква као спона народног јединства и помоћница кнегиње Милице и деспота Стевана Лазаревића. — 6. Препорођај

у црквеној књижевности и уметности, извршен за време деспота Стевана. — 7. Деспот Ђурађ Бранковић као бранич православља. Потпуно потпадање српских земаља под Турке и последице тога по српску цркву. — 8. Последњи Бранковићи на територији Угарске, српски народ и црква у њој.

Б) Опадање Патријаршије

1. Тешко стање Патријаршије и неред на престолу њеном. — 2. Мешање Охридске архиепископије у послове Пећке патријаршије. — 3. Архиепископ Јанићије, митрополит Марко, патријарх Павле. — 4. Тешке прилике за цркву и њене свештенослужиоце. Стање црквене књижевности. Штампарије.

В) Обновљење редовног стања на престолу Патријаршије

1. Патријарх Макарије као обновилац цркве. — 2. Наследници његови: Антоније, Ђерасим, Саватије, Никанор, Јеротије, Филип. — 3. Патријарх Јован, тешко стање његовог доба и покрет за ослобођење. — 4. Пајсије патријарх као архиепископ и писац. — 5. Гаврило I и Максим. — 6. Арсеније III и рад његов на ослобођењу народа и цркве.

VI разред (2 часа недељно)

ЧЕТВРТИ ПЕРИОД

Од велике сеобе до присаједињења Пећке патријаршије Цариградској (1690—1766)

Подела српске цркве на две јерархије

А) Српска црква под непосредном управом Пећке патријаршије

1. Патријарх Калиник I. Атанасије I. Мојсеј. Арсеније IV и друга сеоба за време његово. Последице сеоба. Долажења Грка на престо Патријаршије. — 2. Поступно припремање Цариградске патријаршије да присаједини себи Пећку патријаршију. Јанићије III Грк. Атанасије II, Гаврило II, Гаврило III Грк, Вићентије. Пајсије II Грк. Гаврило IV Грк. Ђирило II. — 3. Василије Бркић, заточење и бекство његово. — 4. Калиник II Грк као оруђе преко кога ће се патријаршије сјединити. Привидни разлози за то. Стварне намере Цариградског патријарха Самуила да присаједини Пећку и Охридску патријаршију Цариградској. Укази султама Мустафе III којима се ове цркве придодaju Цариградској

патријаршији на управу. Протест српских архијереја и жалба руској цркви. — 5. Прогоњење последњих српских архијереја и жалосна судбина њихова. Грчки архијереји заузимају њихова места. Стање цркве у земљама под Турцима у прво време после ове смене.

Б) Српска црква у Угарској у овоме периоду

1. Стање српске цркве у Угарској до велике сеобе. Патријарх Арсеније III на основу добивених привилегија обезбеђује правослање и уређује цркву. — 2. Оснивање митрополије после смрти патријарха Арсенија III. Први српски црквено-народни сабор у 1707 години. Избор архиепископа и митрополита Исаије Ђаковића, потврда и давање аутономије од стране пећког патријарха Калиника I. Митрополит Софроније Подгоричанин. — 3. Давање аутокефалије српској архиепископији и митрополији у Угарској. Вићентије Поповић. — 4. Мојсеј Петровић. Сједињење Карловачке митрополије с Београдском. — 5. Оснивање Велике богословске школе под управом доведеног из Русије Максима Суворова. — 6. Вићентије Јовановић. Обнављање Велике богословске школе са другим Русом, Емануилом Козачинским. — 6. Долазак патријарха Арсенија IV и избор на катедру упражњене Карловачке митрополије. — 7. Гоњење православља у кругу Карловачке митрополије и борба српске цркве и народа за очување своје вере и права. Митрополит Павле Ненадовић као бранич православља и цркве. — 8. Сеоба народа у Русију и оснивање тамо Нове Србије и Словено-Србије. Оснивање за српске послове Илирске дворске депутације у Бечу. Сабор у Карловцима 1769 године, оснивање Неприкосновеног фонда и издавање 1770 год. Регламента привилегија. — 9. Митрополит Вићентије Јовановић-Видак. Други регламент из 1777 и Трећи из 1779 год. — 10. Митрополит Мојсије Путник, издавање „Конзисторијалне системе“, додавање Сибињске и Буковинске епархије Карловачкој митрополији. Време владе цара Јосифа II повољно утиче на поправку права српске народности и православне вере. Његов „Толеранц—патент“. Митрополит Стеван Стратимировић. Оснивање Богословије у Сремским Карловцима и других просветних завода као основ за преуређење цркве и препород српског народа.

ПЕТИ ПЕРИОД

Од присаједињења Пећке и Охридске патријаршије Цариградској патријаршији и постанка нових обласних цркава српских до уједињења српске цркве и васпостављења Патријаршије српске (1766/7—1919)

А) Српске епархије под управом Цариградске патријаршије

1. Придодавање Пећи Призренској епархији. Сједињење Рашке и Призренске епархије. Први митрополити Рашко-призренски Срби Јанићије и Хаџи Захарије. — 2. Смена епископа на другим епархијама без оваког прелаза. Главни манастири замењују утицај српских митрополија и епископија, а истакнути калуђери и свештеници вишу јерархију. — 3. Бул-хански хатишериф из 1839 год. и утицај његов на напредак хришћана у Турској. Црквени спор између Бугара и Цариградске патријаршије и последице истог по Српску цркву у Турској. Постанак Бугарске егзархије, улога Срба у њеном стварању. Унијатска и протестантска пропаганда у Старој Србији и Македонији, као последица те борбе. — 4. Буђење црквено-националне свести код Срба у Босни и Херцеговини, Старој Србији и Македонији. Отварање српских богословских школа у Бањалуци, Житомилићу и Призрену. — 5. Народности и аутономни режим у босанско-херцеговачким епархијама после окупације аустро-угарске и црквене конвенције с цариградским патријархом у 1880 год. — 6. Борба за проширење аутономних права српске цркве у Босни, санкција статута у 1905 години и уређење њено после тога. — 7. Посегнуће Бугарске егзархије на српске цркве и школе. Тежња српског народа у Старој Србији и Македонији да добије архијереје своје народности. Срби архијереји на епархијама Призренској, Скопској и Дебарско-велешкој. Нови полет у српској цркви и просвети у Турској.

Б) Српска црква у Карловачкој митрополији

1. Политичке прилике и лична достојанства и рад митрополита Стевана Стратимировића стварају еволуцију српског народа и његове цркве у првој половини XIX века. Штампане црквених богослужбених књига. — 2. Јосиф Рајачић и српски покрет у Угарској 1848 год. Мајска скупштина из те године и проглас Српске патријаршије и Војводине. Благовештенски црквено-народни сабор из 1861 године и његове одлуке. Разочарење и смрт митрополита — патријарха Рајачића. Сабор из 1864 г. и избор за ми-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

трополита — патријарха Самуила Машировића. — 3. Краљевски рескрипт из 1868 год., организација из 1871 г. и Саборно устројство из 1875 год. Мешање државе у црквено-народне послове, сузбијање народних кандидата за митрополите-патријархе, Арсенија Стојковића и Никанора Грујића, одређивање администратора, збацивање Прокопија Ивачковића. Патријарси-митрополити Герман Анђелић и Ђорђе Бранковић. Њихов добротворни рад. — 4. Последњи митрополит-патријарх Лукијан Богдановић. — 5. Опште стање Карловачке митрополије-патријаршије у време уједињења Српске цркве.

В) Српска црква у Црној Гори

1. Стара Зетска епископија, затим митрополија, као зачетак ове обласне Цркве српске. Премештање столице Митрополије док се није установила на Цетињу. — 2. Постепено стварање теократије у Црној Гори. Период митрополита из разних племена. — 3. Митрополити Петровићи Његоши: Данило, Сава, Василије и Петар I. — 4. Зависност митрополије у црквеном погледу од Пећке патријаршије све до присаједињења њеног Цариграду. Долазак самосталности саме по себи после овог чина за време митрополита Петра I и признање те самосталности од стране других православних цркава. Митрополит Петар II. — 5. Престанак теократске управе у Црној Гори. Митрополити: Никанор Ивановић, Иларион Рогановић; оснивање Цетињске богословије и уређење пензија старим и изнемоглим свештеницима. Висарионов Љубиша. Митрофан Бан као заводилац боље дисциплине у свештенству, ношења свештеничког одела, плата свештеничких; установљење конзисторије, установљење Захумско-рашке епархије, доцније и Пећке, и увођење синодалног уређења. — 6. Конкордат с Римом. Обновљење Барске католичке архиепископије са словенским богослужењем.

Г) Црква у Србији

1. Стање епархије Србије од присаједињења Пећке патријаршије Цариградској до устанка под Карађорђем. — 2. Улога народног свештенства тога доба, знатнији претставници његови и мученици за веру и слободу. — 3. Митрополити београдски до прогласа Србије за аутономну кнежевину. Прво уређење цркве и прихода њених служилаца на крагујевачким скупштинама из 1816—1822 год. — 4. Добијање аутономије црквене у 1830 год.

Уговор између Србије и Цариградске патријаршије из 1832 год. Митрополити-архиепископи: Мелентије; Петар Јовановић: уређује цркву, оснива Богословију, установљава Тимочку епархију, уредио протопопства и намесништва, увео црквене протоколе, завео духовне судове, поправио дисциплину у свештенству. „Устројство” дух. власти из 1847 год. Штапање најпотребнијих богослужбених књига. Одлазак митрополита Петра из Србије. — 5. Избор митрополита Михаила. Преуређење духовних судова. Закон о црквеним властима из 1862 год. Напредак у богословској науци и књижевности. Са прогласом независности Србије, синодалним томосом Цариградске патријаршије, у октобру 1879 год., призната и независност Српске цркве. Проширење јурисдикције њене. Смењивање митрополита Михаила у 1883 год. због одбране црквених права с његове стране. Неканонска смена целе јерархије. — 6. Митрополит Теодосије Мраовић и његова јерархија. Уређење свештеничког стања и друге црквене тековине тога доба. — 7. Поновни долазак митрополита Михаила и смена целе јерархије. — Друга управа његова и црквене тековине њене. „Закон о црквеним властима” 1890 год. и измена истог. — 8. Митрополит Инокентије. Измирење са заосталим епископима Мраовићеве јерархије. Преуређење Богословије београдске. — 9. Митрополит Димитрије. Црква и свештенство Србије у ратовима за ослобођење и уједињење од 1912—1918 год.

Д) Српска црква у Далмацији

1. Православље у Далмацији у време словенских апостола Тирила и Методија. Борба између словенског Нина и латинског Сплита, и победа Рима над хрватском народном црквом. — 2. Обнова словенске службе и православља у једном делу Далмације за време св. Саве и трајање исте до млетачке управе. — 3. Стање православне вере и цркве за време млетачке управе у Далмацији. Филадельфијски архиепископи у Млецима. Досељавање у Далмацију Срба епископа: Василија, Николе Бусовића, Саватија Љубибратића, Стевана Љубибратића. — 4. Епископ Симеон Кончаровић. — 5. Помагање православља у Далмацији од стране црногорских митрополита. — 6. Декрет Наполеона I из 1808 године којим је установљена Српска православна епископија у Далмацији са седиштем у Шибенику. Постављење епископа Вићентија Краљевића и његов смутљив рад. — 7. Старање Карловачке митрополије о српској цркви у Далмацији, кад је ова уступљена Аустро-Угарској. Епископи: Јосиф Рајачић Пантелејмон Живковић, Јеро-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

тије Мутибарих, Стеван Кнежевић. — 8. Установа Бокоторске епархије. — 9. Присаједињење далматинских епархија у 1874 год. Буковинској православној митрополији. — 10. Епископ Никодим Милаш као бранилац православља и научник богослов.

ШЕСТИ ПЕРИОД

Од уједињења српских обласних цркава (1919) до данас

1. Јерархијско, бројно, духовно и имовно стање српских помесних цркава уочи уједињења. — 2. Оснивање Средишног сабора у Београду 1919 год., ради припреме уједињења и изједначења бивших посебних цркава. — 3. Ослобођење од зависности оних делова Српске цркве који нису били аутокефални до уједињења. — 4. Конференција свију архијереја Српске цркве на дан 3 децембра 1919 године у Сремским Карловцима која је формално прогласила уједињење Српске цркве и усвојила спремљен пројекат закона о васпостављању Српске патријаршије и нацрте потребних привремених уредаба. — 4. Добијање канонског пристанка Цариградске патријаршије и Буковинске митрополије за присаједињење уједињеној Српској цркви делова њених који су под њиховом јурисдикцијом били. — 5. Проглас васпостављења Српске патријаршије у Сремским Карловцима 12 септембра 1920 год. Избор за патријарха, митрополита и архиепископа Србије Димитрија и интронизација у Београду на дан св. краља Милутина, 30 октобра (12 новембра) 1920 године. Прво уређење Српске патријаршије. Нови Закон о Српској православној цркви и Црквени устав из 1930 год. Проширење унутарње аутономије и изједначење њено у свој уједињеној Српској православној цркви.

ПРОГРАМ ИЗ ЦРКВЕНОГ ПРАВА СА БРАЧНИМ ПРАВОМ

УВОД

V разред (3 часа недељно)

Општи појам о праву уопште. Право у објективном и субјективном смислу. Појам о цркви и правна дефиниција њена. Видљива и невидљива страна цркве и особине њене: једина, света, саборна и апостолска. Дефиниција канона. Разлика између моралних и црквених закона.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Црква у области права. Црквено право и његове карактерне особине. Дефиниција црквеног права у објективном смислу. Деоба црквеног права на унутрашње и спољашње и његово место у општој системи права.

Црквено право као наука и његова задаћа: кратак преглед историјског развића црквеног права; општа и специјална задаћа.

Методи за изучавање црквеног права: практични, историјски, филозофски и упоредни.

Однос науке црквеног права према другим наукама: а) богословским: догматиком, моралком, историјом цркве и литургијом; б) правним: државним правом, грађанским правом, кривичним правом, административним правом, римским и византијским правом, грађанским и кривичним судским поступком.

Кратак преглед црквено-правне књижевности: код римокаатолика, протестаната и православних.

Научна система црквеног права: а) унутрашња: о уређењу цркве и црквеној управи; б) спољашња: однос цркве према држави и према другим конфесијама.

Извори црквеног права: 1. Божанска воља Оснивача цркве; 2. Живот и практика цркве; 3. Воља цркве; 4. Воља највише државне власти. — Деоба извора: на основне или опште (канонске), историјске и практичне.

А. Општи извори: божанско право (*jus divinum*), апостолско и црквено предање, законодавство као извор црквеног права, обичајно право као извор црквеног права.

Б. Извори црквеног права православне цркве: правила васељенских и помесних сабора као и св. отаца.

Историја извора црквеног права православне цркве: апостолска правила, апостолске конституције или устави.

Канонски и црквено-грађански зборници: а) канонски: зборник Јована Схоластика у 50 наслова, канонска синтагма у 14 наслова; б) црквено-грађански: извод из Новела Јустинијанових у 87 глава, *Collectio tripartita*.

Номоканони: у 50 наслова, у 14 наслова.

Синописи: порекло и употреба.

Епитимијни номоканони — пенитенцијални: порекло и употреба.

Коментатори канон. кодекса: Алексије Аристин, Јован Зонара и Теодор Валсамон.

Канонски зборници 14 века и новијег доба: Властарева синтагма и зборник Константина Арменопула. Пидалион и Атинска синтагма Ралиса и Потлиса.

Канонски зборници код Словена: О Крмчији, њеном постанку и штампаним издањима.

Примена, тумачење и обавезна сила црквених правила с обзиром на време њиховог трајања и круг примене.

ПРВИ ДЕО

Унутрашње црквено право

ПРВИ ОДЕЉАК

Црквена организација

Црквена заједница по своме саставу: стицање права грађанства у цркви, права и дужности чланова црквене заједнице, престанак права грађанства у цркви, лични састав црквене заједнице.

Клир или духовна јерархија: стицање јерархијског положаја у цркви.

О ирегуларитету: а) услови који се тичу лица која се рукополажу: *irregularitas ex defecto et ex delicto*; б) услови који се траже од лица која врше рукоположење; в) услови који се тичу самога акта рукоположења.

Општа права и дужности чланова клира као посебног реда у цркви и држави: а) *privilegium canonis*, *privilegium fori*, *privilegium immunitatis*, *privilegium honoris*; б) опште дужности: које се тичу одела и спољашњег изгледа, које се тичу владања и занимања, које се тичу свештеничког понашања према лицима другог пола.

Губитак свештеничког чина и последице тога: а) лишење чина по судској пресуди и преступи који ову казну повлаче; б) лишење чина по молби. Последице лишења чина.

Калуђерство: значај, постанак и појам калуђерства. Завети, услови за ступање: слободна воља (жеља), извесна зрелост (узраст), независност од других обавеза, испит подвижнички. Последице монашких завета. Уређење манастира. Лишење калуђерства и његове последице.

Световњаци или прости чланови црквене заједнице. Права и дужности световњака у цркви.

Органи црквене власти

Општа начела о црквеној власти. Васељенски сабор као највиша црквена власт. Начин сазива, његов састав и круг рада. Ауто-

ритет саборских одлука. Епархијски епископи. Избор и постављање епископа. Права и дужности епархијског епископа. Епископ: главни учитељ вере, првосвештеник и главни управник.

Помоћна лица и институти епархијске управе: викарни епископ, духовни суд — конзисторија, окружни протојереји и срески намесници, парохија и парохијско свештенство.

Органи више црквено-управне власти: економ, скевофилакс, сакеларије, хартофилакс, екдик-дефанзор. Митрополит. Патријарх. Синод. Сабор.

Организација више управне власти у појединим савременим аутокефалним црквама, а посебно у Српској православној цркви: Патријарх, начин његовог бирања и личности које у томе учествују. Архијерејски синод, његов састав и делокруг. Архијерејски сабор, његов састав и функције. Велики духовни суд, састав и делокруг. Однос Српске православне цркве према другим православним црквама и одржавање јединства њиховог.

Црквена управа

Право религиозног учења (*potestas magisterii*): проповед у цркви, издавање катихизиса и других уџбеника за веронауку. Предавање веронауке, оснивање богословских школа, братстава, црквених књижница, музеја итд.

Право црквене управе (*potestas jurisdictionis*): законодавна функција, административна и судска.

Црквено-судска власт, њено значење и круг надлежности.

Порекло црквено-судске власти и историјски развој.

Црквено-кривични суд: општи појам о црквеним преступима и суђењу:

О канонским преступима:

1) Противу вере и цркве: апостازیја, јереси и раскол, симонија; 2) Противу свештеничке службе и црквеног поретка; 3) Преступи противу морала и правила о владању свештеника; 4) Преступи противу брачне заједнице; 5) Преступи противу личности; 6) Преступи противу части и законите власти; 7) Материјалне; 8) Преступи противу управног поретка.

Црквене казне:

Опште и специјалне за свештена лица :опомена, укор, спити-мија од 7 до 30 дана, забрана свештенослужбе — одлучење од епитрахиља, лишење парохије (капеланије) и лишење свештеничког чина.

- Црквени суд за грађанске или приватно-правне спорове.
Уређење црквених судова и канонски судски поступак њихов.
Власт свештенодејствовања (potestas ministerii).
О тајнама, богослужењу и религиозном култу уопште.
О тајни брака специјално.

VI разред (2 часа недељно)

Брачно право

Појам о браку и његов однос према црквеном праву.
Услови (сметње) за закључење брака.

А. Апсолутне сметње: душевна неспособност, недостатак слободне воље, импубертет — недостатак узраста или полне зрелости, физичка неспособност, постојећа нераскинута брачна веза, три једно за другим закључена брака, свештенички чин и монашки завети, разлика религије, стање под судском забраном, осуда на робију или заточење, блиско сродство.

О природном или крвном сродству: правила и начин изналажења крвног сродства. Границе крвног сродства.

Вештачко — изводљиво сродство ; начин постанка вештачког сродства: а) сродство по браку: двородно и трородно; б) духовно сродство; в) сродство грађанско — по усиновљењу; г) ванбрачно-физичко сродство; д) сродство због закључења и због разведеног брака. Границе сродства свих врста.

Б. Релативне брачне сметње: непристанак родитеља, непристојно место и непрописно време венчања, незнање молитава и симбола вере, недостатак прописаног времена за удовице и распуштенице, непристанак власти.

Форма закључивања брака

А. Превентивне мере: брачни испит и оглашење.

Б. Венчање: време кад се венчање не може извршити.

Грађански брак: Грађански брак као државна потреба; грађански брак факултативни и обавезни грађански брак.

Права и дужности супружника: *debitum conjugale*, супрушка верност, старање о деци својој итд.

Престанак брака: а) апсолутни узроци уништаја брака: импубертет, бигамија, разноликост религије, блиско сродство, саучешће у радњи противу живота ранијег супружника; б) Релативни: лудило, импотенција, отмица и насиље, превара у личности, робија или заточење.

Развод брака. Узроци развода по Грађанском законiku и Крмчији: прељуба, рађење о глави своје супругу, осуда за злочинство на робнију дуже од 8 година, апостазија, неизвесно или злоковарно одсуство итд.

Судски поступак за брачне спорове. Надлежне обавезе парохијског свештеника, среског и окружног протојереја у брачним споровима.

Имовинско право цркве

Општа начела: црква као субјекат имовинског права.

Објекти црквено-имовинског права или облици црквене имовине: ствари свете, освештане и обичне; по циљу: средства за издржавање цркава, средства за издржавање свештенства и средства за задовољење општих црквених потреба.

Руковање црквеном имовином: органи управе и начин управљања. Ктиторско право: појам и суштина. Дужности и права црквеног ктитора.

ДРУГИ ДЕО

Спољашње црквено право

Однос цркве према држави. Сличност и разлика између цркве и државе.

Кратак преглед историјског развитка односа између цркве и државе.

а) Односи између цркве и државе на истоку: принципи који су на истоку важили.

б) Односи између цркве и државе на западу: постанак, карактеристика и развитак папизма. Начела која су на западу примењивана. Протести против папизма на западу: галиканизам, фебронијанизам и јозефинизам.

Утицај реформације и револуције на односе између државе и цркве. Теорије о апсолутној државној власти.

Теорије или системи односа између цркве и државе у новије доба. Начела — слободна црква у слободној држави; северо-америчка теорија; европска теорија слободне цркве у слободној држави. Осврт на односе између цркве и државе у главнијим европским земљама.

Теорија правне државе у Немачкој:

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Преглед свих ових теорија о односима између цркве и државе, њихово груписање и критичка анализа.

Односи између цркве и државе у нашој Краљевини. Интерконфесионални односи у нашој држави.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак.

ПРОГРАМ ИЗ ЛИТУРГИКЕ

IV разред (3 часа недељно)

У В О Д

Свештеничка служба Господа Исуса Христа и цркве. Православно хришћанско богослужење. Оснивање хришћанског православног богослужења. Даљи развитак хришћанског православног богослужења. Одношај старозаветног богослужења према новозаветном. Сврха, суштина и потреба хришћанског православног богослужења. Облици богослужења и потреба симбола на богослужењу.

Појам литургије. Литургија према осталим богословским наукама. Важност литургије и корист од ње. Подела литургије. Извори и помоћне науке литургије. Кратак преглед књижевности православне литургије.

ПРВИ ДЕО

Општи део литургије

Потребе и услови за вршење богослужења

Подела

Богослужбена лица

Црквена јерархија уопште. 1) Јерархија хиротоније. Јерархија хиротоније основана на божанском наређењу. Јерархија хиротоније основана на човечанском наређењу. — 2) Јерархија јурисдикције. Јерархија јурисдикције на божанском наређењу. Јерархија јурисдикције на човечанском наређењу. — 3) Црквенослужитељи. Аколуте, ексорците, остијарији (вратари) и псалти (појци) у старој цркви. Презвитиде (свештенице) и ђаконисе у старој цркви.

Богослужбена места

Подела

О храму. Појам и разна имена хришћанског храма. Облик, правац и положај цркава. Грађевни стилови храмова. Стара српска црквена архитектура. Главни делови храма и његово уређење у старини. Олтар и његови предмети. Лађа цркве. Пронаос или притвор цркве. Параклис или капела. Звоници. Гробља.

Богослужбени предмети и утвари

Појам и подела

О светим сасудима. — Појам о св. сасудима, њихова подела и опис.

О црквеним или богослужбеним одежама. — Опште примедбе и подела. Поједине црквене одежде.

Богослужбене књиге. — Богослужбене књиге и њихова подела. Свештене богослужбене књиге. Црквене богослужбене књиге. О преводу богослужбених књига са грчког на словенски језик и о богослужбеном језику Српске православне цркве.

О св. иконама, црквеним заставама и св. моштима. — Опште примедбе. Употреба св. икона у цркви. Стварање одређеног типа у православној иконографији. Сликање св. крста (ставрографија). Сликање св. Тројице. Сликање Матере Божје и св. анђела. Сликање светитеља Ст. завета. Сликање светитеља Нов. завета. Црквене заставе (барјаци, литије). О св. моштима и реликвијама.

Општи заједнички облици појединих богослужења

Подела

Општи, битни заједнички облици појединих богослужења

Литургичка или црквена молитва. — Појам и подела литургичких молитава. Одношај молитве према хришћанском богослужењу и молитва на богослужењу. Почетне формуле црквених молитава заједничке многим литургичким чиновима. Завршне молитве заједничке многим литургичким чиновима. Почетне молитве заједничке многим литургичким чиновима. Символ вере. Молитва „Богородице Дјево”. Јектеније. Завршне молитве.

Литургичко или црквено појање. — Појам и подела. Материја или текст појања, или религиозна поезија. Разне врсте црквених песама уопште. Псалми и њихова употреба на богослужењу. Остале библијске песме. Уметничка форма хришћанских црквених

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

песамa и постанак црквеног песништва. Врсте и имена црквених песамa. Главни песници православне цркве и њихове песме. — Црквено појање или религиозна музика. Историја црквеног појања. Појање у Српској цркви.

Читање Светога писма. — Читање Светога писма на богослужењу. Циљ читања Светога писма на богослужењу. Распоред читања из књига Светога писма. Начин читања Светога писма на богослужењу и обреди који се том приликом врше.

Проповед. — Проповед на богослужењу и међусобни одношај. Место проповеди на богослужењу.

Општи, небитни (пропратни) заједнички облици појединих богослужења (Символичне радње)

Подела, важност и потреба ових облика. Знамење часнога крста. Благослов. Полагање руку. Положај верних на богослужењу. Подизање руку и скрштање руку на груди. Покривање и откривање главе. Окретање лица према истоку. Св. пољубац (целивање). Умивање руку. Кађење. Осветљење.

У разред (2 часа недељно)

ДРУГИ ДЕО

Посебни део литургије

Јавна заједничка црквена богослужења или стална, одређена богослужења

Подела

Јавна свакидашња црквена богослужења

Седам црквених часова. — Време вршења црквених часова данас. Девети час. Вечерње. Повечерје. Полуноћница. Јутрење. Час први. Час трећи. Час шести. Изобразителна. Међучасија. Света литургија. Појам о жртви. Старозаветне жртве. Крсна жртва Христова и еухаристијска жртва. Имена, суштина и значење св. литургије. Време свршавања св. литургије. Шта је потребно за свршавање св. литургије. Вршилац св. литургије. Литургија православне источне цркве. Главни делови литургија св. Василија Великог и св. Јована Златоуста. Чин литургије св. Јована Златоуста и св. Василија Великога. Проскомидија. Чин литургије оглашених. Чин литургије верних.

Јавна заједничка седмична богослужења

Седмична богослужења. Име, узрок и начин слављења недеље. Васкрсна (недељна) богослужења. Црквена богослужења у остале седмичне дане.

Јавна заједничка годишња богослужења (цркв. година)

Празници

Подела празника. Господњи празници: Божић, Обрезање, Богојављење, Срећење, Цвети, Ускрс, Вознесење, Педесетница, Преображење, Крстовдан. (Историјски развитак ових празника и њихово богослужење како заједничко тако и посебно, а код Ускрса изложити још и богослужење од светле седмице до Вознесења, значај и богослужење недеља од Ускрса до Педесетнице, као и пасхалију укратко). — Богородични празници: Рођење Пресв. Богородице, Вход, Благовести, Успеније, Сабор Пресв. Богородице, Покров Пресв. Богородице. (Историјски развитак и богослужење ових празника). — Празници главних светитеља: Преп. Параскева, св. Димитрије, Сабор арх. Михаила и Гаврила, св. Никола, св. Стефан, св. Василије, Три јерарха, св. Ђорђе, Св. Константин и Јелена, Рођење св. Јована Крститеља, св. Петар и Павле, св. Илија, Усековање главе св. Јована Претече. (Кратко житије светитеља, односно значај дана и богослужење ових празника). Недеља свих светих.

VI разред (2 часа недељно)

Богослужење у време поста

О посту уопште. Пост св. 40-це и његова историја. Припремне недеље св. 40-це. Недеља митара и фарисеја. Недеља блудног сина. Недеља месопусна и субота пред њом. Седмица и недеља сиропусна (Значај и богослужење ових недеља). Вечерње и повечерје у недеље великога поста. Полуноћница дневна, јутрење и први час у великом посту. Трећи, шести, девети час, изобразителна, вечерње у великом посту. Повечерје у великом посту. Литургија пређеосвећених дарова. Спремање св. хлеба за литургију пређеосвећених дарова. Чин литургије пређеосвећених дарова. Поједини најзначајнији дани великога поста, њихов значај и богослужење: дани прве седмице поста, субота прве недеље поста. Прва, друга, трећа, четврта недеља поста. Четвртак и субота пете недеље поста. Пета и шеста недеља поста. Страсна седмица: прва три дана, четвртак, петак и субота (значај и богослужење

ових дана). Пост светих апостола. Пост Пресвете Богородице. Пост пред Рождеством Христовим. Дневни постови.

Годишњи дани за умрле

Месопусна субота. Друга, трећа и четврта субота велике 40-це. Субота пред Педесетницом.

Посебни или периодични црквени чинови

Свете тајне

О св. тајнама уопште. — Појам, значење и узвишеност св. тајни. Вршилац св. тајни. Прималац св. тајни.

О св. тајнама посебно.

Св. тајна крштења. — Видљива страна крштења. Вршилац крштења. Субјекат крштења. Време и место крштења. Кумови. Имена оних који се крштавају. Чинови у вези са крштењем. Чин тајне крштења.

Св. тајна миропомазања. — Св. миро и варење св. мира. Чин тајне миропомазања.

Св. тајна еухаристије или причешћа. — Видљива страна св. еухаристије. Извршилац св. тајне еухаристије. Субјект св. тајне еухаристије. Време примања св. еухаристије. Чин причешћа болних.

Св. тајна покајања. — Видљива страна покајања. Извршилац св. тајне покајања. Субјекат св. тајне покајања. Покајна дисциплина у православној цркви од најстаријих времена до данас. Чин тајне покајања.

Св. тајна свештенства. — Посвећење за чаца и појца. Посвећење ипођакона. Рукоположење ђакона. Рукоположење презвитера. Рукоположење епископа. Произвођење у црквене чинове. Одликовање набедреником и митром.

Св. тајна брака. — Појам и видљива страна брака. Извршилац и субјекат тајне брака. Мешовити бракови. Време и место брака. Чин тајне брака.

Св. тајна јелеосвећења. — Чин тајне јелеосвећења.

Св. молитвословља

Појам, сврха и деловање молитвословља. Разлика између црквених молитвословља и тајни. Извршилац и субјекат црквених молитвословља. Освећење воде. Монашки постриг. Чин на одјејаније раси и камилавки. Чин мале схиме или образа, тј. мантије. Чин великог и анђелског образа. Црквена молитвословља

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

при смрти хришћанина. Литија за умрле. Панихида. Спровод умрлога до цркве и врсте погреб. Опело и погреб световњака. Опело и погреб монаха, игумана и архимандрита. Опело и погреб свештеника. Опело и погреб деце. Опело умрлих пасхалне седмице. Молбена пјенија. Богослужење при оснивању цркве. Постављање крста на цркву. Освећење звона. Богослужење при освећењу храма. Архијерејско освећење храма. Освећење антиминоса. Свештеничко освећење храма. Мало освећење храма. Освећење црквених предмета (утвари) без освећења храма. Миропомазање и крунисање царева и краљева.

Опште напомене за литургику

Типик читати и тумачити за све време изучавања литургије и учити комбиновати службе према потреби. Код одељка: Богослужбене књиге — донети у школу све богослужбене књиге, очигледно показати поједине одељке у њима и њихову примену на богослужењу. Јектеније учити напамет, као и све оне молитве и текстове на богослужењу које свештеник мора говорити без књиге. Ученицима дати што више прилике да учествују помагањем (у олтару и у цркви) на општем јавном богослужењу, а исто тако да учествују помагањем и пажљивим посматрањем при вршењу чинов приватног богослужења. На испиту из литургије треба да су при руци све богослужбене књиге, да се види да ли кандидати знају да их употребљавају на богослужењу.

ПРОГРАМ ИЗ ПАСТИРСКОГ БОГОСЛОВЉА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ

VI разред (2 часа недељно)

Пастирско богословље

УВОД

Појам о Пастирском богословљу као науци и назив.
Приговори против Пастирског богословља као науке и њихова критика.

Предмет науке Пастирског богословља.

Пастирско богословље према другим богословским наукама, његов значај и самосталност.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Извори Пастирског богословља: А. Општи: Свето писмо (нарочито места која говоре о пастирству у Старом и Новом завету); одредбе цркве на васељенским и помесним саборима; списи св. отаца и учитеља цркве. — Б. Посебни: дисциплинарна правила и прописи у помесним црквама; прописи епархијских црквених власти; архијерејске поуке новорукоположеним свештеницима; законодавство цркве и државе у црквено-пастирским стварима.

Историја и литература Пастирског богословља (кратак преглед): а) патролошки списи (са кратким садржајем); у новије доба у православном свету: код Руса, Грка и нас; важнији радови у неправославном свету; листови и часописи: у руској, грчкој, бугарској и нашој цркви.

Подела Пастирског богословља: општи део или о пастирству уопште; специјални део или о облицима пастирске службе — делатности.

ОПШТИ ДЕО

О пастирству уопште

I одељак: О пастирској служби духовног руковођења

Појам о пастирству уопште и разним називима пастирске службе.

Порекло и установа пастирске службе духовног руковођења: свештеничка пастирска служба у Старом и Новом завету. Христос и црква у односу према пастирству.

Задатак, суштина и значај пастирске службе духовног руковођења.

Узвишеност пастирске службе и одговорност црквених пастира.

Простирање и границе пастирске службе.

Средства пастирске службе духовног руковођења.

II одељак: О личности и својствима црквених пастира

Положај пастира у црквенопастирској служби.

Слика доброг пастира по животу, раду и учењу Господа Спаситеља и св. отаца.

О пастирском призивању.

О припреми за црквенопастирску службу, њена потреба и неопходност:

а) теоријска или спољашња припрема: учење у школи, читање, изучавање људи и живота у разним фазама и околностима;

б) практична или унутрашња припрема: пост и молитва, борба са самим собом у циљу јачања карактера и дисциплиновања воље, буђење и јачање религиозног убеђења као и свих хришћанских врлина.

Примање свештенства. Канонске запреке свештеничком чину. Исповест и заклетва.

Својства пастира у цркви Христовој: физичка, религиозно-морална и интелектуална.

Примери пастирства у хришћанској и српској цркви

III одељак: Живот црквеног пастира

1. *Дом пастирев:* а) жена и деца пастирева; б) остали чланови дома пастиревог; в) слуге у дому пастиреву; г) управљање домом пастиревим.

2. *Домаћи живот пастирев:* а) молитва, њен значај за пастира и пастирску службу; б) умни рад као припрема за службу и усавршавање у њој; потреба умног рада или бављења књигом (Библиотека. Лектира. Књижевни рад); в) бављење домаћинством (господарством); г) послови и радње које се не слажу са пастирским позивом; бављење световним пословима: адвоцирање, политика, трговина, каматарене итд.

3. *Забаве и разоноде црквеног пастира:* а) дозвољене; б) недозвољене (похађање кафана, картање, гозба и весеље, лов, биоскоп, позориште, пушење на улици и др.).

4. *Спољашност црквеног пастира:* старање о спољашњој пристојности и дисциплинска правила о томе (одело, коса, брада итд.).

СПЕЦИЈАЛНИ ДЕО

О облицима пастирске службе (делатности)

1. *Пастир на послу:* а) у цркви: старање о чистоти и уређењу, снабдевање потребним сасудима, књигама и одежама, чешће и фиксирано богослужење, лепо појање, што чешћа проповед; б) ван цркве: даноноћно бдење над својом паством.

2. *Тешкоће и препреке у пастирској служби:* а) од стране појединаца — слободна воља; б) од стране друштва — околине: многе грешне навике и обичаји, неприлична уметност: позоришта, биоскопи, журнале; игре, мода, верско-морална непросвећеност; в) од стране самог пастира: зао пример у јавном или приватном животу.

3. Средства за успевање у пастирској служби духовног руковођења: молитва и пост, богослужење, реч и поука и лични пример.

4. Облици пастирске делатности: а) пастирско старање о деци до школе, у школи и ван ње; б) пастирско старање о омладини и рад са њом; в) рад пастира са одраслима: мушким и женским; г) рад са богаташима и сиромасима (с обзиром на специјалне потребе ових последњих); д) рад са образованим и необразованим; њ) рад са земљорадницима, занатлијама, радницима и послугом; е) пастирско старање о осуђеницима; ж) борба против верског незнања, неверовања, сумње и индиферентизма; з) борба против празноверја и погрешног веровања; и) пастир као душевни лекар своје пастве. Св. тајна исповести — средство за лечење душевних недуга. Њена важност и неопходност за сваког хришћанина. Поступак пастира — душевног лекара у тајни исповести с обзиром на пол, узраст и степен душевног обољења (испитивање и изрицање епитимије). Смисао епитимије и њена сврха. Лечење разноврсних грехова и саблазни у парохији: пијанства, проституције и прељубе, дивљих бракова, неприличне уметности, раскалашне моде, игара итд.; ј) пастирско старање о болесницима: посеђивање, тешење, помагање. Благодатна помоћ цркве болесницима: исповест, причешће, молитва; к) рад пастирев са побожнима; организација у циљу већег духовног усавршавања уз припомоћ разних средстава: молитве, поста и других хришћанских врлина.

5. Пастир у разним одношајима живота: а) према парохијанима; б) према црквеним служитељима; в) према сапаросима; г) према својим претпостављенима и епископу; д) према владару и државној власти; њ) према иновернима.

Напомена. Годишње се има радити по један домаћи писмени задатак

АДМИНИСТРАЦИЈА

Општи појам о црквеној администрацији.

Важност црквене администрације.

Црквена канцеларија.

Службени акт и дефиниција његова.

Облик службеног акта и садржај његов.

Подела службених аката. Президијал.

Примање акта.

Отварање акта.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Деловодни протокол и рубрике његове.
- Врсте деловодног протокола. Начин вођења.
- Поверљиви протокол и важност његова.
- Чување поверљивог протокола.
- Завођење акта и развођење.
- Паковање и адресовање.
- Експедициона књига и важност књиге.
- Саставни део — рубрике експедиционе књиге и начин вођења.
- Експедиција акта.
- Експедиција простих аката.
- Експедиција важних и поверљивих аката.
- Регистар и дефиниција његова.
- Важност регистра, садржај, рубрике регистра и начин његовог вођења.
- Фасцикула и дефиниција њена.
- Фасцикулирање.
- Таксени регистар и начин вођења.
- Записник седнице црквене управе. Начин вођења.
- Разрада седничких одлука.
- Архива. Уређење и чување аката у архиви.
- Инвентар. Важност инвентара и састав рубрике његове.
- Начин вођења, закључивање и расходовање по инвентару.
- Дневник касе и дефиниција његова.
- Важност и садржај — рубрике — дневника касе.
- Потврда дневника касе.
- Вођење дневника касе и ко га води.
- Начин вођења дневника касе.
- Склапање годишњих рачуна.
- Годишњи извод рачуна.
- Руковање и давање црквеног капитала под интерес.
- Обртна признаница.
- Реферат о приходу и расходу, дневном и месечном.
- Облик реферата и његово завођење.
- Лицитација и њене врсте.
- Закуп и начин извршења.
- Оправка цркава, црквених зграда и начин извођења.
- Услови и уговор.
- Набавка црквеног намештаја, богослужбених књига, св. сауда, одјејања и др. црквених потреба.
- Списак црквених дужника.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Списак хартија од вредности.
- Новчана књига за пријем и слање новца. Састав њен и начин вођења.
- Телеграфска упутница.
- Поштанска упутница.
- Новчано писмо.
- Црквени протоколи, дефиниција и важност њихова.
- Врсте црквених протокола.
- Протокол рођених, венчаних, умрлих, брачно испитаних и присаједињених лица.
- Састав — рубрике протокола и начин њихова вођења.
- Исправка црквених протокола и допуне уписивања.
- Кривична одговорност свештеника за несавесно вођење црквених протокола.
- Надлежност за упис и оверу у протоколу кад више свештених лица чинодејствују.
- Регистри црквених протокола и важност њихова.
- Састав њихов — рубрике и начин вођења.
- Употреба црквених протокола.
- Чување црквених протокола.
- Црквени изводи. Врсте црквених извода. Изводи за упис рођених, венчаних и умрлих.
- Облик и рубрике црквених извода.
- Издавање извода на захтев приватних лица, установа и државних власти.
- Таксирање извода.
- Кривична одговорност свештеника за издавање лажног извода.
- Свештеникова уверења и врста њихова.
- Облик и садржај уверења.
- Уверење о рођењу, венчању и смрти.
- Уверење о уништају црквених протокола или да неко лице није заведено у протокол.
- Испитно писмо. Облик писма и садржина његова.
- Дозвола за венчање и врста дозволе.
- Облик, садржај и таксирање њено.
- Парохов извештај надлежном пароху о извршеном крштењу, венчању и опелу.
- Облик и садржај ових извештаја.
- Статистички листићи.

Важност њихова. Облик и начин вођења статистич. листића. Списак регрута. Рубрике овог списка и начин вођења. Списак деце за упис у школу. Облик и рубрике и начин вођења.

Списак деце за пелцовање. Рубрике и начин вођења.

Извештај о смрти парохијана и државних чиновника.

Облик и садржај извештаја.

Годишњи извештај црквеним властима.

Молба и дефиниција њена. Врсте молбе.

Молба за поновни брак, разрешење огласа, сродства, малолетства или престарелости и допуштење опела самоубици.

Облик ових молби и садржај њихов.

Таксирање молбе.

Усиновљење. Облик и садржај акта о томе.

Службена преписка са црквеним властима.

Преписка са Светим архијерејским синодом, Светим архијерејским сабором, епископом, Епархијским духовним судом, окружним протојерејем, среским намесником и парох. свештеником.

Облик, садржај и титулисање у овој преписци.

Службена преписка са грађанским и другим властима.

Преписка са општинским судом, полицијским, војним и судским властима и министарствима.

Тужба за развод и уништај брака.

Уредност и врста тужбе.

Поступак парохов по пријему тужбе.

Протокол брачних мирења. Број мирења.

Законски размак времена првог, другог и трећег брачног мирења.

Облик и састав протокола и овера њихова.

Кондуитна листа. Важност, рубрике њене и начин попуњавања.

Књига летописа. Важност књиге и начин вођења.

Књига ревизија. Важност ове књиге.

Какав треба да је потпис пароха на акту, црквеним протоколима и др. службеним радњама.

Најпотребније из познавања закона.

ПРОГРАМ ИЗ ОМИЛИТИКЕ

V и VI разред (по 2 часа недељно)

УВОД У ОМИЛИТИКУ

Постанак и назив Омилитике

1. О царству Божјем и о односима Бога са члановима свог царства и обрнуто: а) молитва Богу у духу и истини; б) о небеској цркви чији су чланови постигли свој највиши циљ; в) о земаљској цркви и о борби њених чланова за постигнуће свог највишег циља; г) старо-заветна и ново-заветна црква; д) тројака служба у старо-заветној цркви; е) симболички значај тројаке службе у старо-заветној цркви; тројака служба Исуса Христа; е) предавање тројаке службе Исуса Христа апостолима и њиховим наследницима; ж) о учитељској (проповедничкој) служби уопште; з) методика богословских предмета и Омилитике као богословске науке засноване на учитељској (проповедничкој) служби; и) разлика између њих; ј) о Омилитици уопште као науци из области практичне теологије; к) назив науке.

2. Задатак и однос Омилитике према другим наукама и подела њена: а) специјални задатак Омилитике; б) однос Омилитике према другим богословским наукама и другим помоћним наукама; специјални однос Омилитике према Реторици; в) подела Омилитике.

3. Историја проповедништва и литература: а) старо-заветна и ново-заветна проповед; б) најглавнији претставници светоотачког проповедништва (св. Јован Златоуст, св. Василије Велики, св. Григорије Богослов и др.); в) главнији руски проповедници (св. Димитрије Ростовски, Георгије Коњиски, митрополит Платон, митрополит Филарет, архиепископ Инокентије Херсонски и др.); г) из историје српског проповедништва (Гаврило Стефановић Венцловић, Јован Рајић, Вићентије Ракић, Никанор Грујић, Теофан Живковић, митрополит Михаило, владика Гаврило, епископ Др. Николај Велимировић и др.); д) рад на систематској обради Омилитике (новија литература).

ОПШТИ ДЕО ОМИЛИТИКЕ

Први одељак

О проповеди и личности проповедниковој

1. Проповедничка служба и њен задатак.
2. Појам о проповеди.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

3. Задатак и карактер проповеди.
4. Двојаки карактер проповеди (природни и натприродни).
5. Проповедник као пастир и учитељ.
6. Проповедник у светлости Откривења.
7. Проповедник као религиозно-морална личност.
8. Марљивост у проповедничком раду.

Други одељак

О предмету и избору градива проповеди

1. Избор проповедног градива (материјала) с обзиром одакле се узима (омилитички извори): а) главни омилитички принципи при избору градива за проповед (чиста истина је реч Божја; религиозно-моралне истине су реч Божја); б) Св. писмо и учење цркве као непосредни омилитички извори; в) богослужење; г) живот и дела цркве; д) лично и туђе искуство; њ) туђе штампане беседе као посредни омилитички извори.

2. Избор проповедничког градива с обзиром на слушаоце и личност проповедника: а) с обзиром на интелектуално, морално и физичко развиће слушалаца (историјски, филозофско-теолошки и социјално-етички елеменат у проповеди); б) с обзиром на верско знање слушалаца (догматски материјал у проповеди); в) с обзиром на потребе слушалаца (важност материјала); с обзиром на расположење, жеље и очекивања слушалаца; д) с обзиром на недељне и празничне дане и на разне случајеве; њ) с обзиром на личност проповедникову.

3) Шта проповедник не треба да проповеда: а) о лажном и сумњивом; б) о чисто профаним стварима; в) некорисна или штетна излагања (лицемерје вере, лажне теорије непознате слушаоцима, обазриво изношење мана код слушалаца и др.).

Трећи одељак

Унутрашњи облик проповеди

1. Обрада проповедничког градива : а) јасност излагања проповедног градива (општа правила; директно и индиректно објашњење; излагање конкретним претставама и случајевима; анализирање општијих појмова, приче, примери и слике у виду метафора, алегорија, упоређења, парабола, басни и симбола); б) темељно излагање проповедног градива (докази из натприродног откривења, докази из природног откривења; докази из историје; докази из искуства; позивање на људске ауторитете; преи-

муштво једне врсте доказа над другима и вршење избора по врстама доказа; метод позитивног доказивања; јасно, истинито и логичко доказивање; методи логичког доказивања; индукција и дедукција (силогизам); врсте силогизма — проширени силогизам (епихерема), — дилема, верижице; реторско извођење, одушевљење и убеђење проповедника; метод негативни доказивања и опровржења: директно и индиректно опровржење и општа правила шта и како треба а шта не треба опровргавати; в) срдачност излагања проповедног градива (потреба да проповед буде дирљива, срдачна; изазивање разних врста осећања: радости, поштовања, љубави, кајања и др.; душевно стање проповедника као услов утицаја на срце слушалаца); г) утицај проповеди на одлуку (вољу) слушалаца (о мотивима за остварење посебног циља проповеди; отклањање препрека за извршење посебног циља проповеди).

2. Распоређивање проповедничког градива (диспозиција): а) распоређење проповедничког градива у ширем смислу (уређење комплекса беседа по катихизису и недељним и празничним данима; уређење комплекса беседа с обзиром на потребе и прилике слушалаца); б) уређење појединачних проповеди (увод проповеди, главни део проповеди, закључак проповеди).

Четврти одељак

Спољашњи облик проповеди

1. О проповедничком стилу: а) о стилу уопште (три врсте стила: прозаички, поетски и ораторски); б) језичне особине стила (исправност и чистота језика); в) ораторске особине стила (исправност, јасноћа и хармонична веза речи у реченици; употреба слика и фигура итд.; срдачност, достојанственост и поступно појачавање израза; умерена употреба фигура итд.); г) лепота стила (природност, промена и разноврсност израза, избегавање монотоности, милозвучност односно избегавање рогобатних и нехармонично поређаних речи и др.). Живахност стила (одабирање израза при описивању слика).

2. О произношењу проповеди: а) о изговарању проповеди (о употреби гласа уопште; о модулацији гласа и погрешке у овоме: монотонија, изотонија; јачина гласа и акцентуација; реторички и емфатички акценат, апатија и преторни патос; ритам и паузе); б) о покретима (акцији) проповедника (о мимици и уопште о покретима; показивање и подражавање; главна својства

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

доброг телесног става проповедника; рђава својства телесног става — покрета проповедника).

СПЕЦИЈАЛНИ ДЕО ОМИЛИТИКЕ

П р в и о д е љ а к

Разноврсност проповеди по садржини: 1) догматске проповеди; 2) моралне проповеди; 3) литургијске проповеди; 4) историјске проповеди; 5) недељне проповеди; 6) празничне проповеди; 7) посне проповеди; 8) ванредне (случајне) беседе.

Д р у г и о д е љ а к

Врсте проповеди по облику:

- 1) Омилија: а) аналитичка (егзегетска) омилија; б) синтетичка (тематска) омилија.
- 2) Проповед у ужем смислу.
- 3) Кратка поука (паранеза или ексхорта).
- 4) Катихетичка предавања.

Т р е ћ и о д е љ а к

Припрема проповедника за проповед:

- 1) Претходни услови проповедничке припреме (студирање богословских наука, особито Омилитике, као и других наука; примеран хришћански живот проповедника).
- 2) Ближи услови проповедничке припреме (развијање о проповедничком градиву; разрада и писање проповеди; читавање и вежбање у памћењу своје проповеди).
- 3) Импровизација.
- 4) Практична упутства за припрему проповедника (кад треба да почне припремање проповеди и др.).

Угледне проповеди

Овде, а то значи на крају теоријске Омилитике, треба отштампати најбоље проповеди наших и страних проповедника. Треба пробрати такве проповеди, у којима ће наставник Омилитике наћи за сва омилитска правила примере и обрасце.

Напомена: По пређеном предњем градиву у трећем тромесечју V разреда (шесторазредне богословије) имају се читати на часовима угледне проповеди. У VI разреду (целе године) састављање, произношење и критика проповеди